

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017 - 2023

Nota van Antwoord

Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017 - 2023

Nota van Antwoord

Datum: Oktober 2017

Status: Beheerplan Natura 2000

Voortouwnemer: Rijkswaterstaat

Andere bevoegde gezagen:

Inhoud

Nota van Antwoord	6
1. Hoofdpunten zienswijzen	7
1.1 Aantallen en omvang inspraak	7
1.2 Gebruiksvormen	8
1.3 Bestaand gebruik	11
1.4 Inrichting en beheer	11
1.5 Effecten en doelsoorten	12
1.6 Gebiedsafsluitingen (TBB)	12
2. Hoofdpunten ambtshalve wijzigingen	14
2.1 Beroepsvisserij	14
2.2 Maatregelen	14
2.3 Knelpunten en gevolgen daarvan voor het Beheerplan	15
3. Toelichting bij het Beheerplan	16
3.1 Het voorzorgbeginsel	16
3.2 Rollen van het bevoegd gezag	17
3.3 Stappen in de vergunningverlening	17
4. Beantwoording zienswijzen	20
5. Ambtshalve wijzigingen	182
Bijlagen	202
Bijlage A Indeling zienswijzen op het Ontwerp-beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied 2017-2023	203
Bijlage B Gebruikte afkortingen in het Beheerplan	205
Colofon	206

Nota van Antwoord

Deze nota bestaat uit drie delen. Eerst beschrijven we de zienswijzen op hoofdlijnen en benoemen we de belangrijkste conclusies van de beantwoording (hoofdstuk 1). Daarnaast vatten we de ambtshalve wijzigingen samen (hoofdstuk 2). In een afsluitend hoofdstuk (hoofdstuk 3) beschrijven we drie onderwerpen die vaak terugkomen in de beantwoording en waarover helderheid gewenst is: het voorzorgbeginsel, de rollen van het bevoegd gezag en de stappen van vergunningverlening.

Na het beschrijven van de hoofdpunten volgt de beantwoording van de zienswijzen (hoofdstuk 4). Zienswijzen zijn -voor zover nodig en mogelijk- opgeknipt in verschillende onderdelen, omdat dit het beantwoordingsproces van beantwoording vergemakkelijkte. Bij de beantwoording zijn namelijk meer dan 25 medewerkers van de verschillende bevoegde gezagen betrokken geweest. Na het opknippen zijn de zienswijze-onderdelen gecategoriseerd volgens de indeling van Bijlage A. Tenslotte wordt een overzicht gegeven van de zogenaamde ambtshalve wijzigingen (hoofdstuk 5), wijzigingen die in de periode van Ontwerp-beheerplan tot Beheerplan zijn aangebracht om recht te kunnen doen aan de inhoud van het Beheerplan.

1. Hoofdpunten zienswijzen

1.1

Aantallen en omvang inspraak

In december 2016 en januari 2017 heeft het Ontwerp-beheerplan ter visie gelegen en kon 'een ieder' zijn of haar zienswijze indienen via het Platform Participatie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu¹. Op 1 februari 2017 sloot de wettelijke termijn van de inspraakmogelijkheid. Er zijn in totaal 69 zienswijzen ontvangen. Verreweg de meeste zienswijzen (meer dan 90%) gingen over het Algemeen deel en de deelgebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer en Veluwerandmeren. Betrekkelijk weinig zienswijzen betroffen de overige gebieden: Zwarte Meer, Ketelmeer & Vossemeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. De belangrijkste onderwerpen waarover zienswijzen binnenkwamen, zijn hieronder kort samengevat. Eén (1) zienswijze voldeed niet aan de vereisten van indiening, is daarom niet als zienswijze behandeld. Wel krijgt deze indiener, buiten de Nota van Antwoord om, van ons reactie op de kwesties die hij aan de orde stelt in zijn brief. Dit blijken overigens kwesties te zijn die al via de ingediende zienswijzen aan de orde werden gesteld.

Volgens goed gebruik zijn in de Nota van Antwoord de insprekers geanonimiseerd voor zover het particulieren betreft. De zienswijzen van verenigingen, stichtingen, bedrijven en overheden (gemeenten, waterschappen e.d.) zijn niet geanonimiseerd en de naamgeving is intact gelaten.

De Nota van Antwoord alsmede het, ten gevolge van de zienswijzen en ambtelijke wijzigingen aangepaste, Beheerplan zullen net als het Ontwerp-beheerplan weer ter visie worden gelegd. Op het Beheerplan is beroep mogelijk tot zes weken na de publicatiedatum. Het Beheerplan treedt op de dag van publicatie in werking.

¹ Zie <http://www.platformparticipatie.nl/projecten/alle-projecten/projectenlijst/naturaz000-ijsselmeergebied/ontwerpbeheerplan/>

1.2 Gebruiksvormen

Relatief veel zienswijzen gaan over kitesurfen; in mindere mate kwamen aan de orde: jachthavens, drones en overige recreatie (waaronder windsurfen, kanoën en roeien). Betrekkelijk weinig zienswijzen hadden betrekking op de beroepsvisserij en het nieuwe peilbesluit.

Kitesurfen

De reacties op de gebruiksvorm kitesurfen kwamen, zoals verwacht mag worden, uit de sector zelf. Deze zienswijzen betwijfelden doorgaans de effecten van kitesurfen op Natura 2000-waarden, de gehanteerde verstoringsafstanden en de daarmee in het Ontwerp-beheerplan genoemde maatregelen, zoals het beperken van het gebruik van spots gedurende enkele maanden van het jaar. In onze beantwoording geven wij in de meeste gevallen aan dat wij aansluiten bij de gangbare aannames over effecten en effectafstanden, en dat het voorzorgprincipe (zie toelichting hoofdstuk 3) uitgangspunt geweest is van het bevoegd gezag voor het soms vergaand inzetten van maatregelen om de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 te bereiken.

Enkele malen zijn verzoeken gedaan extra of aanvullende veiligheidsmaatregelen te treffen op bestaande kitesurfspots, dan wel kitesurfen op aanvullende spots toe te staan. Veiligheidsmaatregelen kunnen echter niet in of via het Beheerplan geregeld worden. Dit kan alleen via het Binnenvaart Politie Reglement (BPR) en voor dit soort verzoeken moet de initiatiefnemer contact zoeken met het bevoegd gezag voor het BPR (Rijkswaterstaat). Aanvullende spots vrijstellen van de vergunningplicht is -één spot uitgezonderd- evenmin via het Beheerplan gehonoreerd, omdat deze verzoeken niet in overeenstemming blijken met de resultaten van de Nadere Effecten Analyse. Maar één zienswijze constateert terecht dat de in het Beheerplan aangeduide gebruiksbeperking op kitespots Schellinkhout en Edam (Noord-Holland, Markermeer) niet overeen komt met de conclusies van de Nadere Effecten Analyse. In onze beantwoording geven wij aan dat het Beheerplan daarop zal worden aangepast (de periode waarin de vrijstelling geldt, zal worden verruimd). Een misverstand, dat blijkt uit een aantal zienswijzen, betreft de onterechte veronderstelling dat wanneer een spot vanuit de Wet Natuurbescherming (Wnb) is vrijgesteld van de vergunningplicht er ook daadwerkelijk gekitesurft mag worden. In tegenstelling tot andere recreatievormen is kitesurfen nergens toegestaan (dit geldt in heel Nederland, dus ook in het IJsselmeergebied), tenzij het vergund is onder het BPR (en de Wnb). Gebruik van een door de Wnb vrijgestelde spot mag wanneer aan de betreffende gemeente of initiatiefnemer een BPR-vergunning is verleend.

Ook komt in diverse zienswijzen naar voren dat de economische gevolgen van het Beheerplan negatief zullen uitpakken voor onder andere de kitesurfsector (sportscholen e.d.), wat volgens insprekers onvoldoende zou zijn uitgewerkt in het Beheerplan. In de beantwoording geven wij aan dat ons inziens een evenwichtige afweging gemaakt is tussen ecologie (het bereiken van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen) en de economie (zoals omzetverlies door beperkende maatregelen voor de sector). Dat het bevoegd gezag de uitwerking van de Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied door de waterrecreatie- en natuurbbranche ondersteunt door het in het Beheerplan op te nemen als mitigerende maatregel, geeft aan dat het economisch-recreatief belang in het IJsselmeergebied wordt erkend.

Een aantal zienswijzen van buiten de recreatiesector betuigt juist steun aan de beperkende maatregelen voor kitesurfen, omdat de insprekers de effecten van kitesurfen op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 als 'groot' inschatten.

Visie op kitesurfen

De zienswijzen op de kitesurfsport maakten –buiten het Beheerplan om- duidelijk dat het overgrote deel van de kitesurflocaties in het IJsselmeergebied niet ideaal is wat betreft ligging of tijdvensters van gebruik. Of een kitesurflocatie ideaal is, hangt af van met name de overheersende windrichting (verschilt per seizoen), de waterdiepte op de kitesurfspot en landschappelijke structuren die de wind beïnvloeden of wegvangen. Achteraf kan geconstateerd worden dat de ontwikkeling van kitesurflocaties in het IJsselmeergebied effectiever had gekund.

De zes provincies hebben daarom uitgesproken dat in een periode van 1-2 jaar na vaststelling van het Beheerplan een beleidsvisie wordt ontwikkeld voor kitesurfen in het IJsselmeergebied. Dat gebeurt samen met de Nederlandse Kitesurf Vereniging en natuurorganisaties. Het voortouw wordt hierin genomen door de provincie Noord-Holland met medewerking van de provincie Flevoland en Rijkswaterstaat. In deze visie wordt achtereenvolgens langs de kust onderzocht:

- waar en wanneer de randvoorwaarden voor kitesurfen volgens de recreatiesector optimaal zijn;
 - waar en wanneer de nautische veiligheid en randvoorwaarden voor handhaving optimaal zijn in het kader van het BPR;
 - waar en wanneer Natura 2000 winst zou kunnen halen (via een verhoging van de aantallen vogels van de beschermde en/of in hun instandhouding bedreigde soorten) uit het weren of verminderen van kitesurfactiviteiten in bestaande locaties;
 - waar en wanneer kitesurfactiviteiten (al dan niet gelijktijdig) acceptabel zouden zijn zonder risico's op significante gevolgen of om effecten ten aanzien van verslechtering voor één of meer vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling in de betreffende Natura 2000 gebieden te kunnen uitsluiten.
- Waarbij de economische belangen en het vergroten van de aantrekkelijkheid van het IJsselmeergebied voor de natuur en het kitesurfen zullen worden meegenomen in de afweging.

Dat zou inzicht en overeenstemming moeten geven om gedragen en afgewogen besluiten te kunnen nemen over welke kitesurflocaties in de Natura 2000-gebieden in het IJsselmeergebied mogelijk en wenselijk zijn. De visie van de provincies op kitesurfen in het IJsselmeergebied moet leiden tot een verbeterde zonering van enerzijds locaties voor kitesurfen en anderzijds locaties waar natuurwaarden het best beschermd moeten en kunnen worden. Tegelijkertijd biedt deze aanpak mogelijkheden om het kitesurfen op plaatsen waar dat niet is toegestaan, tegen te gaan; dit in overleg met de kitesurfsector.

Jachthavens

Een aantal insprekers stelt dat de watersportactiviteiten al jaren een dalende trend laten zien, af te lezen uit een dalende bezetting in jachthavens en afnemende sluispassages. Zij stellen dat hierdoor de recreatieve druk afneemt en vragen daarom de huidige beperkende maatregel tegen het licht te houden. In onze beantwoording stellen we dat de Wnb voorschrijft aan de verantwoordelijke partij voor het opstellen en doen uitvoeren van de beheerplannen, dat ze alles in het werk moeten stellen om de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk te maken. Dit betekent o.a. dat versoepeling van de beperkende maatregelen voor de watersportactiviteiten (zeker bij een voortzetting van de teruglopende trend in het gebruik van zeil- en motorjachten) in de toekomst mogelijk kan worden, onder de voorwaarde dat onderbouwd wordt dat een dergelijke versoepeling niet onverhoopt toch tot een onaantoonbare toename van de druk kan leiden.

Drones

Enkele zienswijzen betreffen het verzoek het dronegebruik in Natura 2000-gebieden (binnen en buiten afgesloten gebieden) te reguleren via het Beheerplan. Deze zienswijzen worden ingegeven vanwege het recent sterk toegenomen gebruik van drones en het mogelijk verstoringseffect. Het gebruik van drones is nieuw en deze activiteit is daarom in het kader van het Beheerplan niet getoetst op mogelijke (significante) gevolgen voor de Natura 2000-doelen in het IJsselmeergebied. Ondanks dat jurisprudentie met betrekking tot drones nog sterk in ontwikkeling is, is op basis van een aanvullende toetsing (Bijlage C van elk gebiedsdeel) in het Beheerplan gekozen het professioneel gebruik van drones vrij te stellen van de vergunningplicht maar hier wel voorwaarden aan te verbinden (categorie 2: vrijstelling onder voorwaarden). Deze voorwaarden zijn gekoppeld aan het doel van de dronevluchten, de overheidstaken, de certificering en de zorgplicht. Vrijstelling kan ook in TBB-gebieden gelden onder voorwaarden, omdat bijvoorbeeld monitoring (van beschermde soorten of beheer) met behulp van drones minder negatieve effecten kan hebben dan de traditionele methode met waarnemers in het terrein.

Recreatie overig

Diverse malen wordt in de zienswijzen de relatie tussen de diverse recreatievormen (motorjachten, roeien), de bijbehorende maatregelen en de effecten op de instandhoudingsdoelen betwijfeld. Dit wordt ook gedaan in relatie tot de Gedragscode en de in te stellen ToegangsBeperkende Besluiten (TBB-en). Dit wordt verderop besproken.

In verschillende zienswijzen van de recreatiesector (kitesurfers in het bijzonder) wordt gesteld dat in de beheerplankosten recreatie wordt aangewezen als primaire significante verstorende factor (onvoldoende rust en Gedragscode). Terwijl het omgekeerde het geval is en recreatie in het Beheerplan wordt genoemd als mogelijk verstorende factor, met de toevoeging dat verstoring moet worden uitgesloten voor verstoringsgevoelige gebieden en soorten. Voor recreatie kunnen we dat niet uitsluiten.

De recreatiesector maakt bezwaar tegen de beschreven autonome trend dat de recreatiesector zou groeien (met de verwachting dat dat zo blijft als gevolg van klimaatveranderingen – langere zomers – en technologische ontwikkelingen). De sector bepleit dat recreatieactiviteit in het gebied afneemt en wil daarom graag minder streng worden aangesproken in het Beheerplan.

Twee zienswijzen gingen over de bijzondere situatie betreffende het landen op en stijgen vanaf het water. Dit is geen bestaand gebruik, valt onder nieuwe activiteiten en is daarmee vergunningplichtig. Landen en stijgen kan daarom alleen plaatsvinden indien de activiteit vergund is door het bevoegd gezag. De tekst van het Beheerplan (delen Veluwerandmeren en) geeft ten onrechte de indruk dat landen op en stijgen vanaf het water geclassificeerd is als bestaand gebruik en zal op dit punt worden aangepast. Het 'recreatief vliegverkeer' dat in alle delen van het Beheerplan is opgenomen in Bijlage A, tabel 1.0 (bestaand gebruik) moet worden gelezen als overvliegen op de minimaal wettelijk vastgestelde vlieghoogte.

Van suppen (het voortbewegen op een surfplank zonder zeil, met behulp van een peddel) wordt aangegeven dat het hier om een nieuwe activiteit gaat, die in het kader van het Beheerplan niet is getoetst. Gevraagd is door een inspreker voor deze activiteit alsnog een toetsing uit te voeren, dit in verband met de groeiende populariteit van de sport en de mogelijke significante effecten op Natura 2000-doelen. Deze vorm van gebruik is op zich niet vergunningplichtig, al hoewel bij omvangrijkere activiteit, bijvoorbeeld aangeboden in sportschoolverband, een vergunningprocedure geldt. Individueel suppen is vooralsnog toegestaan, waarbij recreanten zich dienen te houden aan de wet en Gedragscode. In afgesloten gebieden is het suppen sowieso niet toegestaan.

Beroepsvisserij

Er zijn vrijwel geen zienswijzen over visserij ontvangen anders dan de vraag naar nader onderzoek om een bepaalde vorm van visserij (zegvisserij) al dan niet vergunningplichtig, te heroverwegen. Beroepsvisserij komt in de zienswijzen soms aan de orde in relatie tot de voedselbeschikbaarheid voor visetende vogels. Aangegeven wordt dat maatregelen alleen zinvol zijn als de voedselbeschikbaarheid op orde is (zie paragraaf 1.4, Inrichting en beheer). Dat is op zich juist, maar is voor de bevoegde gezagen geen reden om te wachten met deze maatregelen.

Nieuw Peilbesluit

Een enkele zienswijze legt een relatie met het huidige (vigerende) en het nieuwe peilbesluit. Zo wordt aangegeven dat de in het kader van het Beheerplan te treffen maatregelen, als mitigatie voor het ingestelde peilbesluit, pas effectief kunnen zijn bij een natuurlijker peilbeheer. Ondanks dat dat waar is, is het vigerende, tegennatuurlijke peil uitgangspunt en gegeven voor het Beheerplan Natura 2000; de voorgenoemde maatregelen worden juist ingezet ter mitigatie van deze peilinstelling. Mogelijk vergroot het nieuwe peilbesluit de effectiviteit van de in te zetten maatregelen, maar zo nodig wordt de uitvoering van mitigerende maatregelen herhaald gedurende de komende beheerplanperioden. Dit is inherent aan het vigerend natuurbeleid.

1.3

Bestaand gebruik

Nadere Effecten Analyse (NEA) / toetsing

Soms wordt de toetsing in de NEA betwijfeld; dit betreft zowel de uitkomsten als de toetsingsmethode. Wij zien geen aanleiding de NEA te betwijfelen, omdat dit onderzoek door een onafhankelijk bureau is uitgevoerd en is vastgesteld door het bevoegd gezag.

Hiermee samenhangend gingen diverse zienswijzen over de definitie van bestaand gebruik, en in het bijzonder wat een wijziging 'in betekenende mate' inhoudt, en hoe dit getoetst kan worden. Meerdere malen wordt gesteld dat het Beheerplan en de onderliggende NEA onvoldoende informatie biedt om hierover iets te kunnen zeggen. In de beantwoording geven we aan dat het aan het bevoegd gezag (de provincie of het ministerie van EZ) is om te beoordelen of bestaand gebruik niet alsnog wederom getoetst moet worden aan de criteria 'niet in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van getoetste situatie (31 maart 2010)' en 'geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen'. Indien op basis van nieuw inzicht of onderzoek blijkt dat het bestaand gebruik (significante) negatieve effecten heeft op het bereiken van de N2000-doelstelling van het IJsselmeergebied, kan het bevoegde gezag via een aanschrijvingsbevoegdheid alsnog beperkingen opleggen in de bedrijfsvoering van de betreffende gebruiker. In de praktijk gebeurt dit alleen op basis van een handhavingsverzoek van een maatschappelijke organisatie, door een burgerbrief of door nieuwe inzichten of onderzoeksresultaten. Ten aanzien van de zaken waarvoor het ministerie van EZ nu bevoegd gezag is geworden, hebben we de afspraak dat RWS die informatie op verzoek levert.

Vrijstelling

Soms wordt in de zienswijzen gevraagd of de vrijstelling van vergunningplicht voor een specifieke activiteit zonder (significante) effecten (die daarmee vrijgesteld kunnen worden van de vergunningplicht), expliciet kan worden opgenomen in het Beheerplan. In de beantwoording stellen wij soms dat het gebruik ons bekend is, maar dat wij niet een uitputtend overzicht willen en kunnen bieden. De bewijslast ligt toch vooral bij de gebruiker die moet kunnen tonen welk gebruik aan de orde was in de getoetste situatie (peildatum 31 maart 2010).

Uit de zienswijzen blijkt dat de toetsing bestaand gebruik/huidige activiteiten en vergunningverlening en -vrijstelling vragen oproept. Daarom hebben we hierover, aanvullend op de beantwoording van de zienswijzen, een toelichting opgenomen in § 3.

1.4

Inrichting en beheer

In verschillende zienswijzen wordt gesteld dat grootschaliger maatregelen nodig zijn dan aangekondigd, zowel binnen als buiten het Beheerplan(gebied). Zienswijzen met dezelfde strekking zijn ingediend t.a.v. de TBB-en: gebieden zijn al jaren afgesloten en de autonome negatieve trends blijven negatief. Er moet dus meer gebeuren. De Nota van Antwoord stelt steeds dat alle ontwikkelingen in samenhang met maatregelen en projecten buiten het Beheerplan, worden gemonitord en geëvalueerd in de eerste beheerplanperiode (waar een geen-verslechtering doelstelling geldt) en dat daarop wordt bijgestuurd tijdens diezelfde of de volgende beheerplanperiode. Soms wordt in zienswijzen aangegeven dat maatregelen pas dan effectief zijn nadat de voedselsituatie in het IJsselmeergebied (met name het Markermeer en IJmeer) is verbeterd. Dit is juist en er wordt dan ook ingezet op inrichtings- en beheermaatregelen en tegelijkertijd ook op verbetering van andere randvoorwaarden voor het realiseren van Natura 2000 instandhoudingsdoelen. Dat geldt bijvoorbeeld voor herstel van de voedselsituatie via verduurzaming van de visserij, aanleg van de vismigratierivier en de realisatie van maatregelen via de Kader Richtlijn Water (het vispasseerbaar maken van sluisen).

Effecten van peilwijzigingen door het nieuw peilbesluit worden, zoals een aantal malen is gesuggereerd in de zienswijzen, niet gemitigeerd binnen het Beheerplan, maar binnen het project Nieuw Peilbesluit. Of er daadwerkelijk effecten zullen optreden op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 wordt momenteel nog onderzocht.

Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied

Diverse zienswijzen gaan over de Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied, waarbij met name uit de recreatie- en de natuursector vragen komen over effectiviteit, haalbaarheid en handhaafbaarheid. In de Nota van Antwoord wijzen we de insprekers er op dat de Gedragscode een gezamenlijk initiatief is van de recreatie- en natuurorganisaties en dat zij daarom ook een belangrijke rol hebben om de bekendheid van de code bij hun achterban te vergroten.

1.5 Effecten en doelsoorten

Niet alle effecten zijn in beschouwing genomen in het Beheerplan; een aantal zienswijzen vraagt om een nadere beschouwing. Gegevens zouden zijn verouderd, waardoor de onderbouwing van knelpunten en maatregelen onvoldoende is. Veroudering van gegevens is inderdaad een punt, dit is inherent aan de vertragingen die in de afgelopen jaren zijn opgetreden. Met name de vogelgegevens zijn in 2014 nog geactualiseerd, teneinde aan dit euvel tegemoet te komen.

In het evaluatieonderzoek zullen de komende jaren de ecologische data (trends, verspreiding) van de aangewezen habitattypen en soorten en de gegevens met betrekking tot bestaand en vergund gebruik worden uitgevoerd. Ook zullen nieuwe inzichten met betrekking tot effectvoorspelling worden verzameld. Deze nieuwe gegevens en inzichten worden gebruikt bij het opstellen van het tweede Beheerplan.

In een aantal zienswijzen wordt gesteld dat het beheerplan te weinig ambitieus is op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. In de Nota van Antwoord wordt uitgelegd dat het eerste beheerplan gericht is op het voorkomen van verslechtering en het tweede beheerplan gericht zal zijn op verbetering en realisatie van de instandhoudingsdoelen.

1.6 Gebiedsafsluitingen (TBB)

Naast steunbetuigingen zijn er ook bezwaren geuit tegen de voorgenomen afsluitingen. In de meeste gevallen betreffen de afsluitingen het herstel van de juridische status. Art. 2.5 Wnb vervangt het oude art. 17 van de Nbwet 1998, waaronder de afsluitingen destijds geregeld waren. Bij de wetswijziging in 2005 naar de Nbwet is ten onrechte een overgangsbepaling niet in de wet opgenomen, waardoor de gebiedsafsluiting onder art. 17 niet meer van toepassing is. In enkele gebieden zijn de begrenzingen ten opzichte van de afsluiting onder het oude regime aangepast. Dit is gedaan om het bereiken van de instandhoudingsdoelen, dan wel de handhaving van art. 2.5 Wnb, effectiever te laten zijn. Het in voorbereiding zijnde TBB sluit de gebieden Harderwijk-noord en -zuid voor het eerst af.

Nut en noodzaak van de afsluitingen blijven onverkort aan de orde: de noodzaak tot het borgen van rust teneinde de instandhoudingsdoelen te kunnen halen. De afsluiting van gebieden via een TBB wordt niet in het Beheerplan geregeld, maar kent een eigen procedure. Een Natura 2000-beheerplan kan in sommige gevallen wel een concrete ecologisch-inhoudelijke aanleiding, dan wel argumentatie geven een TBB in te stellen.

Het bevoegd gezag start begin 2018 de afsluitingsprocedure voor de 13 gebieden. In het TBB wordt deugdelijk ecologisch-inhoudelijk gemotiveerd voor welke habitattypen, Habitat- en/of Vogelrichtlijnsoorten en hun specifieke instandhoudingsdoelstellingen (behoud- of verbeterdoelen) de afsluiting geldt. Ook wordt deugdelijk onderbouwd waarom een (deel)gebied geheel of slechts voor een deel van het jaar wordt afgesloten. Hierbij worden ook de exacte begrenzingen aangeduid (de begrenzingen in het Beheerplan zijn daarom indicatief). In de Wnb art 2.5 procedure is bezwaar en beroep mogelijk.

In enkele zienswijzen wordt aangegeven dat recreatieve belangen te weinig zijn meegewogen bij de voorgenomen afsluitingen. De haalbaarheid van de instandhoudingsdoelstellingen is echter leidend. Ondanks de Nadere Effecten Analyse is in het Markermeer & IJmeer in overleg met de natuurbeschermings- en recreatiebranche voor de eerste beheerplanperiode afgezien van het afsluiten van een drietal gebieden (Gouwzee, Pampushaven, Kust van Muiden) met de toepassing van de Gedragscode als alternatief. Daarmee is wel degelijk rekening gehouden met recreatiebelangen. De Gedragscode kan mogelijk, indien goed toegepast, leiden tot het uitblijven van significante gevolgen van de recreatie op de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer & IJmeer. Dat zal door monitoring moeten blijken. Naar aanleiding van een zienswijze over de afsluiting van de driehoek van de Noordoostpolder in het Zwarte Meer verwachten wij dat bij het instellen van een TBB voor deze driehoek kanovaarders en roeiers (ongemotoriseerd verkeer) het gebied via de oorspronkelijk gemarkeerde route kunnen blijven gebruiken, zonder gevaar voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000. Dit zal dan gemotiveerd worden in de afsluitingsprocedure.

Begrenzingen

Een zienswijze betrof voorstellen voor een verruimde begrenzing van meerdere TBB-gebieden die eerder onder art. 17 Nbwet waren afgesloten. Een verruimde begrenzing van TBB-Eemmeer leidt ons inziens tot een betere waarborg van rust voor de Natura 2000-soorten, en deze begrenzing zal conform het voorstel worden aangepast in overleg met de beheerder. Voor de precieze weergave van de begrenzingen wordt verwezen naar de inspraakdocumenten voor de TBB-besluiten zelf; de kaarten in het beheerplan zijn indicatief. De begrenzingen van de TBB-gebieden zoals weergegeven in het beheerplan zijn indicatief, en zullen formeel worden vastgesteld via de art. 2.5 procedure Wnb. Dit geldt ook voor de dan geactualiseerde ecologische onderbouwing van de afsluitingen en voor de activiteiten waardoor het gebied wordt afgesloten.

Voorstellen voor nieuwe gebiedsafsluitingen

Voorstellen voor de afsluiting Wnb art. 2.5 van geheel nieuwe gebieden worden niet in dit Beheerplan meegenomen. Dit vraagt een zorgvuldige onderbouwing, waarvoor nader onderzoek nodig is. Wat niet wegneemt dat het bevoegd gezag deze en nieuwe voorstellen gedurende de eerste beheerplanperiode zal onderzoeken (b.v. Wijde Aa).

2. Hoofdpunten ambtshalve wijzigingen

Los van diverse redactionele wijzigingen, zijn er drie onderscheiden onderwerpen waarop nader wordt ingegaan.

2.1

Beroepsvisserij

De ambtshalve wijzigingen over beroepsvisserij betreffen een juistere en verduidelijkende verwoording van de situatie rond de fuikvisserij op paaiende spiering. Scherper dan in het Ontwerp-beheerplan is in het Beheerplan aangegeven dat het, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor en de huidige aantallen van visetende watervogels in het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer waarschijnlijk niet mogelijk zal zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Het Ontwerp-beheerplan liet meerdere interpretaties over de verwachtingen van de spieringvisserij in de nabije toekomst. Duidelijk gesteld wordt dat bij het aanvragen een vergunning voor spieringvisserij een passende beoordeling moet worden opgesteld, waarbij onderbouwd moet worden dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten.

2.2

Maatregelen

De maatregel bij het Naviduct in het Markermeer & IJmeer wordt bij nader inzien niet uitgevoerd. In de maatregellijst in het document 'Naar duurzaam ecologisch beheer; maatregelpakket bij het beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied' staat bij deze maatregel dat de grond over 50 ha zal worden kaal gemaakt (nr. 23) en gehouden (nr. 21). Deze maatregelen zouden worden aangehouden totdat de voedselsituatie in het Markermeer is verbeterd. Inmiddels is op het Naviduct een goed ontwikkeld moerasbos met slikplaten ontstaan, wat buitendijks een bijzondere situatie is. Besloten is dit moeras in tact te houden en niet kaal te maken en houden. De doelstelling voor de kale grondbroeders zal, in plaats van op het Naviduct, worden gerealiseerd op het eiland Ierst, op de Markerwadden en langs de Waterlandse kust. Op deze locaties is budget voor regulier beheer en onderhoud gereserveerd.

2.3

Knelpunten en gevolgen daarvan voor het Beheerplan

Eén van de zienswijzen geeft aan dat diverse verschillen te zien zijn in de tabellen van de diverse delen van het Ontwerp-beheerplan. Gevraagd is deze fouten uit de tabellen te halen. Gelet op de aantallen correcties op diverse plaatsen in de delen van het Ontwerp, hebben we geen zogenaamde ‘was-wordt’-aanduiding per geconstateerd verschil gegeven. Daarom beschrijven we in algemene zin de correcties die we hebben doorgevoerd.

Bij het opstellen van de teksten voor het Ontwerp-beheerplan is gehoor gegeven aan de wens om dat plan (en de gebiedsdelen ervan) zo veel mogelijk te laten aansluiten op de meest actueel beschikbare monitoringsgegevens over de mate waarin aan de doelstellingen voor habitats en soorten wordt voldaan. Hierdoor is een aantal malen een actualisatie van de trendgegevens van met name vogelsoorten uitgevoerd, waardoor soms nieuwe knelpunten ontstonden, dan wel eerder geïdentificeerde knelpunten verdwenen. Deze actualisaties bleken bij een nadere beschouwing van de teksten en de tabellen in de zes gebiedsdelen en in het algemene deel van het beheerplan, geleid te hebben tot een substantieel aantal gevallen van inconsistente weergave van de gescoorde kleurtjes bij de inschatting van of er sprake was van knelpunten of juist niet. Deze inconsistenties waren zowel zichtbaar via onverklaarbare verschillen tussen de hoofdstukken 3 (met de samengevatte doeluitwerking) en 6 (het inschatten van het doelbereik per habitat en/of soort met een instandhoudingsdoelstelling) en via foutieve weergaves in de gepresenteerde synopsis-tabellen in de bijlages B, als in niet navolgbare duidingen van de knelpunten per gebied in het algemene deel (hoofdstuk 2).

Daarnaast bleken er ook fouten te zijn geslopen in het proces van conceptteksten en –tabellen naar de definitieve gedrukte versies van het beheerplan en de onderliggende gebiedsdelen.

Ten behoeve van het Beheerplan zijn de knelpunten per gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstelling (voor habitat of voor soort) nog een keer opnieuw gecontroleerd op de scores ‘groen’ (alles in orde), ‘rood’ (er is een knelpunt) of ‘oranje’ (er is mogelijk een knelpunt, of het niet halen van geformuleerd doelaantal is toe te schrijven aan externe factoren). Zo nodig zijn daarbij wijzigingen doorgevoerd in alle tabellen in de hoofdstukken 3 en 6 (en in de synopsis-tabellen) van de gebiedsdelen en in hoofdstuk 2 van het algemene deel. Hier en daar heeft dat ook geleid tot lichte aanpassingen in de begeleidende teksten, omdat sommige soorten in enkele gebieden hierdoor geen knelpunt meer bleken of er juist knelpunten voor soorten ontstonden. Deze aanpassingen hebben geen gevolgen gehad voor de inhoud van het beheerplan inclusief de gebiedsdelen wat betreft de instandhoudingsmaatregelen of het reguleren van gebruiksvormen.

3. Toelichting bij het Beheerplan

Naar aanleiding van de zienswijzen geven we hieronder een aanvullende toelichting op het beheerplan over het voorzorgbeginsel, de rollen van de verschillende bevoegde gezagen en de vergunningverlening. De zienswijzen zelf zijn allen volledig beantwoord in de tabel; onderstaande toelichtingen zijn daar een aanvulling op.

3.1 Het voorzorgbeginsel²

Het voorzorgbeginsel, afkomstig uit het milieurecht (zie ook art. 1.11 van de Wnb), houdt in dat de overheid niet hoeft te wachten met het nemen van beschermende maatregelen totdat een onomstotelijk bewijs van schadelijke effecten is geleverd. Het voorzorgbeginsel legitimeert handelen van de overheid om bepaalde mogelijk schadelijke activiteiten te reguleren. De overheid mag het voorzorgbeginsel toepassen als er kans is op serieuze of onomkeerbare schade. Omgekeerd: gebrek aan volledige (wetenschappelijke) zekerheid mag niet gebruikt worden als reden om maatregelen uit te stellen.

In diverse zienswijzen wordt gesteld dat onzekerheden in effecten of juist een veronderstelde afname van effecten op de instandhoudingsdoelstellingen (b.v. door afname van de recreatiedruk) zouden moeten leiden tot het achterwege laten van maatregelen. Dat is vanuit het voorzorgbeginsel niet gerechtvaardigd.

In de uitspraak van het Europese Hof in de Kokkelvisserijzaak (sept. 2004) is bovenstaande aanpak bevestigd en is Nederland gedwongen om bij de toetsing van de mogelijke gevolgen van projecten voor Natura 2000-gebieden een veel strikter voorzorgbeginsel toe te passen dan tot dan toe in Nederland gebruikelijk was. Waar het bevoegd gezag het voorzorgbeginsel kan toepassen voor het beschermen van natuurwaarden, kan het voorzorgbeginsel niet worden aangewend om een formele gebiedsafsluiting art. 2.5 Wnb te motiveren. Een gebiedsafsluiting kan alleen gemotiveerd worden vanuit de constatering dat een afsluiting noodzakelijk is om rust te waarborgen, dat rust noodzakelijk is om te waarborgen dat de Natura 2000-instandhoudingsdoelen gehaald zullen worden, en dat –omgekeerd- zonder TBB het halen van de doelstellingen in gevaar komt.

² Deze toelichting is van toepassing op de volgende zienswijzen: #5-#6-47236828, #46- 48037731, #68- 48052527, #78- 48052527, #109- 48094853, #124-#125-48107603, #134- 48111292.

3.2 Rollen van het bevoegd gezag³

In het Beheerplan wordt vaak gesproken over het 'bevoegd gezag'. Dit blijkt per situatie in de praktijk een andere partij te zijn. In Nederland is het bevoegd gezag omschreven als: '... het orgaan dat bevoegd is een besluit te nemen en in combinatie daarmee een vergunning af te geven dan wel een ontheffing te verlenen...'. Voor een lokale activiteit die plaatsvindt op het grondgebied van een provincie, is die betreffende provincie bevoegd gezag voor de Wnb. Voor een lokale activiteit die plaatsvindt in meerdere provincies, zijn al deze provincies bevoegd gezag, maar is de provincie waarin de activiteit voor het grootste deel plaatsvindt, coördinerend voor de vergunningverlening. Bij activiteiten die provinciegrenzen overschrijden, is het ministerie van EZ bevoegd gezag. De bevoegd gezag rol van EZ is in algemene zin gekoppeld aan de werkzaamheden aan het hoofdwegenet (aanleg, verbreding, beheer en onderhoud enz.) maar ook aan werkzaamheden met betrekking tot de ontwikkeling, werking en bescherming van hoofdwater. Voor het IJsselmeergebied gaat het om huidig peilbeheer, baggeren, storten en het realiseren van KRW maatregelen (incl. beheer en onderhoud).

Sommige taken zijn gedelegeerd van provincies naar derden. Zo is handhaving en toezicht gedelegeerd naar de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Voor het gehele IJsselmeergebied is de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV) de coördinerende partij voor deze taken. Vermoede of geconstateerde overtredingen in het kader van de Wnb kunnen ook daar gemeld worden (zie website www.ofgv.nl/milieuklacht).

De bevoegd gezag rol bij gebiedsafsluitingen cf. artikel 2.5 Wnb, ligt in de Natura 2000-gebieden van het IJsselmeergebied in ieder geval altijd bij het ministerie van EZ. Mogelijk is er sprake van een dubbel bevoegd gezag rol van de provincies. Het ministerie van EZ verwacht eind zomer 2017 met een eenduidige interpretatie van de Wnb op dit punt te komen.

Het rijk RWS / EZ is verantwoordelijk voor de betonning en bebording die samenhangen met de gebiedsafsluiting art. 2.5 Wnb.

RWS is beheerder van de buitendijkse Natura 2000-gebieden. Activiteiten waar veiligheidsaspecten aan de orde zijn, moeten door de initiatiefnemer worden getoetst en worden al dan niet onder voorwaarden vergund op basis van het BPR. In de vergunning / ontheffing wordt ook geregeld dat RWS -als bevoegd gezag voor het BPR- de betonning (markeringen) legt en onderhoudt.

3.3 Stappen in de vergunningverlening

Wanneer een initiatiefnemer een activiteit wil uitvoeren die mogelijk effecten op de Natura 2000 instandhoudingsdoelen heeft, neemt hij contact op met het bevoegd gezag (zie toelichting bevoegd gezag).

Om een vergunning Wnb te krijgen, worden drie stappen doorlopen:

- Stap 1: het bevoegd gezag bepaalt –aan de hand van de Voortoets, op te stellen door de initiatiefnemer of er (significante) effecten verwacht kunnen worden. Kunnen effecten op de instandhoudingsdoelen worden uitgesloten, kan de activiteit worden vrijgesteld van de vergunningplicht, en worden uitgevoerd. Kunnen effecten niet worden uitgesloten, dan is een vergunning nodig. Voor de vergunningaanvraag hanteert elke provincie een digitaal format.
- Stap 2: als (significante) effecten niet kunnen worden uitgesloten, vraagt het bevoegd gezag verder van de initiatiefnemer de voorgenomen activiteit formeel te toetsen via een zgn. passende beoordeling. In geval van zekere of mogelijke (significante) effecten wordt van de initiatiefnemer verwacht dat hij maatregelen treft om deze effecten te niet te doen of te verminderen (mitigeren).

³ Deze toelichting is van toepassing op zienswijze #3 – 47538264 Markermeer & IJmeer.

- Stap 3: op basis van de resultaten van de toetsing beoordeelt het bevoegd gezag of de activiteit vergund kan worden cf. de Wnb, en zo ja, dan kunnen in de vergunning voorschriften worden opgenomen waaronder de activiteit kan plaatsvinden. Er worden dan aan de uitvoering van de activiteit beperkingen opgelegd, meestal in de tijd (in dat geval is de activiteit in een bepaalde periode van het jaar niet mogelijk) of in intensiteit (de omvang van de activiteit is begrensd). Als de voorgenomen activiteit dermate grote negatieve effecten heeft op de Natura 2000 instandhoudingdoelen dat mitigatie niet volstaat, dan kan het bevoegd gezag besluiten geen vergunning af te geven. De activiteit is dan niet toegestaan.

4. Beantwoording zienswijzen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
1	47220454	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Algemeen	Momenteel wordt er gevlogen vanaf het water en dat willen we zo houden. De verwachting is dat er ook in de toekomst gevlogen zal worden vanaf het water. Omdat uit diverse studies blijkt dat vliegen vanaf het water minder belastend is voor het milieu onder,- op,- en boven het water dat ieder willekeurig motor vaarttuig zien wij geen belemmeringen en voorzie ik geen problemen.
2	47236828	Inrichting en beheer, Maatregelen	Zwarte Meer	De afspraken die gemaakt zijn daar vind ik niets van terug. Namelijk er zouden kleine eilandjes voor de plezier vaart aangelegd worden. En er zou een vaarverbinding aangelegd worden tussen de monding van het Ganzendiep en de Hoofdvaargeul in het Zwartemeer.
3	47236828	TBB	Zwarte Meer	Wij zijn dan ook verbaasd dat het hele Zwarte Meer behoudens de Hoofdvaargeul afgesloten wordt. Wij zij het daar dan ook niet mee eens. De recreatie betonning die er nu ligt schermt ruimschoots de afstand tot de rietkraag af. Er kan hier geen sprake zijn van verstoring, dit vaargebied is echter heel belangrijk voor de water recreatie. Die strook is van belang om de recreanten veilig op afstand te houden van de beroepsvaart. Met de aanleg van de verbindinggeul vanuit het Ganzendiep naar de Hoofdgeul komt u de vaarveiligheid van kleine vaartuigen zeer ten goede.
4	47236828	TBB	Zwarte Meer	Wij zijn dan ook verbaasd dat het hele Zwartemeer behoudens de Hoofdvaargeul afgesloten wordt. Wij zij het daar dan ook niet mee eens. De recreatie betonning die er nu ligt schermt ruimschoots de afstand tot de rietkraag af. Er kan hier geen sprake zijn van verstoring, dit vaargebied is echter heel belangrijk voor de water recreatie. Die strook is van belang om de recreanten veilig op afstand te houden van de beroepsvaart. Met de aanleg van de verbindinggeul vanuit het Ganzendiep naar de Hoofdgeul komt u de vaarveiligheid van kleine vaartuigen zeer ten goede. (zie dezelfde zienswijze onder 'beheer')

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Landen op en stijgen vanaf het water is vergunningplichtig, en kan daarom alleen plaatsvinden indien de activiteit vergund is door het bevoegd gezag.	geen
Wij herkennen ons niet in de weergegeven afspraken. De kleine eilandjes zijn nooit geprogrammeerd geweest in het Beheerplan Natura 2000. En naar aanleiding van afspraken met de gemeente Kampen is een andere verbinding gerealiseerd; de hoofdvaarweg naar het Zwarte Meer via de Goot.	geen
Voor de situatie m.b.t. het Ganzendiep richting Zwarte Meer en de kwetsbaarheid van het af te sluiten gebied verwijzen wij naar #18-47586105.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #18-47586105.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
5	47236828	Inrichting en beheer, Overig	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Tijdens het overleg over de aanleg van het slibdepot, is afgesproken dat het deel ten oosten van de geul aangelegd zou worden ten gunste van de watersport. Het ontwerp van de IJsseldelta gelegen in het oostelijk gedeelte van het Ketelmeer, is met ons overlegd. Het hele gebied is ingericht als Natuur met Recreatief medegebruik.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Afname rietmoerassen door onnatuurlijk peilbeheer. Door de aanleg van de IJsselmeer polders en het waterbeheer in Noord-Holland is het IJsselmeer peil al jaren het zelfde. Er kan dus niet gesteld worden dat de rietmoerassen het door een onregelmatig peil beheer slecht doen. Dit ligt eerder aan een slecht en veel achterstallig onderhoud, en hierdoor ontstaan van opkomst van houtopslag. 2. Eveneens kan niet aangetoond worden dat de natuur lijdt onder recreatie. Als bepaalde vogels niet van nature in het gebied voor komen, vogels die je er eigenlijk wel wilt hebben. Dan is niet de recreatie de schuld dat de vogels er niet komen. Misschien zijn de omstandigheden op een andere plek wel beter. 3. Er was in het IJsselmeer en ook in de Randmeren voldoende vis, sinds een aantal jaren is er bijna geen alg meer in het water, door inpoldering is het oppervlakte minder. En er komen steeds meer vogels bij, per vogel is er dus steeds minder voedsel. <p>Dit is jaren goed gegaan, naast de Recreant zijn er meer vogels gekomen. Dit jaar is er overleg geweest over de inrichting van de vooroever projecten. Die zijn nu aangelegd, maar als de uitslag van de aanleg inhoudt dat de watersport er niet meer mag komen. Dan hadden wij bezwaar gemaakt tegen de aanleg van de vooroever projecten, dit terwijl wij er eigenlijk voor zijn. Dus prima zou je denken, maar nee hoor, had de Natuurvereniging die betrokken is bij de inrichting eerst geen belangstelling voor het gebied, nu wordt voorgesteld de Recreatie zo ver mogelijk uit het gebied te houden. Het weghalen van de recreatie betoning van de verbindinggeul vanuit het Kattegat naar de Ramsgeul is in strijd met gemaakte afspraken. Notabele een geul die mede op verzoek van Rijkswaterstaat dir. Oost is aangelegd, ten behoeve van de veiligheid van de kleine watersport. Tijdens de bijeenkomst in het gemeentehuis in Kampen 2012 is door de gemeente Kampen het belang van deze geul nog eens aangegeven.</p> <p>Met name ankerplaatsen en doorvaart mogelijkheden dreigen nu te vervallen. Ook watersporters zijn natuurliefhebbers. En willen graag blijven genieten van de mogelijkheden, zoals vastgelegd in het inrichtingsplan samen met Rijkswaterstaat.</p>
1	47360632	Gebruiksvormen, Overig	Veluwerandmeren	<p>Participant maakt zich zorgen over de mogelijkheid dat de vliegtuigen over het stiltegebied, de Veluwe, gaan vliegen. Het aanleggen van de eilanden vindt participant een verbetering van de natuur, maar het geluid van de overvliegende vliegtuigen, zal er volgens participant toe leiden dat mensen het gebied gaan mijden. Participant vraagt te onderzoeken of het vliegveld Lelystad gerealiseerd kan worden in de regio Leeuwarden. Op die manier worden de vluchten boven het natuurgebied vermeden. Een andere oplossing die daarbij volgens participant hoort is het verdelen van vluchten. Participant denkt daarbij aan een systeem waarbij vluchten met een Europese bestemming vanaf Leeuwarden vertrekken, vluchten met een Aziatische bestemming vanaf Eindhoven. Op die manier wordt de overlast verdeeld.</p>
2	47364934	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	Veluwerandmeren	<p>Participant vraagt of het huidig gebruik van de jachthaven Mheenlanden, grenzend aan de noordoostzijde van het industrieterrein Lorentz bekend is. Participant merkt op dat de jachthaven sinds 1985 in het bezit van participant is. Op dit moment is de jachthaven ligplaats aan 37 pleziervaartuigen tussen de 5 en 7 meter lengte. Participant vraagt of de bestaande jachthaven als zodanig in de gebruik kan blijven.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Achterstallig beheer wordt in de eerste beheerplanperiode hersteld. De houtopslag wordt bij het beheer zoveel mogelijk aan banden gelegd. De aanwijzing tot Natura 2000-gebied geeft het internationale belang aan van het herstel en in stand houden van de beschermde natuurwaarden. Het bevoegd gezag is daarbij gehouden maatregelen te nemen zoals gebiedsafsluitingen. Om gebiedsafsluitingen (via een ToegangsBeperkend Besluit) te kunnen realiseren, moet er reëel gevaar zijn dat de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 niet gehaald zullen worden door gebrek aan rust. Voor de overige maatregelen, d.w.z. buiten de gebiedsafsluitingen, kan het bevoegd gezag gebruik maken van het voorzorgbeginsel door maatregelen te treffen terwijl er nog onvoldoende kennis is over effecten. En die motivering van deze maatregelen is voldoende vastgelegd in het Beheerplan. Door maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit (opgelegd via de KRW) en door inpoldering is de hoeveelheid voedsel inderdaad sterk verminderd. Dit is voor het Beheerplan een gegeven. De aantallen vogels zijn echter niet toegenomen, zoals inspreker stelt; integendeel er zijn al jarenlang negatieve trends in de aantalsontwikkelingen van diverse Natura 2000 doelsoorten (zie b.v. de ANT-studie), en dáár richt het Beheerplan zich op. Aan verbetering van de voedselsituatie wordt gewerkt b.v. via verduurzaming van de beroepsvisserij en vismigratie-maatregelen. Dat moet de negatieve trends doen keren. Tenslotte, aangaande inrichting van de vooroeverprojecten en verbindingsecul herkennen wij ons niet in de door u geschetste situatie, en blijven de doorvaartmogelijkheden die betond zijn alsmede de ankerplaatsen bestaan.

geen

Zie ook de beantwoording van zienswijze #78 - 48052527.

In dit beheerplan en evenmin in het Natura2000 beheerplan Veluwe is een negatief effect vastgesteld van de burgerluchtvaart op de gestelde instandhoudingsdoelen. Wanneer het gebruik van vliegveld Lelystad wordt gewijzigd is hiervoor een vergunning noodzakelijk in het kader van de Wet Natuurbescherming. Een natuurtoets (passende beoordeling) zal dan moeten uitwijzen of er sprake is van risico's voor de Natura2000 instandhoudingsdoelen.

geen

Het huidig gebruik van de jachthaven Mheenlanden (minder dan 100 ligplaatsen) was ons bekend. Bestaande jachthaven kan dus sowieso in gebruik blijven, mits voldaan wordt aan de randvoorwaarde dat sinds de getoetste situatie (31 maart 2010) het gebruik van de haven niet in betekende mate wijzigde.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
6	47439332	Effecten en doelsoorten, ANT/Voedsel voor soorten	Algemeen	<p>Het IJsselmeergebied kenmerkt zich vooral als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een jong zoetwatermeer als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk. Dit betekende een verlies van het getij en de bijbehorende zoet-zout gradiënt. • een gebied met majeure inpolderingen. <p>De gevolgen voor de natuur daarvan werken nu nog steeds door. Het ontbreken van dynamiek en het onnatuurlijk waterpeil ('s zomers hoger dan 's winters) werken nadelig voor een gezond ecosysteem met een wisselende belasting met nutriënten. De stand van de natuur in het gebied is mede daardoor over het algemeen slecht voor veel vogel- en vissoorten en in een aantal gevallen is er ook sprake van een negatieve trend. In de rapportages van de ANT-studies is dit uitgebreid beschreven. Uit die ANT-studies blijkt ook dat de oorzaken van die slechte staat van instandhouding veelal in het gebied zelf liggen en dat – mits daarop voldoende wordt ingezet – door het nemen van maatregelen die slechte staat van instandhouding positief kan worden omgebogen. In dit verband verbaast het dat in de voorgelegde ontwerpen voor de beheerplannen niet gekozen wordt voor meer ambitie en niet volop wordt ingezet op natuur verbeterende maatregelen. Nu is gekozen voor een minimum aan maatregelen die niet verder gaan dan het voorkomen van een verdere achteruitgang in plaats maatregelen die leiden tot herstel. De natuurorganisaties roepen op om te kiezen voor een stevige inzet op natuur herstellende maatregelen, die er voor zorgdragen dat in deze eerste beheerplanperiode verbetering van natuur kan plaatsvinden, zodat de instandhoudingsdoelstellingen zoals opgenomen in de aanwijzingsbesluiten ook daadwerkelijk kunnen worden bereikt. Door nu te kiezen voor grootschalige aandacht voor herstelmaatregelen is er ook meer zekerheid dat de 'Sense of Urgentie', namelijk het stoppen van de negatieve trends ook bereikt zal worden.</p>
7	47439332	Algemeen, Redactioneel	IJsselmeer	<p>Bijzondere natuurwaarden gaan grotendeels hand in hand met menselijke activiteiten. De afgelopen eeuw is het IJsselmeergebied sterk veranderd, onder andere als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk, de inpoldering van de Noordoostpolder en de Flevopolders, de aanleg van de Houtribdijk en de ontwikkeling van menselijke activiteiten. De huidige natuurwaarden in het IJsselmeergebied hebben zich in de loop der tijd ontwikkeld in sterke samenhang met de menselijke activiteiten in het gebied." Wij vinden deze tekst uit het beheerplan van te weinig historisch besef getuigen, omdat zij onvermeld laat dat juist door de menselijke activiteiten een groot deel van de natuurlijke factoren en processen verloren is gegaan, door bijvoorbeeld: verlies van gradiënt van zout naar zoet, vermindering peildynamiek en invoering van een tegennatuurlijk peil, verandering sedimentatie- en erosieprocessen. Dat desondanks de natuurwaarden van het nieuw ontstane milieu – een zoet laaglandmeer – zich ontwikkeld hebben, is een enorme meevaller (en het resultaat moeten we vooral koesteren). Het systeem is echter jong en niet stabiel. Dit is de context waarin de instandhoudingsdoelen zijn bepaald en waarin het beheerplan nu wordt vastgesteld. De tekst in de samenvatting doet onvoldoende recht aan deze situatie.</p>
8	47439332	Algemeen, Redactioneel	Algemeen	<p>Formeel betreft het een zestal beheerplannen. De natuurorganisaties waarderen het in het licht van het voorafgaande dat er een algemeen deel aan de beheerplannen is toegevoegd, waarin op de functies voor de natuur van het gebied in zijn geheel wordt ingegaan. Jammer is het, dat in dit algemene deel geen samenvatting is opgenomen van de kwantitatieve gegevens betreffende de instandhoudingsdoelstellingen en de kwantitatieve staat van instandhouding. Het hele gebied is van belang voor veel soorten en de deelgebieden dienen ook vaak als uitwisselingsgebieden voor die verschillende soorten, vooral vissen en vogels. Een kwantitatieve totaalstelling geeft een beter inzicht in de werkelijke staat van de beschermde natuur in het hele gebied.</p>
9	47439332	Algemeen, Overig	Algemeen	<p>Ondanks de over het algemeen ontoereikende staat van instandhouding voor veel soorten wordt de natuur tevens bedreigd door nieuwe menselijke activiteiten, zoals de aanleg van nieuwe havens en de bouw van windparken. In de beheerplannen is wel een toetsingskader Doorsnijding ecologische kaders opgenomen waaraan dergelijke windparken zouden moeten voldoen. Echter, dit toetsingskader is dermate algemeen opgesteld, dat daar nauwelijks tot geen criteria aan kunnen worden ontleend bij het beoordelen van plannen voor dergelijke windparken. Wij stellen voor om een veel duidelijker toetsingskader in de beheerplannen op te nemen en zijn ook bereid om aan de totstandkoming daarvan onze bijdrage te leveren.</p>
10	47439332	Grenzen / externe werking	Algemeen	<p>De natuurorganisaties missen in de ontwerpen voldoende aandacht voor de relatie met de Waddenzee en belangrijke nevenfuncties van het gebied, zoals opvang voor vogels bij een ontoereikende voedselaanbod in de Waddenzee. Voor een aantal vogelsoorten, zoals bijvoorbeeld de visdief, vormen de populaties in IJsselmeergebied en Waddenzee één (meta)populatie. Voor het behalen van de doelstellingen voor dergelijke vogelsoorten kunnen de Waddenzee en het IJsselmeergebied, in het bijzonder het IJsselmeer niet los van elkaar gezien worden.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>De aanwijzing tot Natura 2000 gebied geeft het internationale belang aan het herstel en instandhouden van de vastgelegde natuurwaarden. De Wet natuurbescherming schrijft voor aan de verantwoordelijke partij voor het opstellen en doen uitvoeren van de beheerplannen dat ze alles in het werk moeten stellen om de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk te maken. Dit heet het voorzorgbeginsel.</p>	<p>geen</p>
<p>Het beheerplan biedt een perspectief voor het (op termijn) kunnen bereiken van de in het betreffende aanwijzingsbesluit geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Daarmee is in het Beheerplan voor de eerste beheerplanperiode invulling gegeven aan het voorzorgbeginsel. Het is daarbij uitdrukkelijk niet nodig dat het bereiken van die doelstellingen al in de eerste beheerplanperiode zijn beslag gaat krijgen.</p>	
<p>Daarnaast lopen diverse initiatieven om meer grip te krijgen op het wetenschappelijk verantwoord kunnen invullen van de natuurambities in de grote wateren, waarvan op termijn ook resultaten verwacht mogen worden. Op dit moment is er veelal nog onvoldoende inzicht in de effectiviteit van herstelmaatregelen om te kunnen bepalen welke maatregelen kosteneffectief kunnen worden ingezet. We hopen daar in de loop van de eerste beheerplanperiode meer inzicht in te krijgen.</p>	
<p>In eerste beheerplanperiode gaan we verslechtering van habitats en populaties tegen, waardoor de neerwaartse trends worden gestopt. In de tweede beheerplanperiode wordt verbetering van habitats en populaties doelstelling.</p>	
<p>De strekking van deze zienswijze is correct. We zullen deze inleidende passage nuanceren.</p>	<p>De navolgende tekst wordt toegevoegd aan onderstaande passage in de Samenvatting van gebiedsdeel IJsselmeer: "Bijzondere natuurwaarden gaan grotendeels hand in hand met menselijke activiteiten. De afgelopen eeuw is het IJsselmeergebied sterk veranderd, onder andere als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk, de inpoldering van de Noordoostpolder en de Flevopolders, de aanleg van de Houtribdijk en de ontwikkeling van menselijke activiteiten. Met name grootschalige ingrepen in het gebied hebben de natuurlijke processen beïnvloed en hebben geleid tot veranderingen in de zoet-zout gradiënt, peildynamiek en sedimentatie- en erosieprocessen. Het huidige systeem dat daaruit is ontstaan is nog relatief jong en nog niet stabiel. De huidige natuurwaarden in het IJsselmeergebied hebben zich in de loop der tijd ontwikkeld in sterke samenhang met de menselijke activiteiten in het gebied."</p>
<p>We appreciëren de notie dat een kwantitatieve totaalstelling een extra gevoel geeft voor het gehele natuurbelang van het IJsselmeergebied, maar we geven er toch de voorkeur aan om deze schattingen niet in het algemene deel gesommeerd over alle zes de Natura 2000-gebieden weer geven. Deze keuze is gemaakt om twee redenen: 1) door deze optelling niet te maken respecteren we het specifiek eigen karakter van elk van de individuele Natura 2000-gebieden en hun karakteristieke soorten met instandhoudingsdoelstellingen en 2) de Nederlandse invulling van Natura 2000 werkt intrinsiek met de gedachte dat ieder Natura 2000-gebied zelf de eigen broek moet ophouden ten aanzien van de eigen instandhoudingsdoelstellingen. Door in het algemene deel schattingen van totale IJsselmeergebiedpopulaties weer te geven wordt de indruk gegeven dat wellicht toch saldering zou mogen plaatsvinden, hetgeen de Wet natuurbescherming (Wnb) expliciet niet toestaat.</p>	<p>geen</p>
<p>De toetsingskaders zijn generiek en globaal van aard en zijn bedoeld om initiatiefnemers en vergunningverleners inzicht te verschaffen in welke aspecten van activiteiten cruciaal zijn voor de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen (extra service bovenop het Beheerplan). We kunnen in het Beheerplan niet ingaan op alle toekomstige ontwikkelingen. Elke project volgt een eigen vergunningenspoor bij het bevoegd gezag voor de Wnb.</p>	<p>geen</p>
<p>We verwijzen hier naar het zienswijze-onderdeel van deze inspreker inzake het kwantitatief totaalbeeld van de beheerplannen (#8 - 47439332). De relatie IJsselmeer - Waddenzee voor verschillende vogelsoorten staat beschreven in paragraaf 2.1 van het deel IJsselmeer.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
11	47439332	Effecten en doelsoorten, Overig	Algemeen	Het is goed dat gegevens van vogels instandhoudingsdoelen nog zijn geactualiseerd. Is daarbij overwogen om effecten die laatste jaren bekender zijn geworden, zoals de impact van medicijnresten en microplastics, ook op te nemen in het beheerplan? Als kennishaat en/of als maatregel ter bestrijding?
12	47439332	Effecten en doelsoorten, ANT/ Voedsel voor soorten	Algemeen	Er is overal sprake van de driehoeksmossel, maar is dit ook geactualiseerd naar de huidige situatie met quaggamossel?
13	47439332	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Algemeen	In de beheerplannen, in het bijzonder op pagina 30 van het algemeen deel, wordt het eigen mes ten onrechte en onnodig bot gemaakt, door te stellen, dat de mitigatie voor 'bestaand gebruik' juridisch niet afdwingbaar is. Ten eerste is het zo, dat projecten onder de Wet natuurbescherming (Wnb), die op 1 januari jongstleden in werking is getreden, geen 'bestaand gebruik' kunnen zijn. Ten aanzien van projecten zijn de 3 mitigerende maatregelen voor zover die in het beheerplan worden opgenomen dus wel degelijk afdwingbaar. Ten tweede vallen bestaande overige handelingen als bedoeld in artikel 2.9, lid 2, Wnb, die de natuurlijke kenmerken van het gebied aantasten of dreigen aan te tasten, ook onder de voorgaande artikelen, met name artikel 2.4. Naar het oordeel van de natuurorganisaties is er geen beletsel om die toepassing van artikel 2.4 Wnb onderdeel uit te laten maken van een beheerplan. Toepassing van artikel 2.4 Wnb is afdwingbaar op grond van het vierde lid. De tekst van het algemeen deel en de beheerplannen zal op dit punt aangepast dienen te worden. Ook zal er voor moeten worden gezorgd, dat dit doorwerkt in de handhaving.
14	47439332	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Algemeen	In de beheerplannen is een opsomming opgenomen van het bestaande gebruik dat is vrijgesteld van de vergunningplicht onder verwijzing naar de voortoets voor een nadere beschrijving en beoordeling. Deze voortoets, die kennelijk wel deel uitmaakt van de voorgenomen besluitvorming maar niet ter inzage is gelegd, biedt echter onvoldoende concrete beschrijving van de tijd, plaats en intensiteit van die activiteiten. Op die manier is naderhand niet meer na te gaan of activiteiten nieuw zijn of niet in onbetekenende mate zijn gewijzigd. In de vast te stellen beheerplannen zal dat bestaande gebruik dus veel concreter met een precieze aanduiding van tijd, plaats en intensiteit moeten worden opgenomen.
15	47439332	Gebruiksvormen, Peilbeheer	Algemeen	Hiervoor is al een opmerking gemaakt over de negatieve gevolgen van het onnatuurlijke peil. Het is bekend dat de voorbereidingen voor een nieuw peilbesluit in gang zijn gezet. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen is een natuurlijker peil, dat gemiddeld hoger is in de winter en lager in de zomer, een noodzaak, zo blijkt onder andere uit de ANT-studies. Een dergelijke randvoorwaarde wordt node gemist in het beheerplan, zodat voor het bereiken van de doelstellingen dat natuurlijker peil bij het komende peilbesluit verzekerd is. Bij het peilbesluit zal ook gekeken kunnen worden naar maatregelen die broedgebieden bevorderen, zoals bijvoorbeeld voor de kempaan in de Warkumerbuitenwaard.
16	47439332	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	Uit de ANT-studie blijkt, dat het verzachten van de harde oevers en het openen van de verbinding tussen het Markermeer en IJsselmeer kansrijke oplossingen zijn om het slibprobleem van het Markermeer/IJmeer aan te pakken. Wij zijn van mening dat dergelijke maatregelen, of op z'n minst voorstudies daarvan, niet mogen ontbreken in de beheerplannen van de betreffende gebieden.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Het is niet bekend in hoeverre medicijnresten en microplastics in het IJsselmeergebied effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Ook niet wat de effectiviteit van eventuele maatregelen zou zijn. Dit heeft onze aandacht (b.v. via onderhoudscontracten aannemers). Dit vraagt een landelijke preventieve aanpak, waaraan wordt gewerkt, dit valt echter niet binnen de invloedssfeer van het Beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>De teksten in het beheerplan over de driehoeksmossel zijn niet geactualiseerd naar de huidige situatie met quaggamossel. Reden hiervoor is vooral dat er indertijd zodanig uitgebreid onderzoek is gedaan naar voorkomen en ecologische rol van driehoeksmossel in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer dat het niet mogelijk was om een volledige actualisering van de nu nieuw ontstane situatie met quaggamosselen uit te voeren. Wel is rekening gehouden met het feit dat de nu aanwezige quaggamosselen sterker filteren dan de ooit aanwezige driehoeksmosselen (wat resulteert in meer en langduriger helder water) als gevolg van hun grotere abundantie. En met het feit dat quaggamosselen minder aantrekkelijk voedsel voor duikeenden vormen omdat ze sneller groeien en per schelpgewicht minder vlees opleveren.</p>	<p>geen</p>
<p>Bestaand gebruik (activiteiten) dat mogelijk significante effecten veroorzaakt is gereguleerd in het beheerplan. Onder algemene of bijzondere voorwaarden zijn zij vrijgesteld van de vergunningplicht (categorie 1 en 2). Voldoen die bestaande activiteiten niet aan de voorwaarden van de vrijstelling dan herleeft de vergunningplicht. Dit was zo onder de vorige wet en is onveranderd gebleven.</p> <p>Eveneens is onveranderd gebleven dat er activiteiten zijn die niet vergunningplichtig zijn maar in cumulatie wel mogelijk significante effecten veroorzaken. De Habitatrichtlijn van de EU eist dat de bevoegde instanties verantwoordelijk voor de Natura 2000-beleid in die situaties maatregelen nemen om die significante aantasting te beperken of voorkomen. Voor deze situaties is het beheerplan het aangewezen beleidsinstrument. De gezamenlijke bevoegde instanties dienen dan via (gezamenlijke) maatregelen de effecten te beperken of te voorkomen. Zo kunnen bijvoorbeeld allerlei (niet-vergunningplichtige) recreatieve activiteiten nabij een Natura 2000 gebied in cumulatie mogelijk significante effecten op het Natura 2000 gebied veroorzaken. Het is aan de verantwoordelijke overheden samen met beheerders, bijv. door verplaatsing van activiteiten of via het aanbieden van alternatieve voorzieningen elders, de belasting op het Natura 2000 gebied terug te brengen. Een dergelijke maatregel wordt dan onder categorie 4 opgenomen in het beheerplan.</p> <p>Aanpassing van de passage op p.31 is niet aan de orde, omdat hier niet in z'n algemeenheid wordt beweerd dat mitigatie voor bestaand gebruik niet afdwingbaar is. Het gaat op p.31 specifiek om niet-vergunningplichtig bestaand gebruik waarvan significante gevolgen niet zijn uit te sluiten (categorie 4). Op grond van de Wnb is er geen reden om dit aan te passen.</p>	<p>geen</p>
<p>De Voortoets en de NEA (I en II) hebben als bijlage van het beheerplan ter inzage gelegen. In tegenstelling tot de inspreker zijn wij van mening dat de beschrijving in deze documenten voldoende is om later vast te stellen in hoeverre de activiteit zodanig in omvang of locatie gewijzigd is, dat er negatieve effecten zijn te verwachten als gevolg van de wijziging.</p>	<p>geen</p>
<p>Naar verwachting zullen de voordelen van het nieuwe peilbesluit, met een natuurlijker peilverloop, voor Natura 2000 beperkt positief zijn. Zolang het nieuwe peilbesluit geen gunstiger randvoorwaarden schept voor Natura 2000 doelstellingen, zullen in het kader van het Beheerplan mitigerende maatregelen genomen blijven worden. Dit valt onder de algemene functie van het Beheerplan als toetsingskader voor vergunningverlening voor toekomstige activiteiten (par 4.5 Algemeen deel). Bij knelpunten en ecologische vereisten voor het behalen van instandhoudingsdoelstellingen staat oa vermeld dat een natuurlijker peilverloop essentieel is voor herstel van het rietareaal.</p>	<p>geen</p>
<p>De Markerwadden zijn een mooi voorbeeld van het verzachten van oevers. Zo proberen we initiatieven van derden mee te krijgen in het bereiken van de ISD. Dat geldt ook de maatregelen van de Kaderrichtlijn Water, die eenzelfde doelstelling hebben. Het verbinden van IJsselmeer en Markermeer/IJmeer wordt vanuit de Kaderrichtlijn Water op dit moment al op kleine schaal uitgevoerd: de sluisen staan bij een peilverschil van minder dan 10 cm open voor de vis. Dit betekent dat er ook wateruitwisseling plaatsvindt. De aanleg van een extra opening is op dit moment niet aan de orde, aangezien deze maatregel zich op dit moment niet verenigt met de waterveiligheidseisen. In de gebiedsagenda IJsselmeer 2050 en Verkenning Grote Wateren worden dergelijke maatregelen meegenomen. Daarnaast is in het Nationaal Waterplan een mogelijke ontkoppeling van de meerpeilen van het IJsselmeer en Markermeer voorzien na 2050. Voor het IJsselmeer wordt de optie tot een beperkt meestijgen met de zeespiegel open gehouden.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
17	47439332	Gebruiksvormen, Beroepsvisserij	Algemeen	Voor de meeste visetende vogelsoorten is de slechte staat van instandhouding een gevolg van het ontbreken van voldoende voedsel. Dit betekent dus een stevige inzet op het herstel van visbestanden, die steeds verder afnemen. De komende vismigratierivier en de gewijzigde visvriendelijke spui-regimes zullen een bijdrage leveren aan het herstel van vispopulaties, maar dat alleen is zeker niet voldoende. Aandacht wordt ook gevraagd voor de vispassagemogelijkheden met de omringende polders en voor paaiplaatsen in het gebied. De in- en uitstroomopeningen zullen in ieder geval visserijvrije zones moeten worden. Afdoende maatregelen t.a.v. de verduurzaming van de beroepsvisserij blijven echter uit. De provincies, visserij- en natuurorganisaties hebben dat onlangs andermaal bij de EZ staatssecretaris aan de orde gesteld (zie de brief van 10 januari 2017). Voor herstel van de visstand in het IJsselmeergebied is het noodzakelijk dat de huidige beroepsmatige visserij snel wordt verduurzaamd. In het beheerplan zal daarom verduurzaming van de visserij als criterium voor de vergunningverlening van de beroepsmatige visserij moeten worden opgenomen, waarbij het twijfelachtig is of onder de huidige omstandigheden een vergunning wel mogelijk is voor de beroepsmatige visserij in het IJsselmeergebied.
18	47439332	TBB	Algemeen	De natuurorganisaties ondersteunen het uitbreiden van de gebieden waar artikel 2.5 Wnb (voorheen artikel 20 Nbw) wordt toegepast, zoals voor de ondiepe delen van het Zwarte Meer en het IJsselmeer rond De Kreupel. Zij gaan er van uit dat deze beperkingen van de toegang uiterlijk bij het van kracht worden van de beheerplannen in werking zullen zijn. In dit verband merken we op, dat de toepassing van artikel 2.5 een goed middel is om de handhaving te vereenvoudigen, door in alle meest kwetsbare gebieden – als die niet helemaal gesloten worden – goed recreatief gedrag als voorwaarde in een besluit op te nemen. (zie Gedragscode). In de beheerplannen zal verduidelijkt moeten worden, dat de eilanden in de gebieden die binnen een toegang beperkend besluit (TBB) liggen, toegankelijk blijven voor beheer, toezicht, en monitoring. In het bijzonder zal ook in de TBB's geregeld moeten worden, dat natuurexcursies zonder vergunning mogelijk blijven. Eilanden die nieuw in beheer gekomen zijn of alsnog komen bij natuurterrein-beherende organisaties of nieuwe eilanden met natuurbeheer zullen daar ook onder moeten vallen. Bijzondere aandacht zal moeten worden besteed aan het voorkomen van verstoring door drones. In de beheerplannen, zo nodig uitgewerkt in de TBB's, zullen maatregelen opgenomen moeten worden die mogelijke verstoring door drones tegen gaan. Deskundig gebruik van drones mogen wel ingezet worden voor toezicht, handhaving en monitoring.
19	47439332	Inrichting en beheer, Waterplanten	Algemeen	Voor het maaien van watervegetatie staat terecht een beperking tot het maaien van een maximaal areaal per jaar. Inheemse waterplanten-habitats mogen niet of beperkt worden gemaaid. Echter, bij de uitwerking staat soms ook dat in geval van invasieve exoten er 50% gemaaid mag worden en meer dan één keer per jaar. Dat kan voldoende zijn. In het geval van invasieve exoten moeten de maatregelen getroffen kunnen worden die voor de betreffende soort het meest effectief zijn om te bestrijden. Maaien kan mogelijk niet de beste oplossing zijn, en moet er verwijderd, afgegraven en afgevoerd worden. We vragen u de betreffende teksten op dit punt aan te passen zodat de meest effectieve maatregel behorend bij de betreffende invasieve exoot mogelijk is. En deze mogelijkheid toe te voegen in de beheerplannen waar dit nog niet staat. De kans is o.i. groot dat het binnen enkele jaren relevant wordt (Veluwerandmeren, Zwarte Meer).
20	47439332	Effecten en doelsoorten, Habitattypen	IJsselmeer	De porseleinhoen houdt van slikrijke randen met een open riet of biezen structuur, waar de porseleinhoenen makkelijk doorheen kunnen lopen. Door de waterkwaliteit zijn er weinig zones met waterriet die ondiep en slik rijk zijn. Maatregelen voor dergelijk zones, die ook aantrekkelijk zijn voor bijvoorbeeld rallen, ontbreken. De Bocht van Molkwar als broedgebied voor de kempfaan lijkt erg ambitieus. In deze bocht komen overigens ook Kievitsbloemen voor (dus niet alleen in de IJsseldelta).
21	47439332	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Algemeen	Beschermde habitat maakt maar een klein deel uit van de Natura 2000-gebieden in het IJsselmeergebied. Het is lang niet altijd duidelijk, waarom niet meer delen van het gebied zijn aangewezen als gebied dat beschermd is volgens de Habitatrichtlijn. Met name water habitats zijn zelden aangewezen. Voor het vaststellen van de beheerplannen zijn de aanwijzingsbesluiten echter een gegeven. De natuurorganisaties bevelen aan om gedurende de eerste beheerplanperiode nader onderzoek te doen naar de verschillende, nu onbeschermde kwetsbare habitats in het gebied, teneinde te bepalen of er meer habitats gekwalificeerd kunnen worden op grond van de Habitatrichtlijn en zo nodig de aanwijzingsbesluiten hier op aan te passen.
22	47439332	Inrichting en beheer, Maatregelen	Algemeen	De maatregelen die in het beheerplan worden voorgesteld lijken toereikend om de doelstellingen van deze gebieden te bereiken, mits afdoende voorkomen wordt dat door ander gebruik, zoals recreatie, verstoring plaatsvindt.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Dit is in lijn met de tekst van het Beheerplan. Voor de verduurzaming van de visserij is vanuit het Ministerie van EZ een traject ingezet met betrokkenheid van alle stakeholders. In dit verband heeft in de afgelopen periode een substantiële inperking van de visserij plaatsgevonden. Verdere aanpassingen van de visserij zullen er op gericht zijn een omslag te bewerkstelligen met als doel om te komen tot een visserij die past bij de ecologische draagkracht van het systeem zonder dat sprake is van overbevissing. Dit vormt het kader voor verduurzaming van de visserij. Toetsing op basis van de Wet Natuurbescherming vindt daarbij plaats langs de lijn of de visserij-activiteiten geen significant negatieve impact hebben op de verschillende instandhoudingsdoelstellingen voor het IJsselmeergebied. Binnen dit kader wordt de Wnb-vergunningverlening voor de beroepsmatige visserij afgewogen.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #49 – 48037731 over de TBB procedure en verantwoording. De beheerder moet zijn werkzaamheden ten behoeve van het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen (beheer, monitoring toezicht) alsmede excursies in het gehele, afgesloten gebied en daarbuiten kunnen (blijven) uitvoeren. Dit kan als de activiteit is vrijgesteld in het beheerplan, of als een vergunning is afgegeven. Voor het gebruik van drones verwijzen we naar zienswijze #148-48117507.</p>	<p>geen</p>
<p>Wij zullen in het Definitieve Beheerplan aangeven dat bij vergunningaanvragen zowel het Kader Maaien van Waterplanten als De Beleidlijn Invasieve Soorten wordt toegepast.</p>	<p>Aan Toetsingskader p.48, paragraaf 8.1 laatste alinea, wordt de volgende voetnoot toegevoegd: "Bij vergunningaanvragen voor het maaien van waterplanten wordt niet alleen getoetst aan het Kader Maaien van Waterplanten maar ook aan de Beleidsnota Invasieve Exoten van de rijksoverheid. Een exoot is invasief als deze zich vestigt, zich explosief ontwikkelt, en zij kunnen een bedreiging vormen voor de inheemse biodiversiteit, volksgezondheid en veiligheid. Exoten kunnen de maatschappij hierdoor veel last bezorgen en ook tot economische schade leiden."</p>
<p>We hebben kennis genomen van dit zienswijze-onderdeel. We leggen dit voor aan de beheerder van het gebied, It Fryske Gea.</p>	<p>geen</p>
<p>Alle habitats in het gebied -ook buiten de HR-begrenzing- zijn in kaart gebracht (zie Beheerplan). Er is voor EZ als Bevoegd gezag voor het Aanwijzingsbesluit geen aanleiding geweest dat besluit daarop aan te passen. De beschermde habitats zullen worden blijven gemonitord in het kader van het Beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Verstoring van recreatie wordt gereguleerd / gezoneerd door de Gedragscode en aanwijzing TBB-gebieden. De effectiviteit van deze maatregelen zal de komende beheerplanperiode(n) worden gemonitord.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
23	47439332	Effecten en doelsoorten, Habitattypen	Zwarte Meer	Voor de beschermde habitats met een uitbreidingsdoelstelling, zoals in het Zwarte Meer de habitats kievitsbloemhooidanden H6510 en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150 geeft het beheerplan niet aan wat de omvang en plaats van uitbreiding moet zijn voor een gunstige staat van instandhouding. Er kan dus niet worden gesteld dat het doel wordt bereikt. Het beheerplan zal daar duidelijkheid over moeten geven. En een relatie moeten leggen met de waterkwaliteit van het instromend water en eventuele maatregelen ter verbetering daarvan. Wij verwachten een serieuze ambitie ten opzicht van de actuele situatie (2017). Het in het Zwarte Meer inmiddels aanwezige habitat kranswierwateren H3140 dient opgenomen te worden in het beheerplan.
24	47439332	Algemeen, Dekking maatregelen BP	Algemeen	Door de lange doorloop van het opstellen van het beheerplan zijn inmiddels al diverse maatregelen uitgevoerd en/of via andere wegen nieuwe eilanden, platen en oeverzones met riet of ondiepte gerealiseerd voor de natuurdoelen. Echter, het beheerplan is onduidelijk over het beheer, de dekking van beheerkosten en het TBB op die nieuwe gebieden. Wij verzoeken om die duidelijkheid voor alle betreffende gebieden.
25	47439332	Inrichting en beheer, Doelbereik	Algemeen	Voor veel broedvogels is er in één of meerdere gebieden een ontoereikende staat van instandhouding, vaak gecombineerd met een negatieve trend. Voorbeelden zijn de roerdomp, purperreiger, snor, bruine kiekendief, porseleinhoen, kempmaan en grote karekiet. Van de rietzanger is de huidige staat van instandhouding niet bekend, zodat daar geen oordeel over kan worden gegeven. Voor de visdief lijkt het in orde, maar – zoals hiervoor gesteld – daarbij moet de gehele populatie in samenhang met de Waddenzee in oegenschou worden genomen en dan is de staat van instandhouding ook negatief. De conclusie is, dat alleen voor de lepelaar zekerheid bestaat dat de gunstige staat van instandhouding aanwezig is en zal blijven. Voor meer dan 90% van de broedvogels is dus de staat van instandhouding negatief. De natuurorganisaties delen dan ook niet het optimisme uit de beheerplannen dat de doelstellingen gedurende eerste of tweede beheerplanperiode gehaald zullen worden en verzoeken verdergaande maatregelen om de doelen te bereiken.
26	47439332	Gebruiksvormen, Drones	Algemeen	Bij de niet-broedvogels is het in verhouding iets beter gesteld, maar nog steeds uitermate ongunstig. Ongeveer de helft van de vogelsoorten verkeert in een staat van instandhouding onder de doelstellingen. Oorzaken zijn vooral onvoldoende voedsel, zowel voor viseters als voor benthos-eters en/of onvoldoende rust. Vooral dat laatste valt door maatregelen in het beheerplan te bereiken en zijn aanvullende maatregelen nodig en mogelijk. In dit verband willen wij ook aandacht vragen voor het toenemende gebruik van drones en het versturende effect op vogels. Wij pleiten voor het vastleggen van een vergunning traject voor het mogen vliegen met drones, tenzij het gaat om gebruik door de terreineigenaar voor beheer en inrichting, monitoring of toezicht.
27	47439332	Grenzen / externe werking	Algemeen	Bij onder andere de goudplevier, kempmaan en grutto wordt het niet halen van de doelstellingen geweten aan de draagkracht buiten de Natura 2000-gebieden. De natuurorganisaties zijn van mening, dat – omdat het hier externe werking op het Natura 2000-gebied betreft – de overheid daarin niet kan berusten en ook op dat punt maatregelen moet onderzoeken en overwegen, al dan niet in beheerplanverband.
28	47439332	Handhaving	Algemeen	In het ontwerpbeheerplan staat: “Hoe het toezicht op de verschillende categorieën activiteiten en de handhaving van de regels wordt georganiseerd, staat in het handhavingplan. Vanzelfsprekend wordt aangesloten bij de bestaande handhavingsstructuren en werken de handhavende instanties nauw samen.” Wij vinden de huidige handhavingsstructuren in het IJsselmeergebied beslist onder de maat. Wij geven als voorbeeld de handhavingsproblematiek t.a.v. de illegale visserij. Wij vinden dat u in dit beheerplan duidelijker dient te zijn hoe (qua menskracht en middelen) u de handhaving gaat organiseren.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>In het beheerplan worden geen omvang en plaats van uitbreiding genoemd voor soorten of habitattypen vermeld, omdat het Aanwijzingsbesluit daarover geen handreiking doet. In de maatregelenlijst is een indicatieve omvang en locatie weergegeven. In hoeverre de landelijke Staat van Instandhouding voor een soort of habitatype wordt bereikt, kan alleen bepaald worden als alle beheerplannen in Nederland worden geëvalueerd. En dat valt buiten de werkingssfeer van het Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied.</p> <p>Als een habitatype (zoals H3140) niet in een Aanwijzingsbesluit is opgenomen, maar wel in het gebied blijkt voor te komen, wordt het Aanwijzingsbesluit hierop op termijn aangepast. Dit wordt het Veegbesluit genoemd. Dat betekent dat we geen rekening houden met niet in de Aanwijzingsbesluiten genoemde soorten, tot het moment dat het Aanwijzingsbesluit is aangepast.</p>	geen
<p>De kosten voor de uitvoering van de maatregelen zijn uitgebreid afgestemd met het bevoegde gezag voor de diverse aspecten van het Beheerplan, en de financiële dekking ervan is vastgesteld door het minister van IenM. Onder maatregelen verstaan we inrichting en beheer van gebieden, de afsluiting van gebieden via een TBB alsook de begeleidende maatregelen als bebording / betoning, handhaving en toezicht, monitoring en personele inzet van het bevoegde gezag.</p>	geen
Zie ook het antwoord op zienswijze #84 - 48075129	
<p>Het beheerplan biedt een perspectief voor het (op termijn) kunnen bereiken van de in het betreffende aanwijzingsbesluit geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Het is daarbij uitdrukkelijk niet nodig dat het bereiken van die doelstellingen al in de eerste beheerplanperiode zijn beslag gaat krijgen. Het is dan ook niet zozeer ‘misplaatst optimisme’ dat voor alle soorten gesteld wordt dat ergens in de toekomst de instandhoudingsdoelstellingen voor alle broedvogelsoorten gerealiseerd gaan worden, maar meer het schetsen van wat er sowieso nog bereikt moet gaan worden.</p> <p>Alle instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd in termen als “Behoud (en/of verbetering) omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld XX individuen (seizoensgemiddelde, of seizoensmaximum)”. Dit betekent dat de omvang en de kwaliteit van het leefgebied voldoende moet zijn (of worden) voor een populatie met een bepaalde omvang en dus niet dat die populatie-omvang gegarandeerd moet worden.</p>	geen
<p>Voor het gebruik van drones verwijzen we naar zienswijze #148-48117507. Voor gebruik van drones ten behoeve van beheer en toezicht: zie ook #18-47439332.</p>	geen
<p>De werking van het beheerplan richt zich op de begrensde Natura 2000 gebieden. Er kunnen geen maatregelen in opgenomen worden voor de gebieden die daar buiten liggen. Dit laat onverlet dat het behalen van de instandhoudingsdoelen mede afhankelijk is van condities buiten dit Natura 2000 gebied: voldoende omvang en kwaliteit van leef- en foeragegebieden voor de genoemde vogels. Dit zal onderdeel uitmaken van de monitoring en evaluatie van de eerste beheerplanperiode.</p> <p>Oorzaken van achterblijvende doelstellingen buiten Natura 2000 gebieden kunnen niet in beheerplanverband worden opgelost. Wel kunnen provincies, die verantwoordelijk zijn voor de provinciale natuurbeheer- en milieuplannen, hiermee rekening houden (b.v. via weidevogelbeheer). Verder verwijzen we naar de tekst in het beheerplan hierover op p. 38 van het Algemeen deel: “Effecten die zijn toe te schrijven aan externe factoren van meer diffuse aard en/of die ver buiten de omgeving van de Natura 2000 gebieden spelen, liggen buiten de invloedssfeer van wat in een beheerplan kan worden geregeld. Hiervoor zal vaak een aanpak op nationaal of zelfs internationaal niveau nodig zijn.”</p>	geen
<p>De handhaving gebeurt op basis van programmatisch handhaven. De grootste risico’s (kans x effect) zijn in beeld gebracht en hieraan is de beschikbare capaciteit gekoppeld. De prioriteiten en de daarmee samenhangende handhavingcapaciteit wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt en afgestemd in een Handhavingsuitvoeringsprogramma. Zie voor een duidelijke weergave van de organisatie het Handhavingsplan 2016-2021. Deze is te vinden op: http://www.rwsnatura2000.nl/Gebieden/IJsselmeergebied/IJSS_Documenten/default.aspx</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
29	47439332	Monitoring en onderzoek	Algemeen	Naast handhaving is ook monitoring essentieel. En dan niet alleen monitoring van de staat van instandhouding van het systeem en de doelen, maar ook monitoring van de het menselijke medegebruik en de effecten daarvan. Het monitoringsplan geeft hiervoor wel een aanzet, maar is nog weinig concreet. Verder is het van belang om er aan de ene kant voor te zorgen dat de monitoring van nieuwe (vergunde) activiteiten voldoende langdurig is en dat de monitoringseisen voor alle vergunningen door de verschillende bevoegde gezagsorganen op elkaar worden afgestemd en dat de monitoringsresultaten worden uitgewisseld en openbaar gemaakt.
30	47439332	Communicatie	Algemeen	Wij verwachten van de beheerder een communicatie-actie plan om de bekendheid van de afgesproken regels onder de gebruikers te vergroten.
31	47439332	Monitoring en onderzoek	Algemeen	Wij pleiten in deze planperiode voor het ontwikkelen van een instrumentarium dat de cumulatieve effecten in beeld brengt.
32	47439332	Communicatie	Algemeen	De natuurorganisaties blijven graag betrokken bij de overlegstructuur over de uitwerking van de gedragscode, zoals die in het algemene deel is aangekondigd (blz 33).
33	47439332	Algemeen, Redactioneel	Algemeen	Tot slot merken de natuurorganisaties nog op, dat zijn op enkele punten verschillen hebben geconstateerd in de tabellen van de beheerplannen en het algemene deel, tabel B. Zij adviseren dit nog eens goed na te gaan. Terzijde merken zij op, dat ongeveer 7% van de Nederlandse mannen een erfelijke beperking in het kleuronderscheidingsvermogen heeft op het rood-groen-gebied. In de kleurkeuze in dergelijke plannen zou daar rekening mee gehouden moeten worden en af moeten worden gezien van oranjeachtig groen versus groenachtig oranje in de overzichten en tabellen.
3	47538264	Vergunning- verlening	Markermeer & IJmeer	Graag in de beheerplannen opnemen wie er verantwoordelijk is voor het handhaven en vergunning verlenen van evenementen op het water. Er zijn bedrijven die met partijschepen, met harde house muziek, de rust in het vogelrust gebied en in het Natura 2000 gebied ernstig verstoren.
4	47538264	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	Tevens moet de wetenschappelijke noodzaak en bewezen functionaliteit aangetoond worden van nieuwe luwtemaatregelen.
13	47586105	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	Zwarte Meer	Op het bedrijventerrein van Genemuiden zijn 3 visserijbedrijven gevestigd waarvan er in ieder geval 1 ook in het Zwartemeer beroepsmatig vist. De andere doen ook in toerbeurt aan zegenvisserij in de industriehaven Genemuiden en in de kleinere buitenhavens. Dit is bestaand gebruik. Wij gaan er vanuit dat de bestaande activiteiten van de visserijbedrijven op het Zwartemeer als bestaand gebruik en dus zonder nadere effectanalyse kunnen worden voortgezet.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Het monitoringplan is inderdaad nog niet concreet genoeg. Dit wordt in de komende periode concreet gemaakt. Ingezet wordt om op reguliere basis belangengroepen te informeren over en te betrekken bij de voortgang in de monitoringsresultaten.	geen
Er wordt in samenwerking met de recreatiesector en uw organisatie gekeken welke middelen ingezet kunnen en gaan worden om de gedragscode meer bekendheid te geven bij de gebruikers van het IJsselmeergebied. De gedragscode is een initiatief van de sector en de sector heeft ook een belangrijke rol om de bekendheid van de code bij hun achterban te vergroten.	geen
Gepoogd wordt om in de eerste beheerplanperiode tot bepaling van de gecumuleerde effecten te komen (d.m.v. monitoring), we zullen daarbij de methode van de natuurthermometer Markermeer/IJmeer als uitgangspunt nemen.	geen
Aangezien de gedragscode een code is die door recreatiesector en uw organisatie is geïnitieerd houdt Rijkswaterstaat gedurende de beheerplanperiode de overlegstructuur ten aanzien van de gedragscode in stand. Hiervoor wordt overleg gepleegd met de betrokken organisaties.	geen
De verschillen in de tabellen van het Beheerplan (gebiedsdelen) en Bijlage B van het algemene deel zullen worden gecheckt en gecorrigeerd.	De verschillen in de tabellen worden weggewerkt, waarbij de tabellen in de hoofdstukken 3 van de gebiedsdelen leidend zijn. Wij verwijzen naar paragraaf 2.3 van deze nota.
Hoewel inspreker een goed punt heeft over de kleurstelling van de tabellen in het beheerplan, kunnen we dat praktisch niet meer veranderen. Enerzijds vanwege de uniformiteit, deze kleuren worden ook in de andere Natura 2000 beheerplannen waarvoor RWS voortouwnemer is gebruikt. En anderzijds vanwege de onevenredige, hoge extra kosten. De tabellen zijn reeds opgemaakt, en aanpassen van de kleurstelling brengt veel bewerking en kosten met zich mee.	
Het bevoegd gezag voor vergunningverlening Wnb, waar ook evenementen op het water onder vallen, is de provincie waar de activiteit plaatsvindt. Rond het eiland Marken is dat Provincie Noord-Holland. Provincie Noord-Holland heeft de uitvoering van vergunningverlening en handhaving van de Wnb uitbesteed aan de RUD Noord-Holland Noord. In principe geldt dat er een vergunning nodig is voor activiteiten die niet in het beheerplan zijn opgenomen, dus ook voor evenementen.	geen
Uit ervaring weten wij dat luwtmaatregelen zorgen voor waterplantengroei (kwaliteitsindicator) en een verbeterde visstand. De effectiviteit van luwtmaatregelen is niet wetenschappelijk te onderbouwen, omdat de ecologie van meer variabelen afhankelijk is dan alleen luwte. Zie ook de beantwoording van zienswijze #2 - 48084756.	geen
De bestaande visserij op het Zwarte Meer kan op de huidige wijze en onder de nu reeds van toepassing zijnde voorwaarden, op basis van de Visserijwet en de privaatrechtelijke toestemmingen, binnen de kaders van het beheerplan blijven plaatsvinden. Voor elektrovisserij geldt dat hiervoor een Wnb vergunning noodzakelijk is. Van belang in de afwegingen hieromtrent zijn de overwegingen die de rechter heeft gehanteerd bij een eerdere uitspraak met betrekking tot de aanvraag voor een Nbwet vergunning voor de elektrovisserij op dit water.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
18	47586105	TBB	Zwarte Meer	<p>Volgens de tekst op blz. 36 boven figuur 5.1 is de consequentie van deze maatregel, dat het aangeduide gebied wordt afgesloten voor de recreatie. Het plan laat er zich niet over uit door wie, wanneer en volgens welke procedure de afsluitingsmaatregel wordt voorbereid. Ook over de fysieke vorm van de afsluiting spreekt het plan zich niet uit. U zult begrijpen dat wij vrezen middels een TBB getroffen te worden door een vaarverbod vanaf de monding van het Ganzendiep. Afsluiting van de route naar open vaarwater zou ons en andere rustige genietters dan ook zeker treffen en is mijns inziens niet nodig!! Hieronder mijn bezwaar en standpunt:</p> <p>De TBB vindt geen steun in de genoemde knelpunten in uw ontwerp. Niet rustverstoring maar het tegennatuurlijk peilbeheer en het commercieel rietsnijden zijn de in het ontwerp-Beheerplan genoemde kernproblemen die u wilt aanpakken. Over de elders in het plan genoemde meer specifieke problemen, zoals de teruggang van enkele vogel- en eendensoorten zegt u op blz. 21 dat die niet zijn gelegen in de recreatieactiviteiten maar in externe, buiten het Natura 2000-gebied gelegen omstandigheden (voedselvoorziening). U stelt ook vast dat voor de fauna gebrek aan rust geen knelpunt is. En mocht volgens u in de toekomst de rust door klimaatverandering en technische innovaties (langer recreatie seizoen) met name voor de overwinterende vogels dan toch in het geding komen, dan hebt u vertrouwen in de bestaande gedragscode die tussen de recreatiesector- en natuursector is afgesproken. Als die code wordt nageleefd kan worden voorkomen dat aan de recreatie striktere voorwaarden moeten worden opgelegd, aldus de tekst in het gele kader op blz. 31. Als de huidige recreatie in het Zwarte Meer gebied blijkbaar niet de bron van de beheerproblematiek is, ook kennelijk in de toekomst niet, dan is mijns inziens zo'n drastische maatregel als een TBB tegen de recreatie niet gerechtvaardigd!</p> <p>Het formele argument onder tabel 5.1. dat onder de oude Nb-wetgeving (art. 17) het gebied kennelijk al was afgesloten maar dat vergeten is een overgangsmaatregel op te nemen en dat deze ommissie alsnog in dit plan wordt hersteld door een TBB op grond van artikel 20 NBW, begrijp ik niet en vindt eveneens geen steun in de in het plan beschreven beheerproblemen. Op de huidige bord-aanwijzingen (zie foto's in bijlage) wordt gesproken over art. 16 NBW ("kwetsbaar gebied", niets beschadigen of verontrusten / dus geen afsluiting, maar verbod op ongewenste handelingen). Het gebied is dus tot op heden niet formeel afgesloten en moet in het kader van de NBW worden aangeduid als kwetsbaar gebied! Als er nu geen sprake is van een formele afsluiting is de huidige gele betonning aan de noordzijde van het Zwarte Meer met de topmarkering "verboden in te varen" (A.1 / rechthoekig) niet correct. Voor het mogen plaatsen van deze tonnen heb ik dan ook geen verkeersbesluit in het kader van de scheepvaartverkeerswet kunnen vinden.</p> <p>Naar mijn mening zijn er gelezen uw onderzoek geen argumenten voor het verzwaren van het huidige regime voor het Zwarte Meer met een TBB. De duiding als "kwetsbaar gebied" voldoet. Er vindt immers, zoals u zelf constateert, geen verstoring plaats.</p> <p>Kleine recreatievaart, die zich rekenschap geeft van deze kwetsbaarheid, is een volstrekt met de natuurbelangen in dit gebied verenigbare activiteit, die niet geweerd hoeft te worden. Dat spoort trouwens met de opvatting van de lokale beheerder Natuurmonumenten. In mei 2016 heeft de Kamper Roei & Zeil Vereniging (KRZV) aan het Ganzendiep bij Natuurmonumenten geïnformeerd naar hun eventuele bezwaren tegen roeien door de monding van het Ganzendiep. Natuurmonumenten gaf op 23 mei 2016 per mail de volgende reactie: Natuurmonumenten is niet voornemens om het Ganzendiep af te sluiten.</p> <p>Het Ganzendiep gedeelte in beheer bij Natuurmonumenten is officieel al geen vaarwater. Dat de Kamper roeivereniging De IJssel gebruik maakt van het Ganzendiep als "stille" genietters vinden wij prima.</p> <p>Echter omdat het officieel geen vaarwater is zullen we het ook niet zo gauw gaan baggeren zodat boten erdoor kunnen.</p> <p>Ik hoop u en al de mede roeiers bij deze gerust gesteld te hebben en wenst u nog vele uren genieten toe op het Ganzendiep.</p> <p>Tegen "stille genietters" bestaan geen bezwaren. Zij hoeven niet te vrezen voor een formele of fysieke belemmering. Kortom, het huidige recreatieve gebruik van dit kwetsbare gebied, is door de beheerder geaccepteerd en is ook in uw beheerplan niet als knelpunt naar voren gebracht. De situatie nu, dus conform art. 16 NBW, kan geheel in lijn met uw plan onveranderd blijven. Een grond voor verzwaring naar afsluiting middels TBB ontbreekt en is niet gewenst!!</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Zie de beantwoording van zienswijze #17 - 48057968 over de TBB afsluiting in het Zwarte Meer.

geen

Terecht geeft u aan dat de kleine recreatievaart zich rekenschap geeft van deze kwetsbaarheid, echter dat geldt niet voor iedereen. Mede door afspraken gemaakt in het verleden met de gemeente Kampen, is het Ganzendiep, na de splitsing met de Goot, niet meer in gebruik bij de grotere recreatievaart. Mede hierom is de Mandjeswaardbrug gerenoveerd en geschikt gemaakt voor de grotere recreatievaart. Dat kleinere schepen (kano's, roeiers) gebruik maken van het Ganzendiep is inderdaad voor Natuurmonumenten geen probleem. Daarnaast is het gebied door de grote hoeveelheid waterplanten nagenoeg niet te bevaren voor gemotoriseerd waterverkeer.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
1	47615615	TBB	IJsselmeer	<p>Achter De Groninger staat een monument voor oorlogsslachtoffers. Tot vorig jaar stond er een bord, dat mensen naar het strand verwees, en daarop ook grenzen en voorwaarden. De boer moet daar overpad verlenen. Nu is het bord weg en de grens in dit rapport kent geen nuance (onderbreking van de grens) op deze locatie. Ik gebruikte het gebied als recreatieterrein, maar nu is niet bekend of ik er nog mag zijn met mijn gezin en ik wil niet het risico lopen van een boete (200 euro).</p> <p>Tacozeil bij Joodse begraafplaats: er was altijd een aanvaarroute vanaf het IJsselmeer. Deze zou open moeten zijn voor kanovaarders en recreatievaarders. Het lijkt of er van hogerhand gewoon grenzen worden getrokken, zonder na te denken over de consequenties. Als straks diverse recreatiegebieden dicht zijn, dan kan niemand meer zien hoe mooi het gebied is. Ik begrijp ook niet waarom de gebieden dicht moeten en de grenzen doorgetrokken worden. Ik zou graag willen weten wat de redenen van het afsluiten en het doortrekken van de grenzen zijn.</p> <p>Postmapier: Ook hier zal de grens gewijzigd worden. Daardoor worden de recreatiemogelijkheden steeds verder beperkt of het moet op locaties waar het niet mag. Ook de Postmapier is een belangrijke locatie voor recreanten, rustzoekers en natuurliefhebbers.</p> <p>Het is goed dat er aandacht voor de natuur is, maar op deze wijze ondervindt straks een aantal mensen die bereid zijn om moeite te doen om het gebied netjes te houden nadeel. Het lijkt bij de plannen alsof alle bezoekers er een rommel van maken, maar niet iedereen kan over één kam geschoren worden: niet elke recreant veroorzaakt rommel of overlast. Het gaat juist vaak om mensen die van de natuur en van rust houden.</p>
60	47616945	Inrichting en beheer, Overig	IJsselmeer	<p>Het is goed dat er een beheerplan is om de natuurwaarden te behouden, maar het is een kwestie van 'pappen en nathouden' omdat er niet gekeken wordt naar de werkelijke oorzaken van de achteruitgang van de natuur. De oorzaken zijn met name het ontbreken van getijdedynamiek, het ontbreken van brak water zones en de aanhoudende vermessing.</p> <p>Niettemin is het voor de komende jaren van belang dat wat nog rest aan natuurwaarden zoveel mogelijk te behouden. Maar niet zonder richting de toekomst na te denken over fundamenteel herstel van ons estuarium. Het mag dan kennelijk zo zijn dat symptoombestrijdingsbeheer goedkoper is dan het aanpakken van de oorzaak, het is wel de vraag of het op de lange termijn acceptabel is zo met gemeenschapsgeld om te gaan. Natuurorganisaties worden op deze manier letterlijk en figuurlijk met een kluitje in het riet gestuurd, i.p.v. hen (zoals ze zelf ook veel liever willen) te laten werken aan fundamenteel herstel van onze ecosystemen.</p> <p>Om minimaal te behouden wat er nog is zijn primair rust en ruimte van belang. In de eerste plaats betekent dat een duidelijke beperking voor de recreatieve sector. Deze moet, met name in de oeverzones, effectief aan banden worden gelegd en er moeten harde grenzen worden getrokken.</p> <p>Uit een referentiestudie door RWS van enige jaren terug aan een min of meer vergelijkbaar, maar veel ongereppter zoetwatermeer in Europa, kwam het ontbreken van uitgestrekte oeverzones in het IJsselmeer als duidelijk manco naar voren. Grosso modo zijn de oevers van het IJsselmeer veel te abrupt en veel te hard (steen). De toevoeging van aanzienlijke oppervlakten aan water-land-overgangen is dringend noodzakelijk. Binnen een voldoende groot areaal aan oeverzones kan dan een diversiteit aan biotopen ontstaan waarin doelsoorten als Grote karekiet, Kievitsbloem, Groenknolorchis en vele andere soorten duurzaam kunnen leven. Een ander zeer belangrijk aspect hierbij is het voorhanden komen van uitgestrekte paaigebieden voor vis. De deplorabele situatie van de visstand op dit moment is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan het gebrek aan paaigronden. Een goede visstand is een sleutel voor het herstel van het gehele ecosysteem. Te veel detailbeheer en te weinig ruimte voor natuurlijke processen. Er is nog steeds een groot gebrek aan goed ontwikkelde oeverzones, wat ook consequenties heeft voor de visstand (gebrek aan paaigebieden). Meer oeverzones zorgt voor meer kansen voor meer soorten. Grosso modo is het IJsselmeer nog steeds een badkuip met steile wanden.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Uw opmerking over de bebording en begrenzing van het gebied rondom het monument voor oorlogsslachtoffers hoort niet in het Beheerplan thuis. We verwijzen u naar de gemeente.

geen

Zie antwoord op zienswijze #49 – 48037731 over de onderbouwing en procedure van af te sluiten gebieden.

De oorzaken van de situatie in het IJsselmeergebied zijn bekend: gebrek aan rust, voedsel en geschikt habitat. We erkennen met inspreker dat er een tekort is aan brakwater- en oeverzones (en dus paaigebieden). Het tegennatuurlijk peilbeheer, waarvoor gekozen is uit veiligheids-overwegingen, levert voor natuur beperkingen op. Tegelijkertijd zijn er, binnen die beperkingen, diverse ontwikkelingen die zich richten op verbetering van de randvoorwaarden voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen: vismigratierivier, aanleg Markerwadden, aanleg vispassages Houtribdijk, uitvoeren Nieuw Peilbesluit.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
61	47616945	Effecten en doelsoorten, Overig	IJsselmeer	<p>Een soort die schittert door afwezigheid in het rijtje van “doelgroepsoorten” is de otter. Dit houdt naar alle waarschijnlijkheid verband met het feit dat de vaststelling van het beleid voor het IJsselmeer en de keuze van doelgroepsoorten min of meer parallel liep met de groei van de otterpopulatie. De otter is namelijk vanaf 2002 via een herintroductietraject in Nederland teruggekomen, en de populatie heeft pas recentelijk een omvang bereikt die beleidsmatig relevant is.</p> <p>De otter vindt langs de Friese IJsselmeerkust een potentieel goed gebied. Dat hij desondanks niet/nauwelijks (of in ieder geval veel minder dan redelijkerwijs mag worden verwacht) wordt aangetroffen, komt mogelijk door de wijzen waarop er gevist wordt in het IJsselmeer.</p> <p>De fuiken zijn niet uitgerust met stopgrids en/of ontsnappingsluiken, en staan doorgaans dicht langs de oever. Bij uitstek het leefgebied van de otter. Melding van bijvangst van otters is naar ons weten nog niet gebeurd. Maar op nogal wat dood gevonden otters waarop autopsie wordt gepleegd, blijkt verdrinking de doodsoorzaak</p> <p>Vissers moeten niet alleen rekening houden met vogels, maar ook met otters en ander zoogdieren.</p>
3	47667961	Monitoring en onderzoek	Veluwerandmeren	<p>Instandhoudingsdoelstellingen staan herhaaldelijk bloot aan relativeringen met als doel de oorzaak van niet-realisatie elders te leggen (klimaat effecten, teruglopend voedselaanbod als gevolg van eutrofiëringbestrijding, aanzuigende werking door andere gebieden, zogenaamde ten-gunste-vanformuleringen). Wij zijn blij dat u aan het gebruik van instandhoudingsdoelstellingen vooralsnog geen concessies doet. Een discutabele consequentie van het gebruik van instandhoudingsdoelstellingen is overigens wel dat in de praktijk activiteiten worden goedgekeurd zolang de desbetreffende activiteit de nagestreefde aantallen maar niet onder hun instandhoudingsdoelstelling doet dalen (het zogenaamde ‘afromen’). Dat kan als merkwaardig gevolg hebben dat gerealiseerde aantallen in de Veluwerandmeren uiteindelijk nooit meer hoger worden dan ooit vastgesteld in de periode 1999-2003. In een beheerplan zou het ons inziens daarom niet misstaan om ook afspraken te maken hoe instandhoudingsdoelstellingen worden gemonitord, veranderingen objectief worden verklaard en doelen worden geactualiseerd, eventueel ook in opwaartse richting, al was het maar om recht te doen aan onomkeerbare verliezen elders. Kunt u het Beheerplan uitbreiden met een paragraaf waarin beschreven wordt hoe de monitoring geregeld wordt (wie, wat, hoe, hoe vaak), hoe de bevindingen geduid worden en tot bijstelling van instandhoudingsdoelstellingen kunnen leiden?</p>
4	47667961	Monitoring en onderzoek	Veluwerandmeren	<p>Op pagina 18 sluit u aan bij de aantallen zoals vastgesteld in het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM van CBS/SOVON). Wij onderschrijven dat u hierbij, ondanks pleidooien van anderen, geen afstand neemt van het NEM waar het de aantallen Brilduikers betreft. Wel stellen wij vast dat u voor alle vogelsoorten een andere trendanalyse-periode hanteert dan die berekend wordt door SOVON. Waarom hanteert u in het Beheerplan een andere trendanalyse (periode) dan die door SOVON gebruikt wordt?</p>
5	47667961	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	<p>Voor zover wij konden nagaan besteedt het plan geen expliciete aandacht aan het feit dat de onderschrijding van instandhoudingsdoelstellingen bij een aantal vogelsoorten mede een gevolg is van een teruglopend aanbod van mosselen. Onderzoek in opdracht van RWS zelf (Bouma et al., 2014) geeft aan dat het daarbij niet zozeer gaat om een teruglopend aantal mosselen, maar vooral om de, relevantere, biomassa aan mosselen. Wij vragen u in het beheerplan aandacht te besteden aan de maatregelen die nodig zijn om deze, deels onvermijdbare, ontwikkeling te mitigeren met maatregelen die in alternatieve prooien kunnen voorzien (Noordhuis et al., 2014). Waarom ontbreken maatregelen om de teruglopende biomassa van mosselen te compenseren met alternatieve prooien?</p>
6	47667961	Handhaving	Veluwerandmeren	<p>U legt voor de eerstkomende beheerperiode prioriteit bij rietherstel ten behoeve van Grote Karekiet en Roerdomp. Wij onderschrijven dat het realiseren van de herstellopgave voor deze soorten nog bij lange na niet gelukt is. Wij onderschrijven ook dat u rietherstel niet primair wilt bewerkstelligen via een ander peilbeheer omdat zulks de voedselbeschikbaarheid van weer andere vogels negatief zou beïnvloeden. Wij vinden het echter opmerkelijk dat u geen aanvullende maatregelen voor andere vogels dan rietvogels beoogd in de eerstkomende beheerperiode (zie ‘lege’ Tabel 6.1). U beargumenteert dit op pagina 41 met de opmerking dat reeds ingezet beleid voor de niet-rietvogels volstaat. U wijst daarbij op het borgen van rust door de instelling van rustgebieden en de naleving van rust in die gebieden. In reactie hierop merken wij op dat een groot oppervlakte-aandeel van die rustgebieden al jaren geleden gerealiseerd is en een onderschrijding van instandhoudingsdoelstellingen desondanks niet heeft weten te voorkomen. En als ‘naleving’ de sleutel moet zijn om dit alsnog te realiseren, zou het niet misstaan hebben als het ontwerpbeheerplan ook een handhavingsparagraaf zou hebben bevat. Uit onze gedocumenteerde waarnemingen, overlegd aan de Omgevingsdienst Gooi en Flevoland, blijkt dat het aan handhaving nog te vaak ontbreekt, alle gewaardeerde inspanningen van die Omgevingsdienst ten spijt. Waarom ontbreekt een handhavingsparagraaf aan het beheerplan, terwijl u voorziet dat ‘naleving’ volstaat om doelstellingen voor niet-rietvogels alsnog te realiseren?</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie het antwoord op zienswijze #35 – 47736502.	geen
<p>In het beheerplan staat een monitoringsparagraaf en er is een monitoringsprogramma opgesteld (Monitoringplan ten behoeve van het beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied). Dit plan is bij RWS op te vragen. De doelstellingen kunnen niet anders gewijzigd worden dan met een wijziging van het Aanwijzingsbesluit door het Ministerie van EZ. Neveneffecten tussen Natura 2000 gebieden worden niet verrekend. Om de objectiviteit te waarborgen huren wij externe buro's in om de gegevens te verwerken.</p>	geen
<p>De reden dat er een andere periode is genomen voor de trendanalyse van vogelaantallen is dat op het moment van schrijven dat de meest recente periode was waarop teruggekeken kon worden.</p>	geen
<p>Ons is bekend dat de driehoeksmossel langzaam aan het verdwijnen is en opgevolgd wordt door de Quagga mossel. Dat deze een lagere voedingswaarde heeft is ons ook bekend. Daarnaast is bekend dat verschillende mosselelers overstappen op slakken die zich ophouden in de waterplantenvelden. Of deze slakken voldoende voedingswaarde hebben zal de praktijk uit moet wijzen. U geeft aan dat in Noordhuis, 2014 een verwijzing zou staan naar alternatieve prooien. Na enig zoekwerk blijkt uw verwijzing te gaan om het ANT rapport (een rapport gebaseerd op het Markermeer/IJmeer). Een van de alternatieve prooien is hiervoor al behandeld. Daarnaast wordt het vergroten van diversiteit in habitats genoemd. In de Veluwerandmeren is in het kader van IIVR en nu door de Cooperatie gastvrije randmeren hard gewerkt aan deze diversiteit in habitats.</p>	geen
<p>Hoe het toezicht en de handhaving is georganiseerd is terug te vinden in hoofdstuk 7 Toezicht en Handhaving van het Algemeen deel van het Beheerplan en vervolgens in het Handhavingsplan 2017-2023 en het jaarlijks op te stellen handhavingsuitvoeringsprogramma. De naleving van rust in rustgebieden is daarbij één van de prioriteiten.</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
7	47667961	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Veluwerandmeren	Op pagina 10 geeft u enkele voorbeelden van oeverrecreatie die in het gebied plaatsvindt. Als zo vaak ontbreken daar helaas het wandelen en fietsen langs de oevers, naast vissen en zwemmen qua aantal betrokkenen ook een zeer populaire overweging voor recreatief oevergebruik. Wij geven u in overweging ook die activiteit eens op te nemen in uw niet-uitputtende lijst.
8	47667961	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Veluwerandmeren	Op pagina 10 stelt u dat het landen van watervliegtuigen tot het bestaand gebruik behoort. Wij vragen u te specificeren waar en wanneer dit gebeurt. Bij ons weten is een vergunning daartoe in verleden juist geweigerd voor de Veluwerandmeren.
9	47667961	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	Op pagina 12, 23, 26-27 maakt u gewag van het Ecolint Elburg en de gunstige effecten die hier van uit kunnen gaan op het herstel van rietvogels. Wij wijzen u er op dat de uitvoering van dit IIVR-plan vroegtijdig tot stilstand gekomen is en haar oorspronkelijke ambitie niet zal halen.
10	47667961	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Veluwerandmeren	Op pagina 32 benoemt u op twee plekken de lengte van het parasailseizoen. Het is verwarrend dat de ene plek melding maakt van 'april tot augustus' en de andere plek van '1 mei tot en met 1 september'. Wij vragen u te kiezen voor 'van 1 mei tot 31 augustus'.
11	47667961	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	Op pagina 33 merkt u op dat militair laagvliegen, kitesurfen en zandwinning onderhevig blijven aan periodieke vergunningen omdat cumulatie van activiteiten tot andere oordelen kan leiden. Wij stemmen hier van harte mee in. Voor wat betreft militair laagvliegen geven wij u nu reeds in overweging als mitigerende maatregel in de toekomstige vergunning een gesloten periode in het winterhalfjaar (september – maart) op te nemen. Dit zou prima aansluiten bij een spiegelbeeldig gesloten periode voor Natura 2000-gebied Veluwe, zodat desondanks jaarrond militair geoefend kan worden.
12	47667961	TBB	Veluwerandmeren	Op pagina 34 kondigt u Toegangsbeperkingsbesluiten (TBBs) aan voor Drontermeer, Delta Schuitenbeek en de rustgebieden in het kader van Waterfront Harderwijk, alle in aanvulling op het TBB Polsmaten-Elburg. Wij juichen dit toe maar merken op de TBBs Waterfront Harderwijk bij ons weten al gerealiseerd zijn.
13	47667961	Effecten en doelsoorten, Overig	Veluwerandmeren	Op pagina 37 maakt u gewag van de ongewenste 'doorsnijding van ecologische routes'. U noemt windmolenparken daarbij als voorbeeld. Wij onderschrijven dit van harte. Wij vinden het verwarrend dat u in Figuur 5.6 een ander belang toekent aan de ligging van die routes voor vogelsoorten die binnendijs foerageren dan voor herbivore watervogels. Kleine Zwanen en Smienten foerageren ook binnendijs maar kunnen op grond van Figuur 5.6 ten onrechte tot de herbivore soorten gerekend worden waarvoor slechts een klein deel van de oever als belangrijk wordt aangemerkt in het kader van de doorsnijding van ecologische routes. Wij vragen u de legenda te herzien.
14	47667961	Gebruiksvormen, Beroepsvisserij	Veluwerandmeren	Op pagina 39 vermeldt u dat ook voor de visserij een toetsingskader vereist is voor veranderingen als dit tot een vergroting van de bijvangst van watervogels zou leiden. Wij realiseren ons dat visotters niet gerekend worden tot de Natura 2000 doelsoorten van de Veluwerandmeren, maar geven u in overweging ook deze soort tot ongewenst bijvangst te rekenen. Visotters duiken immers in toenemende mate op, ook af en toe in de Veluwerandmeren, en voor hen geldt in het kader van ander beleid ook een herstelopgave.
15	47698923	Inrichting en beheer, Overig	Veluwerandmeren	Na het lezen van de ontwerpplannen hebben wij een vraag. De roerdomp en grote karekiet komen voor in ons werkgebied en dit wilt u behouden en uitbreiden, een heel areaal aan maatregelen hebben wij daarover gelezen, maar ons inziens mist er nog 1 en dat is predatiebeheer (zoals dit nu ook word toegepast word in een aantal weide vogelgebieden). Kunt u dit toelichten?
34	47733582	Handhaving	Algemeen	Op het gebied van aanvullend signaleringstoezicht door onze handhavers heeft ons waterschap op 21 december 2016 telefonisch contact gehad met de projectmanager Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied. Hierbij is afgesproken dat RWS komend voorjaar 2017 het initiatief neemt om nadere afspraken met ons te maken over aanvullend signaleringstoezicht. Als samenwerkingspartner zijn wij bereid om invulling te geven aan aanvullend signaleringstoezicht, onder voorbehoud van overeenstemming over onze bijdrage en inzet. De uitkomsten van deze gesprekken worden vervolgens vastgelegd in het definitieve Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied dat naar verwachting in het najaar van 2017 wordt vastgesteld.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
De opsomming van recreatieve activiteiten op pag. 10 is niet uitputtend. Wandelen en fietsen langs de oevers kan inderdaad een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen. De aanleg van een fietspad of wandelroute langs het water is dan ook een vergunningplichtige activiteit welke terdege op natuureffecten dient te worden getoetst.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #1 - 47220454 (Algemeen).	'landen met watervliegtuigen' wordt verwijderd op p. 10, deel Veluwerandmeren, idem voor p.12 Ketelmeer & Vossemeer
Het project Ecolint is nog niet afgerond, wanneer landjes in het ecolint vrijkomen worden ze door de Cooperatie gastvrije randmeren opgekocht en ingericht als rietland. Dat dit proces langzaam verloopt ben ik met u eens, echter de omstandigheden nopen tot deze werkwijze. Er worden ook nog steeds vrijkomende recreatielandjes opgekocht en in beheer bij Staatsbosbeheer gebracht, dit geschiedt op vrijwillige basis.	geen
Onder de voorwaarde voor vergunningvrijstelling van parasailactiviteiten wordt onder meer gesteld dat de activiteit alleen plaats mag vinden in het toeristisch vaarseizoen, dus vanaf 1 mei tot en met 1 september.	Op p. 32 in de tekst 'van april tot en met augustus' vervangen door 'in het toeristisch vaarseizoen van 1 mei tot en met 1 september'.
De militaire laagvliegactiviteiten, in het gedeeltelijk over de Veluwerandmeren gelegen helikopter-laagvlieggebied, zijn getoetst in het kader van de op 12 september 2012 door de Minister van Economische Zaken verleende Natuurbeschermingswetvergunning. In deze vergunning is vastgesteld dat deze met zekerheid niet kunnen leiden tot significante verstoring of tot verslechtering van de habitat of leefgebieden van aangewezen soorten. Er is dan ook geen reden of aanleiding om ten aanzien van de militaire vliegactiviteiten mitigerende maatregelen te nemen.	geen
De afsluiting van de gebieden Harderwijk-noord en Harderwijk-zuid is nog niet geregeld, zo weten wij via Waterfront Harderwijk. Beide gebieden gaan mee in de afsluitingsprocedure voor meerdere gebieden in het IJsselmeergebied. De afsluitingsprocedure wordt door het bevoegde gezag ingezet nadat de gevolgen van de zienswijzen voor het Beheerplan bekend zijn.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #49 - 4808567 over TBB-afsluitingen.	
Inspreker heeft gelijk met de stellingname dat kleine zwaan en smient in de context van de Veluwerandmeren zowel gerekend kunnen (en moeten) worden tot de herbivore watervogels als tot de vogels die (in belangrijke mate of zelfs volledig) binnendijs foerageren. Kleine zwaan doet dit in belangrijke mate en smient volledig. Het bijschrift van figuur 5.6 zal hierop aangepast worden, door de toevoeging "(dit betreft zowel soorten die geheel als gedeeltelijk buiten het gebied foerageren)" onderaan het bijschrift.	Toevoegen "(dit betreft zowel soorten die geheel als gedeeltelijk buiten het gebied foerageren)" onderaan het bijschrift van figuur 5.6
De otter is weliswaar geen Natura 2000 doelsoort in het IJsselmeergebied, maar wel een beschermde soort op basis van de Natuurbeschermingswet (voorheen de FF-wet). Wij zullen de otter opnemen als ongewenst bijvangst in visnetten / fuiken. Voor de otter nemen we echter geen herstelopgave op in het Beheerplan. Zie hiervoor het antwoord op zienswijze #35-47736502.	Tekstaanpassing (p. 39): 'Een verandering van de visserijinspanning ... niet leidt tot een vergroting van de bijvangst van watervogels en van de otter' Dit wordt ook in Deel Toetsingskader doorgevoerd, p. 29 eerste punt onder paragraaf 4.2.2.
Predatiebeheer ofwel schadebestrijding wordt niet expliciet in het beheerplan in de verschillende documenten als beheermaatregel geduid. Er is echter wel aandacht aan besteed. Mocht schadebestrijding noodzakelijk zijn, dan staat in het Deel Toetsingskaders (hoofdstuk 7) de mogelijkheden van de schadebestrijding.	geen
In juni 2017 hebben waterschap en Rijkswaterstaat met elkaar overlegd. Afgesproken is dat binnen het waterschap op korte termijn een bijeenkomst wordt georganiseerd, waarbij Rijkswaterstaat een toelichting geeft op het Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied en op de handelswijze van de inspecteurs van het waterschap bij constatering van incidenten. Daarnaast zal Rijkswaterstaat de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek verzoeken het waterschap uit te nodigen voor het structurele overleg met de handhavende en toezichhoudende instanties. Deze afspraken worden opgenomen in het handhavingsplan en de uitvoeringsprogramma's.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
35	47736502	Effecten en doelsoorten, Overig	Algemeen	In het IJsselmeer, de Randmeren, het Zwarte Meer en het Ketelmeer zijn al op diverse plaatsen sporen aangetroffen van otters. En deze gebieden lijken bij uitstek geschikt om te dienen als leefgebied dan wel als migratiegebied voor verdere verspreiding van deze iconische soort voor Nederland (hoogstaand in de beschermingsklassen van de HVR). Wij verzoeken u de otter op te nemen als doelsoort voor dit Natura 2000 gebied. Ten tijde van de aanwijzing van het gebied was de otter nauwelijks een in aanmerking komende soort omdat de populatie daar geen aanleiding toe gaf.
36	47736502	Gebruiksvormen, Beroepsvisserij	Algemeen	Aangezien de otter zich vooral verplaatst, soms over grote afstanden, via de oeverzone van wateren zijn fuiken geplaatst direct bij de oever funest. Een quick scan van het gebruik van fuiken in het IJsselmeergebied leert dat de fuiken vooral geplaatst staan dicht bij de oever. Vaak zijn de geleidende vleugels van de fuik geplaatst tot aan de oever. Dit vangt naar alle waarschijnlijkheid vele trekkende otters af. Wij verzoeken u juist in N2000 gebieden, en dus nadrukkelijk ook in het IJsselmeergebied, slechts vissen met fuiken toe te staan als deze zijn voorzien van een stopgrid en dit te handhaven. Wij beseffen dat dit zal leiden tot enige derving van inkomen. Compensatie ligt daarbij in de rede.
7	47752863	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Op pagina 5 van de samenvatting "Toename rust en ruimte voor vogels". In deze alinea lees ik dat - op de kitesurflocatie Hemmeland sprake is van verstoring in de nazomer- en wintermaanden. Voor zover ik kan nagaan is de locatie Hemmeland nooit kitesurflocatie geweest maar windsurflocatie. In het beheerplan 2014-2018 Recreatiegebied Hemmeland van de gemeente Waterland is hier dan ook geen sprake van. Er is een duidelijk verschil tussen beide activiteiten. Kitesurfers hebben een nog veel grotere impact op de verstoring dan windsurfers. Gelukkig komen er op deze locatie tot op heden dan ook nog geen kitesurfers in groten getale surfen maar als deze locatie nu officieel wordt aangewezen als kitesurflocatie zal dat zeker toenemen wat naar mijn mening zeer onwenselijk is. Juist de Gouwee-zuid waar de locatie Hemmeland aan ligt is heel verstoringgevoelig. E.e.a. is ook te lezen in het beheerplan Markermeer wat nu ter inzage ligt. Het verbaast mij dan ook dat daar dan juist een kitesurflocatie wordt aangewezen. Want ondanks de beperkende maatregelen die worden genomen, zoals voorlichting en mogelijke toegangsbeperkende maatregelen in de toekomst, vrees ik dat er veel verstoring gaat op getreden als deze locatie daadwerkelijk door kitesurfers in gebruik wordt genomen. Het bij elkaar brengen van een dergelijke verstoringende activiteit en noodzakelijke rust voor vogels strookt niet met elkaar. Ook nu varen surfers gewoon de wintermaanden door. De kleding die zij dragen is dusdanig dat kou geen rol meer speelt en er geen sprake meer is van een surfseizoen maar een activiteit die het hele jaar door plaats vindt. De windsurfers verspreiden zich over de gehele Gouwee afhankelijk van de windrichting.
8	47752863	Handhaving	Markermeer & IJmeer	Van handhaving is tot op heden geen sprake. Deze zou er ook nu al moeten zijn want volgens de Wet Natuurbescherming artikel 3.1 lid 5 is het opzettelijk verstoren van vogels verboden. Mede in dit kader zou ik u ook willen vragen de als vislocatie in het zuiden van de Gouwee ter hoogte van de polder de Nes te willen opheffen. Ook deze locatie wordt veelvuldig gebruikt als startpunt door windsurfers (zie foto GPS registratie) maar is helemaal geen surflocatie. Het gedogen op deze locatie leidt tot veel overlast en verstoring voor vogels die juist daar in de wintermaanden rusten, ruien en foerageren.
9	47752863	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Ik wil u dan ook vragen de kitesurf locatie Hemmeland niet aan te wijzen en de locatie De Nes zodanig in te richten dat deze niet meer te gebruiken is als kite- en/of windsurflocatie. Ook zou het plaatsen van informatieborden e.e.a. duidelijk kunnen maken aan deze watersporters.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>De otter is een beschermde soort (Wnb, onderdeel soortbescherming), maar in geen enkel Nederlands Aanwijzingsbesluit aangewezen (deze soort was destijds in Nederland nagenoeg uitgestorven). Deze soort is daarom niet opgenomen in het Ontwerp Beheerplan, maar lift mee met de maatregelen die in de genoemde gebieden worden uitgevoerd (maatregelen Natura 2000 en Kader Richtlijn Water).</p> <p>Inmiddels doen de geherintroduceerde otters het zo goed dat er al stemmen opgaan (adviezen naar ministerie van Economische Zaken) om alsnog otters toe te voegen aan instandhoudingsdoelstellingen voor diverse Natura 2000 gebieden, waaronder enkele van de meren in het IJsselmeergebied. Als de otter op basis daarvan wordt toegevoegd als doelsoort in de aanwijzingsbesluiten zal de soort ook worden opgenomen in de volgende generatie beheerplannen.</p>	geen
<p>Zie ook het antwoord op zienswijze #35-47736502. Dit aspect behoeft zeker aandacht, maar valt buiten het bereik van het Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied.</p>	geen
<p>In de NEA I wordt locatie Hemmeland zowel als kitesurflocatie als windsurflocatie genoemd. De kitesurflocatie Hemmeland is dus wel getoetst in de NEA. Uit deze toets en (naderhand) in overleg met de Nederlandse Kitesurf Vereniging is de afspraak voortgekomen om kitesurfen in het voorjaar toe te staan.</p>	geen
<p>De effecten van de visserij zijn per gebied beoordeeld in de NEA. Maatregelen worden op basis hiervan genomen. Voor windsurfen zijn geen locaties aangewezen, maar windsurfers dienen zich wel te houden aan de algemene bepalingen, afgesloten gebieden en de gedragscode voor recreatie. Hierop zal worden gehandhaafd. Er wordt niet gedoogd. In dit gebied is Provincie Noord-Holland het bevoegde gezag voor de Wet Natuurbescherming.</p>	geen
<p>Kitesurfen op de locaties Hemmeland en De Nes is op basis van de NEA vrijgesteld van vergunningplicht mét specifieke voorwaarden (zie #39-48094853).</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
35	47752863	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	In deze alinea lees ik dat - op de kitesurflocatie Hemmeland sprake is van verstoring in de nazomer- en wintermaanden. Voor zover ik kan nagaan is de locatie Hemmeland nooit kitesurflocatie geweest maar windsurflocatie. In het beheerplan 2014-2018 Recreatiegebied Hemmeland van de gemeente Waterland is hier dan ook geen sprake van. Er is een duidelijk verschil tussen beide activiteiten. Kitesurfers hebben een nog veel grotere impact op de verstoring dan windsurfers. Gelukkig komen er op deze locatie tot op heden dan ook nog geen kitesurfers in groten getale surfen maar als deze locatie nu officieel wordt aangewezen als kitesurflocatie zal dat zeker toenemen wat naar mijn mening zeer onwenselijk is. Juist de Gouwee-zuid waar de locatie Hemmeland aanligt is heel verstoringgevoelig. E.e.a. is ook te lezen in het beheerplan Markermeer wat nu ter inzage ligt. Het verbaast mij dan ook dat daar dan juist een kitesurflocatie wordt aangewezen. Want ondanks de beperkende maatregelen die worden genomen, zoals voorlichting en mogelijke toegangsbeperkende maatregelen in de toekomst, vrees ik dat er veel verstoring gaat op getreden als deze locatie daadwerkelijk door kitesurfers in gebruik wordt genomen. Het bij elkaar brengen van een dergelijke verstoringende activiteit en noodzakelijke rust voor vogels strookt niet met elkaar. Ook nu varen surfers gewoon de wintermaanden door. De kleding die zij dragen is dusdanig dat kou geen rol meer speelt en er geen sprake meer is van een surfseizoen maar een activiteit die het hele jaar door plaats vindt. De windsurfers verspreiden zich over de gehele Gouwee afhankelijk van de windrichting.
36	47752863	Handhaving	Markermeer & IJmeer	Van handhaving is tot op heden geen sprake. Deze zou er ook nu al moeten zijn want volgens de Wet Natuurbescherming artikel 3.1 lid 5 is het opzettelijk verstoren van vogels verboden. Mede in dit kader zou ik u ook willen vragen de als vislocatie in het zuiden van de Gouwee ter hoogte van de polder de Nes te willen opheffen. Ook deze locatie wordt veelvuldig gebruikt als startpunt door windsurfers (zie foto GPS registratie) maar is helemaal geen surflocatie. Het gedogen op deze locatie leidt tot veel overlast en verstoring voor vogels die juist daar in de wintermaanden rusten, ruien en foerageren.
37	47752863	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Ik wil u dan ook vragen de kitesurf locatie Hemmeland niet aan te wijzen en de locatie De Nes zodanig in te richten dat deze niet meer te gebruiken is als kite- en of windsurflocatie. Ook zou het plaatsen van informatieborden e.e.a. duidelijk kunnen maken aan deze watersporters.
5	47844655	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	In het rapport is op pagina 31, onder 5.1 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden, gemeld dat kitesurfen in Schellinkhout (Hoorse Hop) alleen buiten de wintermaanden toegestaan is. Deze beperking is in onze ogen onterecht. In de 'Nadere Effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied definitief 03 d.d. 28 december 2011' is vermeld dat kitesurfen op de locatie Schellinkhout hooguit geringe negatieve effecten heeft, deze effecten geen belemmering vormen voor (het halen van) de doelen, niet significant zijn en kitesurfen hier jaarrond toegestaan kan worden. Daarom verzoeken wij u de -in onze ogen onterechte- beperking voor het kitesurfen in de wintermaanden te schrappen en het kitesurfen op de locatie Schellinkhout (Hoorse Hop) jaarrond toe te staan.
2	47859114	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	In de plannen staat omschreven dat ter bescherming van de natuur u een dam in het IJsselmeer gaat aanleggen tussen de recreatieve zone van kitesurfers en het natuurgebied bij de Workumer Waard. We hebben grote zorg over deze keuze: 1) door de dam zo kort op de kitesurfzone te plaatsen ontstaan met de overwegende zuidwestenwinden uiterst gevaarlijke situaties, omdat er geen uitwijkmogelijkheden zijn. 2) er zandstromen gaan ontstaan die van grote invloed zijn op zowel natuur als recreatie. Het water komt achter de zandbanken stil te staan en er ontstaat voor gebruikers een bron van ziektekiemen. Hierdoor zal de kwaliteit van het gehele gebied sterk afnemen. 3) er met deze keuze, in onze visie, eerder grotere problemen met betrekking tot de bereikbaarheid van de ingang van It Soal zullen ontstaan, dan oplossingen. De verzanding zal toenemen. Wij vragen u nogmaals naar deze omgeving te kijken en wellicht kunt u dan gebruik maken van de initiatieven van regionale en/of plaatselijke ondernemers. Zij zijn mede in gesprek met de gemeente over de ontwikkelingsmogelijkheden van dit gebied, met natuurlijk in achtneming van de aanwezige natuur. In dit totale project wordt uitgegaan van een complete oplossing voor het gehele gebied. Kernpunten zijn: Een pier langs de ingang van It Soal met daarbij op het eind een bezinkingsput voor zand. Dit voorkomt het eindeloos dichtslibben van de toegangspoort naar Workum. Een herverdeling van gebruik van It Soal waardoor er een veiliger situatie ontstaat voor gebruikers en behoud van de natuur. Kitesurfzone verplaatsen naar het zuiden, windsurf naar het midden en het zwembad naar de zone dichtst bij het natuurgebied, waardoor minimale verstoring plaats zal vinden en geen aanleg van een dam nodig zal zijn. Om tot realisatie te komen kan gebruik gemaakt worden van het project 'koppelkansen langs het IJsselmeer' waardoor de kosten voor ieder beperkt kunnen worden en een win-win situatie voor alle betrokken partijen ontstaat. Juist ook voor de natuur. Wij vragen u dan ook in heroverweging te nemen de plannen op deze manier uit te voeren, en samen met alle gebruikers en belanghebbenden van dit gebied het gesprek aan te gaan. Samen staan we voor een duurzame oplossing voor natuur, recreatie en leefmilieu.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie de beantwoording van zienswijze #16-48084756.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #8-47752863.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #9-47752863.	geen
Er is inderdaad een discrepantie tussen de hoofdtekst en de Nadere Effecten Analyse ontstaan. De hoofdtekst wordt in overeenstemming gebracht met de Nadere Effecten Analyse.	In paragraaf 5.1 (p.32) en tabel 1.1 Bijlage A van gebiedsdeel Markermeer & IJmeer: '(buiten de wintermaanden)' verwijderen.
In het beheerplan IJsselmeer wordt de aanleg van een fysieke afscheiding (dam) ter begrenzing van de noordkant van de huidige kitesurfzone voorgesteld. Doel hiervan is het voorkómen van verstoring van lepelaar, ganzen, eenden, steltlopers en sterns door het kitesurfen bij It Soal (Workum). De aanleg van de dam betekent een forse ingreep. Voorafgaand aan de aanleg zal een studie worden uitgevoerd van hoe het bedoelde effect het beste kan worden bereikt. Belanghebbenden zullen hierbij worden betrokken middels de instelling van een klankbordgroep. Dat geldt zeker ook voor het Plaatselijk Belang Workum. Verder zal bij deze maatregelen voorafgaand zowel een natuurtoets als een morfologische toets worden uitgevoerd, waarbij de door de inspreker gesignaleerde effecten zullen worden betrokken.	geen
Zie ook de beantwoording van zienswijze #71 - 48052527	

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
18	47863283	Communicatie	Markermeer & IJmeer	<p>Gezien een aantal miljoen Nederlanders, die de directe gevolgen van dit beheerplan zullen ondervinden in verhouding met het uiterst geringe aantal ingezonden zienswijzen, mag de vraag gesteld worden of u deze grote groep belanghebbenden wel bereikt heeft? Daarnaast valt op, dat wat er aan zienswijzen ligt, vooral vissen in de gebruikelijke vijvers van veel natuur beschermende organisaties, binnen en buiten de overheid, is. Hoewel ongetwijfeld aan de wettelijke voorschriften zal zijn voldaan, ondermijnt dit nu, maar ook toekomstig de legitimiteit van het plan. Hetgeen er weer voor gaat zorgen, dat bij uitvoering/van kracht worden frustraties, vertragen, boycotten al dan niet met gerechtelijke procedures, te voorzien zijn.</p> <p>Door alsnog bijv. rechtstreeks alle gemeenteraadsleden persoonlijk (niet B&W van een zittende coalitie) van de aangrenzende gemeenten te benaderen, zou u dit op verfrissende echt democratische manier kunnen doorbreken/ontkomen aan de bubbel van het eigen gelijk en waarschijnlijk ook interessante ideeën opdoen. Iets minder vastgeroest facilitair. Iets meer proactief.</p> <p>Met de huidige digitale mogelijkheden, en zoveel raadsleden zijn er nu ook weer niet, kan dit toch geen probleem zijn. Mogelijk zijn er veel meer ideeën in deze richting van pro-actie benaderen, maar s.v.p. geen geldverspilling met voorgeprogrammeerde enquêtes, waar we dagelijks mee worden lastig gevallen.</p>
19	47863283	Gebruiksvormen, Beroepsvisserij	Markermeer & IJmeer	<p>Iets wat er niet is kun je maken. Zo is de natuur in Nederland en zeker het IJsselmeergebied met mensenhanden gemaakt en niet vanzelf ontstaan. Zo is het uitgangspunt dat er maatregelen nodig zijn om natuurlijke habitattypen en populaties van wilde diert- en plantensoorten in het gebied te behouden of te herstellen, zeker niet stevig onderbouwd. Door de toename van de bevolking/urbanisatie en daaraan gelinkte veranderde agrarische sector (ca. 50% van onze export) maakt zoals altijd, dat ook de flora en fauna sterk mee verandert. Zo is het eeuwenlang geweest en zal het blijven. In 1932 zwom er haring en ansjovis in dit gebied. Zout werd zoet. Een totaal andere habitat. Nu is er een aalschol-verplaat? Doordat deze wordt beschermd? Wel ten koste van de visstand. Een hard feit: de getelde 40.000 aalscholvers eten 730.000 kilo vis jaarlijks en er zijn nog veel meer visetende vogels! Maakt dit het uitzetten van bijv. dure glasaal, ook al is het een grote hoeveelheid van 10.000 kilo niet enigszins ridicul? Gelijktijdig vogeleilanden en bevreemdend in dit verband vistrappen waar de visconcentraties makkelijk te vangen zijn etc. er bij? Het oppervlakte water van Nederland (minder volume dan bijv. de Bodensee) is simpel leeg gevreten. Dit maskeren met een verdere beperking van binnenvisserij of nog meer aan banden leggen van de 700.000 hengelaars?</p> <p>Duidelijk ligt het accent in de beheerplannen op vogels, terwijl toch inmiddels duidelijk moet zijn, dat vogels uitsluitend komen wanneer het juiste voedsel etc. er is. Onze economie even aan de te maken natuur aanpassen? Plek voor de mens is ondergeschikt?</p> <p>Wordt deze volkomen kunstmatige natuur in overeenstemming gebracht met het bovenlokale belang van de bestaande en toekomstige menselijke gebruiker of andersom?</p>
20	47863283	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Daarbij nog de vele officiële rapporten over de natuur aantoonbaar gebaseerd op aannames, vermoedens, tellingen of waarnemingen gedurende een te korte periode om als stevige wetenschappelijke onderbouwing gepresenteerd te kunnen worden, terwijl dit wel gebeurt. De situatie lijkt veel op de gepresenteerde misdaadcijfers.</p> <p>Omdat de budgetten van o.a. Rijkswaterstaat, Rijksbosbeheer etc. met het bovenstaande verbonden zijn en dit vroeger of later (ook al is een beheerplan aangenomen) komt boven drijven in een democratie met snel veranderende communicatie, zijn de problemen te voorzien. Burgers, die steeds kritischer worden t.a.v. de politiek, Europa etc. Er zou i.v.m. een continu toekomstig beleid meer aandacht moeten worden besteed aan concrete recente ontwikkelingen i.p.v. de wens de vader van de gedachte te maken en vooral geen gummitekst.</p> <p>Maak scherpe, maar onderbouwde keuzes. Voorbeeld windparken pakken het luchtruim van vogels af, terwijl de rentabiliteit nog steeds ook al is deze verbeterd t.o.v. andere energie ontwikkelingen bij lange na niet zeker is. Benoem het dan ook als een keuze!</p> <p>Samenvattend is onvoldoende aanwezig:</p> <ol style="list-style-type: none"> met Hollandse nuchterheid meer twee benen op de grond, hoe komt er brood op de plank om dit alles te betalen, met in het achterhoofd: "De gasbel van Den Uyl is helaas leeg", verkapt de mens, in een zwaar overbevolkt land in diverse gebieden proberen te weren o.a. in de snel groeiende Metropool Regio Amsterdam, buiten te sluiten, pakt altijd verkeerd uit en wordt onbetaalbaar en uiteindelijk onuitvoerbaar.

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Om er meer bekendheid aan te geven dat het ontwerpbeheerplan eind 2016 ter visie zou gaan zijn voor de zomer 2016 zes informatieavonden gehouden rondom het IJsselmeergebied. Daarnaast zijn de gemeenten rondom het gebied in het voorjaar 2016 geïnformeerd dat het plan eraan kwam en indien er vragen waren, wij als voortouwnemer bereid waren om een toelichting te komen geven op het plan. Aangezien het van belang is dat een ieder op hetzelfde moment toegang heeft tot dezelfde informatie is besloten om het ontwerpbeheerplan niet vooraf beschikbaar te stellen. Bij de ter visie stelling zijn alle gemeenten wederom geïnformeerd over de tervisielegging. Daarnaast is er breed geadverteerd rondom de ter visie leggingen en zijn er drie inspraakavonden gehouden.

geen

De natuur in Natura 2000 gebieden is, op basis van de instandhoudingsdoelen, inderdaad leidend. De biodiversiteit (soortenrijkdom) in Europa, Nederland en in het IJsselmeergebied gaat al jaren snel achteruit. Duurzame bescherming van flora en fauna is hard nodig. Ook aan de voedselbron van de vogels wordt gewerkt, zowel in het kader van de Kaderrichtlijn Water als Natura 2000. Denk aan het opheffen van obstakels voor vis, het creëren van ondiepe zones, paai en opgroei gebieden voor vis en leefgebied voor waterdierdierjes. Zo voorkomen we dat de natuur in Europa en in Nederland steeds eenvormiger wordt. Binnen het IJsselmeergebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In de Natura 2000 beheerplannen leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen van de beheerplannen is daarom in overleg met alle direct betrokkenen gebeurd, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. In het IJsselmeergebied komen allerlei soorten economisch gebruik voor, zoals scheepvaart, visserij en recreatie. De gebruiksfuncties bestaan, net als de aanwezige natuur vaak al jaren en hebben zich vaak zelfs gezamenlijk ontwikkeld.

geen

Of zoals in paragraaf 1.1 van het Algemeen deel staat: "Binnen en buiten Natura 2000 gebieden komen ook economische activiteiten voor. In een beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten op welke wijze mogelijk zijn, in combinatie met het realiseren van de Natura 2000 doelen. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen."

De aanwijzing tot Natura 2000 gebied geeft het internationale belang aan van het herstel en in stand houden van de vastgelegde natuurwaarden. Het gehele IJsselmeergebied heeft de Natura 2000 status. En daarbij moeten maatschappelijke belangen, waaronder dat van natuur en woningbouw, steeds tegen elkaar worden afgewogen. Het is aan het bevoegde gezag om vanuit de voorzorgplicht elk nieuw plan of project te toetsen aan de Wnb en vervolgens te toetsen in hoeverre er significante effecten optreden. En om te bepalen of dat plan of project, al dan niet onder strikte voorwaarden, doorgang kan vinden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de beschikbare kennis en methoden voor effectvoorspelling. Met behulp van monitoring en evaluatie gedurende de eerste beheerplanperiode moet duidelijk worden of er zicht is op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Afhankelijk van deze monitoring en evaluatie, wordt elk volgend Beheerplan daarop aangepast. Het budget voor de uitvoering van de eerste beheerplanperiode van 6 jaar is gereserveerd, waarbij ingezet wordt op herstel van het achterstallig beheer en het volgen van de effectiviteit van de gedragscode. Het is aan het beleid om na verloop van tijd de te bepalen of doelen haalbaar en betaalbaar zijn.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
21	47863283	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Gebied Markermeer - Regio Metropool Amsterdam (RMA). Dit groene long gebied verdient extra aandacht i.v.m. de snelle ontwikkelingen, die hier plaatsvinden. Deze geheel met mensenhanden gemaakte natuur juist hier exclusief toegankelijk maken voor bepaalde vogelsoorten is niet realistisch en onwenselijk voor de bewoners van dit gebied. Stille-gebieden voor vogels juist hier, verstoort het leefklimaat/bestaan nu en in de toekomst van de bewoners op ernstige wijze.</p> <p>Te weinig wordt gerealiseerd, dat omstreeks het jaar 1200 hier een veengebied was ca. 9 meter boven zeeniveau. Nu zakt hier de grond in grote delen nog steeds met 1 a 2 cm. per jaar door onderbemaling. Noodzakelijk om droge voeten te houden.</p> <p>De boerenstand is voor 80% ouder dan 65 jaar bijna zonder opvolgers. Deze volkomen kunstmatige habitat van na de Tweede Wereldoorlog voor bijv. weidevogels is er, door o.a. mechanisatie en andere grassoorten, die meer veevoer opleveren, simpel niet meer. Alles in handen van Staatsbosbeheer na vertrek van de boer als landschapsverzorger heeft ook niet het gewenste resultaat voor de weidevogels van toen, afgezien van de betaalbaarheid. Reeds omstreeks 1980 was duidelijk, dat o.a. door verruiging (bomen, struiken, riet etc.) het beheer door Staatsbosbeheer hier kostbaar zonder het gewenste resultaat voor de natuur en o.a. weidevogels was. Afgezien van incidenten zoals in het Varkensland, dat Rijksbosbeheer illegaal een aantal dammen aanlegde. Dit was de verdreven vaarboeren eerder verboden. Inmiddels vergadert Het Landschap Noord-Holland over teelt van rietsigaren, kroos enz. op dit wegzinkend gebied en houden van waterbuffels. De Groen Links wet-houder van Waterland liet weten bereid te zijn een proefveld ter beschikking te stellen. Slechts 1 km ontbrekende fietspad tussen de cultuurhistorisch verbonden (veel hetzelfde type rijksmonumenten) dorpen Watergang en Broek in Waterland wordt door de afd. lieslaarzen al decennia geblokkeerd. Voor mindervaliden is geen plaats in de natuur. Dit alles hemelsbreed ca. 4-5 km verwijderd van het nieuwe station Noord-Zuidlijn in het stadsdeel Amsterdam-Noord. Even dit concrete voorbeeld met feiten om de "het valt allemaal wel mee" reactie te tackelen en omdat eenzelfde gang van zaken dreigt voor het gebied Markermeer bij aanneming van het beheerplan voornoemd.</p> <p>De tendens verstandig gebruik te maken van de behoefte van de metropoolbewoner (MRA) aan recreatienatuur wordt voortdurend door nostalgische stromingen, die Granny's time verheerlijken en onrealistisch blijven proberen te redden wat er te redden valt, vaak fanatiek verstoord. Zakelijke discussie is bij voorbaat door angst onmogelijk. Kop in het zand voor het feit, dat de door mensen gemaakte natuur gedwongen is mee te veranderen bij ander gebruik. Bij gebrek aan inzicht en vrees iets verkeerd te doen, wordt veelal door de politiek besloten een situatie zoveel mogelijk te bevroeren. Negatief gevolg bijna altijd natuur nadelig hap/snap beleid. Deze gang van zaken is sterk terug te zien rond het "natuurbeleid" in het Markermeer.</p>
22	47863283	Gebruiksvormen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Luchthavens Schiphol en Lelystad eisen hun plaats op en daarvoor zijn verbindingen nodig, die het Markermeer niet onberoerd zullen laten en de reeds bestaande verkeersproblemen. De verkeerscongestie op het water in de onoverzichtelijke bijna haakse bocht achter het Centraal Station Amsterdam zal u bekend zijn. Meer pontveren als voorloper op een fietsbrug verbinding waartoe nu is besloten, maakt het nog moeilijker voor de container- en andere scheepvaart dit punt veilig te passeren. De beslissers over de fietsbrug hebben geen idee, dat het hier over de enige overgebleven z.g. staande mastroute Noord-Zuid gaat. De belangrijke economische factor van bovenlokaal belang de watersport (vele nieuwe jachthavens langs het IJ, natte Hiswa, jachtbouw en het prov. beleid voor een kwalitatief betere watersport, chartervaart met zeilschepen etc.) doet er duidelijk even niet toe. Nog een ander groot bovenlokaal belang wordt ondergeschouwd. Het IJ is de beroepsscheepsvaartroute van Amsterdam-Rijnkanaal naar de industrie en zeehaven van Noord-Holland. En naar het Noordelijk deel van de provincie via een gecompliceerde route met veel bruggen via de Zaan. Vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal vertakt zich deze route aan de Oranjesluizenzijde via het Markermeer naar de Oostelijke en Noordelijke provincies. Met één blik op de kaart kunt u zien, dat door herstel van de vroegere vaartroute via de Gouwee door een aquaduct in de dijk naar Marken en een kanaal van ca. 8 km bij IJpendam (verbrede Purmerringvaart) een veel kortere verbinding van het Amsterdam-Rijnkanaal naar het nu bijna niet gebruikte Noord-Hollandskanaal oplevert. Deze voor de hand liggende mogelijkheid om iets, ook in Europese wetten vastgelegd, te doen aan de fijnstofproblematiek in de MRA, mag niet verloren gaan. Afgezien van het enorme belang voor de kop van Noord-Holland, dat door gebrek aan werkgelegenheid kampt met ontvolking.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Zie de beantwoording van zienswijze #20 - 47863283 hierboven.

geen

In het ontwerp beheerplan Natura 2000 staat de bescherming van de natuur centraal en wordt het huidige gebruik van het water getoetst aan de (europese) natuurdoelstellingen. De uitwerking van maatregelen buiten de Natura 2000 begrenzing en met een ander doel dan het realiseren van de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen, zoals vaarverbindingen verbeteren, drukke knelpunten in de MRA regio oplossen en de werkgelatenheid bevorderen, vallen buiten de werkingssfeer van het beheerplan.

geen

Ter informatie: de waterrecreatie in provincie Noord-Holland staat centraal in de Visie op Waterrecreatie Noord-Holland 2030. Daarbij zijn aquapunctuurpunten aangegeven, waar verbindingen gewenst zijn, meerdere vaargebieden verbonden worden en deze meerdere doelgroepen kan dienen. Daarvoor wordt momenteel een verkenning uitgevoerd. Het aquaduct in de dijk naar Marken is daarbij niet als aquapunctuurpunt uit het overleg met waterrecreatiepartijen naar voren gekomen.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
23	47863283	Gebruiksvormen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Het Markermeer is reeds een belangrijke recreatieve factor voor de MRA. Tevens een blijvende essentiële bron van inkomsten voor de dagelijkse kleine economie van de aangrenzende oude Zuiderzeesteden en dorpen.</p> <p>Dit aquaduct is ook van enorm economisch belang voor het Gouwzeegebied. De kopstationposities van zowel Uitdam, Marken, Monnickendam en Volendam behoort dan tot de verleden tijd. Het geliefde van haven naar haven hopen bij de watersporter wordt mogelijk. Ook wordt de verbinding met het Gooiegebied en Amsterdam hersteld. Een geweldige kwalitatieve verbetering van dit recreatiegebied. Tevens wordt het veiliger (minder ruw water) voor bijv. sloepen deze havens te bezoeken. De lange omweg (2 uur varen) om Marken hoeft niet gemaakt te worden. Let wel tot 1956 bestond deze dijk helemaal niet. Deze ontsluiting heeft uitstraling voor het gehele Markermeergebied.</p> <p>Ook snelle vaarverbindingen voor forenzen en kwaliteitsverbetering van het economisch zeer belangrijke Amsterdam Volendam-Markentoeerisme, chartervaart en riviercruisevaart. Het zal u bekend zijn, dat andere mogelijkheden via de weg (tunnels/bruggen) in het IJ-gebied i.v.m. ruimtegebrek niet kunnen. Ook dat alle huidige verbindingen over en onder het IJ en Noordzeekanaal dagelijks door uitstotende files door en naast woonwijken geblokkeerd worden.</p> <p>Het Markermeer is ook elders nu reeds een redelijk drukke beroepsscheepvaartroute, die niet opgeofferd kan worden aan natuur, omdat ook daar een alternatief vrachtvervoer over de weg niet wenselijk is. Wij leven nu eenmaal in een overbevolkt land. De mogelijkheden om uit te wijken zijn zeer begrensd.</p>
24	47863283	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Gezondheidsaspecten voor de mens en dier, die gelinkt zijn aan kunstmatig natuurbeheer op het Markermeer. Te weinig komt naar voren, dat vogels bij elkaar, gelinkt kunnen worden aan levensbedreigende ziekten voor mens en dier als botulisme, blauwalg en vogelgriep. Komen alle drie voor in het Markermeer. Grote concentraties vogels, omdat wat er van voren in gaat, er van achter ook weer uitkomt, leveren gevaar op. In de Gouwzee is goed zwemwater met het enige strandje in de wijde omgeving zeer belangrijk. Van bovenlokaal belang. Doorstroming is hiervoor een voorwaarde. Ook het idee van moerasgebieden, moerasachtige vooroevers als golfbrekers zijn potentiële ziektenverwekkers in het Markermeer. Afgezien van de voorspelbare muggenoverlast bijv. in het nieuwe stadsdeel Zeeburg, brengt dit ook de terugkeer van de nog altijd ongeneeslijke malaria in zicht. Onderschat dit niet s.v.p. vraag medische experts. De marinehaven Medemblik werd ooit om deze reden onuitroeibare malaria naar Den Helder verplaatst! Er werd zelfs een havenarm gedempt. Nu weer jachthaven. Men vergeet snel! Daarna kon ook de afsluitdijk gebouwd worden. Wordt vaak in de andere volgorde verkeerd verteld. Sinds 1972 komt de malaria-mug nog nauwelijks in Nederland voor. Malaria nog wel. Inmiddels zijn er wel andere insecten naar het noorden opgerukt, die graag in een moeras leven o.a. de knokkelkoorts-veroorzaker.</p>
25	47863283	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Markermeer & IJmeer	<p>En wat gebeurt er met de vogels? De watersport is seizoen gebonden en de wintertrek van de vogels bijten elkaar dus niet. Dit nog afgezien van het feit, dat de scheepvaart op de Gouwzee bijna uitsluitend via de van oudsher bestaande gegraven geulen verloopt en niet in de buurt van de trekvogels komt. Aan de oostzijde van de Markerdijk is luwte en plaats voldoende voor grote hoeveelheden vogels.</p>
26	47863283	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Het is wel voor de hand liggend, dat de snelvaarzone uit de Gouwzee verdwijnt. Ooit ingesteld ca. 1954 om speedbootraces te houden. Deze conflicteert met alles. Idem het op de Gouwzee nog geoorloofde gebruik van waterscooters.</p> <p>Wordt het geen tijd de subjectieve nostalgische benadering los te laten en gebaseerd op betere waarneming als met satelliet, drone, camera het beleid echt wetenschappelijk te bepalen. Deze betere onderbouwing is uiterst noodzakelijk. Zo werd de paling in Europa al in 1970 geplaagd door 2 infectieziekten. Waar is de kennis van een Organisatie voor Binnenvisserij OVB gebleven? Bijv., dat er uitgebreid geëxperimenteerd is door Trouw & Co met aal mesten op het droge. Waarom deze eenzijdigheid richting vogels? En zo weinig plaats voor andere diersoorten en vooral de mens, die toch moet kunnen recreëren in de snel groeiende Metropool Regio Amsterdam?</p>
27	47863283	Algemeen, Sociaal- economische aspecten	Markermeer & IJmeer	<p>Het is absoluut noodzakelijk, dat er een stevige economische/financiële paragraaf komt. Gericht op integratie van alle factoren. Bij het Markermeer zal daar flink plaats ingeruimd dienen te worden voor de bewoners en milieu ook in de aangrenzende gebieden. Om aandachtspunten als recreatie en andere economische zaken, verkeer en milieu voor de MRA kunt u niet heen. Vakkundige behandeling daarvan, brengt het plan Natura 2000 van zweverig naar realisme.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie de beantwoording van zienswijze #22 - 47863283.	geen
De ziekten die u noemt, zijn ons bekend. Door inrichtingsmaatregelen proberen we te voorkomen dat er stilstaande wateren ontstaan, waarin botulisme en blauwalgen kunnen ontstaan. We volgen de beleidslijn ten aanzien van inrichting van moerasgebieden, waardoor omstandigheden waarin ziekteverwekkers, zoals malaria en de tijgermug, zo min mogelijk voorkomen.	geen
De grote watersport gebruikt inderdaad de vaargeulen in de Gouwzee. Maar de kleine watersport komt soms wel in de buurt van de vogels die in de luwte rusten. Deze watersport is steeds minder seizoensgebonden, terwijl er mogelijk effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van de betreffende vogelsoorten. Vandaar de extra aandacht voor de Gouwzee.	geen
Zie ook de beantwoording van zienswijze #25 - 47863283. Aanvullend kunnen we melden dat het oorspronkelijk de bedoeling was de Gouwzee af te sluiten. Na maatschappelijke afweging heeft de recreatie- en natuursector de gedragscode ontwikkeld, waardoor enerzijds dit gebied toegankelijk kan blijven en anderzijds aangepast gedrag van watergebruikers wordt gevraagd. Hierop zal worden gehandhaafd. Als de instandhoudingsdoelstellingen buiten bereik blijven, kan het bevoegd gezag alsnog besluiten tot het nemen van een Toegangsbeperkend Besluit (TBB) cf. Wnb art. 2.5. Tenslotte baseert het Beheerplan zich op de in het Aanwijzingsbesluit genoemde Natura 2000-doelsoorten en habitats.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #49 - 4808567. Ter aanvulling nog het volgende. Het Beheerplan vormt de kader voor toekomstige activiteiten, en levert geen financiering voor ontwikkelingen. Voor het Markermeer-IJmeer is het toekomstperspectief een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES), waardoor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving ontstaat met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Door te investeren in natuur ontstaat er meer juridische ruimte voor ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld recreatie en infrastructuur. In TBES verband werken alle overheidslagen samen aan het realiseren van dat doel.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
37	47864239	Gebruiksvormen, Beroepsvisserij	Algemeen	In het Beheerplan staat m.b.t. visserij op paaiende spiering: 'Er mag vooralsnog vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietvuiken in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is". Er ontbreekt een wetenschappelijke onderbouwing van deze bewering. (uitgebreide toelichting is in de zienswijze opgenomen).
38	47875232	Inrichting en beheer, Doelbereik	Algemeen	In het document staat dat de staat van de ganzenpopulatie geen aandacht behoeft omdat deze goed zou zijn. De ganzenpopulatie is veel te groot. Het inperken van de overlast van deze dieren behoeft zeker aandacht.
16	47895593	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Veluwerandmeren	<p>Het IIVR bestond uit zestien deelnemende gemeentes verspreid over drie provincies. In 2001 heeft dit IIVR een convenant (bijlage 2) opgesteld onder andere over de 1.000 meter kanowedstrijd baan (zie bijlage 1 Inrichtingsplan Veluwerandmeren). Het IIVR heet ondertussen Coöperatie Gastvrije Randmeren in Harderwijk.</p> <p>Het betreft het uitdiepen van het Drontermeer ten behoeve van een kanowedstrijd baan over een lengte van 1.000 meter en breedte van circa 60 meter met een finish ter hoogte van het eiland bij kanovereniging Skonenvaarder, zie hiervoor bijgaande kaart (bijlage 1). Gewenste waterdiepte is variërend van minimaal 1,50 meter naar 2,00 meter. Opstellen voor wedstrijden vindt plaats vanuit de oefenvijver (zie bijlage 3 foto) en dient de wedstrijd baan (bijlage 4 foto) vanuit de oefenvijver onder alle omstandigheden bereikbaar te zijn door het uitdiepen hiervan en twee toegangen. De oefenvijver is ook de plek waar jong en oud techniektrainingen krijgen.</p> <p>In de plannen werd destijds ook de wens van Jachthaven/Camping Roggebotsluis opgenomen om de ingang van de jachthaven aan de zuidkant te verbreden om daarmee de toegang tot de haven vanuit zuidelijke richting te verbeteren; de kanowedstrijd baan kruist beide vaargeulen (zie bijlage 1). Het verdiepen van beide vaargeulen zijn als deelprojecten van IIVR in de planning opgenomen en uit te voeren als een van de laatste deelprojecten van IIVR (destijds voorzien in 2008).</p> <p>Kanovereniging Skonenvaarder heeft middels de toezegging van Rijkswaterstaat en provincie Flevoland, beschreven in vergunningen van respectievelijk 19 juli 2010 en 10 april 2012, vernomen dat grondwinningsbedrijf Eeltink BV, de vergunning heeft verkregen voor het verdiepen van de vaargeul en het verbeteren van de toegang tot de Jachthaven/Camping Roggebotsluis en de aanleg van een kanowedstrijd baan.</p> <p>Inmiddels heeft Kanovereniging Skonenvaarder van grondwinningsbedrijf Eeltink de mondelinge toezegging dat de afgraving van de toegang tot de jachthaven en de aanleg van een kanowedstrijd baan in 2017 zal worden gerealiseerd. Begin Januari 2017 is dit ook besproken tussen de heer Eeltink, grondwinningsbedrijf Eeltink B.V., directie Gastvrije Randmeren en de heer Jan van de Perk.</p> <p>Het belang van de beschikbaarheid van een wedstrijd baan van 1.000 meter op deze locatie is van groot nationaal en lokaal belang. Al enige jaren maakt een aantal leden van kanovereniging Skonenvaarder deel uit van de landelijke top en wordt actief deelgenomen aan landelijke talenttraining. Na het realiseren van de kanowedstrijd baan op het Drontermeer kunnen er ook daar meer landelijke talenttrainingen plaatsvinden. De afstanden voor Europese kampioenschappen, Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen waarop getraind wordt zijn 200, 500 en 1.000 meter.</p> <p>De vereniging heeft ca. 25 licentiehouders van het Watersportverbond, waarmee zij mogen deelnemen aan (inter) nationale wedstrijden. Eenmaal per jaar organiseert kanovereniging Skonenvaarder sprintwedstrijden, de zogenoemde "HANZEREGATTA", in combinatie met het Nederlandse Kampioenschap Langebaan, met gemiddeld 250 deelnemers uit binnen- en buitenland. LEES VERDER OP VOLGENDE PAGINA>></p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

De spieringvisserij op het IJsselmeer en het Markermeer zijn een vergunningplichtige activiteit. De spiering vormt een belangrijke prooi-soort voor verschillende visetende vogels op beide wateren. Al langere tijd is sprake van een lage spieringstand, die echter een grillig bestandsverloop over de afgelopen jaren laat zien. Onzeker is waar de fluctuaties in bestandsomvang precies door worden veroorzaakt.

Op grond van de Natura 2000 doelstellingen dient voor de spieringvisserij te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. De in het concept beheerplan opgenomen tekst gaat hier deels aan voorbij door de verwachting uit te spreken dat spieringvisserij niet vergunbaar zal zijn zolang de vogelaantallen niet aan de doelstellingen voldoen.

Dit zal in het beheerplan worden aangepast naar de formulering dat voor het verkrijgen van een vergunning voor de spieringvisserij dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten.

Met deze aanpassing van de formulering ziet de beoordeling dus op de directe impact van de visserij op de spieringstand en de voedselbeschikbaarheid. De in de zienswijze naar voren gebrachte toelichting omtrent het 0+ en 1+ spieringbestand kan daarbij in een eventuele passende beoordeling voor een Wnb-vergunning voor de spieringvisserij worden ingebracht.

Het Beheerplan Natura 2000 is bedoeld om aan te geven hoe instandhoudingsdoelen te behalen en te beschermen, en is dus niet bedoeld om aan te geven hoe om te gaan met populaties die groter zijn dan de instandhoudingsdoelstellingen. geen

Bij de aanleg van een wedstrijd baan voor kano's zijn negatieve effecten op de Natura2000 doelen niet op voorhand uit te sluiten. Een dergelijke activiteit is dan ook vergunningplichtig in het kader van de Wet Natuurbescherming. Inspreker geeft aan dat voor de in 2017 te realiseren baan inmiddels een vergunning is verkregen. Een eventuele, door de inspreker gewenste verplaatsing van de wedstrijd baan zal worden beschouwd als een nieuwe activiteit waarvoor een nieuwe vergunning zal moeten worden aangevraagd. De inspreker benoemt ook de mogelijkheid van grote wedstrijd evenementen. Indien dergelijke evenementen niet in de huidige vergunning zijn getoetst, zijn dergelijke evenementen eveneens vergunningplichtig en dienen de effecten op natuur te worden getoetst. geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
				<p>VERVOLG VAN VORIGE PAGINA>> Het Watersportverbond ondersteunt met kracht de landelijke behoefte aan deze nationale en regionale kanowedstrijd baan op deze plek (bijlage 5). Een ander zeer belangrijk punt is dat het uit het oogpunt van veiligheid zeer wenselijk is dat het tracé van de wedstrijd baan op grotere afstand van de doorgaande vaargeul komt te liggen (meer richting het vaste land). Huidige situatie is dat de sporters trainen op de vaargeul tussen Elburg en Roggebotsluis. De verplaatsing hiernaar kan mogelijk conflicteren met Natura 2000 aangaande de rietkragen.</p> <p>Bij het verdwijnen van de Roggebotsluis als onderdeel van het project “Ruimte voor de rivier IJsseldelta” komt het waterpeil gemiddeld 20 cm lager te staan. Zonder de reeds toegezegde wedstrijd baan zullen de reguliere trainingen steeds vaker in de vaargeul moeten plaatsvinden. Ook toervaarders worden naar de vaargeul toe gedreven. Dit is een onveilige en daarmee een onwenselijke situatie.</p> <p>Het moge u duidelijk zijn dat de reden van kanovereniging Skonenvaarder om deze zienswijze in te dienen gelegen is in het feit; dat de aanleg van een wedstrijd baan mogelijk concurreert/conflicteert met het Natura 2000 Ontwerpbeheerplan IJsselmeergebied, Gebied Veluwe Randmeren. Mogelijk hebben ook de compensatie maatregelen van de Bypass gevolgen voor de aan te leggen wedstrijd baan evenals te verwachten ondiepte van de oefenvijver.</p> <p>Daarom is kanovereniging Skonenvaarder gestart tot constructief overleg met alle partijen en instanties om te komen tot de realisatie van een wedstrijd baan in het jaar 2017.</p> <p>De partijen en instanties zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Overijssel • Provincie Flevoland • Rijkswaterstaat Midden-Nederland • Coöperatie Gastvrije Randmeren • Camping/Jachthaven Roggebotsluis • Watersportverbond
28	47899031	Effecten en doelsoorten, ANT	Markermeer & IJmeer	<p>Dat het Markermeer in haar ‘natuurlijke situatie’ vrij weinig flora/fauna kent, had ook tot de conclusie kunnen leiden dat het bij uitstek geschikt is voor recreatie en in het bijzonder kitesurfen. Die conclusie wordt nergens in het ANT-rapport beschreven, wel wordt advies over de maatregelen die de overheid kan nemen om de soortendijkdom in het Markermeer toch weer te laten toenemen. Een rare wending beschreven op p.39: Hoofdconclusie van het onderzoek is dat de neergaande trends in het aantal watervogels, gegeven de bestaande inrichting van het gebied, vooral zijn veroorzaakt door afname van de hoeveelheid nutriënten. Dat betekent dat de afnames moeten worden gezien tegen de achtergrond van kunstmatig verhoogde aanvoer van nutriënten in het verleden. (...). De hoofdoorzaak van de neergaande trends in het aantal watervogels is dus verminderde draagkracht van het systeem. Deze kan niet structureel worden weggenomen binnen de geldige beleidskaders en regelgeving. Vervolgens is gebleken dat het ecosysteem van het IJsselmeer en het Markermeer-IJmeer niet veerkrachtig genoeg is en onvoldoende alternatief voedselaanbod heeft om de instandhoudingsdoelen via autonoom herstel te realiseren. Bij meer dan de helft van de instandhoudingsdoelen van de voor ANT geselecteerde vogelsoorten zijn de huidige instandhoudingsdoelen niet duurzaam haalbaar zonder maatregelen (...). De ANT-studie gaat verder in op voor- en nadelen van 39 mogelijke manieren om de soortenrijkdom (kunstmatig) te verbeteren.</p>
29	47899031	Effecten en doelsoorten, ANT	Markermeer & IJmeer	<p>Het Natuurbeheerplan 2016-2021 verwijst suggereert dat deze ANT-studie alleen een neutraal wetenschappelijk onderzoek betreft ‘ Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven, neemt een groot aantal watervogels in aantallen af. Rijkswaterstaat heeft studie laten uitvoeren naar deze Autonome Neerwaartse Trends (...)(p29). Daarbij noemt het Ontwerp Beheerplan echter niet de uitkomsten van de ‘studie’ (onderzoek naar de oorzaken) maar herhaalt alleen het ‘advies-deel’ met de (kunstmatige) maatregelen die kunnen worden genomen ter stimulering van de natuur en welke inmiddels ook gerealiseerd worden, door aanleg van de Markerwadden.</p>
30	47899031	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Natura2000 gaat uit van BEHOUD van natuurwaarden maar feitelijk gaat het om INRICHTING van een door mensen ontstaan meer, TER BEVORDERING van flora en fauna.</p>
31	47899031	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	<p>Rijkswaterstaat noch provincie lijken met deze natuurbeheerplannen objectief of neutraal met feiten om te gaan. Mijn verzoek aan u is daarom om meer objectief om te gaan met de feiten waarop het natuurbeheerplan is gebaseerd.</p>

Deze zienswijze reageert op het rapport van de ANT-studie, die niet ter visie lag met het beheerplan Natura 2000. geen

De uitkomsten van de ANT-studie zijn wel betrokken bij het opstellen van het beheerplan, hierover staat het volgende in het beheerplan vermeld: "De ANT-studie heeft begin 2014 geresulteerd in een advies over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de instandhoudingsdoelstellingen en -maatregelen voor de betreffende soorten. Uit deze beoordeling is af te leiden dat de doelstelling voor de 1e beheerplanperiode, het voorkómen van verdere verslechtering, met de in dit beheerplan ingezette en/of genoemde andere bestaande maatregelen (o.a. aanpassingen beroepsvisserij en de realisatie van TBES (ToekomstBestendig EcoSysteem), waaronder o.a. de realisatie van luwtemaatregelen Hoornse Hop en de aanleg van Marker Wadden), gehaald zal worden. Op basis van de in deze periode uit te voeren monitoring zal dan voor de volgende beheerplannen worden bezien of er nog intensivering of aanvullingen op die maatregelen nodig zijn voor het doelbereik."

Zie de beantwoording van zienswijze #2 - 48084756. geen

Zie de beantwoording van zienswijze #6 - 47439332. geen

In tegenstelling tot wat deze zienswijze beweert, is juist wel zo veel mogelijk (objectief) gebruik gemaakt van de beschikbare kennis en informatie. Dat geldt zeker voor de probleem- en effecten-analyse, en minder voor de inzet van maatregelen. Maatregelen zijn, tezamen met de terrein beherende organisaties, ingezet op basis van een verwachte effectiviteit, met de randvoorwaarde dat ze haalbaar en betaalbaar moeten zijn. geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
32	47899031	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	De Markerwadden en het stimuleren van flora en fauna in het Markermeer draag ik een warm hart toe. Ook ik geniet graag van flora en fauna zowel te voet, op de fiets of in een bootje. Ook ben ik ervan bewust dat aan de Houtribdijk bij Lelystad een strand aan zal worden gelegd voor wind- en kitesurfers. Dat strand is hard nodig omdat surfers al jarenlang vanuit een gevaarlijke en ongeschikte oevers starten. Het kitesurfen is de snelst groeiende watersport in Nederland, dat is merkbaar aan het ernstig ruimtegebrek op goede dagen op bestaande locaties, met de risico's van dien (botsingen, kites die verstrikt raken). De provincie lijkt maar beperkt en alleen voor zover strikt noodzakelijk wordt geacht mee te werken aan maatregelen ten behoeve van kitesurfen. De financiële middelen voor de Markerwadden en natuurbehoud zijn vele, vele malen groter dan de middelen die voor kitesurfen te beschikking worden gesteld. Mijn verzoek aan u is daarom om samen met provincie en de gemeente Almere te gaan onderzoeken waar een groot strand kan worden ingericht dat de groei van het aantal kitesurfers in Almere, Amsterdam en omgeving kan opvangen.
33	47899031	Algemeen, Overig	Markermeer & IJmeer	Mijn verzoek aan u is daarom om evenwichtig om te gaan met de belangen organisaties gericht op natuurbehoud en de organisaties gericht op recreatie en watersport.
34	47899031	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Mijn verzoek aan u is daarom om de voorgestelde beperkingen van kitesurfen op Warder, Hemmeland en Muiderberg uit het plan te schrappen.
39	47913918	Handhaving	Markermeer & IJmeer	Marina Muiderzand vindt het opvallend dat gesteld wordt dat er is gekeken naar activiteiten die nu in het gebied plaatsvinden en mogelijk invloed hebben op natuurwaarden. Haar eigen ervaring is dat dit zeker en stellig is gedaan bij het verlenen van de kitesurfvergunning voor Muiderzand, maar in hetzelfde gebied op veel andere plaatsen is verzuimd. Muiderzand ziet al jaren het oneigenlijke gebruik van eiland Hooft als kampeerterein door recreanten en in toenemende mate als feestlocatie voor illegale feesten. Het eiland heeft geen enkele voorziening qua sanitair of afval en er is geen toezicht of beheer door eigenaar Staatsbosbeheer of andere partij(en). De gedragscode voor de recreant wordt door eigenaar of andere partij(en) nergens gepromoot of kenbaar gemaakt. Effecten van het oneigenlijke gebruik alsmede de overlast lijken niet bekeken in het beheerplan en kunnen niet anders dan verstorend zijn in het gebied. Dit is ook zo voor de evenementen op het Almeerderstrand. Evenementen met tienduizenden bezoekers, geluidsoverlast van hardhouse en (langjarige) vervuiling van de stranden met plastic en andere materialen lijken niet bekeken te worden. Ook op dit strand is de gedragscode door eigenaar Staatsbosbeheer of andere partij niet te vinden in communicatie. Tevens wordt er veelvuldig illegaal gevestigd op het IJmeer. Ook hierbij ontbreekt toezicht en handhaving, en ook deze activiteiten zijn van invloed op natuurwaarden van het IJmeer. Wij vragen u in een beheerplan dan ook de wijze waarop beheer, toezicht en handhaving op bovenstaande onderwerpen is geregeld op te nemen ter verduidelijking.
40	47913918	Inrichting en beheer, Waterplanten	Markermeer & IJmeer	Naast het belang van de natuurwaarden van het gebied wordt in 2.3 gesteld dat de basisfunctie van Markermeer en IJmeer is het zorgen voor veilig, voldoende en schoon water. Muiderzand onderschrijft dit maar stelt wel vragen bij de benadering van de waterplanten in het beheerplan. In de afgelopen 10 jaar is er geen sprake meer van veilig recreatiewater. Elk seizoen komen vele scheepseigenaren als ook surfers, zwemmers en catamaranzeilers in de problemen door de waterplanten. De overheid neemt in dit dossier haar verantwoordelijkheid niet. Wij vragen u dit op het IJmeer actief wel te doen en daarmee veiligheid ook te borgen.
41	47913918	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Er wordt gesproken over rust en recreatiebenadering voor gevoelige locaties, maar in de praktijk kan er wel worden gekite bij Muiderberg en niet bij Muiderzand. Naar onze mening zouden de regels en benadering voor kite locaties in Muiderzand en Muiderberg gelijk moeten zijn om ook duidelijk en helder te zijn naar de gebruikers. Verschillende recreatiebenadering in een gebied is niet uit te leggen en bemoeilijkt de voorlichting en bewustwording. Dezelfde duidelijke benadering zal ook mogelijke verstoring voorkomen doordat op gebieden waar kiten niet is toegestaan, verstoringgevoelige locaties, er dan ook gehandhaafd kan en moet worden. Wij vragen u dan ook de ongelijke recreatiebenadering op dit punt gelijk te trekken voor wat betreft kitesurfen op het IJmeer.
42	47913918	Vergunning- verlening	Markermeer & IJmeer	Als laatste punt wordt volledig voorbij gegaan aan het veranderende karakter van de watersport. In het stuk over de jachthavenuitbreidingen is volledig voorbij gegaan aan de lagere bezettingen van de bestaande jachthavens, opheffen van ligplaatsen en de afname van vaarbewegingen zoals deze wel door brug en sluispassages aangetoond kunnen worden. In onze optiek zou de situatie op het Marker- en IJmeer opnieuw bekeken moeten worden om tot juiste aannames en conclusies te komen.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Het Natura 2000 beheerplan regelt de bescherming en ontwikkeling van natuurwaarden en niet de inrichting van kitesurflocaties, dat is de verantwoordelijkheid van de exploitanten van deze locaties.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijzen #73-48052527 en #49 - 4808567.</p>	<p>geen</p>
<p>Na zorgvuldige afweging van de belangen en in overleg met de betrokken partijen is besloten tot deze beperkingen bij Warder, Muiderberg en Hemmeland. Daarom blijven deze beperkingen gehandhaafd in het Beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>De NEA richt zich op legale activiteiten. Illegale activiteiten zijn niet getoetst en derhalve een risico. Het is van belang dat hiertegen handhavend wordt opgetreden. De risicovolle activiteiten volgens de NEA zijn dan ook in een risicoanalyse aangevuld met (illegale) activiteiten door ervaringsdeskundige toezichthouders uit het betreffende werkgebied. De handhaving richt zich voornamelijk op de prioritaire activiteiten uit deze risicoanalyse. Hoe de toezicht en de handhaving is georganiseerd is terug te vinden in het Handhavingsplan 2017-2023 en het jaarlijks op te stellen handhavingsuitvoeringsprogramma. Evenementen en nieuwe legale activiteiten worden overigens wel getoetst.</p>	<p>geen</p>
<p>Het huidige beleid van waterplanten maaien blijft bestendig, mede naar aanleiding van uitspraken van de minister van Infrastructuur en Milieu. De Leidraad Maaien van Waterplanten is vigerend beleid en dient als zodanig uitgevoerd te worden. Zie ook beantwoording zienswijze-onderdeel #57 - 48085967.</p>	<p>geen</p>
<p>Er zijn geen verschillende recreatiebenaderingen. De effecten van kitesurfen worden beoordeeld op de significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. De locatie Muiderberg is vergund krachtens de Wet Natuurbescherming, de locatie Muiderzand is een nieuwe locatie die nog niet beoordeeld is, en (nog) niet vergund krachtens deze wet.</p>	<p>geen</p>
<p>Er is al enige jaren sprake van een afname in vaarbewegingen geconstateerd bij bruggen en sluizen. Dit laat onverlet dat er in het vaarseizoen verstoring door de recreatievaart veroorzaakt kan worden. Duidelijk is dat de kleine recreatievaart nauwelijks bruggen en sluizen passeren maar wel verstorend kunnen zijn voor vogels in het gebied.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
38	47921206	Algemeen, Redactioneel	Markermeer & IJmeer	<p>De verstoringsgevoeligheid van Pampushaven staat bij figuur 3.3 in het Ontwerpbeheerplan voor Markermeer & IJmeer voor de periode november t/m maart. Echter, bij figuur 5.2 in datzelfde plan staat het voor oktober t/m maart.</p> <p>En bij figuur 5.5. en tabel 5.1 staat het weer voor vanaf november. Dat is ook het geval bij figuur 5.1 in het deel Toetsingskaders van het ontwerpbeheerplan, waarnaar wordt verwezen in de tekst van de gedragscode recreatie in par. 4.4 van het Algemeen Deel van het plan. Op de Natura2000-website van Rijkswaterstaat (http://www.rwsnatura2000.nl/Gebieden/IJsselmeergebied/IJsselmeer/default.aspx) staat voor de gedragscode een verwijzing naar de website van Het Blauwe Hart (http://www.hetblauwehart.org/gedragscode); in de tekst van de gedragscode daar staat ook november, op het bijbehorende kaartje wel weer oktober. Dit is uiterst verwarrend.</p> <p>In de Pampushaven gaat het met name om rust voor de kuifeend, tafeleend en in mindere mate zaagbekken en futen (Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied, blz. 115/116).</p> <p>En voor de kuifeend is er nu al onvoldoende rust in het Markermeer- en IJmeergebied (Ontwerpbeheerplan Markermeer & IJmeer, tabel 3.3 Knelpunten). Volgens SOVON (zie bijlage 1) worden de hoogste aantallen kuifeend daar juist in oktober geteld.</p> <p>De Vogel- en Natuurwacht Flevoland pleit er daarom voor om de maanden oktober t/m maart aan te merken als de meest verstoringsgevoelige voor de Pampushaven, en dat ook consequent te communiceren.</p>
17	47948755	Algemeen, Overig	Veluwerandmeren	<p>Graag willen wij het signaal afgeven dat naast de nagestreefde natuurdoelen het wel mogelijk moet blijven dat er op en nabij de Veluwerandmeren (Wolderwijd, Nuldernauw en Strand Horst) geleefd, gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden. Wij pleiten voor een goed evenwicht tussen alle te behartigen belangen.</p>
18	47948755	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	<p>Op 26 mei 2016 heeft de gemeenteraad van Ermelo ingestemd met het Masterplan Strand Horst. Het Masterplan is één geïntegreerde plankaart van Strand Horst in Ermelo met daarop de ontwikkelingswensen van initiatiefnemers. Het toont bouwvlakken en zones waarbinnen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt.</p> <p>Nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van het huidige bestemmingsplan betreffen o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hotelfunctie (+/- 150 kamers) inclusief wellness, vergaderruimte, horeca en ondersteunende detailhandel gericht op leisure binnen de ontwikkellocatie; • Een evenementenhal binnen de zoekzone van het evenemententerrein; • Het toestaan van een bedrijfswoning bij Pitch en Putt, Wok-inn en Bellini's; • Het vergroten van de paviljoens; Diverse recreatieve overnachtingsfaciliteiten op verschillende locaties (Lodges bij Telstar Surf, appartementen bij Wok-inn en Bellini's); • Het dubbelgebruik van het parkeerterrein voor dagrecreatie; • Een recreatief fietsroute. <p>In het Masterplan Strand Horst worden (ook) nieuwe ontwikkelingen toegestaan die een directe link hebben met het water (Nuldernauw en Wolderwijd), zoals het realiseren van aanlegsteigers voor bootjes, het herinrichten van een toegankelijk strand, het toestaan van drijvende recreatieverblijven op het water in de Jachthaven Strand Horst en een vijftal plekken waar extra aandacht wordt gegeven aan natuur op en nabij het water.</p> <p>In het Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren) vinden wij over deze ontwikkelingen weinig terug, terwijl dit wel met medewerkers van Rijkswaterstaat is besproken. Wij verzoeken u om het ontwerp-beheerplan zo aan te passen dat de uitvoering van het Masterplan Strand Horst mogelijk wordt gemaakt. Ook dienen belemmeringen te worden weggenomen.</p> <p>Het Masterplan Strand Horst hebben wij als bijlage bij deze zienswijze gevoegd. (Hierbij zij opgemerkt dat aan het Masterplan Strand Horst zijn toegevoegd de aanleg van een recreatieve fietsroute, het toestaan van verblijfsrecreatie op het water in plaats van op de pier en het strand als entreefunctie van Strand Horst).</p>
19	47948755	Gebruiksvormen, Overig	Veluwerandmeren	<p>Zo ontnemt de (brede) rietkraag bij sommige ontwikkellocaties op Strand Horst het gewenste zicht op het water. Daarmee worden de ontwikkelmogelijkheden beperkt. De vraag is kan het riet zo worden beheerd dat van uit deze ontwikkellocaties goed zicht op het water komt?</p>
20	47948755	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	<p>In het Masterplan Strand Horst is ook een zone (gebied) voor het Groene Kruispunt (= IIVR- project) opgenomen. Binnen deze zone wordt de volgende ontwikkeling toegestaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natuurontwikkeling. • Rustgebied op het water. • Het realiseren van een Faunapassage onder A28. <p>De bedoeling is om het Groene Kruispunt zo vorm te geven dat het de natuurlijke habitat-typen en populaties van wilde dier- en plantensoorten in het gebied, behoudt, versterkt en verbetert. Ons verzoek aan u is om het Groene Kruispunt (mede) mogelijk te maken en als maatregel in het beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren) op te nemen. Tevens verzoeken wij u om voor (de realisatie, inrichting, beheer, e.d.) van het Groene Kruispunt voldoende financiële middelen beschikbaar te stellen.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Inspreker heeft gelijk, er is geen consistentie ten aanzien van de periode van gevoeligheid van Pampushaven-Noord. We nemen het voorstel van inspreker over om de consistentie te herstellen; verstoring gevoelige periode wordt oktober t/m maart.

In kaart en legenda van figuur 3.3 en figuur 5.5 in Markermeer & IJmeer en figuur 5.1 in Toetsingskaders worden aangepast: verstoring gevoelige periode Pampushaven Noord wordt oktober t/m maart. Tabel 5.1 wordt op dezelfde manier aangepast.

Een goed evenwicht tussen alle belangen is het uitgangspunt van het Beheerplan. Dank voor uw signaal, we onderschrijven dat.

geen

In het beheerplan is alleen rekening gehouden met vastgestelde bestemmingsplannen en vergunningen. Het Masterplan Strand Horst betreft geen vastgesteld bestemmingsplan.

geen

Er zal met de beheerder (Coöperatie Gastvrije Randmeren) in contact worden getreden om de mogelijkheden van aangepast beheer in het kader van Natura 2000 doelstellingen te bespreken. Aangepast beheer moet wel passen in de voorgenomen maatregelen.

geen

Het Beheerplan treft alleen maatregelen ter bevordering van de Natura 2000 doelstellingen. Deze zijn opgenomen in de Maatregelenlijst. Voor zover de voorgenomen niet locatiespecifiek zijn uitgewerkt, zal gedurende de looptijd van het Beheerplan onderzocht worden in hoeverre de door inspreker gevraagd maatregelen gerealiseerd kunnen worden in het kader van Natura 2000. Bepalende factor hierbij is de effectiviteit van de maatregel (de kosten-baten verhouding). Als deze op genoemde locatie niet voldoende is, worden de Natura 2000 maatregelen op andere locaties ingezet.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
21	47948755	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	U geeft aan dat de aanwijzing tot Natura 2000-gebied inhoudt dat maatregelen nodig zijn om natuurlijke habitattypen en populaties van wilde dier- en plantensoorten in het gebied te behouden ofte herstellen. Het ontwerp voor dit beheerplan is voor de periode 2016-2021 beschreven welke maatregelen nodig zijn en wie ze moet uitvoeren. De nadruk ligt op maatregelen die verdere achteruitgang van de lokale natuur moeten voorkomen en die zorgen voor behoud van wat nu al goed is. Graag zouden wij zien dat het accent niet alleen hierop ligt, maar dat ook u er in overleg met alle betrokken partijen voor zorgt dat maatregelen worden genomen om natuurlijke habitattypen en populaties van wilde dier- en plantensoorten in het gebied te versterken en te verbeteren. Met de in het Masterplan Strand Horst opgenomen natuurmaatregelen (o.a. het Groene Kruispunt) wordt ook hieraan een positieve bijdrage geleverd.
22	47948755	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Veluwerandmeren	Hoe verhoudt zich de Provinciale Omgevingsverordening van Gelderland en Provinciale Omgevingsvisie van Gelderland met het Natura 2000 ontwerp-beheerplan Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren)?
23	47948755	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Veluwerandmeren	Landelijk, provinciaal en lokaal liggen er grote opgaven om duurzaamheidsdoelstellingen te verwezenlijken. Hoe verhoudt dit zich tot het Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren)?
24	47948755	Algemeen, Overig	Veluwerandmeren	Is de uitvoering van Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren) financieel gedekt? Zijn er financiële bijdragen en/of subsidies beschikbaar om het Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren) uit te voeren?
25	47948755	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Veluwerandmeren	Hoe verhoudt zich de nieuwe Wet natuurbescherming en nieuwe Omgevingswet met het Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren)?
26	47948755	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	Heeft het beheerplan gevolgen voor de externe werking van het Natura 2000 gebied voor wat betreft de mogelijkheden in Horst en Telgt in Ermelo? In dat verband wijzen wij ook op de structuurvisie Buurtplan Horst en Telgt (vastgesteld op grond van artikel 2.1 Wro), die ten doel heeft de vitaliteit en de leefbaarheid van de buurtschappen te waarborgen en te versterken, inclusief wonen en economische activiteiten. Deze structuurvisie hebben wij als bijlage bij deze zienswijze gevoegd.
27	47948755	Gebruiksvormen, Overig	Veluwerandmeren	Het beheer van het Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren) leidt plaatselijk tot schade bijvoorbeeld door vogels. In hoeverre biedt het beheerplan mogelijkheden voor financiële compensatie o.a. voor de landbouw?
28	47948755	Bestaand gebruik, Overig	Veluwerandmeren	Wie controleert of vormen van 'bestaand' gebruik in een later stadium niet alsnog onaanvaardbare schade veroorzaakt aan doelsoorten en/of habitatstypen? Indien dit aan de orde is, welke maatregelen gaat u dan treffen?
29	47971639	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	Mijn client is eigenaar van het Haventje van Hierden, gelegen aan het eind van de Kleine Mheenweg te Hierden. De (in vergelijking met bestemmingsplannen) verbeelding behorende bij de stukken roept vragen op. Hierbij verzoeken wij u duidelijker aan te geven dat de aangegeven tekens behoren bij het Haventje van Hierden. Het betreft de volgende tekens: <ul style="list-style-type: none"> • Jachthavens en aantal ligplaatsen • Stranden oeverrecreatie.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
zie de beantwoording van zienswijze #20-47948755	geen
De Natura 2000 doelen, zoals vastgelegd in het Aanwijzingsbesluit, zijn kaderstellend voor het Provinciale beleid dat is vastgelegd in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Het ontwerp beheerplan is door Gedeputeerde Staten van Gelderland getoetst en vervolgens vastgesteld. De realisatie van internationale natuurdoelen zoals Natura 2000 zijn in de Gelderse Omgevingsvisie, voor wat betreft het natuurbeleid, prioritair gesteld.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #86 - 48075129.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #84 - 48075129.	geen
Het beheerplan vormt een belangrijk toetsingskader bij het afgeven van vergunningen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Deze wet zal opgaan in de Omgevingswet die volgens de huidige planning in 2019 van kracht wordt. Op dat moment zal het beheerplan onherroepelijk zijn en onder het overgangsrecht van de Omgevingswet vallen. Bij het opstellen van een nieuw beheerplan in 2023 zullen de bepalingen van die Omgevingswet gevolgd worden.	geen
De aanwijzing van de Veluwerandmeren als Natura 2000 gebied betekent dat er bij effectbepalingen ook rekening dient te worden gehouden met externe werking. Het beheerplan verandert hier niets aan.	geen
Het beheerplan zelf biedt geen mogelijkheid tot schadevergoeding. Indien vogels vallend onder de ISD van het betreffende Natura 2000 gebied die schade veroorzaken aan bijv. de landbouwgewassen, dan is daar geen algemene schaderegeling voor mogelijk. Wel zijn er specifieke provinciale regelingen voor vergoeding van schade tgv wild of ganzen. Verder is denkbaar dat beheermaatregelen opgenomen in het beheerplan schade kunnen veroorzaken aan bijv. de landbouw. Voor het nemen van die maatregelen zijn over het algemeen besluiten of toestemmingen nodig door bevoegde instanties, zoals een gemeente of provincie of waterschap. Een dergelijk besluit kan dan worden aangemerkt als het schadeveroorzakend besluit. Indien de wetgeving ovgv dat besluit voorziet in een schaderegeling, zoals in het ruimtelijke - en waterdomein (WRO, Ww) kan op die regeling een beroep worden gedaan tot planschadevergoeding of nadeelcompensatie. Ontbreekt een dergelijke regeling dan is een civielrechtelijke claim bij de burgerlijke rechter de aangewezen weg.	geen
Indien van 'bestaand gebruik' in een later stadium vermoed wordt dat het alsnog kan leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen, kan iedere belanghebbende bij het bevoegde gezag (in de regel de betreffende provincie) een handhavingsverzoek indienen. Het bevoegd gezag kan dan gebruik maken van zijn zgn. aanschrijvingsbevoegdheid, waarbij de gebruiker wordt aangeschreven om alsnog aan te tonen dat zijn gebruik niet kan leiden tot aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kan uit de standaardmonitoring (van soorten, habitats en verschillende activiteiten) blijken, dat er toch sprake is of kan zijn van significante gevolgen van het huidige gebruik. Ook kan het aanvankelijk gekwalificeerde bestaand gebruik na de getoetste datum in betekenende mate zijn gewijzigd. In deze gevallen kan het bevoegd gezag gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #2-47364934.	geen
De jachthavens die getoetst zijn als huidige activiteit (waaronder genoemde jachthaven) zijn niet op kaart opgenomen in het beheerplan, alleen de geplande jachthavenuitbreidingen zijn in het beheerplan opgenomen. De rapportages van de NEA worden niet aangepast naar aanleiding van de ter visie legging van het beheerplan.	

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
44	47976636	Algemeen, Sociaal- economische aspecten	Markermeer & IJmeer	<p>De beroepsscheepvaart maakt gebruik van het IJmeer. Daarnaast is het een belangrijk recreatiegebied. Oevers van het Markermeer worden ingezet voor de productie van windenergie en er zijn in Almere rioolzuiveringsinstallaties, die water lozen in het gebied. Er is sprake van zandwinning in het Markermeer ten behoeve van de uitbreidingen Almere en Amsterdam. Dit alles wordt gereguleerd door waterwetvergunningen en is in beheer van Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en het waterschappen Markermeer & IJmeer. In het besluit Natura 2000 zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor Markermeer & IJmeer neergelegd. Deze doelstellingen van grond en water hebben een directe relatie met vogels en de vogeltrek, vissen en duurzame visserij en last but not least de gedragscode recreatie IJsselmeergebied. Met name op de gedragscode recreatie valt veel aan te merken. Op dit moment verstoort de recreatie de rust van vogels. Klimaatverandering en technische innovaties doen op termijn de rust nog meer verslechteren.</p> <p>De recreatiesector gaat hierin niet vrijuit! Voorkomen moet worden dat extra voorwaarden opgelegd gaan worden om de instandhoudingsdoelstellingen te garanderen. Behalve het beheerplan Natura 2000 bestaat via het RRAAM-programma voor Rijk- en Regio Amsterdam, Almere, Markermeer het TBES voor het Markermeer & IJmeer (toekomstig Ecologisch Systeem). Op verantwoorde en juridisch correcte wijze wil het TBES ruimte geven aan nieuwe investeringen in verstedelijking en infrastructuur. Een eerste start is gemaakt met de Marker Wadden-aanleg die moet bijdragen aan de Natura 2000-waarden. Er zullen meer nieuwe investeringen volgen. Menselijke activiteiten kunnen doorgang vinden mits deze voldoen aan het beheerplan Natura 2000. Zoniet, dan moeten de activiteiten worden beperkt of negatieve effecten worden verkleind.</p>
45	47976636	Vergunning- verlening	Algemeen	<p>De effecten van menselijke activiteiten worden getoetst, een aantal activiteiten blijft vergunningplichtig met of zonder door het bevoegd gezag opgelegde voorschriften. Voorbeelden van activiteiten welke vallen onder de vergunning-categorie: evenementen als visserijdagen, zeil- en roeiwedstrijden, strandactiviteiten, waterskiën, kiten, waterlozingen, zandwinning.</p> <p>Er zijn ook niet-vergunningplichtige activiteiten, die mogelijk wel degelijk effecten hebben. Voor deze activiteiten geldt dat er mitigerende/verzachtende maatregelen vereist zijn. Voor Markermeer & IJmeer gaat het om de autonome ontwikkeling in de watersport, maar er zijn verstoringsgevoelige locaties in de zuidelijke Gouwee, de kustzone Muiden en Pampushaven Noord. De oorzaak moet vooral gezocht worden in klimaatverandering en mogelijke technische innovaties (langere recreatieseizoenen). Voorlichting en bewustwording zijn noodzakelijk om te voorkomen dat toegangsbeperkende maatregelen genomen moeten worden. Dit laatste geldt evenzo voor andere delen van het IJsselmeergebied.</p> <p>Het beheerplan dat vrijstelling van vergunningsplicht verleent voor bepaalde activiteiten, dient ook als toetsingskader voor vergunningsverlening van toekomstige activiteiten. Speciale aandacht wordt besteed aan het toetsingskader van het doorsnijden van ecologische trekroutes door nieuwe windparken, hoogspanningslijnen en andere hoge obstakels in of aan het IJsselmeergebied. Hetzelfde is aan de orde voor het toetsingskader Jachthaven-uitbreidingen: uitbreiding van het aantal ligplaatsen zal leiden tot een toename van het aantal boten in het IJsselmeergebied, drukte op het water en verstoring van de beschermde natuurwaarden. Denkt u aan rust- en foerageergebieden van grote aantallen watervogels, die gebruik maken van het IJsselmeergebied. Er zijn nogal wat jachthavens langs het Markermeer & IJmeer met plannen voor uitbreiding van het aantal ligplaatsen binnen de eerste beheerplanperiode (zie overzichttabel 5.1 op blz.39).</p>
46	47976636	Gebruiksvormen, Jachthavens	Markermeer & IJmeer	<p>Jachthavenuitbreiding Muiderzand/Almerepoort. Door 'inlijving water IJmeer' hebben de bewoners van de Marinaweg rechtstreeks te maken met drukte aan het water en milieuvervuiling en met verstoring van leefbaarheid en woongenot, economische waardevermindering van de woningen, het appartement van cliënte inclus. Daarbij merk ik op dat er concrete verbouwingsplannen zijn van de eigenaresse van de jachthaven Muiderzand/Almere Poort. Zij heeft asfaltering van omliggend grondgebied - nu betreft het grasgrond, zand, water en lucht -, verplaatsing en verruiming/verdubbeling van het parkeerterrein op het oog. Uitlaatgassen en wat dies meer zij zullen zeker negatieve effecten hebben op de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen van de beschermde natuurwaarden voor Markermeer & IJmeer. Kortom: jachthavenuitbreiding Muiderzand/Almere Poort zal een grote aanslag op natuurbehoud plegen. Reden om al in deze fase en vooruitlopend op het ontwerpbestemmingsplan Almere Poort meer dan kritisch kennis te nemen van deze mogelijke ontwikkeling.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Zie de beantwoording van zienswijze #20 - 47863283.

geen

Op de randmeren hebben de uitbreidingen van het aantal ligplaatsen en/of de toename van de kleine recreatievaart er in een aantal gevallen toe geleid dat er rustgebieden zijn aangewezen voor vogels. Het Markermeer & IJmeer lijken vooralsnog robuust genoeg om de extra druk vanuit de recreatiesector te kunnen opvangen.

geen

Wij ondersteunen de zorg van inspreker. De genoemde plannen zijn echter nog niet ver genoeg gevorderd om opgenomen te worden in het Beheerplan. De projecten als Muiderzand/Almerepoort volgen het vergunningenspoor van het bevoegd gezag, waar toetsing aan het Natura 2000 beheerplan onderdeel van uit maakt.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
47	47976636	Grenzen/externe werking	Markermeer & IJmeer	<p>In het ontwerpbeheerplan is geen aandacht besteed aan de gedachte om de Oostvaardersplassen te commercialiseren.</p> <p>Ook dit voornemen zal negatief effect hebben op de effecten van Natuurbehoud. Datzelfde geldt voor de verdubbeling van de A6 en de spoorlijn Almere- Weesp v.v. (beide verkeerslawaaï en luchtvervuiling) en de instandhoudingsdoelstellingen van de beschermde Natuurwaarden. Bovendien wordt het voormalige campingterrein van de jachthaven Muiderzand/Almere Poort al omgezet in woningbouw onder de naam plan Duin (laag- en hoogbouw). Dit zal zeer zeker de beschermde natuurwaarden/ instandhoudingsdoelstellingen van Natuurbehoud nog verder beschadigen. Het besluit om Lelystad te verheffen tot Schipholhaven voor het lucht-vliegverkeer van chartermaatschappijen (start in 2018) doet het ontwerpbeheerplan IJsselmeergebied evenmin goed. Het wachten is nu op de terinzagelegging van het rapport ontwerpbestemmingsplan Almere Poort. Vooralsnog geldt voor cliënte dat zij de beschreven ontwikkelingen met name op het terrein van recreatie met lede ogen aanziet. Het belang van natuurbehoud en goed rentmeesterschap hierover gaat hand in hand met de individuele belangen van cliënte op ongestoord woon- en leefgenot. Cliënte gaat ervan uit dat het ontwerpbeheerplan IJsselmeergebied op hierop wordt aangescherpt en streng toezicht wordt gehouden op de uitvoering van maatregelen ten behoeve van het behoud van de beschermde Natuurwaarden.</p>
39	47990433	Inrichting en beheer, Doelbereik	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Door de vele recente activiteiten (jachthavens, doorvaarbaar maken Reevediep) en plannen (onttrekking zand, aanleg Reedorp) komt het doelbereik in gevaar. Werkwijze m.b.t. doelbereik is ook niet in lijn met de biodiversiteitsstrategie (uitgebreide toelichting in zienswijze). Niet wordt aangetoond of aannemelijk gemaakt dat met het maatregelenpakket de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied worden gerealiseerd en verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en habitats van soorten en significante verstoring van soorten waarvoor het gebied is aangewezen worden voorkomen.</p>
40	47990433	Handhaving	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Voortbouwend op aspect doelbereik: Er is geen enkel zicht op controle en handhaving op plannen en projecten.</p>
41	47990433	Inrichting en beheer, Maatregelen	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Voortbouwend op aspect doelbereik: Onvoldoende voedsel voor visetende soorten, welk beheer wordt hier voorgesteld, vispassage met fuiken ervoor kan moeilijk leiden tot een betere visstand. (Roggebotsluis).</p>
42	47990433	Inrichting en beheer, Doelbereik	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Voortbouwend op aspect doelbereik: Beheerplannen zonder inzicht in gekwantificeerde gegevens, zowel v.w.b. datgene wat behouden moet worden als waar naar gestreefd wordt kunnen niet beoordeeld worden.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Inspreker heeft het hier over een aantal genoemde ontwikkelingen buiten de begrenzings van de Natura 2000 gebieden in het IJsselmeergebied die mogelijk significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen leiden. Al deze ontwikkelingen kunnen alleen doorgang vinden, indien het bevoegde gezag voor de Wet natuurbescherming (steeds de betreffende provincie en in de geciteerde gevallen dus Flevoland) via een toetsingsprocedure heeft geoordeeld dat ze noch eigenstandig, noch in cumulatie met elkaar en met andere ontwikkelingen, kunnen leiden tot significant negatieve effecten op die instandhoudingsdoelstellingen. Het Natura 2000 beheerplan vormt het kader voor deze toetsingsprocedures.</p>	geen
<p>Bij elke nieuwe activiteit of uitbreiding van bestaande activiteiten moet worden aangetoond dat deze geen significante (negatieve) effecten heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen. Zijn die er wel, dan moeten voor die activiteit mitigerende of compenserende maatregelen worden getroffen. Dit gaat buiten het Beheerplanproces om, via het bevoegd gezag voor de vergunningverlening Wet Natuurbescherming (provincie). Het maatregelenpakket in het beheerplan is gericht op het tegengaan van verslechtering van habitats en populaties en is gebaseerd op de beschikbare inzichten hoe dit bereikt kan worden. Aan het eind van de eerste beheerplanperiode zal aangetoond moeten worden dat de vergaande verslechtering is gestopt. Is dat niet geval, dan zal het tweede Beheerplan daarop moeten worden aangepast.</p>	geen
<p>Plannen en projecten worden altijd getoetst. Daar waar vergunningen zijn verleend, wordt gecontroleerd op de naleving van de voorschriften.</p>	geen
<p>Visserij dient duurzaam te worden uitgevoerd, dit is o.a. gebaseerd op de Visserijwet, Kaderrichtlijn Water (KRW), de Europese Aalverordening en de aanwijzing van de Natura2000 gebieden. Vanuit de KRW worden vismigratievoorzieningen gerealiseerd, paai- en schuilplekken hersteld of aangelegd, leefgebieden vergroot door het wegnemen van barrières en de chemische waterkwaliteit verbeterd. Vanuit Duurzame visserij IJsselmeergebied worden maatregelen uitgevoerd zoals instellen visserijvrije zones, digitale registratie en handhaving.</p>	geen
<p>We hebben in de zes beheerplannen zo kwantitatief als mogelijk, op basis van bestaande gegevens en kennis, de instandhoudingsdoelstellingen omschreven en beoordeeld op hun realistische haalbaarheid binnen de eerste beheerplanperiode van 6 jaar, dan wel in een latere beheerplanperiode. Het was echter binnen het kader van het opstellen van het beheerplan niet mogelijk om nog speciaal voor doelkwantificatie kwantitatief onderzoek te (laten) uitvoeren.</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
3	47990822	Inrichting en beheer, Maatregelen		<p>In het document 'Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied' staat vermeld dat bij het strand van Workum een stenen dam gebouwd zal worden, met als doel een duidelijke begrenzing tussen natuur- en recreatiegebied te maken, met name om kitesurfers weg te houden van het natuurgebied.</p> <p>Wij zijn van mening dat deze stenen dam zeer onwenselijk is. Bij wind uit zuidwestelijke richting, zullen kitesurfers richting deze dam geblazen worden, waardoor er gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.</p> <p>Wij pleiten ervoor om het strand te herindelen en wel op deze wijze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kitezone ca. 200 meter verplaatsen in zuidelijke richting. Op deze wijze blijven kitesurfers verder verwijderd van het natuurgebied. Het meest noordelijke gebied kan dan gebruikt worden door badgasten en windsurfers, die een aanmerkelijk minder versturende werking hebben op de natuur. Op deze manier kan de huidige grens tussen recreatiegebied en natuurgebied gehandhaafd worden. Een goede markering (ballenlijn) kan voorkomen dat kitesurfers te dicht in de buurt van het natuurgebied zullen komen. • Structureel op diepte brengen van de vooroever. Door verzanding is een groot gedeelte van het recreatiegebied ontoegankelijk voor windsurfers. Door de hele vooroever op diepte te brengen, zullen kitesurfers hun eigen gebied respecteren, waardoor ze veel minder met elkaar en met badgasten in aanraking komen. Ook zal men daardoor de nu al aanwezige grens tussen recreatiegebied en natuurgebied beter respecteren. • Aanleg van een nieuwe strekdam aan de noordkant van vaargeul It Soal. De kitesurfers en windsurfers zullen hierdoor niet meer in de vaargeul terecht komen. Daarnaast is hierdoor de vaargeul makkelijker op diepte te houden, waardoor er geen vaartuigen meer vast zullen lopen en Workum vanaf het IJsselmeer beter bereikbaar zal zijn. <p>Het bovenstaande hebben wij inmiddels ook kenbaar gemaakt aan de gemeente SWF en Provincie Fryslân in het kader het Project Koppelkansen.</p> <p>Wij hopen van harte dat de geplande maatregelen dan ook in heroverweging genomen zullen worden.</p>
43	47991460	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Algemeen	<p>In beide deelrapporten zijn in hoofdstuk vijf, activiteiten en mitigatie uitgewerkt. De huidige activiteiten worden daarbij ingedeeld in vier categorieën, waarbij is aangegeven of er sprake is van vergunningplicht en/of specifieke voorwaarden dan wel mitigatie. Wij missen hierbij een uitwerking van regulier onderhoud van de waterkering en kunstwerken, waarvoor het hoogheemraadschap verantwoordelijk is.</p> <p>Wij stellen voor om in paragraaf 5.2 van beide rapporten de activiteit 'regulier onderhoud waterkeringen en kunstwerken' op te nemen, met de specifieke voorwaarde dat dit onderhoud plaatsvindt conform de uitgangspunten die zijn verwoord in de gedragscode Flora en Faunawet van de Waterschappen. Zodoende worden deze activiteiten op dezelfde wijze beoordeeld als in de beheerplannen voor andere Natura 2000 gebieden, zoals de beheerplannen voor de Waddenzee en de Noordzeekustzone.</p>
4	47996520	Inrichting en beheer, Maatregelen	Algemeen	<p>Wij bevelen aan om bij (fysieke) beheer en inrichtingsmaatregelen mogelijkheden voor recreatief medegebruik mee te nemen zoals uitkijpunten en ankerplaatsen.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Zie antwoord op zienswijze #2 - 47859114. Ook het structureel op diepte brengen van de vooroever is een taak van de gemeente.</p>	<p>geen</p>
<p>Alle activiteiten die inspreker beschrijft, vallen deels onder categorie 1, Dijkbeheer (beheer en onderhoud van de harde infrastructuur, zoals vervangen / her-zetten steenbekleding en her-leggen / aanbrengen taludtrappen), en deels onder categorie 2. Terreinbeheer (zoals maaien grasbekleding en snoeien). Hiermee borgt het Beheerplan het regulier onderhoud van waterkering en kunstwerken als vrijgestelde vergunningplichtig activiteit zonder resp. met specifieke voorwaarden. De gedragscode Flora en Faunawet is generiek van toepassing. Hiermee is ook de gelijkschakeling met de andere beheerplannen geborgd.</p>	<p>geen</p>
<p>Het Beheerplan legt de bestaande situatie vast, en er kunnen vanuit het Beheerplan geen eigen initiatieven gestart worden. Verreweg de meeste buitendijkse terreinen van het IJsselmeergebied zijn in beheer bij andere terreinbeherende instanties, zoals Staatsbosbeheer. RWS laat de inrichting van deze terreinen over aan hen en brengt dit punt onder hun aandacht.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
5	47996520	Vergunning- verlening en Effecten en doelsoorten, Verstoring (2 zienswijzen: splitsen?)	Algemeen	<p>De ANWB stimuleert de ontwikkeling van een netwerk van snelle veerverbindingen naar belangrijke (recreatieve) bestemmingen. Wij verzoeken u om de mogelijkheid van snelle veerverbindingen op te nemen in het beheerplan en deze niet onmogelijk of vergunning plichtig te maken.</p> <p>Tabel pag. 21 verstoring. Hier staan enkele rode blokken. Dit wekt de indruk dat er significante verstoring plaats vindt. Echter de verstoring is zeer tijd en locatie gebonden. Bovendien vindt de verstoring slechts door een heel beperkte vorm van recreatie plaats (met name kitesurfen). Wij stellen voor om deze kanttekening bij de tabel te plaatsen.</p>
6	47996520	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Algemeen	Op pagina 33 wordt gesteld dat de beroepsvaart van belangrijke economische betekenis is. Wij maken u er op attent dat recreatie en toerisme ook van grote economische betekenis is, minstens zo groot als de beroepsvaart. Wij verzoeken u dit belang ook op te nemen en mee te nemen bij afwegingen.
7	47996520	Inrichting en beheer, Gedragscode	Algemeen	Op pagina 35 wordt de gedragscode genoemd. De ANWB kan zich vinden in deze gedragscode en de daarin opgenomen beperkingen. Wij zullen deze gedragscode waar mogelijk ook uitdragen naar onze leden. Vooral voor de kitesurfers en windsurfers zullen de verboden nadelige gevolgen hebben. Wij dringen er dan ook op aan dat er goede alternatieven geboden worden voor de verboden gebieden. Met het bieden van alternatieven zal handhaving veel effectiever en meer geaccepteerd zijn.
8	47996520	Inrichting en beheer, Waterplanten	Algemeen	Op verscheidene plaatsen in het IJsselmeergebied vindt woekering van fonteinkruid plaats. Dit geeft gevaar en hinder voor recreatief gebruik, zoals zwemmen, baden en varen. Ook voor de natuurontwikkeling is het woekeren van fonteinkruid niet gunstig, de groei van kranswier heeft een positiever effect. Het beheer van het IJsselmeergebied dient gericht te zijn op het ontwikkelen van kranswier en het tegen gaan van woekering van fonteinkruid. Dit kan onder andere door verbetering van waterkwaliteit, zaaien/poten van kranswier en maaien.
9	47996520	Monitoring en onderzoek	Algemeen	Ten slotte willen we opmerken dat de Natura 2000 doelstellingen zeer statisch zijn, terwijl we zien dat er klimaatverandering plaats vindt. Deze gaat zelfs sneller dat voorspeld was. Dit heeft ongetwijfeld ook effect op de dier- en plantensoorten die voorkomen in het IJsselmeergebied. Wij vragen u om het effect van de klimaatverandering goed mee te nemen op de effecten op de doelsoorten en indien nodig de doelen bij te stellen. Voorkomen moet worden dat het niet halen van doelen door klimaatverandering effect heeft op de mogelijkheden en ontwikkelingen van gebruiksfuncties zoals recreatie en toerisme. Dit dient een belangrijk aspect bij de monitoring te zijn.
48	48000307	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	<p>Wij willen ons vooral richten op de wijze van besluitvorming & de veiligheid van de kitesurfer. Daarmee richten wij ons dus ook op het beheerplan en de uitgangspunten hiervoor:</p> <p>In het ontwerp beheerplan moet niet alleen worden uitgegaan van het belang van de natuur, maar ook van de kwaliteit van het gebied, inclusief de doelen waarvoor mensen het gebied gebruiken. Het gaat erom dat die activiteiten goed op de natuurbelangen worden afgestemd.</p> <p>Dus het moet ook werken met de omgeving. De omgeving waar hierover gesproken wordt, zijn de recreatiegebieden waar kitesurfers komen en ook de enige recreatiegebieden waar kitesurfers hun sport kunnen beoefenen met bepaalde windrichtingen in deze regio. Daarnaast zijn sommige gebieden zoals Medemblik (gedeeltelijk) aangelegd voor recreatie. Kitesurfen is een populaire vorm van recreatie. Op een goeie dag zijn er meer dan 100 kitesurfers. Deze vorm van recreatie kan dankzij de Natura 2000 maatregelen straks niet meer of niet meer veilig plaatsvinden en de kwaliteit van het gebied wordt zodoende zeer drastisch minder. Er wordt op deze wijze voorbij gegaan aan het feit dat het bij de uitgangspunten van een beheerplan zijn dat het beheerplan afgestemd moet worden op de kwaliteit van het gebied/ doelen waarvoor het gebied gebruikt moet worden.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Een Natura 2000 beheerplan beschrijft het gebied, de te behalen instandhoudingsdoelstellingen en wat er nodig is om deze te realiseren. Een Natura 2000 beheerplan geeft ook antwoord op de vraag of en zo ja onder welke voorwaarden huidige activiteiten in en rond het gebied mogen plaatsvinden en het maakt duidelijk welke activiteiten vergunningplichtig zijn. Het beheerplan gaat niet over nieuwe activiteiten (peildatum 31 maart 2010).

In bijlage A van de beheerplannen zijn tabellen opgenomen met de overzichten van de huidige activiteiten per deelgebied. Deze activiteiten zijn getoetst in de Nadere Effect Analyse (NEA, referentiejaar 2010). Wijzigt de activiteit (in omvang) of worden nieuwe activiteiten geïnitieerd, dan dient de activiteit opnieuw te worden getoetst. Het bevoegd gezag voor de vergunningverlening Wet Natuurbescherming zal zich dan een nieuw oordeel moeten vormen.

De introductie van nieuwe activiteiten (zoals snelle veerverbindingen die er nu nog niet zijn) heeft een nieuwe situatie tot gevolg die nog niet is getoetst op zijn mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied. Daarom zal ieder initiatief voor een nieuwe activiteit (in dit geval dus een nieuwe snelle veerverbinding) minimaal door het bevoegd gezag voor Wnb (de betreffende provincie) getoetst moeten worden, waarbij dan plaats, aard van de verbinding, frequentie en seizoensmatige beschikbaarheid ervan bekend moeten zijn om te kunnen nagaan wat de effecten kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen en of die eventuele effecten significant kunnen zijn. Pas dan kan worden bepaald of er een Wnb vergunning nodig is dan wel of zo'n vergunning (en onder welke voorschriften) afgegeven kan worden.

In de tabel van p. 20 (op p. 21 staat geen tabel) bevat rode blokken waarin uitdrukkelijk staat vermeld dat daar knelpunten optreden ten aanzien van 'onvoldoende rust' in combinatie met 'onvoldoende voedsel'. Hiermee wordt dus geïnsinueerd dat daar sprake is van significante verstoring, het wordt hooguit duidelijk dat significante verstoring niet kan worden uitgesloten als (mede) oorzaak van het knelpunt. En significante verstoringen moeten kunnen worden uitgesloten om handelingen, zonder mitigatie, voortgang te kunnen laten hebben.

In het beheerplan staat dat recreatie en toerisme eveneens van grote betekenis voor het IJsselmeer (zie § 2.3 Activiteiten in het IJsselmeer). Hiermee geven de bevoegde gezagen blijk van integrale afwegingen in het gebied.

Wij zijn blij met uw instemming m.b.t. de gedragscode, die overal geldt in het IJsselmeergebied. De recreatie- en natuurorganisaties die aangesloten zijn bij de gedragscode zullen, in overleg met het bevoegd gezag (inclusief de handhavende partijen), naar passende maatregelen zoeken als alternatief voor gebiedsafsluitingen. Wel houdt het bevoegd gezag de optie open om tot gebiedsafsluitingen over te gaan als de instandhoudingsdoelstellingen onverhoopt toch in gevaar komen.

In wateren waarbij de waterkwaliteit verbetert, groeit eerst Fonteinkruid, pas na enkele jaren verdwijnt dat en kunnen er kranswieren voor in de plaats komen. Daarbij moeten de concentraties aan voedingsstoffen eerst sterk verlaagd zijn, voordat kranswieren kunnen gaan groeien. Ervaringen met het zaaien van Kranswierzaden laten zien dat dit niet altijd even effectief is.

Natura 2000 is gebaseerd op huidig beleid waarin geen maatregelen voorkomen om effecten van klimaatveranderingen tegen te gaan of te voorkomen. Daarom wordt dit ook niet meegenomen bij de huidige monitoringplannen. Bovendien zijn de effecten van klimaatveranderingen op de natuurwaarden (habitats, flora en fauna) nog zodanig onbekend, dat het op dit moment nog niet opportuun is om al te concluderen dat bepaalde doelen om die reden niet gehaald zouden kunnen worden. Inspreker heeft gelijk als hij/zij stelt dat monitoring in de toekomst zal moeten uitwijzen hoe realistisch de nu gemaakte inschattingen voor doelbereik zijn. Eventueel bijstellen van doelen (naar beneden, maar wellicht ook naar boven) of zelfs het schrappen (of toevoegen) van doelen in de toekomst, in afhankelijkheid van hoe de natuur gaat reageren op de klimaatveranderingen, mag inderdaad niet uitgesloten worden, maar is een zaak voor de toekomst.

Er heeft in het beheerplan een zorgvuldige afweging van de natuurdoelen en de huidige activiteiten (peildatum 31 maart 2010) plaatsgevonden. De huidige activiteiten die zijn getoetst aan de natuurdoelen kunnen op de aangegeven plaatsen en onder de genoemde voorwaarden plaatsvinden. Dit is maatwerk. Kitesurfen is inderdaad een populaire vorm van waterrecreatie. Waterrecreatie is zeer divers en kent veel verschillende activiteiten. Recreatiegebieden bieden niet altijd mogelijkheden voor alle vormen van waterrecreatie.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
49	48000307	Algemeen	Markermeer & IJmeer	In de documenten is niet terug te vinden op welke onderzoeken de besluiten zijn gefundeerd. Zoals de NKV zelf ook al aangaf, is deze sluiting/ beperking van kitespots heel rigoureuus en is niet geheel duidelijk óf en welke vogels hierdoor in gevaar komen.
50	48000307	Inrichting en beheer, Gedragscode	Markermeer & IJmeer	<p>“In deze gebieden wordt de ‘Rust- en recreatie benadering’ gehanteerd: Eerst voorlichting en bewustwording (onder andere via een gedragscode voor recreatie), gevolgd door monitoring en - indien noodzakelijk - toegang beperkende maatregelen indien significante verstoring tóch plaatsvindt”.</p> <p>BRON: Natura 2000 ontwerpbeheerplan</p> <p>Wij vragen ons af of er geen stappen zijn overgeslagen. Wij hebben het idee dat de voorlichting/ bewustwording is ‘overgeslagen’ Een stap waarna de recreanten/ scholen etc. (kitesurfers) evt. kunnen nadenken en meedenken over maatregelen. Kitesurfers staan open om samen naar oplossingen te kijken.</p> <p>Als oplossing kan aangedragen worden, bijvoorbeeld het kijken naar nieuwe locaties, in de documenten staat: Het beheerplan voorziet niet in de vrijstelling van vergunningplicht van kitesurfen op andere locaties in het Markermeer & IJmeer. Maar, ik denk dat ik voor alle kitesurfers spreek wanneer ik zeg dat wij zeer welwillend zijn om ergens anders heen te gaan. Helaas, zijn er geen andere spots. Door de huidige maatregelen komt de veiligheid zodanig in het geding dat er wat ons betreft gekeken moet worden naar andere spots/ mogelijkheden en de eventuele aanleg hiervan.</p>
51	48000307	Handhaving	Markermeer & IJmeer	Ten slotte: Over de handhaving staat het volgende: Gemeente Waterland en Gemeente Gooise meren gaan toezien op naleving; gaat heel veel tijd/ geld/ moeite kosten voor handhaving. Streng/ niet streng, hoe gaat dat? Graag zouden wij daar van tevoren ook informatie over krijgen.
52	48000307	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	<p>Door de maatregelen komt de veiligheid van de kitesurfers volgens ons erg in het geding. In hoeverre mag veiligheid ondergeschikt zijn aan Natura 2000 en het daarbij behorende beleid?</p> <p>Enkele punten die wij hierover vonden, waar wij direct aanleiding zien voor het ernstig in het geding raken van de veiligheid: “Verstoringsafstand is 700m bij Warder, Monnickendam en Hemmeland”. Zitten wij daarbinnen? Van waaraf wordt dit gemeten? Is dit inzichtelijk voor de kitesurfers? Kitesurfers best iets verder op de kustlijn kiten maar dat kan nu niet. Het water wordt gescheiden van het land door breuksteen; dit geen veilige opstapplaats!</p> <p>Eén van de concrete maatregelen zoals beschreven is ‘Afzetting’, ofwel: Verkleining van de nu al (te) kleine spots zoals Muiderberg. Dit brengt de veiligheid in het gedrang. Fysieke afscheiding (zoals bij Muiderberg geopperd wordt) kan heel gevaarlijk zijn, ervan uitgaande dat het hier zal gaan om een dam/obstakel. Dit zijn ook spots waarop mensen het kitesurfen pas leren, met een dergelijk obstakel is dit niet meer zo veilig als dat nu is.</p> <p>Door plaatsing van boeien, zoals bij Hemmeland het plan is, worden deze spots ook kleiner. Dat kan ernstig onveilige situaties met zich meebrengen, want doordat hierboven op andere spots ook nog eens sluiten zal de dichtheid qua kitesurfers sterk toenemen. Kitesurfspots in Friesland, Lemmer, Stavoren etc. blijven wel open. Maar, deze spots liggen in Friesland en de kitesurfers zijn nu gedwongen heel ver te rijden voor hun sport. Ook deze spots zullen drukker worden, wat de veiligheid niet ten goede komt.</p>
53	48000307	Algemeen	Markermeer & IJmeer	<p>Tot slot willen we nog de andere belanghebbenden aanstippen die ook ernstig worden benadeeld door de beschreven maatregelen.</p> <p>Kitesurfscholen (ZZP”ers) die op kunnen doeken als ze geen les meer kunnen geven en/ of de locatie te klein wordt om les te geven (gevaar).</p> <p>Ook andere indirect belanghebbenden worden benadeeld: sportwinkels en horeca in de kitesurf gebieden kunnen minder omzet verwachten ook doordat het toerisme af kan nemen door de maatregelen (Duitse kitesurf toeristen zullen Nederland sneller overslaan).</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>De Wet Natuurbescherming stelt dat indien effecten onduidelijk zijn, het bevoegd gezag het voorzorgbeginsel dient toe te passen. Dat houdt in dat de tot dan beschikbare kennis wordt gebruikt voor het bepalen van effectrelaties. Indien er nieuwe informatie beschikbaar komt over effecten en verstoringafstanden, kan dat reden zijn voor heroverweging van bijvoorbeeld maximale verstoringafstanden. De sluiting / beperking van kitespots is gebaseerd op de nu bekende gegevens over effecten.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #49 – 48037731.</p>	<p>geen</p>
<p>Voorlichting over de Gedragscode aan de diverse doelgroepen is inderdaad een goed middel voor bewustwording. Daarop wordt door de recreatie- en natuursector ingezet de komende jaren.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #36 - 48094853.</p>	<p>geen</p>
<p>Hoe het toezicht en de handhaving is georganiseerd is terug te vinden in het Handhavingsplan 2016 - 2021 en het jaarlijks op te stellen handhavingsuitvoeringsprogramma.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #54 - 48000307.</p>	<p>geen</p>
<p>Het Beheerplan gaat over behoud en ontwikkeling van natuurwaarden, niet over het aanwijzen en de veiligheidsaspecten van kitespots. Deze worden getoetst in het kader van de BPR-vergunning.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #36 - 48094853.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
54	48000307	Gebruiksvormen	Markermeer & IJmeer	<p>Wij menen draagvlak te hebben doordat we een gemeenschappelijk standpunt hebben met kitescholen, recreanten en kitesurfers, namelijk: Het openhouden van de kitespots op het Markermeer en IJsselmeer. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, vinden wij dat de maatregelen die genomen worden meer gericht moeten zijn op de veiligheid van de kitesurfers. En, dat er gekeken moet worden naar andere oplossingen.</p> <p>Zoals we bij “Wijze van Besluitvorming” al hebben aangegeven, staan wij/ kitesurfers open voor het meedenken van oplossingen. Wij hebben hierbij het aanleggen van nieuwe kitespots al kort aangestipt. Er is niet veel nodig om een kitespot te maken: Neem bijvoorbeeld Schellinkhout met een opgang (welke nu verkleind naar 10m. breed) met zand en een andere kleine opgang tussen het riet. Verder moet er een ruimte zijn om kites/ lijnen neer te leggen. Een kite plus lijnen is 30 m lang. Dus grasveld/ strand 50x100 zou al genoeg zijn.</p> <p>Een succesverhaal voor het aanleggen van een nieuwe spot is bijvoorbeeld de “Hoekipadijk”. Zie stichting Hoekipadijk, watersport strand aan de houtribdijk. Deze lobby is heel groot door de behoefte aan nieuwe spots... doordat hier ruimte voor was is hier gelijk goed gebruik van gemaakt. Helaas valt deze spot buiten ons kite gebied).</p> <p>Er zijn reeds heel veel uiterwaarden, waar mogelijk een kitespot gemaakt kan worden. We focussen nu op plekken waar het niet kan, maar welke plekken kan het wel?!</p>
42	48034468	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Veluwerandmeren	<p>Het betreft bestaand recreatief gebruik van de doorvaarten in de rietkraag en de recreatielandjes. De VEOL gaat er dan ook vanuit dat de doorvaarten door de rietkraag en de recreatielandje als zodanig in Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied 2016 - 2021 Veluwerandmeren zijn opgenomen. Niet uit het oog moet worden verloren dat anno 2017 de recreatielandjes al in ieder geval vanaf 1989 vallen onder de overgangsbepalingen van het bestemmingsplan onder vermelding dat er na het KB juridisch sprake is van het bestemmingsplan zoals dat gold in 1989. Dit betekent dat op grond van het overgangsrecht een voortzetting van het gebruik is toegestaan. Al sinds 1989 worden de eigenaren beschermd door het overgangsrecht. De Kroon heeft in 1989 bovendien bepaald dat de recreatie ter plaatse zonder tijdsbeperking mag worden voortgezet. Door tijdsverloop is de planologische vertaling in toenemende mate afhankelijk geworden van de relevante natuur gerelateerde wetgeving.</p> <p>Gebruik valt onder bestaand gebruik wanneer het vóór 1-10-2015 al plaatsvond en sedertdien niet of niet in betekende mate is gewijzigd. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied heeft in zijn rol van regisseur voor de beheerplannen Natura 2000 binnen zijn beheergebied de verantwoordelijkheid op zich genomen om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen welke vormen van bestaand gebruik in en rond Natura 2000 gebieden plaatsvinden. Hierbij staat centraal de wens om in die beheerplannen zo veel mogelijk ruimte te bieden aan reeds bestaand menselijk gebruik. De recreatielandjes langs het Veluwemeer tussen Nunspeet en Elburg stammen van vóór 1980 en vallen daarom zeker onder bestaand gebruik. In het kader van het indienen van een zienswijzebrief wordt de uitspraak van Rijkswaterstaat vastgelegd, dat de huidige situatie van de vaarmogelijkheden bestendigd wordt, omdat de vaarmogelijkheden onder bestaand gebruik vallen. OP BASIS VAN DEZE ZIENSWIJZE WORDT VERZOCHT OM IN HET BEHEERPLAN VAST TE LEGGEN DAT ALLE RECREATIELANDJES AANGEMERKT DIENEN TE WORDEN ALS VALLENDE BINNEN BESTAAND GEBRUIK, ZOWEL MET BETREKKING TOT HET LAND ALS OOK DE BIJBEHORENDE DOORGANGEN DOOR HET RIET.</p> <p>Recreatief gebruik van bedoelde landjes bevinden zich in projectgebied Ecolint. De maatregel ‘Ecolint Elburg’ is bestaand beleid (IIVR) en draagt bij aan de Natura 2000 doelstellingen in de Veluwerandmeren. Ecolint zal worden uitgevoerd door de Coöperatie Gastvrij Randmeren (p. 12 van het Ontwerp dat nu ter visie ligt). Ecolint wordt ook genoemd op p. 27 van het Ontwerp-beheerplan: ‘... De maatregel bestaat uit de aankoop op vrijwillige basis van de ca. 100 particuliere recreatielandjes langs de oever van het Veluwemeer in de gemeente Elburg. Na aankoop krijgen deze landjes een natuurinrichting ...’. Het Beheerplan neemt deze maatregel ‘als gegeven’, omdat het ontwikkeld is en uitgevoerd zal worden door derden. Alhoewel Ecolint in belangrijke mate kan bijdragen aan de Natura 2000-doelen kunnen deze maatregelen niet, op grond van de Natuurwet, worden afgedwongen in de vorm van onteigening of anderszins.</p>
44	48034468	Inrichting en beheer, Doelbereik	Veluwerandmeren	<p>De VEOL is van mening dat onderstaande natuurparagraaf i.v.m. de ontwikkeling van toekomstige plannen niet mag ontbreken.</p> <p>In het smalle deel van het Veluwemeer zijn de speciale beschermingszones van Natura 2000 gericht op o.a. de bescherming van twee soorten moerasvogels: de roerdomp en de grote karekiet. Het smalle deel van het Veluwemeer heeft een blijvend tegennatuurlijk waterpeil-beheer én een ongunstige ligging van de Gelderse oever ten opzichte van de overheersende windrichting en de golflslag. Zijn hierdoor de instandhoudingsdoelen wat betreft grote karekiet en roerdomp nog wel haalbaar?</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Het Beheerplan gaat over behoud en ontwikkeling van natuurwaarden, niet over het aanwijzen en de veiligheidsaspecten van kitespots. Deze worden getoetst in het kader van de BPR-vergunning.

geen

Zie ook de beantwoording van zienswijze #36 - 48094853.

Zie de beantwoording van zienswijze #32-48040896.

geen

Het klopt dat het gebruik van de recreatielandjes door verjaring niet meer ongedaan kan worden gemaakt. Dit geldt echter niet voor de steigers. De rietzone behoort tot Natura 2000 gebied en mag niet verder worden aangetast.

Het is niet aan het Beheerplan om te bepalen dat bepaalde instandhoudingsdoelstellingen wellicht niet (meer) haalbaar zijn. Die instandhoudingsdoelstellingen zijn opgelegd vanuit het betreffende aanwijzingsbesluit dat indertijd een eigen inspraakroute heeft gehad. Nu liggen die doelen wettelijk vast en zijn we via de zorgplicht er aan gehouden deze ook te realiseren. Zie ook de beantwoording van zienswijze #34 - 48040896.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
45	48034468	Inrichting en beheer, Overig	Veluwerandmeren	<p>Realiseren van moerashabitat voor grote karekiet te problematisch in het smalle deel van het Veluwemeer (Alterra, 2006).</p> <p>Het blijkt uit wetenschappelijke feiten en praktijkervaringen dat het realiseren van moeras en bijbehorende moerasvogels in het smalle deel van het Veluwemeer bij een tegennatuurlijk waterpeilbeheer problematisch is.</p> <ol style="list-style-type: none"> Vanwege de geringere peil fluctuaties bij een tegennatuurlijk peil: <ul style="list-style-type: none"> Komt het riet niet goed tot ontkieming. Het riet zal zich dus niet via zaad kunnen vermeerderen, maar zal alleen moeizaam op bestaande plekken via wortelstokken kunnen uitbreiden; kunstmatige rietaanplant zal nodig zijn. Zal het riet op verondiepingen, vooroevers en eilanden verruigen of verbossen. Om bij een tegennatuurlijk waterpeilbeheer toch moerasontwikkeling mogelijk te maken zijn infrastructurele maatregelen nodig, zoals de aanleg van dammen, verondiepingen/vooroevers en eilanden. Naast het tegennatuurlijk peilbeheer ook het gebrek aan dynamiek door wind en golfslag een rol (*1) <ul style="list-style-type: none"> Doordat de zuidwestenwind parallel aan de oever loopt, hopen slib en strooisel zich op. Daardoor verdroogt het waterriet. Vertering van dit materiaal zonder zuurstof heeft een slechte invloed op de kwaliteit van het riet; Doordat de vaak harde noordwestenwind loodrecht op de oever van het Veluwemeer staat, is er een hogere golfbelasting op steeds dezelfde plekken in de rietzone waardoor het riet breekt. Erosie van de rietkraag wordt erdoor versterkt De kleiarne bodem levert kwalitatief minder sterk riet. <p>Deze ongunstige factoren leiden ertoe dat een natuurlijke rietmoerasontwikkeling niet mogelijk is. Zelfs rietaanplant of -ontwikkeling lijkt weinig succesvol, gezien de proeven hiermee. Op de aangelegde mini-eilandjes in het Drontermeer (de zogenaamde 'poffertjes') ontstaat voornamelijk wilgenopslag.</p> <p>Het is duidelijk dat voor een substantiële toename van de grote karekiet en de roerdomp aan alle randvoorwaarden voor rietontwikkeling en rietinstandhouding moet worden voldaan. Dat blijkt inmiddels uit effectstudies (zie referentie *2) en praktijkervaringen niet realistisch. De oever verleggen en de windrichting veranderen is illusoir. Het is logischer voor verdere moerasontwikkeling voort te bouwen op de gunstiger natuurlijke situatie in het Drontermeer.</p>
46	48034468	Effecten en doelsoorten, Habitattypen	Veluwerandmeren	<p>De speciale beschermingszones van Natura 2000 zijn gericht op bescherming van twee soorten moerasvogels: roerdomp en grote karekiet. De roerdomp heeft een groot areaal overjarig waterriet nodig, de grote karekiet heeft fors waterriet nodig dat schoon (zonder dode plantenresten en ondergroei) in het water moet staan. Op dit moment voelen beide vogels zich beter thuis in het Drontermeer dan het Veluwemeer: 'Uit de vastgestelde aantallen vogels blijkt dat het Drontermeer de grootste waarde heeft voor moerasvogels (ondanks het feit dat hier niet de grootste oppervlakte en lengte aan rietkragen gevonden wordt). Het meeste riet is te vinden in het Veluwemeer, maar daar zijn de rietkragen over het algemeen smaller en bevatten minder kwalitatief goed waterriet. 'Voor overwinterende watervogels scoort het Veluwemeer het hoogst' (RIZA, 2000). De rietkragen van het Drontermeer bevatten kwalitatief goed waterriet. Het Drontermeer heeft dan ook een grotere waarde voor moerasvogels als de roerdomp en de grote karekiet dan het Veluwemeer. Dit komt omdat bij een onvoldoende natuurlijk waterpeilbeheer de dynamiek van wind en golfslag een cruciale rol speelt. De geografische ligging van het Drontermeer ten opzichte van de wind en de golfslag is veel gunstiger voor de instandhouding van het riet dan de geografische ligging van het Veluwemeer. Zo worden in het Drontermeer slib- en plantenresten door de opwaai-effecten van de overheersende zuidwestenwind wel afgevoerd waardoor het waterriet vitaal blijft. Bovendien vindt in het Drontermeer in veel mindere mate stengelbreuk of erosie van de rietkraag plaats doordat de vaak harde noordwestenwind niet loodrecht op de oever staat. Daarnaast kunnen hier meerwaartse infrastructurele maatregelen plaatsvinden omdat in het Drontermeer geen door de Europese Habitatrichtlijn beschermde kranswieren voorkomen. De kleiige meerbodem van het Drontermeer is gunstiger voor moerasontwikkeling, dan die van het Veluwemeer die zandig, voedselarm, klei arm en grindrijk is. Het Veluwemeer is zowel nu als in de toekomst waardevol voor overwinterende watervogels vanwege het ondiepe water met zijn kranswieren: 'Zowel nu als in de toekomst zijn de belangrijkste natuurwaarden van het Veluwemeer gelegen in de aanwezigheid van helder ondiep water met waterplanten en de daarvan profiterende herbivore watervogels. Iedere ingreep in de morfologie van het meer, of het nu om een verondieping gaat ten behoeve van een natuurlijker oever of een verdieping ten behoeve van bevaarbaarheid zal dan ook kritisch beschouwd moeten worden in het licht hiervan' (RIZA, 2000).</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

We danken u voor het meedenken over de mogelijkheden van het bevorderen van rietgroei. Ondanks het feit dat niet aan alle voorwaarden wordt voldaan voor rietgroei, blijkt dat er met gericht beheer en onderhoud vitaal riet kan ontstaan. De rietkraag bij het Ecolint is daar een voorbeeld van. Uw natuurparagraaf zullen we niet opnemen in het beheerplan, omdat dat niet bedoeld is voor technische uitvoeringsaspecten. We dragen uw suggesties over aan de beheerder.

geen

Dank voor uw betoog, dat echter in het kader van deze nota van antwoord niet om een antwoord vraagt of tot een wijziging in het beheerplan zal leiden.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
10	48035327	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	<p>Hierin heeft u plannen aangegeven om een scheidingsdam aan te brengen tussen natuurgebied de Workumer Waard en het recreatiegebied.</p> <p>Wij willen dit voorgenomen plan ten eerste afraden en wel om de volgende redenen. In het door u gedane voorstel zou de verzanding nog meer plaatsvinden, waardoor de vaargeul daardoor ook sneller dichtslibt (we hebben vaak te maken met westenwind). Dit zou betekenen dat er wat betreft de vaardiepte nog meer en vaker problemen ontstaan. Het project 'de zachte zandmotor' heeft niet bijgedragen aan de doelstelling. Dit zand heeft zich grotendeels verplaatst richting recreatiegebied it Soal (dus: ook nadelige gevolgen voor het dichtslibben van de vaargeul).</p> <p>De structurele oplossing welke wij voor ogen hebben is de volgende: Het aanbrengen van een 2e pier langs de ingang van It Soal (zie bijlage). Volgens ons past dit ook prima in het project Koppelkansen. Er is nu al een intensieve samenwerking met de gemeente, provincie en Rijkswaterstaat over dit grote probleem.</p>
44	48037731	Algemeen, Overig	Ketelmeer & Vossemeer	<p>De Hanze heeft eerder enthousiast en positief deelgenomen aan het "Werkatelier Toegang-beperkende Maatregelen Ketelmeer, Vossemeer en Zwartemeer" in 2012, waarbij voor de Hanze uitgangspunt was en bleef evenwicht te zoeken tussen de belangen van recreatie, watersport en natuurbelangen. De voortgang van dit proces werd zonder aankondiging door RWS voor 3,5 jaar onderbroken. Waarom heeft het proces zo lang stilgelegen en waarom zijn wij niet eerder, als in 2012, betrokken bij de nieuwe plannen? In de samenvatting van het Beheersplan wordt gesteld dat de Toegang beperkende Maatregelen in overeenstemming met vertegenwoordigers van de recreatiesector zijn vastgesteld. Kunt u ons vertellen wie namens de recreatiesector en watersport zijn, of haar instemming heeft gegeven aan deze maatregelen, wat betreft het Ketelmeer, Vossemeer en Zwartemeer?</p>
45	48037731	Inrichting en beheer, Maatregelen	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Het huidige beheer van het gebied laat zien dat er geen, of onvoldoende onderhoud wordt gepleegd aan de eilanden. Toen de eilanden in de Ketelmonding werden aangelegd werd als doel gesteld de ontwikkeling van plas-dras gebieden met rietmoerassen. In tegenstelling tot dit oorspronkelijke doel, heeft men de natuur zijn gang laten gaan. Zonder gericht beheer ontstonden logischerwijs houtopstanden en door jarenlang geen, of onvoldoende onderhoud te plegen, ontstond de huidige situatie met verregaande verruiging en verlanding. Dat hierdoor de afname van de rietmoerassen is bevorderd, is evident. In 2016 zijn nieuwe vooroevers aangelegd, niet zoals in 2012 uitgangspunt was, beschermd door houten palenrijen van onbehandeld hout, maar gevormd door stalen damwanden. Of dit de oplossing is voor de afname van de rietmoerassen, wagen wij te betwijfelen. Het onvoldoende gericht onderhoud plegen, geldt evenzeer voor de rietkragen langs het Zwartemeer. De Hanze maakt bezwaar tegen dit Beheerplan als er niet nadrukkelijke voorwaarden worden opgenomen in een beheerplan, waarin monitoring van de ontwikkelingen mede uitgangspunt is.</p>
46	48037731	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Bij veel vogelsoorten wordt vermeld dat het niet halen van de doelstellingen mede wordt veroorzaakt door verstoring door de recreatie. Nergens in het plan wordt dit onderbouwd, of verwezen naar gerichte studies. De beperkte studies van de heren Krijgsveld en Lensink zijn o.i. onvoldoende. In de praktijk blijkt dat de meeste soorten snel wennen aan de menselijke nabijheid en zich ook aanpassen. Meer onderzoek naar oorzaken van de verstoring is noodzakelijk, de recreatie en watersport wordt hier te snel aangewezen als de veroorzaker van het niet halen van de doelstellingen.</p>
47	48037731	Effecten en doelsoorten, ANT/ Voedsel voor soorten	Ketelmeer & Vossemeer	<p>In het plan wordt aangegeven dat er te weinig kleine en middelgrote vis voorhanden is in het IJsselmondingsgebied. De vraag dient zich hierbij onmiddellijk aan of niet door de aanleg van alle polders in het IJsselmeergebied en mogelijk ook al door het droogmalen van alle polders in Noord-Holland en Zuid-Holland de beschikbare ruimte te klein is geworden om dezelfde grote aantallen vogels van voedsel te voorzien. De explosieve groei van de aantallen aalscholvers in het Ketelmeer enkele jaren geleden en de terugval daarna wijst mede in die richting. De conclusie zou wel eens kunnen zijn dat de doelstellingen, net als bij het peilbeheer, onvoldoende zijn, of niet meer haalbaar zijn. Meer onderzoek naar de draagkracht van het toch beperkte gebied is hierbij mede noodzakelijk. Monitoring van de waterbodempkwaliteit naar de gevolgen van de aanwezigheid van de grote aantallen vogels lijkt mede noodzakelijk.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie antwoord op zienswijze #2 - 47859114.	geen
Het opstellen van het Beheerplan is een ingewikkelder proces gebleken dan voorzien met veel betrokken partijen en een groot beheergebied. Het proces heeft met name enkele jaren openthoud gekend door nieuw beleid dat tussentijds van kracht werd, zoals de wet- en regelgeving voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), waarop het beheerplan moest worden aangepast. De TBB'n vloeien voort uit een werkatelier in 2012, waarbij belangenorganisaties aanwezig waren, bij u bekend.	geen
De stalen damwand zijn van tijdelijke aard, nl. totdat het riet goed is aangeslagen. Daarna wordt de damwand verwijderd. De houten palenrijen met gaas zijn geplaatst om vraat door ganzen te voorkomen. Deze palenrijen zijn eveneens van tijdelijk aard. Monitoring en evaluatie van de ontwikkelingen zal worden uitgevoerd in het kader van het Beheerplan. Voor de opmerking over houtopstanden, zie beantwoording zienswijze-onderdeel #5 - 47236828.	geen
In de beheerplanteksten wordt niet expliciet gesteld dat recreatieve activiteiten in veel gevallen dé oorzaak zou zijn van het niet bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, maar dat het een versturende factor zou kunnen zijn.	geen
Het voorzorgbeginsle biedt het bevoegd gezag de mogelijkheid voldoende rust voor het bereiken van en behouden van de instandhoudingsdoelen te garanderen. Vanuit dit beginsel is er een omgekeerde bewijslast: als niet kan worden uitgesloten dat recreatieve activiteiten mede de oorzaak kunnen zijn van het niet bereiken van instandhoudingsdoelstellingen van vogelsoorten die kwetsbaar zijn voor verstoring vanwege hun voorkomen in ruimte en tijd, moet het Beheerplan maatregelen treffen die een dergelijke verstoring kunnen voorkómen.	
Het is uitermate onwaarschijnlijk dat ruimtegebrek veroorzaakt door de aanleg van de Zuiderzeepolders, en zeker de al veel eerdere droogmaling van alle polders in Noord- en Zuid-Holland, aan de grondslag ligt van de nu geconstateerde schaarste aan kleine en middelgrote vis in het IJsselmondingsgebied (en in het gehele IJsselmeergebied). Deze situatie dateert immers al vanaf de drooglegging van Zuidelijk Flevoland in 1968. Onderzoek naar de draagkracht van het IJsselmeergebied voor (o.a.) visetende watervogels is uitgevoerd gedurende de periode waarin het opstellen van het beheerplan plaatsvond, de zgn. ANT-studie (ANT = Autonome Neergaande Trend). De resultaten van deze studie zijn uitgebreid gepubliceerd door het kennisinstituut Deltares (Noordhuis et al. 2014). Samenvattend was de conclusie dat de productiviteit van het IJsselmeergebied afgenomen is als gevolg van de succesvolle terugdringing van de fosfaatbelasting, hetgeen heeft geleid tot een andere algeensamenstelling wat op zijn beurt weer heeft geleid tot een geringere doorstroming van koolstof en energie naar hoger trofische niveaus. Uiteindelijk heeft dat ook geleid tot minder planktivore vis en minder middelgrote vis, aanvankelijk ook nog in combinatie met een toenemende visserijdruk.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
48	48037731	Communicatie	Ketelmeer & Vossemeer	<p>De Hanze heeft grote moeite met de voorgestelde gang van zaken. Wij wijzen er op dat bij het vaststellen van het bestemmingsplan Natuurontwikkeling IJsselmonding in 1997 door de gemeente Kampen, mede op verzoek van RWS, bijlage 2 -brief dd.6 juni 1996 kenmerk RO 96/103- werd vastgelegd dat de hoofdgeul (noordelijk) langs het Keteldiep en de geul Kattendiep-Ramsgeul (tussen de eilanden Schokkerplaat en Kamperplaat) op diepte zouden worden gehouden, betond en bevaarbaar voor de watersport. De geulen zijn aangelegd in het bestek van RWS RDIJ IJW 21 20 uitvoering 2000 – 2002. De geul Kattendiep-Ramsgeul werd genoemd Nevengeul West en kreeg een bodembreedte van 28 meter en een diepte van 3.00 meter. Deze Nevengeul West werd in het bestemmingsplan opgenomen ter vervanging van de verbinding direct langs het Kampereiland. Het was een compromis, waaraan de watersport heeft meegewerkt en waardoor een groot aaneengesloten gebied ontstond voor recreatie en watersport, zonder verstoring voor natuur en natuurontwikkeling.</p> <p>Dat in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied 2014 van de gemeente Kampen deze geulen niet opnieuw zijn opgenomen en dus ook de afvoer van de IJssel door de Hoofdgeul, Stroomgeul waterkaart 1810.7) niet meer in een Bestemmingsplan is geregeld, berust naar onze mening op een gemeentelijke omissie. Ter onderbouwing van een en ander voegen wij als bijlage bij een aantal brieven en gespreksverslag van overleg met gemeente Kampen en RWS om weer te geven dat afspraken er zijn om nageleefd te worden. Bijlage 3. Wij gaan er nog steeds van uit dat afspraken hierover in het verleden gemaakt, nu ook nog rechtsgeldigheid hebben en dat deze niet eenzijdig veranderd kunnen worden ten nadele van recreatie en watersport.</p>
49	48037731	TBB	Ketelmeer & Vossemeer	<p>De figuur 5.3 geeft de af te sluiten gebieden en de verstoringsgevoelige gebieden aan. Het is niet duidelijk wat de specifieke onderbouwing is en waarom juist deze gebiedjes zijn aangewezen. Met name de paarse gebieden gevoelig voor verstoring in juli t/m maart, buiten de broedperiode. Ook het afsluiten van het totale ankergebied tussen de Ketelplaat en de Katteplaat is onbegrijpelijk.</p>
50	48037731	TBB	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Verder zijn rondom het gebied, ingesloten tussen Kampereiland-Kamperplaat-Ramspolplaat, in 2016 vele borden geplaatst met opschriften “Broedgebied zeearend geen toegang”. Wat is de rechtskracht van deze borden en loopt de beheerder hiermee vooruit op de toekomstige Toegangsbeperkende Maatregelen?</p>
51	48037731	Kaarten	Ketelmeer & Vossemeer	<p>Verder brengen wij onder uw aandacht dat het passantenhaventje op de kop van het Ketelmeer is niet aangegeven op de situatietekeningen.</p>
52	48037731	Communicatie	Ketelmeer & Vossemeer	<p>In dit verband wijzen wij u verder nog op afspraken uit het Projectenplan Natuurontwikkeling IJsselmeergebied 2000- 2010, bijlage IJsselmonding Fase 3 en de naleving hiervan. Toen waren 80 ligplaatsen gepland nabij de Ketelmonding en 20 ligplaatsen met een observatie hut voor vogels op de Ketelplaat. De realiteit van vandaag laat zien dat deze afspraken niet zijn nagekomen en laat mede zien wat naar onze mening de waarde is van afspraken.</p>
53	48038497	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Markermeer & IJmeer	<p>Het zuidelijk deel van de Gouwee wordt aangeduid als een kwetsbaar habitatgebied voor vogels. Vanuit dit oogpunt is het duidelijk dat we met de flora en fauna in dit gebied extra voorzichtig dienen om te gaan. Dit houdt voor ons windsurfers in dat we met name de vogels maximaal dienen te ontzien. Er mag echter in dit gebied wel gerecreëerd worden zolang dit geen overlast geeft voor de aanwezige watervogels en zolang er geen “significante” groei is van de reeds aanwezige activiteiten ten opzichte van de huidige situatie. Om dit te waarborgen zijn er gebiedsgebonden mitigerende maatregelen voorgesteld voor de periode van juli t/m maart. Dit kan potentieel een zeer significante invloed hebben op de mogelijkheid tot het beoefenen van de windsurfsport in dit gebied.</p> <p>Graag willen wij het beoogde mitigerende beleid betreffende dit gebied windkracht afhankelijk maken. Vanaf 12 knopen zien we dat in de huidige situatie het aangegeven gebied slechts voor een zeer klein deel door de vogels wordt gebruikt als rustplaats. Slechts direct onder de dijken vinden de vogels dan nog een rustplaats. Het open water mijden de vogels dan vanwege de aanwezige golfslag. Graag zien we dan ook bij de beschrijving van het gebied een duidelijke weergave van de daadwerkelijke situatie zoals die zich bij windsnelheden boven 11 knopen voordoet. Het beoogde doel van deze opname in het beheerplan is om als windsurfers niet de dupe te worden van ongewenst gedrag van water recreanten bij windsnelheden onder de 11 knopen. Hierbij valt de denken aan wangedrag door eigenaren van speedboten en waterscooters. Te meer omdat wij deze groep gebruikers niet op hun gedrag kunnen aanspreken, omdat wij dan simpelweg niet ter plaatse zijn.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Wij herkennen ons niet in de weergegeven afspraken. In overleg met de gemeente Kampen en derden (waaronder uw organisatie) zijn destijds afspraken gemaakt die als zodanig in het Beheerplan terecht zijn gekomen.</p>	<p>geen</p>
<p>De afsluiting van gebieden door middel van een TBB (ToegangsBeperkingsBesluit) wordt niet in het beheerplan geregeld, maar kent een eigen procedure. De afsluitingsprocedure wordt door het bevoegd gezag ingezet nadat de gevolgen van de zienswijzen voor het Beheerplan bekend zijn. In het TBB wordt deugdelijk ecologisch-inhoudelijk gemotiveerd voor welke habitattypen, Habitat- en/of Vogelrichtlijnsoorten en hun specifieke instandhoudingsdoelstellingen (behoud- of verbeterdoelen) de afsluiting geldt. Ook wordt deugdelijk onderbouwd waarom een (deel)gebied geheel of slechts voor een deel van het jaar wordt afgesloten. Hierbij worden ook de exacte begrenzingen aangeduid. Op deze procedure is bezwaar en beroep mogelijk. De procedure voor de gebiedsafsluiting wordt in dit onderhavige geval door het bevoegde gezag opgestart na verwerking van de zienswijzen op het beheerplan door RWS. Het beheerplan wordt daarom op dit punt niet aangepast.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie ook de beantwoording van zienswijze # 92 48075129.</p>	
<p>Hoewel niet aangewezen als Natura 2000 soort, is de zeearend een beschermde soort krachtens de Wnb, onderdeel soortbescherming. We constateren ook dat borden verschillen, waardoor de status inderdaad niet duidelijk is. Wij zullen met betrekking tot bebording aansluiten op het landelijke beleid.</p>	<p>geen</p>
<p>Bestaand gebruik, waaronder jachthavens (en passantenhaventjes), staat in het beheerplan niet op kaart weergegeven. De geplande jachthavenuitbreidingen zijn wel op de kaart weergegeven.</p>	<p>Geen</p>
<p>Wij herkennen ons niet in de opvatting van inspreker dat RWS de ligplaatsen zou aanleggen. Geheel conform de afspraken zijn er diverse haventjes in het gebied aangelegd.</p>	<p>geen</p>
<p>Elke watersport stelt eigen eisen aan de uitoefening ervan. De kwetsbaarheid van de Gouwzee leidt tot het beperken van de watersport. Uw suggestie de beoefening van de watersport windkrachtafhankelijk te maken is niet handhaafbaar, en daarom helaas niet uitvoerbaar.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
54	48038497	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Markermeer & IJmeer	Ook pleiten we voor borden langs de waterkant en de omliggende jachthavens, waarop duidelijk alle regels in het gebied staan vermeld betreffende het met rust laten van vogels. Dit geeft ons als lokale windsurfers de mogelijkheid om medesurfers te attenderen op de regels.
55	48038497	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Op het moment wordt er niet gekite op de Gouwee, omdat het er verboden is en waarschijnlijk ook, omdat de diepte van de Gouwee (2.5-3.5m) deze niet aantrekkelijk maakt voor het gros van de kitesurfers. Het vrijstellen van vergunning van dit gebied voor kiten zal een aanzuigende werking hebben, hetgeen binnen de huidige gebiedsbepaling niet wenselijk lijkt. Daarnaast zullen de kites in de lucht door watervogels al snel voor roofvogels worden aangezien door het silhouet van de kite. Dit zal de vogelrust niet ten goede komen. Temeer daar door de grootte van de kites de verstoringafstand aanzienlijk toeneemt door de perspectiefwerking. Bovendien gaan kites al eerder het water op (vanaf een knoop of 9). Hierdoor wordt de kans op vogelverstoring groter, omdat de vogels zich over een groter oppervlak van de hele Gouwee manifesteren door de beperkte golfslag. Daarom pleiten we ervoor om geen Kitesurfspot toe te kennen op de Gouwee. Als alternatief is het beter een 2de kite spot toe te kennen aan de Westfriese omringdijk ter hoogte van vluchthaven Wijdenes. Dit zou tevens kunnen zorgen dat de huidige druk op de kite- en windsurfspot Schellinkhout verminderd wordt.
56	48038497	TBB	IJsselmeer	Een plek die niet heel veel gebruikt wordt, maar waar wel heel goed gewindsurft kan worden bij oost tot zuid-oostenwind is Trintelhaven aan de Houtribdijk (IJsselmeerszijde). Aan de westelijke kant van Trintelhaven is het plan het gebied af te sluiten voor o.a. ons windsurfers. Graag zien wij dat dit afgesloten gebied ongeveer 150 à 200 meter westelijker wordt opgeschoven. Zo blijft de mogelijkheid behouden om aan de westzijde van Trintelhaven op te stappen en haaks op de dijk naar buiten te varen naar de rand van het Enkhuizerzand. We willen dat deze oostenwind windsurfspot behouden blijft. We zien dan ook graag, dat het kleine strandje wat daar op dit moment ligt, terugkeert na de geplande dijkverzwaring. Aangezien het huidige strandje er door natuurlijke aanwas is ontstaan en gelet op de ondiepte van het Enkhuizerzand, moet dit tegen beperkte kosten mogelijk zijn. Overigens geldt ook hier dat boven de 11 knopen het open water al snel te onstuimig is voor rustende watervogels.
57	48038497	TBB	IJsselmeer	Tussen Andijk en Onderdijk is in de plannen aangegeven, dat er een gedeelte helemaal is afgesloten. Betreft dit gebied alleen De Vooroever of ook een deel van de wateren van het IJsselmeer? Als windsurfers stappen we op vanaf het recreatiestrandje bij de jachthaven Andijk en varen bij oostenwind uit langs De Vooroever. Dat hier niet meer gekitesurft, maar nog wel gewindsurft mag worden is wel duidelijk. Maar hoe dienen de windsurfers zich in dit gebied te gedragen? Wordt hier ook een informatiebord geplaatst met de regels ten aanzien van recreatief varen en watervogels?
58	48038497	Handhaving	Algemeen	In de huidige situatie wordt er op diverse locaties gedoogd, zonder dat er een vrijstelling op het binnenvaartpolitiereglement is afgegeven door RWS. Met de invoering van N2000 wordt een aantal locaties vrijgesteld van vergunning, met een duidelijke gebiedsafbakening. Betekent dit, dat op alle niet toegewezen plaatsen er op grond van N2000 ook niet meer gedoogd mag worden? Wie wordt er verantwoordelijk voor dat dit beleid ook zo uitgevoerd gaat worden? En welke instantie gaat dit dan handhaven?
59	48038497	Gebruiksvormen, Recreatie overig	IJsselmeer	Medemblik en Enkhuizen staan nu zo aangegeven in de plannen dat daar gekite mag gaan worden. In beide gevallen dient er een restrictie aan het gebied te komen op basis van N2000 middels een betonning. In hoeverre zijn windsurfers aan deze betonning gehouden?

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>We zijn het met inspreker eens dat goede bebording belangrijk is. Door de diverse beheerders worden al borden geplaatst, het is echter niet altijd bekend of dit voor alle doelgroepen geschikt is. In de eerste beheerplanperiode gaan RWS en Omgevingsdienst een inventarisatie uitvoeren op de aangebrachte bebording. Zo nodig wordt alsnog bebording geplaatst c.q. aangepast, dit in overleg met de strand-, recreatie, water- en terreinbeheerders.</p>	<p>geen</p>
<p>In de Nadere Effectenanalyse (NEA) staat ook vermeld dat de verstoring van vogels door kitesurfers erger is dan door windsurfers. Kitesurfen in de Gouwezee is vooralsnog niet aan de orde, en is daar niet toegestaan.</p>	<p>geen</p>
<p>In het Beheerplan is er op basis van Natura 2000 verplichtingen geen reden om bij Trintelhaven een gebied af te sluiten. Uw voorstel valt daarmee niet onder de werkingskracht van het beheerplan en wordt in het kader van het beheerplan niet opgelost.</p>	<p>geen</p>
<p>Op dit moment is een deel van de vooroever voor Onderdijk alsmede De Ven afgesloten gebied. We gaan met de beheerder (SBB) in overleg om te bezien of deze afsluiting gecontinueerd dient te worden dan wel opgeheven wordt. De afweging wordt dan of een Toegangsbeperkend besluit opweegt tegen de slechte toegankelijkheid van deze gebieden in de huidige situatie. Hier zal een bord geplaatst worden om duidelijkheid te geven.</p>	<p>geen</p>
<p>Gedogen is niet van toepassing. In bovengenoemde gebieden is de Provincie Noord-Holland het bevoegde gezag en dus verantwoordelijk voor de uitvoering van dit beleid.</p>	<p>geen</p>
<p>Windsurfers moeten zich ook aan de betonning houden.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
60	48038497	Handhaving	Algemeen	<p>Graag zouden we op voornoemde plaatsen en in de jachthavens in het gebied informatieborden betreffende de gedragsregels voor de pleziervaart t.a.v. watervogels geplaatst zien worden. Op de windsurflocaties graag met een duidelijke weergave van het al dan niet toegestaan zijn van het kitesurfen op deze locaties, zodat ook onbekenden op hun gedrag kunnen worden aangesproken.</p> <p>Graag zien we dat deze borden van aanzienlijke grootte zijn en duidelijk zichtbaar worden geplaatst, zowel langs de weg naar de parkeerplaatsen als bij de toegang vanaf de parkeerplaatsen naar de diverse spots.</p> <p>De volgende locaties in de regio West-Friesland kunnen worden aangemerkt als windsurfspots:</p> <p>Het Hoornsche Hop met als opstapplaatsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Camping Schardam • (Toekomstig) Stadsstrand Hoorn • Visserseiland Hoorn • Schellinkhout • Wijdenes Vluchthaven <p>Markermeer omgeving Broekerhaven met als opstapplaatsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broekerhaven t.h.v. Zuiderdijk 1 • De strandjes langs de omringdijk ter hoogte van Venhuizen <p>Het Enkhuizerzand met als opstapplaatsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trintelhaven (noord-westzijde) • Enkhuizen Kooizandweg <p>De kom Andijk - Medemblik met als opstapplaatsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andijk bij de jachthaven • De strandjes langs de Vooroever tussen het Regatta centrum en Onderdijk.
63	48038497	Grenzen / externe werking	Algemeen	<p>Agrarische belangen buiten het Natura 2000-gebied worden geraakt door externe werking die op verschillende manieren tot uiting kan komen. In reactie op eerdere inbreng van LTO Noord is in de documenten aandacht besteed aan de mogelijkheden om faunaschade op buiten het Natura 2000-gebied gelegen landbouwgronden te voorkomen. In dit kader zijn er twee punten die wij onder uw aandacht willen brengen. Allereerst ondersteunt het beheerplan de inzet om buitendijks te volharden in verschrallingsbeheer ten behoeve van bijvoorbeeld de kempahaan. Terecht wordt hierbij vastgesteld dat dit op termijn er toe zal leiden dat ganzen en smienten meer en meer op agrarische gronden binnendijks zullen gaan foerageren. LTO Noord stelt vast dat dit het agrarisch gebruik van de gronden nadelig beïnvloedt. Ondernemers zullen worden geconfronteerd met wildschade. Dit effect wordt niet in de afwegingen, om een maatregel wel of niet uit te voeren, betrokken. Dat vinden wij een onevenwichtige benadering. Wij dringen er bij u op aan om het schadeaspect alsnog te betrekken bij het definitief vaststellen van het maatregelenpakket.</p> <p>Ten aanzien van faunaschadebestrijding staat in elk deelgebiedsbeheerplan en in de nadere effectenanalyse beschreven hoe dit aangepakt kan worden en in welke mate (bij welke handeling) sprake is van vergunningplicht.</p>
64	48038497	Communicatie	Algemeen	<p>In de uitsnede van een deelgebiedsbeheerplan hiervoor, wordt gesuggereerd dat LTO Noord is gekend in de oplossingen van potentiële problemen in relatie tot schadebestrijding. Wij vragen ons af of dit voor elke regio in het IJsselmeergebied geldt. Indien onze veronderstelling dat dit niet zo is, klopt, ligt het in de rede alsnog te toetsen of de uitwerking "spoort" met regionale afspraken en gedragen wordt door LTO Noord.</p>
65	48038497	Grenzen / externe werking	Algemeen	<p>Met verwijzing naar het voorgaande constateert LTO Noord dat de provinciale ganzenakkoorden vooral tot doel hebben om, onder meer door populatiereductie, te komen tot een reductie van door vooral ganzen veroorzaakte landbouwschade. Zowel in Natura 2000-gebieden als daar buiten. De praktijk wijst uit dat het ganzenuitvoeringsbeleid binnen de Natura 2000-gebieden dermate complex is dat het populatiebeheer in de praktijk grotendeels achterwege blijft. Voorts wordt het faunabeheer in de gebieden aansluitend aan de Natura 2000-gebieden fors beperkt door de zogenaamde externe werking. Wij zijn van mening dat het provinciale ganzenbeleid, zowel binnen als buiten de Natura 2000-gebieden, uitgevoerd moet worden op een wijze die ook praktisch toepasbaar is. Dat betekent dat, in overleg met de bij het faunabeheer betrokken partijen, het uitvoeringsbeleid binnen de Natura 2000-gebieden ingevuld moet worden op een zodanige wijze dat er ook uitvoering aan gegeven kan worden. Van externe werking mag geen sprake zijn. Het (periodiek) inrichten van bufferzones dient binnen het Natura 2000-gebied gerealiseerd te worden.</p>
66	48038497	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Algemeen	<p>Verder willen wij benadrukken dat wij van mening zijn dat het Natura 2000-beheerplan de uitvoering van de maatregelen die in de provinciale faunabeheerplannen bevatten, niet in de weg mag staan. Die faunabeheerplannen zijn essentieel om diersoorten te beheren en wildschade aan landbouw te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Gedragsborden zullen in overleg met RWS, andere partners en de recreatiesector worden geplaatst. geen

Het is niet de taak, noch de opzet van een Natura 2000 beheerplan om bij de beschouwing van het begrip 'externe werking' rekening te houden met 'schade' die als gevolg van maatregelen in het beheerplan zou kunnen optreden op belangen buiten de begrenzing van de betreffende (Natura 2000) gebieden. Het begrip 'externe werking' heeft betrekking op de mogelijke nadelige effecten van handelingen buiten de Natura 2000-begrenzings op het mogelijk niet kunnen bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuur binnen de Natura 2000 begrenzingen. Wanneer de voortzetting van het reeds vigerende verschrallingsbeheer voor de binnen de Natura 2000 begrenzing gelegen graslanden (ten behoeve van broedende kempfanen) zou kunnen leiden tot een hogere graasdruk van ganzen (overigens ook soorten met instandhoudingsdoelstellingen) op graslanden buiten de begrenzing, dan heeft het beheerplan niet de verplichting daar ook een oplossing voor aan te dragen. geen

Er is in zijn algemeenheid met uw organisatie gesproken over schadebestrijding in het IJsselmeergebied. Op basis van deze afstemming is het toetsingskader door Provincie Gelderland opgesteld. Daarnaast wordt schadebeperking niet alleen bij het Zwarte Meer toegepast, maar ook bij het Gooimeer en Eemmeer, Veluwerandmeren, IJsselmeer en Ketelmeer en Vossemeer. geen

De naleving van Europese wet- en regelgeving heeft prioriteit boven de naleving van provinciale verordeningen als de provinciale ganzenakkoorden. In (en rondom) Natura 2000-gebieden, waar deze Europese wet- en regelgeving van toepassing is, zal daarom geen voorrang worden gegeven aan provinciale akkoorden. Tenzij via deugdelijke toetsingen aan de Natura 2000-doelstellingen (waaronder vaak directe doelstellingen voor ganzen) is aangetoond dat de uitvoering van die akkoorden niet ten koste kan gaan van het bereiken van alle voor betreffende Natura 2000-gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. geen

Bij het opstellen van het beheerplan is rekening gehouden met vigerende beleid en plannen, dus ook die m.b.t. faunabeheer en schadebestrijding. Indien beleid en plannen wijzigen na vaststelling van het beheerplan, zullen deze moeten worden getoetst aan het beheerplan. geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
67	48038497	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Algemeen	In verschillende documenten wordt vooral zijdelings gememoreerd dat in het kader van natuurbeheer agrarische activiteiten worden uitgevoerd. Wij vragen ons af of het daadwerkelijk zo is dat binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied geen 'reguliere' agrarische activiteiten worden ontplooid. Indien dit wel zo is, dan is er ten onrechte binnen het beheerplan en de onderliggende stukken verzuimd stil te staan bij die agrarische belangen en zijn ze strikt genomen niet als bestaand gebruik beschouwd en niet vrijgesteld van vergunningplicht. Wij zijn van mening dat het bestaand agrarisch gebruik in en in de omgeving van het Natura 2000-gebied onbelemmerd moet kunnen worden voortgezet. Vergunningplicht kan voor bestaand agrarisch gebruik niet aan de orde zijn. Graag horen wij van u of u het hiermee eens bent. Wij verzoeken u om bovenstaand uitgangspunt aan ons te bevestigen. Wij willen ook graag van u horen of het hoofdstuk bestaand gebruik in het beheerplan moet worden aangepast.
30	48040896	Algemeen, Overig	Veluwerandmeren	In 2012 heeft het conceptbeheerplan ter inzage gelegen. Wij hebben ook toen van de gelegenheid gebruik gemaakt om zienswijzen in te dienen. Wij verwijzen hiervoor naar onze brief van 29 maart 2012 met kenmerk 3026. Wij zijn nu ruim vier jaar verder en uit de huidige versie van het Beheerplan blijkt niet dat er iets met onze zienswijzen is gedaan. Om die reden brengen wij een deel van de destijds ingediende zienswijzen nog een keer onder uw aandacht, aangevuld met recente feiten en omstandigheden.
31	48040896	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	Uit de digitaal beschikbare documenten blijkt niet waar precies de grens van het Natura 2000 gebied Veluwerandmeren ligt. Daar zouden wij graag een duidelijker kaartmateriaal van zien. Vooralnsnog gaan wij ervan uit dat de grens tussen het land en de rietzone ligt.
32	48040896	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	Veluwerandmeren	Wij hebben begrepen dat de bestaande situatie in 2010 als startpunt van het beheerdocument wordt beschouwd. Graag ontvangen wij de bevestiging dat deze aanname juist is. Voor het Ecolint bij Elburg is dit een belangrijk gegeven. Al jaren wordt de bestaande situatie gehandhaafd en is tot nu toe uitbreiding van de activiteiten tegen gehouden. Vooral voor de doorvaarten in het riet is dit een belangrijk gegeven. Dit betekent namelijk dat het bestaande gebruik van de rietkraag en de recreatielandjes als zodanig is opgenomen in het Beheerplan.
33	48040896	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	Het is onze vraag of van de kant van Rijkswaterstaat voldoende maatregelen zijn en worden genomen om de kwaliteit van de rietmoerassen en rietzones door een aangepast peilbeheer te verbeteren. Wij zijn van mening dat dit heel belangrijk is voor het realiseren van een goede habitat voor de grote karakiet en de roerdomp. Het spreekt voor zich dat wij van onze kant alle mogelijke inspanningen zullen verrichten om de instandhoudingsdoelen voor de grote karakiet en de roerdomp binnen de komende 6 jaar te halen, dan wel er aan bij te dragen dat het aantal in ieder geval gaat toenemen. Het halen van de instandhoudingsdoelen is alleen mogelijk als alle partijen daar de nodige inspanningen voor leveren. De gemeente Elburg wil die rol pakken door een beter rietbeheer, het vergroten van het areaal aan riet door stukjes riet aan elkaar te verbinden en het opnemen van een beschermingszone in het bestemmingsplan voor de Randmeerkust. Rijkswaterstaat kan door peilbeheer zorgen voor voldoende natte plekken en een betere kwaliteit van het riet. Partijen moeten een gezamenlijke inspanning verrichten. Als dit niet het geval is, heeft het opnemen van instandhoudingsdoelen naar onze mening geen zin.
34	48040896	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Veluwerandmeren	Momenteel wordt door onze gemeente een bestemmingsplan voor de Randmeerkust opgesteld op basis van de gewijzigde projectdoelstellingen voor het Ecolint, die ook door Rijkswaterstaat zijn geaccordeerd. Korthedshalve verwijzen wij hiervoor naar bijlage 1 bij deze zienswijze. Gelet hierop moet het bepaalde in hoofdstuk 4 van het Beheerplan – Instandhoudingsdoelen, met betrekking tot de maatregel Ecolint, te worden aangepast. Voor het bestemmingsplan is een passende beoordeling opgesteld. Hierin is geconstateerd dat de Randmeerkust voor de roerdomp niet de vereiste omvang van het rietareaal voor broedgebied (rietkraag blijft te smal) kan krijgen en daardoor in dat opzicht ook geen afbreuk kan doen aan de herstelopgave. Vanuit deze optiek heeft het recreatieve gebruik van de rietkraag geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen c.q. het broedgebied voor de roerdomp.
35	48040896	Algemeen, Overig	Veluwerandmeren	Op pagina 39 van het Beheerplan voor de Veluwerandmeren is een toetsingskader voor jachthavenuitbreiding opgenomen. De uitbreiding van de jachthaven Elburg is hier niet benoemd. Omdat de bestemmingsplan procedure hiervoor op dit moment loopt, zijn wij al intensief met Rijkswaterstaat in overleg over het effect hiervan op verstoringsgevoelige gebieden.
11	48041569	Grenzen / externe werking	IJsselmeer	In de inleiding wordt gesteld dat de externe werking een knelpunt is dat breed van toepassing is. Voor het binnendijs agrarisch gebied wordt een zone van ongeveer 5 kilometer aangegeven. Er wordt echter in figuur 5.5 in het conceptbeheerplan IJsselmeer aangegeven dat de IJsselmeerkust van Hollands Kroon weinig van belang is voor soorten die binnendijs foerageren. Wat wordt het toetsingskader voor toekomstige activiteiten?

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Agrarisch gebruik, voor zover dat plaatsvindt binnen de begrenzings van de Natura 2000 gebieden in het IJsselmeergebied, is bestaand gebruik. Het mag worden voortgezet onder de voorwaarde dat het 'niet in betekenende mate wijzigt ten opzichte van getoetste situatie (31 maart 2010)'. De generieke omschrijving blijft volstaan (hoofdstuk 4 Algemeen deel). Het bevoegd gezag kan bedrijven alleen beperkingen opleggen met een Natuurbeschermingswet-vergunning als blijkt dat de bedrijfsvoering zelf schadelijk is voor de instandhoudingsdoelen van beschermde soorten in het (aanpalende) Natura 2000 gebied. Het bevoegd gezag moet dan aantonen dat er een vergunningplicht is. Tegen eventueel opgelegde maatregelen door het bevoegd gezag is bezwaar en beroep mogelijk.</p>	geen
<p>Het Ontwerp-beheerplan is recent voor de eerste keer ter visie gegaan. Het ging in 2012 om een consultatie. Dank voor het indienen van een zienswijze met geactualiseerde feiten en omstandigheden.</p>	geen
<p>De meest gedetailleerde begrenzings staan aangegeven op de kaarten die bij het aanwijzingsbesluit van (toen nog) LNV zijn gepubliceerd. Deze kaarten en aanwijzingsbesluiten staan op https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=5&id=n2k76&topic=documenten</p>	geen
<p>Het is inderdaad juist dat de bestaande situatie op 31 maart 2010 als peildatum is aangehouden voor de getoetste situatie. De situatie bij het Ecolint bij Elburg is een bijzondere situatie, omdat het hier niet om een officieel toegestane gebruiksvorm gaat. Voor de huisjes en doorvaartroutes is nooit officieel een vergunning verleend en is daarmee niet-legaal. Niet-legaal gebruik kan niet zonder meer vergunningvrij verklaard worden, ook al bestond het vóór de getoetste situatie. Om die reden wordt dit gebruik niet als zodanig opgenomen in het Beheerplan.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #34-48040896 over de rietlandjes.</p>	geen
<p>We juichen de beheerinspanningen van de gemeente Elburg toe. Er is in het verleden vaak overleg geweest met de gemeente over inspanningen voor de natuur in de randmeren. Ondanks het omgekeerde peilbeheer in de randmeren, blijkt uit ervaringen in andere Natura 2000 gebieden dat inrichtingsmaatregelen wel degelijk succesvol zijn. Het aanleggen van plas-draszones achter het riet, welke in contact staan met de randmeren of gevoed worden bij aanlandige wind, hebben een positief effect op het voorkomen verschillende soorten vogels. Daarnaast zijn deze poelen geschikt als habitat voor broedafzet en opgroeigebied voor jonge vis. Het huidige peilbeheer in de Veluwerandmeren zal in het kader van het nieuwe peilbesluit niet worden gewijzigd.</p>	geen
<p>Dat de rietkraag niet breed genoeg is voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, ontslaat inspreker niet van het realiseren ervan. Het Beheerplan constateert dat significante effecten ten gevolge van het recreatief medegebruik niet kunnen worden uitgesloten. Dit gegeven blijft overeind, de resultaten van de passende beoordeling, zoals die door inspreker zijn aangegeven, doen daar niets aan af. De passende beoordeling is ons overigens (nog) niet bekend. De instandhoudingsmaatregelen, die onderdeel uitmaken van de herstelopgave die de Coöperatie Gastvrije Randmeren heeft in dit gebied, zullen concreet in het bestemmingsplan moeten worden opgenomen.</p>	geen
<p>Het bestemmingsplan voor deze uitbreiding is niet vastgesteld noch is ons een toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming bekend. In het beheerplan is alleen rekening gehouden met vastgestelde plannen.</p>	geen
<p>Voor toekomstige activiteiten is en blijft de Wnb van kracht en daarmee het vergunningenspoor van het bevoegd gezag. Dit impliceert dat wanneer een voorgenomen (agrarische) activiteit buiten de begrenzing van een Natura 2000 gebied significante effecten kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied er een passende beoordeling opgesteld moet worden. Deze beoordeling wordt voor het bevoegd gezag de basis om te bepalen of een ontheffing Wnb al dan niet (met/zonder voorwaarden) verleend kan worden.</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
12	48041569	Handhaving	IJsselmeer	In de tekst wordt de gemeente (Hollands Kroon) niet genoemd als handhavingspartner. Bij de taakverdeling in paragraaf 7.3 "Taakverdeling uitvoerende instanties" in het algemene deel wordt de gemeente wel genoemd. Wat wordt er van de gemeente verwacht in verband met de Gedragscode recreatie sector en het maaien van waterplanten? Op welke manier wordt er afspraken gemaakt met betrekking tot de handhaving?
13	48041569	Algemeen, Juridische houdbaarheid data	IJsselmeer	In het concept beheerplan wordt gesteld dat opzettelijke verstoring strafbaar is. Is dit op grond van de (nieuwe) Wet natuurbescherming, die sinds 1 januari jl. van kracht is nog steeds het geval?
14	48041569	Kaarten	IJsselmeer	Op detailniveau zijn de bijgevoegde Habitatype kaarten in het conceptbeheerplan IJsselmeer (figuur 3.1) onduidelijk. Kunnen deze kaarten vervangen worden door duidelijkere detailkaarten of zijn deze ergens te vinden?
15	48041569	Vergunning- verlening	IJsselmeer	Er wordt gesteld dat de Wm-vergunning voor het schietterrein Breezanddijk moet worden aangepast (van 80 naar 60 schietdagen). Door wie en op welke termijn moet dit in gang gezet worden?
16	48041569	Vergunning- verlening	IJsselmeer	Uit tabel 5.1 in het conceptbeheerplan IJsselmeer wordt duidelijk dat de uitbreiding van de jachthaven in Wieringerwerf een drietal gebieden (kust Wieringermeer / De Kreupel / de Afsluitdijk) en drie verschillende kwetsbare perioden (nov-mrt / apr-mrt / jul-mrt) overlapt. Betekent dit dat de uitbreiding van de jachthaven niet gerealiseerd kan worden?
17	48041569	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	IJsselmeer	In bijlage A in het conceptbeheerplan IJsselmeer wordt gesteld: Wanneer de feitelijke omstandigheden wijzigen dan dient de huidige activiteit opnieuw te worden getoetst! Zijn er concrete richtlijnen te geven wanneer dit aan de orde is?

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Vanwege de uitgestrektheid van het IJsselmeergebied worden de prioriteiten voor handhaving op provinciaal niveau afgestemd en in een jaarlijks uitvoeringsprogramma opgenomen. De provincies zijn bevoegd gezag voor de Wet Natuurbescherming. Het IJsselmeergebied is daarbij verdeeld over twee platforms. Uw gemeente ligt in het werkgebied van Platform Eemmeer & Gooimeer, Markermeer & IJmeer en IJsselmeer. In het platform zijn Flevoland (Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, OFGV), Noord-Holland, Fryslân, Utrecht, RWS en 'overige' instanties vertegenwoordigd. De jaarlijks bijgestelde programmatisch aanpak van prioriteiten kan ertoe leiden dat gemeenten bij de aanpak van een specifiek probleem worden betrokken door de lokale "spin in het web" van het OFGV steunpunt Lelystad. Anderzins kan de gemeente eventuele samenwerking bij het toezicht en overlappende bevoegdheden ook afstemmen met de RUDNHN (Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord) die de handhaving van de Wet Natuurbescherming voor de Provincie Noord-Holland uitvoert. Het eventueel maaien van waterplanten en het toezicht op naleving van de gedragscode ter hoogte van uw gemeente is daarbij inbegrepen.</p>	geen
<p>Dat is in art 3.1 lid 1 van de nieuwe wet vastgelegd: "Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen."</p>	geen
<p>In het Beheerplan zal de betreffende kaart niet vervangen worden. Het is een overzichtkaart, die geen detailinformatie biedt.</p>	geen
<p>In het beheerplan wordt niet gesteld dat de Wm-vergunning moet worden gewijzigd. In het beheerplan staat de voorwaarde genoemd waaronder het schietterrein Breezanddijk vrijgesteld kan worden van vergunningplicht. Dit betekent dat als Defensie zich aan deze voorwaarde houdt er geen Wet Natuurbescherming-vergunning nodig is op grond van het beheerplan.</p>	geen
<p>De vermelding in tabel 5.1 in het conceptbeheerplan IJsselmeer betekent niet dat de uitbreiding van de jachthaven in Wieringerwerf niet gerealiseerd kan worden. Wel dient er voor de uitbreiding een vergunning voor de Wet Natuurbescherming aangevraagd te worden. Bij die vergunning-aanvraag moet worden beargumenteerd waarom de uitbreiding geen negatieve effecten heeft voor de vogels in de gebieden Kust Wieringermeer/De Kreupel/Afsluitdijk in de voor die gebieden kwetsbare perioden.</p>	geen
<p>Er zijn geen concrete richtlijnen aan te geven voor een nieuwe toetsing van niet-vergunningplichtige activiteiten. Voor deze activiteiten geldt dat het gebruik niet 'in betekenende mate' mag wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie (31 maart 2010). Voor een concrete situatie kan de inspreker het best direct contact opnemen met het bevoegd gezag.</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
61	48050679	Inrichting en beheer, Maatregelen	Algemeen	<p>In de beoordeling van het beheerplan is vanuit agrarisch perspectief gekeken naar de wijze waarop de inhoud van het beheerplan raakt aan de belangen van de agrarische sector. In de eerste plaats willen wij opmerkingen plaatsen bij maatregelen in dit beheerplan, die direct raken aan grondgebruikers langs de boorden van de verschillende waterlichamen die tot het IJsselmeergebied behoren. Op de randen van het IJsselmeergebied is op diverse plaatsen sprake van landbouwkundige functie. Soms is dit alleen met landbouwkundige exploitatie van gronden, soms is de landbouwkundige functie gecombineerd met (agrarisch) natuurbeheer. Deze activiteiten spelen zich buitendijks (primaire kering) en binnendijks af. In een aantal gevallen is sprake van landbouwkundige activiteit achter een zomerdijk met een beperkte hoogte.</p> <p>Uit de knelpuntenbeschrijving en de voorgestane maatregelen komt naar voren dat op diverse plaatsen het landbouwkundig belang (mogelijk) wordt geraakt.</p> <p>Meer concreet zijn de voorgestane maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maai- en verschalingsbeheer t.b.v. verbetering kwaliteit en omvang natte graslanden met kievitbloemen (oostoever Zwartemeer en Groote Buitenlanden). • Vernatting t.b.v. verbetering kwaliteit en omvang natte graslanden met kievitbloemen (oostoever Zwartemeer en Groote Buitenlanden). • Aangepast beheer t.b.v. kwaliteit en omvang rietmoeras (inclusief habitatype “ruigten en zomen” en “overgangs- en trilvenen”). Voor beheer van riet wordt in deze gebieden de overstap gemaakt van jaarlijks rietmaaien naar cyclisch rietmaaien. Uit de tekst komt naar voren dat genoemde maatregelen kunnen bijdragen aan het dichterbij brengen van instandhoudingsdoelstellingen. Wat echter in de beschrijving ontbreekt, is zicht op de gevolgen die de te nemen maatregelen hebben voor andere doelen of andere functies. Zeker daar waar gestreefd wordt naar vernatting, meer dynamiek in waterpeilbeheer of het uitbreiden van habitats, is het mogelijk dat de landbouwkundige functie in hetzelfde gebied wordt benadeeld. In het beheerplan wordt niet beschreven welke maatregelen worden uitgevoerd om bepaalde gebieden te vernatzen of op welke plaatsen de uitbreidingsdoelen zullen worden gerealiseerd. LTO Noord is van mening dat negatieve externe effecten moeten worden voorkomen. Maatregelen als verschaling en vernatting moeten zodanig worden genomen dat de landbouwkundige functie in de omgeving niet wordt beïnvloed. Het agrarisch gebruik moet zonder beperkingen kunnen worden voortgezet. Graag zien wij van u een bevestiging dat dit het geval is. • Langs het Kampereiland zijn de dijken en de ondergrond in een dramatische staat. Het waterschap zou de dijk gaan renoveren maar daar is vanwege financiële redenen nog geen uitvoering aan gegeven. De dijk wordt nu nog enigszins beschermd door het rietland. Momenteel worden er maatregelen uitgevoerd om meer water in het rietland te krijgen door het graven van slootjes en dergelijke. Zijn dit maatregelen ter uitvoering van het beheerplan? Deze maatregelen hebben als gevolg dat het water gemakkelijker bij deze uiterst zwakke dijk kan komen. Wij vinden dit een zeer ongewenste situatie. De natuurherstelmaatregelen mogen niet leiden tot een onveilig Kampereiland. Het huidige veiligheidsniveau van de dijk heeft een overstromingskans van eens in de 30 jaar. Dat is al zeer onveilig. Wij vinden dat deze situatie niet verder mag verslechteren.
62	48050679	Grenzen / externe werking	Algemeen	<p>In samenhang met dit beheerplan hebben wij rond Natura 2000-gebieden te maken met stikstof en de PAS. Naar het zich laat aanzien, is bij de discussie over de PAS-gebiedsanalyse consensus bereikt over het uitgangspunt dat er zich binnen het “IJsselmeergebied” geen stikstofgevoelige habitats bevinden die het nodig maken om bij toepassing van de PAS-depositie veranderingen te beoordelen.</p> <p>Met andere woorden: het Natura 2000-gebied IJsselmeergebied vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van veehouderijen. Bij lezing van het beheerplan wordt echter duidelijk dat er volop wordt ingezet op de ontwikkeling van natuurlijke waarden die stikstofgevoelig zijn. Onder meer wordt gestreefd naar de herontwikkeling van het habitatype “overgangs- en trilvenen met groenknolorchis”. Dit habitatype heeft een lage kritische depositiewaarde (772 mol). LTO Noord is van mening dat de uitbreiding of verbetering van een habitatype, die de ontwikkeling van veehouderijbedrijven kan bemoeilijken of blokkeren, een ongewenste ambitie is. Ook vanuit het oogpunt van haalbaar en betaalbaar in relatie tot de sociaaleconomische consequenties dringen wij erop aan deze ambitie uit het beheerplan te schrappen. Dan wel, niet te veronderstellen, maar te garanderen dat ontwikkeling van deze habitat, nimmer invloed zal hebben op de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven.</p>
68	48052527	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Algemeen	<p>Een algemeen punt van zorg is dat de onderzoeksgegevens waarop het beheerplan is gebaseerd (deels) door de tijd achterhaald zijn. De watersportactiviteiten laten al jaren een dalende trend zien. Wij wijzen op de dalende bezetting in jachthavens (minder verhuurde ligplaatsen) en de afnemende sluispassages (minder passerende boten). Dit brengt met zich mee dat er een autonome ontwikkeling in gang is gezet waardoor de recreatieve druk afneemt en daarmee de behoefte om de huidige beperkende maatregel tegen het licht te houden. Immers door de afnemende druk krijgt de natuur meer ruimte. Opvallend is dat u wel memoreert dat “verlenging van het watersportseizoen als gevolg van langere zomers” te verwachten is. Het gaat hier om een zeer klein percentage van de watersporters en derhalve minder relevant voor eventuele wijziging van beleid.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Een groot gedeelte van de maatregelen wordt momenteel als natuurbeheer uitgevoerd. Dit geldt zeker voor het oostelijk deel van het Zwarte Meer en de buitengebieden van Kampereiland. Hier is dan ook nooit sprake geweest van intensief, hooguit van zeer extensief landbouwkundig gebruik (b.v. inscharen van vee). Het maaibeheer van rietmoeras wordt al sinds jaar en dag uitgevoerd. De verschraling en vernatting van rietmoeras door het graven van slootjes e.d. is regulier beheer. Echter, nu is sprake van achterstallig onderhoud, omdat wij na het wegwerken van het achterstallig onderhoud tot regulier beheer overgaan. Dat de dijk van Kampereiland niet voldoet aan de veiligheidseisen is ons bekend, maar valt buiten het werkingsgebied van het Beheerplan. Het Waterschap Drents Overijsselse Delta is verantwoordelijk voor de waterveiligheid van Kampereiland.

Maatregelen als verschraling en vernatting die in het beheerplan zijn opgenomen vinden plaats op locaties waar dat nu ook het geval is. Daarmee bevestigen we dat agrarisch gebruik, op de huidige locaties en in de huidige omvang, kan blijven plaatsvinden zonder beperkingen als gevolg van deze Natura 2000 maatregelen.

Bij de beoordeling van de (mogelijke) effecten van het menselijk handelen in en rondom de Natura 2000-gebieden in het IJsselmeergebied in de Nadere Effecten Analyse (NEA) is al wel rekening gehouden met de geformuleerde behoudsdoelstelling voor het habitatype 'trilvenen' en de daarin voorkomende soort groenknolorchis. Er is voor dit habitatype en deze soort in het aanwijzingsbesluit alleen een behoudsdoelstelling en geen verbeteropgave geformuleerd en dat er nu wel naar herstel gestreefd wordt, heeft dan ook alleen te maken met het feit dat habitatype en soort inmiddels zijn verdwenen. Er is dus geen heel uitgebreide taak voor herstel en het niveau tot waar herstel noodzakelijk is (vanuit de instandhoudingsdoelstellingen) is beoordeeld als niet conflicterend met de door AERIUS gemodelleerde actuele stikstofuitstoot en evenmin met de voor de toekomst te verwachten uitstoot. Er is dus geen sprake van een mogelijk conflict tussen de realisatie van de doelen voor trilvenen en groenknolorchis en de verwachte ontwikkelingen in de agrarische sector in het achterland.

De Wet Natuurbescherming schrijft voor aan de verantwoordelijke partij voor het opstellen en doen uitvoeren van de beheerplannen dat ze alles in het werk moeten stellen om de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk te maken. Dit heet het voorzorgbeginsel. Voor de door inspreker beschreven situatie betekent dit dat versoepeling van de beperkende maatregelen voor de watersportactiviteiten (zeker bij een voortzetting van de teruglopende trend in het gebruik van zeil- en motorjachten) in de toekomst mogelijk kan worden, onder de voorwaarde dat onderbouwd wordt dat een dergelijke versoepeling niet onverhoopt toch tot een onaanvaardbare toename van de druk kan leiden.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
69	48052527	Algemeen, Beheerplan vs. Projecten	Algemeen	Ten aanzien van het (flexibel) peilbeheer stelt u dat waar nodig de nadelige effecten voor de natuur door mitigerende maatregelen gecompenseerd zullen worden. Dat is mooi. U vergeet echter dat door een eerdere uitzak (medio augustus) van zomerpeil naar winterpeil nadelige effecten ontstaan voor de watersport. Graag zien wij dat mitigerende maatregelen (bijvoorbeeld het baggeren van havengeulen en toegangen) worden voorgesteld.
70	48052527	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Algemeen	<p>Wij pleiten voor een terughoudend beleid bij het reguleren van kitesurflocaties, zowel bij de beoordeling van nieuwe (nog niet aangewezen locaties) als voor het sluiten of beperken van gebieden in bepaalde perioden. De Gedragscode Recreatie Usselmeergebied kan volgens ons hierin volstaan, en is juist met het oog op bijvoorbeeld dit soort activiteiten opgesteld. Meer specifiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ecologisch: Er is geen deugdelijke onderbouwing van significante verstoring door kitesurfers. Lokaal onderzoek is daarom nodig. • Economisch: Door het verdwijnen van kitesurflocaties zullen ook banen / ondernemingen verdwijnen. • Sociaal / veiligheid: Sport wordt gestimuleerd, gesubsidieerd en gefaciliteerd door de overheid, terwijl het snel groeiende en visueel / sociaal aantrekkelijke kitesurfen geen ruimte krijgt. Indien er geen kitesurflocaties zijn, gaat elke kitesurfer zijn eigen plek zoeken, hetgeen slecht is voor de natuur en veiligheid.
71	48052527	Gebruiksvormen, Kitesurfen	IJsselmeer	<p>Daarnaast willen we een drietal lokale punten onder uw aandacht brengen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het ontwerp-beheerplan wordt het voorstel gedaan de huidige fysieke grens van het kitesurfgebied bij It Soal in Workum naar het zuiden te verschuiven. Ons voorstel is om de huidige zonering in stand te houden waarbij de bufferzone die nu door gele tonnen aangeduid wordt eventueel duidelijker kan worden aangegeven door een vermeerdering van het aantal tonnen. De kans dat een watersporter zo'n grens passeert is nihil. Verder heeft de huidige zonering een breed maatschappelijk draagvlak wat de handhaving de afgelopen 10 jaar door lokale partijen heeft doen versterken.
72	48052527	Gebruiksvormen, Kitesurfen	IJsselmeer	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente Medemblik heeft in juni 2013 een effectanalyse uitgevoerd met betrekking tot het course racen met kites nabij de haven van Medemblik, zijnde het gebied waar alle zeilevenementen worden gehouden. Hieruit blijkt dat in dit gebied in de zomermaanden van het kitesurfen / course racen geen significant effect is te verwachten op de vogel-populatie. Het Watersportverbond zou graag willen zien dat dit gebied voor het kitesurfen in brede zin voor de zomermaanden (1 april tot 1 oktober) kan worden ingezet. • Voor de gehele kust van Andijk / Wervershoof lijkt het ontwerpbeheerplan uit te gaan van een jaarrond verbod. Het Watersportverbond is, net als de gemeente Medem blik, van mening dat hier de nadruk te eenzijdig op de natuur wordt gelegd en van een goede balans tussen natuur en watersport / recreatie geen sprake meer is. Het moet toch mogelijk zijn om binnen de circa 10 km. lange kuststreek van Andijk / Wervershoof tot Enkhuizen een gebied aan te wijzen waar het kitesurfen in de zomermaanden kan plaatsvinden. Het kitesurfen vindt daar nu ook al plaats. Wij verzoeken u een opening te bieden voor een nog nader te markeren gebied. De gemeente is hierover in overleg met de kitesurfvereniging en de beheerder, het Recreatieschap. De kustlijn is dermate uitgestrekt dat er voldoende ruimte voor de vogels resteert zich te verplaatsen naar de aangrenzende gebieden. Hiermee kan een juist evenwicht worden gevonden tussen enerzijds het natuurbelang en anderzijds het belang van recreatie, watersport en toerisme voor de kernen Andijk / Wervershoof.
73	48052527	TBB	Algemeen	<p>Veel kanoërs maken solo of in groepsverband uitgebreide of zelfs meerdaagse tochten. Hierbij trekken zij van rustplaats naar rustplaats. Door de uitgebreide inzet van artikel 20 met name in de IJsselmonding / Zwartemeer, maar ook op de Gouwzee om Marken heen, worden dergelijk tochten gefrustreerd of onmogelijk vanuit het oogpunt van de veiligheid. Veel van deze rustplaatsen zijn essentieel en / of de enige in de omgeving. Een goed voorbeeld is het natuureiland De Kreupel. Deze rustplaats maakt tochten tussen Noord-Holland en Friesland mogelijk en verantwoord. Hetzelfde kan voor menige overdraagplaats gesteld worden. Wij pleiten dan ook op dit punt voor een zorgvuldige balans tussen natuurbehoud en gebruik en dus een nadere invulling van het beheerplan.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Compenserende maatregelen voor de watersport worden getroffen door het project dat de schade veroorzaakt. Het Nieuw Peilbesluit zal naar verwachting medio 2018 worden genomen met de daarbij behorende mitigerende maatregelen voor natuur. Deze vallen daarmee niet binnen de scope van het Beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Volgens de Wnb is het bepalend criterium dat uitgesloten moet zijn dat er significant negatieve effecten op kunnen treden. Er hoeft dus niet vooraf bewezen of aangetoond te zijn dat significant negatieve effecten daadwerkelijk optreden. Het beheerplan Natura 2000 en de Nadere Effectenanalyse (NEA) geeft aan dat negatieve effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten. Er verdwijnen geen kitesurflocaties. Het beheerplan Natura 2000 heeft als doel vast te leggen hoe en wanneer de natuurdoelen voor een gebied gehaald worden. Dit betreft ook aandacht voor activiteiten in en rondom Natura 2000 gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) kunnen hebben.</p>	<p>geen</p>
<p>In het Beheerplan IJsselmeer wordt de aanleg van een fysieke afscheiding (dam) ter begrenzing van de noordkant van de huidige kitesurfzone voorgesteld. Doel hiervan is het voorkómen van verstoring van lepelaar, ganzen, eenden, steltlopers en sterns door het kitesurfen bij It Soal (Workum). De aanleg van de dam betekent een forse ingreep. Voorafgaand aan de aanleg zal een studie worden uitgevoerd van hoe het bedoelde effect het beste kan worden bereikt. Belanghebbenden zullen hierbij worden betrokken middels de instelling van een klankbordgroep. Dat geldt zeker ook voor uw organisatie. Verder zal bij deze maatregelen voorafgaand zowel een natuurtoets als een morfologische toets worden uitgevoerd. De suggestie die door de indiener is aangeleverd zal daarbij zeker worden meegenomen.</p>	<p>geen</p>
<p>Het verzoek om het gebied nabij de haven van Medemblik in de zomermaanden -via het Beheerplan- vanuit de Wnb vrij te stellen voor course racen / kitesurfen, is vanwege de datum van de effectanalyse (2013) niet aan de orde (peildatum voor de getoetste situatie in het Beheerplan is 31 maart 2010). Het vergund krijgen van deze locatie volgt een eigen vergunningenspoor, d.w.z. buiten het Beheerplan om. Los daarvan volgt het verzoek van inspreker niet zonder meer uit de bedoelde effectanalyse uit 2013. In eerder overleg tussen betrokken partijen kon geen overeenstemming bereikt worden over een kitesurflocatie bij Andijk. Wij wachten met belangstelling uw kitesurflocatie af. Indien overeenstemming bereikt kan worden met natuurpartijen d.w.z. negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen kan worden uitgesloten moeten net als voor andere locaties ook afspraken gemaakt worden over het markeren en inrichten van de locatie en voorlichten van de recreant.</p>	<p>geen</p>
<p>Het Beheerplan is tot stand gekomen na zorgvuldige afweging van de verschillende belangen door de betrokken bevoegde gezagen. Het beheerplan is primair bedoeld om de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 te halen, wat soms bepaalde belangen niet of in mindere mate zal toestaan, zoals de watersport. Overigens wordt artikel 2.5 Wnb (voorheen art. 20 Nbw) niet toegepast op de Gouwzee. Hier geldt als alternatief de gedragscode. Hieruit blijkt dat er een gedegen afweging is gemaakt tussen de diverse belangen, dit in overleg met de vertegenwoordigers uit de waterrecreatiesector. Op de Kreupel is de recreatiehaven nog steeds bereikbaar, en in IJsselmonding is rekening gehouden met de rustplaatsen voor de kandérs. Uitgangspunt hierbij is dat de veiligheid geborgd blijft. Hierbij worden genoemde partijen betrokken, zoals in het Gebruikersoverleg Nat van RWS Midden-Nederland.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
74	48052527	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Ketelmeer & Vossemeer, Zwartemeer	<ul style="list-style-type: none"> • Door de verplaatsing van de sluis tussen het Drontermeer en het Vossemeer, bestaan er op het gehele traject nauwelijks pauzeplekken voor kanoërs. We stellen voor om halverwege het traject - ter hoogte van het eiland De Zwaan - een rustpunt te creëren op de dijk van het oude land. Dit rustpunt dient de veiligheid van de kanoër en voorkomt dat recreanten overal het gebied in trekken. • Verder willen we aandacht vragen voor de kano-overdraagplaats over het Keteldiep, een veiligheidsvoorziening die vooral bij minder goede weersomstandigheden gebruikt wordt. Het openhouden van de doorvaart tussen overdraag aan de Ketelmeer kant naar het Zwartemeer is daarbij van belang. Dat betreft de doorvaart tussen de Schokkerplaat en de Kamperplaat. • Er is sterk behoefte aan pauzeplekken voor kanovaarders op het Ketelmeer en het Zwartemeer. Kanoërs kunnen alleen maar rusten buiten de boot. Er moeten dus pauzeplekken worden ingericht of overblijven. Op het Ketelmeer kan dat op het strand van de Schokkerplaat, op de Ramspolplaat en bij het haventje aan de monding van het Keteldiep. In het Zwartemeer zijn de pauzeplekken schaars. Die beperken zich tot de Ramspolbrug en de Kadoelersluis. Het afgelopen jaar was de losplaats halverwege verpacht, en kon niet als rustplaats worden gebruikt. • Sinds enige jaren organiseert de lokale Kanovereniging Skonenvaarder een vierdaagse kano-toericht over onder andere Drontermeer, Vossemeer, Ketelmeer en Zwartemeer. Als gevolg van de N2000 gebieden wordt het lastig pauzeplekken te vinden op de route. Dat kan de veiligheid van de deelnemers in gevaar brengen. We doen dan ook een beroep op het artikel 'bestaand gebruik' in hoofdstuk 5.1 van de Veluwerandmeren. Dat wil zeggen dat de kanovereniging de activiteiten die tot dusver en al jaren zijn georganiseerd kan blijven uitoefenen.
75	48052527	TBB	Veluwerandmeren	In het deel Veluwerandmeren staat op pagina 36 figuur 5.3 waarin het gebied voor het Reevediep is afgesloten in het kader van een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB). "Om voldoende rust te garanderen in het ondiepe deel van het Drontermeer is een TBB ex artikel 20 van de Natuurbeschermingswet in voorbereiding, waarmee dit gebied wordt afgesloten voor de recreatie (kaartje in figuur 5.3). Met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd." Dat is in strijd met de opzet een doorvaart naar de IJssel te creëren. Het gebied wordt uitgebreid en gaat derhalve ten koste van het vaargebied voor kanoërs.
76	48052527	TBB	Zwarte Meer	In het plan voor het Zwartemeer is op pagina 36 figuur 5.1 opgenomen. Daarin staan afgesloten gebieden. De driehoek aan de Noordoostpolder kant sluit de veilige route voor kanoërs af. Die worden nu gedwongen om door de vaargeul te gaan. Hoge golven en beroepsvaart kunnen het de kanoërs daar lastig maken. Het is vreemd dat dit gebied is afgesloten omdat daar een kunstwerk is geplaatst dat bezoekers juist uitnodigt de steiger in het water op te lopen. Dat kan dus volgens dit plan ook niet meer. In hetzelfde figuur staat een afsluiting voor een groot deel van het Zwartemeer aangegeven. Zodanig dat het onmogelijk is het Ganzendiep uit te varen. Daardoor zijn de vaargeul, noch de Goot bereikbaar. Een favoriet kano rondje wordt zo onmogelijk gemaakt.
77	48052527	TBB	IJsselmeer	In de Gouwee staan afgesloten gebieden in paars aangeduid. Die gebieden worden door kanoërs echter veel gebruikt. Vooral het gebied langs de dam tussen het vaste land en Marken is een veel gebruikte instapplaats. We hopen dat die mogelijkheid in de toekomst blijft bestaan.

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Een Natura 2000 beheerplan beschrijft het gebied, de te behalen instandhoudingsdoelstellingen en wat er nodig is om deze te realiseren. Een Natura 2000 beheerplan geeft ook antwoord op de vraag of en zo ja onder welke voorwaarden huidige activiteiten in en rond het gebied mogen plaatsvinden en het maakt duidelijk welke activiteiten vergunningplichtig zijn. Het beheerplan gaat niet over het aanwijzen van nieuwe rustplaatsen en doorvaarten voor kanovaarders. Kanovaarders zijn verantwoordelijk voor hun eigen veiligheid en worden aangeraden geen routes te bevaren waar die veiligheid in het geding is. Het waarborgen van veilige kanoroutes is geen onderdeel van het beheerplan. Inspreker kan wensen inbrengen in het Gebruikersoverleg Nat van RWS Midden-Nederland via de watersportvertegenwoordiger in dit overleg.

In bijlage A van de beheerplannen zijn tabellen opgenomen met de overzichten van de huidige activiteiten per deelgebied. Deze activiteiten zijn getoetst in de Nadere Effectenanalyse (NEA, referentiejaar 2010). Daaruit blijkt dat kanoën is beoordeeld als categorie 0: Activiteiten die geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben, mits ze niet in betekenende mate wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie.

Voor alle activiteiten geldt dat ze op een bepaald moment getoetst zijn. Wijzigt de activiteit, bijvoorbeeld door het aanwijzen en inrichten van nieuwe rustplaatsen of het creëren van doorvaarten voor kanovaarders, dan dient de activiteit opnieuw te worden getoetst. Het bevoegd gezag voor de vergunningverlening Wet Natuurbescherming (provincie) zal zich dan een nieuw oordeel moeten vormen.

De doorvaart vanaf de Reevekering naar het Drontermeer zal niet worden beperkt. De vaargeul wordt niet opgenomen in het TBB.

Het herstel van de afsluiting van de driehoek van de Noordoostpolder is inderdaad nog niet formeel, en volgt een apart afsluitingsprocedure. Wij verwachten dat bij het instellen van een TBB voor deze driehoek kanovaarders en roeiers het gebied via de oorspronkelijk gemarkeerde (vaar) route kunnen blijven gebruiken, en dat het bereiken van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 daarbij niet in gevaar komt. Het kunstwerk waarover inspreker het heeft, is aangelegd om van de landkant te benaderen (de pier is voor voetgangers toegankelijk van 1 maart tot 15 oktober); dit blijft ook onder de afsluiting mogelijk. Het Ganzendiep richting Zwarte Meer wordt al jaren niet meer door de beheerder Natuurmonumenten op diepte gehouden, en is hierdoor al niet of nauwelijks meer bevaarbaar, de route via De Goot blijft bevaarbaar.

Zie ook de beantwoording van zienswijze #18 - 47586105 / Zwarte Meer.

Er is in de Gouwee geen sprake van afgesloten gebied voor de recreatie, maar van verstoringsgevoelig gebied (van juli t/m maart) blijkt uit figuren 3.3 en 5.2. Hierover zal voorlichting gegeven worden aan recreanten. Uit de voortoets bleek de activiteit kanoën geen negatieve effecten te hebben. De mitigerende maatregelen voor windsurfen en de autonome groei van de kleine watersport zijn echter aandachtspunten. Daarom zal het recreatief gebruik in de zuidelijke Gouwee gemonitord gaan worden tijdens de eerste beheerplanperiode.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
78	48052527	TBB	Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer	<p>In het ontwerp-beheerplan deelgebied Ketelmeer en Vossemeer staat dat men voor de vier platen / eilandjes in de IJsselmonding plus de ondiepe zones ertussen een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) ex artikel 20 in voorbereiding heeft. Op zich is dat vanuit de natuurbescherming geredeneerd best redelijk, maar ook hier geldt historisch onjuist. Citaat: “met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van historische situatie bestendig geformaliseerd”. Afsluiting van ondiepe zones tussen de platen is acceptabel, maar ook de ankerplek aan zuidzijde van Katten- en Ketelplaat wordt verboden én het geultje tussen Kamper- en Schokkerplaat (jarenlang als betond vaargeultje op Waterkaarten aangegeven) wordt niet erkend en afgesloten. Kortom: grote delen van de IJsselmonding worden op deze wijze tot verboden gebied verklaard hetgeen zoals eerder gesteld is voor het Watersportverbond onacceptabel is.</p> <p>Door de toepassing van artikel 20 eerdergenoemd wordt het beleven en gebruiken van de IJsselmonding en aangrenzende gebieden gefrustreerd en zelfs onmogelijk. Dit staat haaks op het huidige feitelijke gebruik. Verder verwijzen wij u op het verslag van werkatelier IJsselmonding van 27 juni 2012. Hierin zijn door gebruikers tal van verbeter suggesties gedaan, onder andere met betrekking tot het gebruik van aanwezige strandjes is op onder andere de Schokkerplaat, het inrichten van een paalkampeerplek op de Ramspolplaat en de doorsteek tussen de eilanden Schokkerplaat en Kamperplaat door en de beboeing van de vaargeul. Rijkswaterstaat heeft toegezegd daarop te antwoorden. Tot op heden is daarover helaas niets meer vernomen. Dit alles tast het draagvlak in hoge mate aan. Verder is het zo dat in het gebied allerlei ankerplaatsen voor de grote watersport en rustplaatsen voor de kleine watersport vervallen. Hierdoor komt de veiligheid in het geding.</p> <p>Het motto ‘De natuur beleven, gebruiken en beschermen’ staat voorop in het ontwerp-beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied. De door het Watersportverbond en andere organisaties ontwikkelde Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied laat zien dat we dit motto van harte onderschrijven. In het ontwerp-beheerplan deelgebied Zwartemeer staat echter een aantal zaken die daar haaks op staan. Citaat: “het jaarrond wordt het Zwartemeer afgesloten voor recreatie” en verder staat “met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd”. Dit houdt naar de mening van het Watersportverbond in dat het Zwartemeer voor de watersporter tot verboden gebied wordt verklaard. Dit is voor het Watersportverbond onacceptabel. De motivering vanuit historische situatie is overigens naar onze mening aantoonbaar onjuist. We kunnen hiervoor verwijzen naar de bestaande vaarkaarten.</p>
81	48052527	TBB	Veluwerandmeren	<p>Verder blijkt dat in het deel Veluwerandmeren ook artikel 20 gebruikt wordt om mogelijk geheel of gedeeltelijk de toegang tot het Reevediep te blokkeren. Als wij dit op juiste wijze interpreteren kan de doorvaart door het Reevediep weer geschrapt worden. Dit gaat de watersportkwaliteit van het gebied alsmede de veiligheid voor de gebruikers aantasten. Dit is onnodig gezien de nieuwste plannen betreffende de doorvaart van het Reevediep. Doorvaart met respect voor de natuur is maakbaar tonen deze plannen aan. Wij denken en doen graag mee om dit te realiseren. Het louter nemen van beperkende maatregelen die de doorvaart blokkeren is voor het Watersportverbond niet acceptabel.</p>
82	48052527	Algemeen, Redactioneel	Eemmeer & Gooimeer	<p>Slechts een klein deel van het Gooimeer is Natura 2000, een groot deel dus niet. Toch wordt de indruk gewekt dat de beheerplannen voor het gehele Gooimeer gelden. Dan is het verwarrend voor welk deel dan het maaibeleid van toepassing is. Graag zien wij helder verwoord voor welke gebieden de beheerplannen in het gehele IJsselmeergebied van toepassing zijn.</p>
83	48052527	Algemeen, Redactioneel	Eemmeer & Gooimeer	<p>In het oostelijke deel van het Gooimeer ontbreekt als ontwikkeling de nog aan te leggen geul tussen de nieuwe sluis van de Blaricummeerment en de hoofdvaargeul in het Gooimeer.</p>
36	48054062	Algemeen, Beheerplan vs. Projecten	Veluwerandmeren	<p>Wij stellen vast dat in het ontwerpbeheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied — en dan meer specifiek voor het gebied Veluwerandmeren — onvoldoende rekening is gehouden met de plannen en de werkzaamheden in het kader van het project Ruimte voor de Rivier IJssel-delta.</p> <p>Ten behoeve van het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta zijn door de minister en andere overheden besluiten genomen met betrekking tot de voorgenomen werkzaamheden en het gebruik. We gaan ervan uit dat de plannen en de voorgenomen werkzaamheden van het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta geen blokkade of hinder ondervinden van het beheerplan Natura 2000 van het IJsselmeergebied en dat het beheerplan hierop alsnog — waar nodig — zal worden aangepast.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Wij herkennen ons niet in de door u geschetste situatie m.b.t. de begrenzing van het TBB-gebied; deze is conform de afspraken gemaakt op het werkatelier. De aanwijzing tot Natura 2000-gebied geeft het internationale belang aan van het herstel in instandhouden van de vastgelegde natuurwaarden. Het bevoegd gezag verbiedt of beperkt de toegang tot een gedeelte van een Natura 2000-gebied indien dat nodig is gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. En dat is voldoende vastgelegd in het Beheerplan. Verder blijven de doorvaartmogelijkheden die betond zijn, bestaan, evenals de ankerplaatsen. Grote delen van het Zwarte Meer zijn jaren afgesloten geweest op grond van art. 17 Nbwet, en met het vaststellen van het TBB wordt de situatie geformaliseerd en bestendig. Wat de historische context betreft: de zuidelijke delen van het Zwarte Meer, de Zwarte Hoek en het gebied rondom het Vogeleiland zijn al jarenlang afgesloten geweest, getuige de 1800-kaarten* van het ministerie van Defensie. De uitbreiding van het TBB-gebied Zwarte Meer, ten zuiden van de vaargeul, betreft gebied met waterplanten (zie de 1800-kaart) en derhalve slecht toegankelijk voor de recreatievaart.</p> <p>(*: Met de term '1800 kaarten' wordt verwezen naar de Hydrografische kaarten van het Ministerie van Defensie voor het IJsselmeergebied. Dit zijn de kaarten waar de waterrecreanten en beroepsvaart op navigeert m.b.t. betoning, diepte, toegankelijkheid, doorvaart sluzen en bruggen e.d.)</p> <p>Verder willen we er op wijzen dat inspreker het ontwerp beheerplan Zwarte Meer niet juist heeft geciteerd, daarin staat (p. 35/36): "Om voldoende rust te garanderen in de ondiepe delen van het Zwarte Meer is een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) ex artikel 20 van de Natuurbeschermingswet in voorbereiding waarmee deze jaarrond worden afgesloten voor de recreatie (kaartje in figuur 5.1)." De jaarrond afsluiting gaat dus alleen over de ondiepe delen van het Zwarte Meer.</p> <p>De historische situatie wordt ook bevestigd in #14-48057968 (Zwarte Meer).</p>	<p>geen</p>
<p>Er is een ADC-toets uitgevoerd om het bestemmingsplan van Kampen op dit punt te repareren en recreatievaart van en naar de bypass mogelijk te maken. De procedure voor de bestemmingsplanwijziging hiervoor zal binnenkort van start gaan. De doorvaart van het Reevediep zal dus niet geblokkeerd worden.</p>	<p>geen</p>
<p>In figuur 1.1 in het Algemeen deel staat weergegeven voor welke gebieden de beheerplannen in het gehele IJsselmeergebied van toepassing zijn.</p> <p>Een gedetailleerdere weergave van de begrenzingen staat aangegeven op de kaarten die bij het aanwijzingsbesluit van (toen nog) LNV zijn gepubliceerd. Deze kaarten en aanwijzingsbesluiten staan op https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=5&id=n2k76&topic=documenten.</p> <p>Daarbij merken we op dat maaiactiviteiten buiten de Natura 2000-begrenzing ook altijd getoetst moet worden op mogelijk negatieve effecten voor de Natura 2000 doelstellingen.</p>	<p>geen</p>
<p>Projecten en ontwikkelingen, die nog niet zijn gerealiseerd, worden niet opgenomen in de kaarten in het beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta heeft haar plannen en werkzaamheden aan de Wnb getoetst. De werkzaamheden kunnen als zodanig doorgang vinden.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
14	48057968	TBB	Zwarte Meer	<p>Er zijn het jaarrond weinig recreatievaartuigen op de ondiepe delen van het Zwarte Meer. De laatste decennia is, door meerdere oorzaken, het aantal sterk afgenomen. Voor de zuidzijde van het Zwarte Meer (tegen Kampereiland en tegen de Mandjeswaard) is al jaren, d.m.v. betonning, een verboden zone van kracht. De mitigatie genoemd op blz. 35/36 (en figuur 5.1) - Natura 2000 IJsselmeergebied 2016-2021 Zwarte Meer (afgekort tot: Het jaarrond het Zwartemeer afsluiten voor recreatie) is niet nodig, want bovenstaande bestaande betonning waarborgt de rust. De volgende zin is strijdig met de werkelijkheid: Met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd.</p> <p>Het aantal recreatie vaartuigen (open-zeilbootjes, roeiboortjes van peurders, motorbootjes en sloepen) op het ondiepe deel van het Zwarte Meer, westelijk van de Goot, is de laatste decennia sterk afgenomen. De oorzaken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • T.o.v. 40 jaar geleden wordt er nog maar weinig met openzeilbootjes gevaren. De watersport is vergrijsd. De jeugd kiest voor surfen en kitesurfen (het Ganzendiep en het Zwarte Meer zijn ongeschikt voor deze vormen van watersport). • De camping op 't Eiland (met circa 35 ligplaatsen voor zeil- en motorbootjes) is opgeheven. • De enorme vermindering van de paling populatie. Waardoor het animo om te peuren is verdwenen en daarmee "bij-nacht-en-ontij" de vaarbewegingen. • De explosieve groei van waterplanten. Slechts waar het Zwarte Meer dieper dan een meter is, kan in juli en augustus worden gevaren. Dit is de goedkoopste hindernis om in het hoogseizoen de kwetsbare zuidzijde van het Zwarte Meer te beschermen! <p>De verzanding van het Zwartemeer. In 1975 kon men met een 75 cm diepstekende boot vanuit het Ganzendiep op het Zwarte Meer komen. In 2016 was 50 à 55 cm het maximum.</p> <p>De geringe aanwezigheid van recreatie vaartuigen op het ondiepe deel van het Zwarte Meer, westelijk van de Goot, biedt voldoende zekerheid voor de noodzakelijke rust. Daarnaast is er ook:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de gele betonning (sinds circa 1995) aan de zuidzijde van het Zwarte Meer. [de betonning markeert het verboden gebied, dat met geel gearceerd is (zie kaartfragment van blz. 3 van deze zienswijze). Het kaartfragment is gescand van de Vaarwaterkaart Noordwest-Overijssel 2014 uitgave Provincie Overijssel, IJsseldelta Marketing e.a.] • het oversized bord, aan het eind van het Ganzendiep, met een tekst die attendeert op de kwetsbaarheid van het gebied en de gewenste rust. • de Gedragscode RECREATIE IJsselmeergebied. Participanten zijn o.a. Vogelbescherming Nederland, Hiswa en Watersportverbond. <p>Het moge dan ook duidelijk zijn dat wij de Toegangsbeperkende Maatregel zoals aangekondigd niet onderschrijven. De aangekondigde maatregel is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mitigatie, op blz. 35/36 (afgekort: het jaarrond het Zwarte Meer afsluiten voor recreatie) en • herhaald in de legenda van figuur 5.1. Gebieden in procedure voor afsluiting in het kader van een TBB volgens artikel 20 van de NB-wet.
16	48057968	Communicatie	Zwarte Meer	<p>Ook willen we meedelen, dat de o.i. vreemde en 'vage' communicatie met de gebruikers de goede intenties van het Ontwerpbeheerplan ondermijnen.</p> <p>Enkele voorbeelden hiervan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de tekst van de brochure: Natura 2000 IJsselmeergebied Zwarte Meer (april 2016 CD416SB207) wordt, bij knelpunten en maatregelen, de watersport niet genoemd. Een half jaar daarna laat het ontwerpbeheerplan een toegangsverbod zien! Deze brochure werd op de info-avond 23 juni '16 in zalencentrum De Hanzestad Kampen aan bezoekers verstrekt. (Het voelt nu als: met een kluitje in het riet gestuurd zijn. Het riet dat we de roerdomp en grote karekiet van harte gunnen!) • De info-avond op donderdag 5 januari in Lemmer was beneden de maat. Medewerkers hadden geen locatie specifieke kennis en recent kaartmateriaal ontbrak.

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

De aanwezige betonning is het gevolg van een eerdere afsluiting (zgn. Art. 17 oude Nbwet), die inmiddels niet meer rechtsgeldig is. De voorgenomen afsluiting herstelt de situatie weer, waarbij de begrenzing iets gewijzigd zal zijn. Wat de historische context betreft: de zuidelijke delen van het Zwarte Meer, de Zwarte Hoek en het gebied rondom het Vogeleiland zijn al jarenlang afgesloten geweest, getuige de 1800-kaarten van het ministerie van Defensie. Betonning is overigens geen garantie voor rust, handhaving is noodzakelijk, waarvoor de formele afsluiting juridische titel zal bieden.

geen

Zie ook de beantwoording van zienswijze #78 – 48052527.

Bij de brochure is er bewust voor gekozen om alleen de nieuw af te sluiten gebieden te benoemen. Het gebied in het Zwarte Meer is al geruime tijd een rustgebied en gesloten voor het publiek. Ten aanzien van het kaartmateriaal tijdens de informatie-avonden is het correct dat de kaarten niet volledig waren. Deze waren echter alleen bedoeld om het publiek de gelegenheid te geven hun persoonlijke situatie aan te wijzen op de kaart, zodat het voor de medewerkers duidelijk was over welke specifieke situatie de vraagsteller het had.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
17	48057968	TBB	Zwarte Meer	<ul style="list-style-type: none"> Het is pertinent onjuist wat in par. 5.4 op blz. 36 staat, t.w: Met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd. De historie van de laatste 50 jaar laat wel wat anders zien. Riettelers die 's avonds donderpotten over het riet afschoten, zodat (trek-)vogels uit het riet – dat door hun gewicht zou kunnen knakken – opvlogen en vervolgens de nacht in bomen (erf-beplanting) doorbrachten. In het kanaaltje van gemaal het Zwaantje lagen circa 20 bootjes van peurders (de paling is weg, nu 0,0 vaarbewegingen). Er werd gejaagd, er was bijv. een jachthut in de monding van het Ganzendiep. Er werd, zoals eerder genoemd, meer dan nu gezeild op het Zwarte Meer. Aan het eind van het Ganzendiep lagen in de weekenden 6 à 7 motorkruisertjes tegen de wal. Met warm weer ging men er mee het Zwarte Meer op om daar te zwemmen. Het meer was toen nog 75 cm diep. 's Avonds/'s nachts werden de bijbootjes gebruikt om te peuren. Er waren biezenpollen, waarin o.a. (zwem)vogels beschutting konden vinden. De biezenpollen zijn verdwenen (weggesneden en niet opnieuw aangeplant). <p>'s Zomers zijn er nog wat zeil- en motorbootjes op bedoeld deel van het Zwarte Meer. Ze stofferden met hun bootje het landschap. De andere historische gebruikers zijn 'bestendig' weg.</p>
18	48072636	Bestaand gebruik, Overig	IJsselmeer	<p>Vervolgens worden in figuur 5.2 de kitesurfgebieden aangegeven. De locaties Medemblik en Enkhuizen ontbreken op dit overzicht.</p> <p>Een eerste opmerking is dan ook het huidige kitesurfgebied in figuur 5.2 op te nemen. Voor de aanduiding van het gebied kan aansluiting worden gezocht bij het in 2013 door bureau Tauw opgestelde rapport "Effectanalyse van de kitesurfdiscipline coursesracen vanaf ISCM te Medemblik".</p>
19	48072636	Gebruiksvormen, Kitesurfen	IJsselmeer	<p>Op blz. 35 van voornoemd rapport is in figuur 5.1 met geel het gebied aangeduid waarbinnen de watersport, waaronder het kitesurfen/course racen, in de zomermaanden kan plaatsvinden.</p> <p>Wij verzoeken u dan ook het gezoneerde gebied, zoals dat in figuur 5.1 in het rapport is weergegeven, op te nemen in het beheerplan IJsselmeergebied 2016-2021 en als gebied vrij te stellen van de vergunningplicht op grond van de wet Natuurbescherming. Uiteraard zal het gebied worden gemarkeerd en zal in samenspraak met Rijkswaterstaat aandacht moeten zijn voor de aanwezige vaargeulen. Dit aspect valt echter buiten de belangen waarop de wet Natuurbescherming toeziet.</p> <p>Verder wordt (op blz. 35) in de rapportage opgemerkt dat de trainingsactiviteiten in de wintermaanden minder effect hebben op de vogelstand. Er is dan geen organisatie en publiek aanwezig en deelnemers (in tegenstelling tot bij wedstrijden) hoeven niet per se een vooraf vastgestelde route af te leggen. Ook het aantal kitesurfers zal naar verwachting in de wintermaanden gering zijn. Hierdoor is het mogelijk voldoende rekening te houden met rustende watervogels in de omgeving. Het verbod in de wintermaanden dient zich dan ook – voor zover het gaat om kitesurfen – te beperken tot het houden van wedstrijden.</p>
20	48072636	Gebruiksvormen, Kitesurfen	IJsselmeer	<p>Voor de gehele kust van Andijk/Wervershoof lijkt het ontwerpbeheerplan uit te gaan van een jaarrond verbod. Wij zijn van mening dat hier de nadruk te eenzijdig op de natuur wordt gelegd en van een goede balans tussen natuur en watersport/recreatie geen sprake meer is. Het moet toch mogelijk zijn om binnen de circa 10 km lange kuststreek van Wervershoof/Andijk tot Enkhuizen een gebied aan te wijzen waar het kitesurfen in de zomermaanden kan plaatsvinden. Het kitesurfen vindt daar nu ook al plaats. Wij verzoeken u een opening te bieden voor een nog nader te markeren gebied. Wij zijn hierover in overleg met de kitesurfvereniging en de beheerder, het Recreatieschap. De kustlijn is der mate uitgestrekt dat er voldoende ruimte voor de vogels resteert zich te verplaatsen naar de aangrenzende gebieden. Hiermee kan een juist evenwicht worden gevonden tussen enerzijds het natuurbelang en anderzijds het belang van recreatie, watersport en toerisme voor de kernen Andijk/Wervershoof. Wij zullen u - in aanvulling op deze zienswijze – zo spoedig mogelijk de kitesurflocatie voor Andijk/Wervershoof nazenden.</p>
21	48072636	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	<p>U stelt voor de huidige zonering bij eiland De Kreupel aan te passen en daarbij de verboden zone uit te breiden van 150 naar 300 meter.</p> <p>De Kreupel biedt qua natuur een troosteloze aanblik door de vele kaalslag en is in die zin niet direct een verrijking om nog verdergaand te beschermen. Daarentegen heeft het behoud en uitbreiding van de faciliteiten voor de watersport voor Medemblik een hoge prioriteit. Het verder indammen van het wateroppervlak, waar de wedstrijden worden gehouden, verdraagt zich hier niet mee. Wij dringen er op aan de huidige vaarvrije zone van 150 meter in stand te houden en deze zone niet verder uit te breiden.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Grote delen van het Zwarte Meer zijn al jaren afgesloten geweest en met het vaststellen van het TBB wordt de situatie geformaliseerd en bestendigd.</p> <p>Wat de historische context betreft: de zuidelijke delen van het Zwarte Meer, de Zwarte Hoek en het gebied rondom het Vogeleiland zijn al jarenlang afgesloten, getuige de 1800-kaarten van de hydrografische dienst van het ministerie van Defensie. De uitbreiding van het TBB-gebied Zwarte Meer, ten zuiden van de vaargeul, betreft gebied met waterplanten (zie de 1800-kaart) en derhalve slecht toegankelijk voor de recreatievaart. Wat u schetst was inderdaad de wijze waarop het Zwarte Meer werd gebruikt. Dit heeft wel consequenties gehad voor de vogel- en visstand van het gebied. Voor grote karekiet (samen met Ketelmeer/Vossemeer en Veluwerandmeren is dit de laatste broedplaats), roerdomp en ander rietbroedvogels is dit gebied extra gevoelig voor verstoring, waardoor de negatieve trend in de broedresultaten zal doorzetten en de ISDH niet gehaald worden. Deze overwegingen wegen in dit gebied zo zwaar dat afsluiting van het gebied met een TBB noodzakelijk is.</p>	<p>geen</p>
<p>Voor genoemde locaties geldt dat ze niet vallen onder bestaand gebruik, omdat ze na de peildatum 31 maart 2010 vergund zijn onder de Wnb. Ze worden daarom niet opgenomen in het Beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie ook de beantwoording van de zienswijzen #115 - 48094853 en #129 - 48107603</p>	
<p>Genoemde kwestie valt buiten de strekking van het Beheerplan. De inrichting van de locatie volgt het vergunningenspoor van het bevoegd gezag Wnb en BPR met bijbehorende maatregelen.</p>	<p>geen</p>
<p>In eerder overleg tussen betrokken partijen kon geen overeenstemming bereikt worden over een kitesurflocatie bij Andijk. Wij wachten met belangstelling uw kitesurflocatie af. Indien overeenstemming bereikt kan worden met natuurpartijen, dwz. negatief effect op de instandhoudingsdoelen kan worden uitgesloten, moeten, net als voor andere locaties, ook afspraken gemaakt worden over het markeren en inrichten van de locatie en het voorlichten van de recreant.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #46 – 48037731.</p>	
<p>Zie antwoord op zienswijze-onderdeel #130 - 48107603.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
22	48072636	Handhaving	IJsselmeer	<p>Een laatste punt van zorg is de handhaving. In het algemene deel is op pagina 52 vermeld: 'Het bevoegd gezag voor de vergunningverlening is ook het bevoegd gezag dat toezicht houdt op de naleving van de voorwaarden van de vrijstelling van de vergunningplicht en gaat bij overtreding over tot handhaving'.</p> <p>Echter op pagina 42/43 van het deel IJsselmeer onder 'Voorwaarden voor vrijstelling van vergunningplicht': 'De activiteit kan uitsluitend onder deze voorwaarden worden vrijgesteld van de vergunningplicht. De uitvoering van de maatregelen en het toezicht op de naleving daarvan valt onder de verantwoordelijkheid van respectievelijk de gemeente Medemblik en de gemeente Enkhuizen.</p> <p>Dit vraagt om een verduidelijking. Wij kunnen ons voorstellen dat de gemeente bevoegd is waar het gaat om de in de vergunning aangegeven maatregelen te treffen, zoals het met boeien markeren van het gebied en het plaatsen van een informatiepaneel. Wanneer echter een overtreding plaatsvindt op het water heeft de gemeente noch de bevoegdheid (geen vergunningverlener), noch de capaciteit en middelen om hiertegen op te treden.</p>
78	48073227		Veluwerandmeren	De gemeente Bunschoten schaart zich achter de zienswijze ingebracht door de Coöperatie Gastvrije Randmeren.
84	48075129	Algemeen, Dekking maatregelen BP	Algemeen	<p>Uitgangspunt voor de beheerplannen is dat de maatregelen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Is er zekerheid dat de benodigde financiële middelen beschikbaar zijn/komen; niet alleen voor het uitvoeren van de eenmalige maatregelen maar ook voor het daarop volgend beheer? Dit met name gelet op de maatregelen die nodig zijn omdat het beheer vanaf de ontwerp-aanwijzingsbesluiten van de N 2000 gebieden tot op heden niet c.q. niet correct is uitgevoerd i.c. niet voldoende is gericht geweest op de nagestreefde natuurdoelen. Is de uitvoering van de 3 beheerplannen (Veluwerandmeren, Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer) financieel gedekt? Zijn er financiële bijdragen en/of subsidies beschikbaar om de beheerplannen uit te voeren?</p>
85	48075129	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Algemeen	Hoe verhouden zich de provinciale omgevingsverordeningen van Gelderland, Overijssel en Flevoland en provinciale omgevingsvisies van Gelderland, Overijssel en Flevoland met het Natura 2000 ontwerp-beheerplan N2000 IJsselmeergebied (onderdelen Veluwerandmeren, Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer)?
86	48075129	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Algemeen	Landelijk, provinciaal en lokaal liggen er grote opgaven om duurzaamheidsdoelstellingen te verwezenlijken. Hoe verhoudt dit zich tot het Natura 2000 ontwerpbeheerplan IJsselmeergebied (onderdelen Veluwerandmeren, Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer)?
87	48075129	Gebruiksvormen, Overig	Algemeen	Het beheer van de 3 beheerplannen (Veluwerandmeren, Ketelmeer & Vossemeer en Zwarte Meer) leidt plaatselijk tot schade bijvoorbeeld door vogels. In hoeverre bieden de beheerplannen mogelijkheden voor financiële compensatie o.a. voor de landbouw?
88	48075129	Bestaand gebruik, Overig	Algemeen	Wie controleert of vormen van 'bestaand' gebruik in een later stadium niet alsnog onaanvaardbare schade veroorzaakt aan doelsoorten en/of habitattypen? Indien dit aan de orde is, welke maatregelen gaat u dan treffen?

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Bevoegd gezag Wet Natuurbescherming is de provincie. De provincie is daardoor ook gehouden aan de plicht tot handhaven zoals bedoeld op bladzijde 52. Op de bladzijdes 42 en 43 wordt verwezen naar de uitvoering en verantwoordelijkheid van de gemeenten Medemblik en Enkhuizen. Hier wordt gerefereerd aan het kitesurfen op de locaties It Soal (Workum), Enkhuizen en Medemblik dat onder voorwaarden op deze locaties mag plaatsvinden. Bij overtreding is ook hier de provincie gehouden om handhavend op te treden. De gemeenten zijn hier echter belanghebbende bij het in stand houden van de kitesurfzone. In Medemblik dient daarom ook de bestaande kitesurfzone duidelijk op het water te worden gemarkeerd met boeien en dient de zuidgrens te worden afgezet met een fysieke afscheiding in het water. Bij de opstapplaats wordt een informatiepaneel met spelregels geplaatst. Op de bestaande locatie kan kitesurfen alleen worden toegestaan in het zomerhalfjaar (april tot en met september). Buiten deze periode is de locatie gesloten om significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen uit te sluiten. Bij Enkhuizen is Kitesurfen alleen toegestaan vanaf april tot en met september en onder de voorwaarde dat de maatregelen tot begrenzing van de noordzijde, te weten op minimaal 1000 m afstand van de aalscholverkolonie bij De Ven, en markering van de kitezone op het water zijn uitgevoerd. De uitvoering van deze maatregelen en het toezicht daarop vallen derhalve onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van de zienswijzen van inspreker 48112030.</p>	<p>Zie de beantwoording van de zienswijzen van inspreker 48112030.</p>
<p>Het budget voor de inrichting en het aangepast beheer is geborgd voor de duur van de eerste beheerplanperiode. De ambitie is om in deze periode de beheersystematiek zodanig vorm te geven, aansluitend op de beheerplancyclus, dat het beheer voor langere tijd geborgd is. In een deel van de gebieden wordt een provinciale subsidie (SNL) ten behoeve van het basisbeheer ingezet.</p>	<p>geen</p>
<p>Het beheerplan is opgesteld in lijn met de vigerende provinciale omgevingsverordeningen. Indien beleid en plannen wijzigen na vaststelling van het beheerplan, zullen deze moeten worden getoetst aan het beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Projecten (plannen, beheer) met duurzaamheidsdoelstellingen moeten getoetst worden aan de Nbwet en daarmee aan de uitgangspunten en randvoorwaarden van het beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Het beheerplan zelf biedt geen mogelijkheid tot schadevergoeding. Indien vogels, vallend onder de ISD van het betreffende Natura 2000 gebied, schade veroorzaken aan bijvoorbeeld de landbouwgewassen, dan is daar geen algemene schaderegeling voor mogelijk. Wel zijn er specifieke provinciale regelingen voor vergoeding van schade ten gevolge van wild of ganzen. Verder is denkbaar dat beheermaatregelen opgenomen in het beheerplan schade kunnen veroorzaken aan bijvoorbeeld de landbouw. Voor het nemen van die maatregelen zijn over het algemeen besluiten of toestemmingen nodig door bevoegde instanties, zoals een gemeente of provincie of waterschap. Een dergelijk besluit kan dan worden aangemerkt als het schadeveroorzakend besluit. Indien de wetgeving voor dat besluit voorziet in een schaderegeling, zoals in het ruimtelijke- en waterdomein (WRO, Ww), dan kan op die regeling een beroep worden gedaan tot planschadevergoeding of nadeelcompensatie. Ontbreekt een dergelijke regeling dan is een civielrechtelijke claim bij de burgerlijke rechter de aangewezen weg.</p>	<p>geen</p>
<p>Het is aan het bevoegd gezag (de provincie) te beoordelen of bestaand gebruik niet alsnog wederom getoetst moet worden aan de criteria 'niet in betekenende mate gewijzigd ten opzichte van getoetste situatie (31 maart 2010)' en 'geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen'. Indien op basis van nieuw inzicht of onderzoek blijkt dat het (bestaand) gebruik negatieve effecten heeft op het bereiken van de Natura 2000-doelstelling van het IJsselmeer-gebied, kan het bevoegde gezag alsnog beperkingen opleggen in de bedrijfsvoering van de betreffende gebruiker. In de praktijk gebeurt dit alleen op basis van een handhavingsverzoek van een maatschappelijke organisatie, door een burgerbrief of door nieuwe inzichten of onderzoeksresultaten.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
89	48075129	Algemeen, Autonome ontwikkelingen	Algemeen	De ontwerp-aanwijzingsbesluiten en de bijbehorende doelstellingen voor de N2000 gebieden zijn rond de eeuwwisseling vastgesteld. Sindsdien zijn vele doelsoorten (verder) achteruit gegaan. In de beheerplannen worden een aantal oorzaken benoemd. Echter ook diverse andere (mogelijke) oorzaken worden niet benoemd; b.v. klimaatverandering, projecten met blijvend negatieve effecten op habitats en ontoereikend beheer. Met name gelet op de klimaatveranderingen (temperatuur (verschuiving grenzen) en wateroverlast (hele jaar door)) is het de vraag of zoveel jaren na het vaststellen van de natuurdoelstellingen deze doelstellingen nog wel realistisch zijn. In de beheerplannen wordt niet c.q. onvoldoende duidelijk gemaakt welke invloed deze klimaatverandering maar ook andere oorzaken hebben op de beoogde doelstellingen en of deze wel haalbaar zijn. Zo wordt in de beheerplannen b.v. geen aandacht besteed aan het frequenter voorkomen van hoog water gedurende het hele jaar en wat voor invloed dit heeft/kan hebben op natuurdoelen. Wij pleiten er dan ook voor deze aspecten in de beheerplannen breder te beschouwen.
90	48075129	Inrichting en beheer, Maatregelen	Ketelmeer & Vossemeer	Er wordt aangegeven dat het onnatuurlijk peilbeheer en het commercieel riet snijden hebben geleid tot negatieve gevolgen voor de omvang en kwaliteit van het rietmoeras. Wij zijn van mening dat dit niet correct is. De sterk dalende trend voor de omvang en kwaliteit van het rietmoeras — en dan met name de moerasvogels langs zowel Ketelmeer als Zwarte Meer is ingezet rond de eeuwwisseling. Op dat moment was het onnatuurlijke peilbeheer al langjarig aan de gang. Wel was de eeuwwisseling het moment dat het project IJsselmonding/ IJsselooog werd uitgevoerd c.q. de effecten van die aanleg merkbaar werden. Door de aanleg van de eilanden — oorspronkelijk bedoeld als rietmoeras maar verworpen tot eilanden met bos - verdween de dynamiek in zowel Ketelmeer als Zwarte Meer, Het verlies van de dynamiek maakte dat geschikte habitats voor rietmoerasvogels ongeschikt werden, er geen regelmatige overstromingen meer optraden en daarmee een versnelde verlanding plaatsvond a.g.v. het niet periodiek schoonspoelen van de rietlanden. Tevens werd rond de eeuwwisseling het “commerciële rietsnijden” aan banden gelegd door het toenmalige ministerie van L en V en werden andere voorwaarden aan het beheer gesteld. Dit had tot gevolg dat de moerasgebieden met de grootste dichtheid aan moerasvogels sterk achteruit gingen.
91	48075129	Communicatie	Ketelmeer & Vossemeer	In 2012 is er o.l.v. RWS een workshop gehouden met diverse belangenorganisaties en gemeente om tot een gedragen zoneringsplan ex. art. 20 NBwet te komen rond de eilanden in het Ketelmeer. Los van het feit dat na deze workshop geen overleg meer heeft plaatsgevonden met betrokken partijen, zien wij de uitkomst van deze workshop niet (volledig) terug in het beheerplan. De kaart van figuur. 5.1. van het beheerplan geeft onvoldoende duidelijkheid over de gemaakte afspraken (zoals b.v. bepaalde delen van eilanden die wel toegankelijk zouden blijven). Graag zien wij de kaart met de gemaakte afspraken en toelichting in het beheerplan opgenomen. Wanneer er afwijkingen zijn t.a.v. de gemaakte afspraken, verzoeken wij opnieuw in overleg te gaan met de belangenorganisaties en gemeente.
92	48075129	Kaarten	Ketelmeer & Vossemeer	In figuur 5.3. worden de voorgenomen af te sluiten gebieden getoond. Wat betreft het Ketelmeer is die niet in overeenstemming met figuur 5.1. Ook wordt in die tekening het Keteleiland aangegeven als afgesloten gebied. Dat is niet correct. Verder worden de afgesloten gebieden in het Vossemeer aangegeven. Niet aangegeven wordt wat het voor het publiek afgesloten gebied was voor de voorgenomen afsluiting TBB. Verder wordt niet onderbouwd of het (nog steeds) nodig is dit gebied af te sluiten voor publiek. Graag zien wij een verduidelijking in kaart en tekst/doelstellingen voor de afsluiting van Keteleiland en Vossemeer in het beheerplan opgenomen.
93	48075129	TBB	Ketelmeer & Vossemeer	Er zijn op diverse plaatsen kano-oversteekplaatsen gemaakt tussen Vossemeer en IJssel, tussen IJssel en Kattendiep. (Een deel van) die kano-oversteekplaatsen liggen binnen de voorgenomen afsluitingen TBB. Daardoor kan geen gebruik meer worden gemaakt van deze kano-oversteekplaatsen. Wij verzoeken u in overleg te treden met belangenorganisaties en gemeente om te komen tot herstel van deze kano-oversteekplaatsen en routes.
94	48075129	Inrichting en beheer, Doelbereik	Zwarte Meer	Het is onduidelijk waarom het areaal rietmoeras moet toenemen. De doelstellingen kunnen gelet op de maatregelen Life+ binnen het bestaande areaal worden gehaald.
95	48075129	TBB	Zwarte Meer	In figuur 5.1. worden de voorgenomen af te sluiten gebieden getoond. Niet aangegeven wordt wat het voor het publiek afgesloten gebied was voor de voorgenomen afsluiting TBB. Verder wordt niet onderbouwd of het (nog steeds) nodig is dit gebied af te sluiten voor publiek. Daarbij willen wij ook graag weten of deze afsluiting ook afgestemd is met belanghebbende partijen zoals kanoverenigingen en peurdersvereniging. Graag zien wij een verduidelijking in kaart en tekst/doelstellingen voor de afsluiting van het Zwarte Meer in het beheerplan opgenomen.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>We zijn het met inspreker eens dat klimaatverandering een factor is om op termijn rekening mee te houden, dit kan echter pas nadat op basis van monitoring meer inzicht is gekregen op wat de invloeden zijn.</p> <p>Op dit moment is er nog weinig bekend over de precieze gevolgen van klimaatverandering en de effecten die dat heeft op de instandhoudingsdoelstellingen. Bovendien heb je te maken met een complexiteit van factoren die van invloed zijn op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. De (klimaat)veranderingen vinden plaats over een relatief grote tijdschaal, waardoor je een langere meetreeks nodig hebt om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de invloeden en effecten toe te schrijven aan klimaatverandering.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #9 - 47996520.</p>	<p>geen</p>
<p>Door de aanleg van eilanden is de dynamiek van het waterpeil inderdaad afgenomen, waardoor verlanding en houtopslag is opgetreden. De maatregelen die door de beheerder en in het kader van het Beheerplan worden genomen zullen het riemoeras herstellen naar de oorspronkelijke situatie. Het streven is dat hierdoor de dichtheden van moerasvogels toenemen. Overigens zijn rietsnijders - zij het onder andere voorwaarden - nog steeds werkzaam in het gebied.</p>	<p>geen</p>
<p>Het klopt dat er afspraken gemaakt zijn die niet in het kaartbeeld terug te vinden zijn, dit komt door het schaalniveau van de kaart. De afsluiting van gebieden door middel van een TBB (ToegangsBeperkingsBesluit) wordt niet in het beheerplan geregeld, maar kent een eigen procedure. De afsluitingsprocedure wordt door de bevoegde gezagen (provincie / EZ) ingezet nadat dat de gevolgen van de zienswijzen voor het Beheerplan bekend zijn. In deze procedure zal een ecologische onderbouwing worden gegeven voor de afsluiting. Hierbij worden ook de exacte begrenzingen aangeduid. Op deze procedure is wederom bezwaar en beroep mogelijk. Het beheerplan wordt daarom op dit punt niet aangepast. De grenzen die toentertijd zijn afgesproken, worden gehandhaafd in het Beheerplan.</p> <p>Voor de afsluitingsprocedure verwijzen we naar #49 – 48037731.</p>	<p>geen</p>
<p>Voor de afsluitingsprocedure en de ecologische onderbouwing verwijzen we naar #49 – 48037731. De kaarten in figuur 5.2 en 5.3 zullen worden aangepast zodat ze eenduidig zijn en beide de situatie weergeven die wordt voorzien met het TBB die in voorbereiding is.</p>	<p>De kaarten in figuur 5.2 en 5.3 worden aangepast zodat ze eenduidig zijn en beide de situatie weergeven die wordt voorzien met het TBB die in voorbereiding is.</p>
<p>Geen van de kano-oversteekplaatsen liggen in voorgenomen TBB-gebieden. De oversteekplaatsen blijven alle toegankelijk. Er zijn met de beheerder afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud van de oversteekplaatsen</p>	<p>geen</p>
<p>In sommige gebieden leggen we aparte rietmoerassen aan, soms gecombineerd met Kader Richtlijn Water (KRW) maatregelen. Bij de KRW staan het bevorderen van schuil- en paaiplaatsen voor vissen en een verbeterde waterkwaliteit centraal. De uitbreiding van het areaal aan rietmoeras dient dus meerdere doelen.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie beantwoording van zienswijze #49 – 48037731.</p> <p>Er is geen overleg met omgevingspartijen gevoerd, omdat het hier om de reparatie van een eerdere afsluiting gaat.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
96	48075129	Grenzen / externe werking	Zwarte Meer	In tabel 6.4. wordt aangegeven dat de draagkracht voor herstel purperreiger ook afhankelijk is van herstel foerageergelegenheid binnendijs. Wij zijn van mening dat met maatregelen buiten de begrenzing Natura 2000 terughoudend moet worden omgegaan en de natuurdoelen in beginsel binnen de begrenzing moeten worden gerealiseerd. De externe werking van een Natura 2000 gebied dient zoveel mogelijk te worden beperkt.
97	48075129	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	U geeft aan dat de aanwijzing tot Natura 2000-gebied inhoudt dat maatregelen nodig zijn om natuurlijke habitattypen en populaties van wilde dier- en plantensoorten in het gebied te behouden of te herstellen. Het ontwerp voor dit beheerplan is voor de periode 2016-2021 beschreven welke maatregelen nodig zijn en wie ze moet uitvoeren. De nadruk ligt op maatregelen die verdere achteruitgang van de lokale natuur moeten voorkomen en die zorgen voor behoud van wat nu al goed is. Graag zouden wij zien dat het accent niet alleen hierop ligt, maar dat ook u er in overleg met alle betrokken partijen voor zorgt dat maatregelen worden genomen om natuurlijke habitattypen en populaties van wilde dier- en plantensoorten in het gebied te versterken en te verbeteren.
98	48075129	redactie	Veluwerandmeren	In figuur 5.2. staat de beoogde uitbreiding (voorjaar 2017) van het N2000 gebied ten noorden van de Hanzelijn ingetekend. In figuur 5.3. is deze beoogde uitbreiding niet opgenomen. Hetzelfde geldt voor het vergunde Reevediep. Graag zien wij eenduidigheid in de kaarten. Verder zijn wij van mening dat in het beheerplan onvoldoende rekening is/wordt gehouden met de situatie na de realisatie van het Reevediep (afrondding per 2022) waarbij het noordelijk deel van het Drontermeer deel gaat uitmaken van het ecologische systeem Ketelmeer & Vossemeer.
99	48075129	TBB	Veluwerandmeren	In figuur 5.3. wordt een voorgenomen of te sluiten gebieden getoond. De contouren van het afgesloten gebied zijn niet in overeenstemming met hetgeen is afgesproken/vastgelegd in het kader van de realisatie van het Reevediep. Graag zien wij een duidelijke kaart met gemaakte afspraken in het beheerplan opgenomen. Ook hier ontbreekt de doorkijk met de uitbreiding van het N2000 ten noorden van de Hanzelijn en de situatie na afsluiten Drontermeer met de Reevedam
100	48075129	Algemeen, Overig	Veluwerandmeren	Graag willen wij het signaal afgeven dat naast de nagestreefde natuurdoelen het wel mogelijk moet blijven dat er op en nabij de randmeren alsmede het IJsselmeer geleefd, gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden. Wij pleiten voor een goed evenwicht tussen alle te behartigen belangen.
32	48079658		IJsselmeer	Verwijzen naar zienswijze Watersportverbond (48052527)
62	48082951	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Veluwerandmeren	Voor het deel van de Veluwerandmeren dat aan de gemeente Zeewolde grenst gaan wij ervan uit en verzoeken wij u ons te bevestigen dat onder dit bestaand gebruik dat vrijgesteld is van de vergunningplicht mede is inbegrepen de (wedstrijd-) zeilsport, de recreatietoervaart, de surfactiviteiten, het sportvissen, de oeverrecreatie, het schaatsen op natuurijs en de activiteiten en evenementen op de aangrenzende recreatieterreinen, waaronder het Nationaal Scoutinglandgoed. Het spreekt ons ook aan dat het parasailing op het Wolderwijd binnen de genoemde voorwaarden is vrijgesteld van de Nbwet vergunningplicht.
63	48082951	Vergunning-verlening	Veluwerandmeren	Wij gaan er tevens vanuit dat de maatregelen die in reeds vastgesteld beleid zijn vastgelegd, waaronder de maatregelen in het kader van het Integrale Inrichtingsplan Veluwerandmeren (IIVR) gewoon uitgevoerd kunnen worden. Hieronder inbegrepen de uitvoering van de verdiepingsmaatregelen (WS.2) en de aanleg van het watersporteiland (Tulpeiland) en de aangrenzende stranden (RF.5 en RF.6). De aanleg hiervan verkeert momenteel nog in de uitvoeringsfase. Daarna zullen deze overeenkomstig het vastgestelde bestemmingsplan gebruikt, geëxploiteerd en beheerd worden.
64	48082951	Vergunning-verlening	Veluwerandmeren	In het ontwerp-beheerplan voor het IJsselmeergebied onderdeel Veluwerandmeren is op pagina 36 figuur 5.2 gegeven. Daarop krijgt het water langs de westelijke oevers van het Wolderwijd de aanduiding verstoringsgevoelig gebied. Voor ons is dit een nieuwe aanduiding. Wij verzoeken u ons duidelijk te maken wat dit inhoudt en of dit van invloed is of kan zijn op het bestaand gebruik en/of toekomstig recreatieve- en woningbouwontwikkelingen. Dit geldt in het bijzonder voor de verdere ontwikkeling van het hiervoor genoemde Tulpeiland en de binnendijkse woonwijk Polderwijk. Wij stellen u voor om de vastgestelde en goedgekeurde bestemmingsplannen dezelfde waardering te geven als 'bestaand gebruik', dan wel te bevestigen dat het beheerplan de uitvoering en het gebruik ervan overeenkomstig de geldende bestemmingsplannen in beginsel niet in de weg zit

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>We hebben begrip voor de gedachte dat in beginsel de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen Natura 2000 gebieden zo veel mogelijk binnen de begrenzings erva gerealiseerd zouden moeten (kunnen) worden. Dit is echter niet altijd mogelijk, omdat de betreffende soorten een groter leefgebied hebben dan wat er indertijd als Natura 2000 gebied is aangewezen. Bovendien is in de wet ook het fenomeen 'externe werking' beschreven, daarom wordt in het beheerplan het probleem geagendeerd (zijnde de behoefte aan herstel van foerageergebied buiten de Natura 2000 begrenzing), ook al is het mandaat van het beheerplan niet toereikend is om dit soort maatregelen op te leggen of af te dwingen.</p>	geen
<p>In de eerste beheerplanperiode gaan we verslechtering van habitats en populaties tegen, waardoor de neerwaartse trends worden gestopt. In de tweede beheerplanperiode wordt verbetering van habitats en populaties de doelstelling.</p>	geen
<p>Zie beantwoording van zienswijze #92 - 48075129 over de eenduidigheid van de kaarten in figuur 5.2 en figuur 5.3.</p>	geen
<p>In het Reevediep spelen diverse ontwikkelingen, en het Beheerplan is volgend op wat daar gebeurt. Het is dus niet mogelijk m.b.t. het Reevediep actueel te zijn en te blijven. Het Beheerplan legt sowieso geen situaties vast die nog gerealiseerd moeten worden. Eventuele relevante toekomstige ontwikkelingen zullen in het beheerplan voor de volgende beheerplanperiode worden verwerkt.</p>	
<p>De contouren van het af te sluiten gebied zijn inderdaad niet in lijn met de afspraken die zijn gemaakt met het project Reevediep. De vaargeul van Reevediep naar het Drontermeer zal worden geëxclaveerd van het TBB-gebied. Zie verder de beantwoording van zienswijze #49 – 48037731 over de TBB procedure en verantwoording.</p>	geen
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #17-47948755.</p>	geen
<p>Wij verwijzen naar de beantwoording van de zienswijzen ingediend door 48052527</p>	geen
<p>Genoemde activiteiten zijn inderdaad vrijgesteld van de vergunningplicht. Voor parasailing op het Wolderwijd geldt, zoals inspreker zelf al concludeert, vrijstelling onder voorwaarden.</p>	geen
<p>De vergunningplicht voor activiteiten waarbij schadelijke effecten aan de instandhoudingsdoelen niet bij voorbaat zijn uit te sluiten is reeds in 2005 in de Natuurbeschermingswet opgenomen. Genoemde activiteiten zijn vergund en zijn op dit moment in uitvoering.</p>	geen
<p>Op de kaart staat aangegeven dat in de periode september t/m maart er diverse niet-broedende vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling aanwezig zijn in het gearceerde gebied, die verstoring kunnen ondervinden van bijvoorbeeld recreatie. Nieuwe activiteiten of nog niet vergunde, voorgenomen activiteiten worden op dit punt getoetst door het bevoegd gezag, en dat kan gevolgen hebben voor de vergunningverlening. Omdat de aanleg van de Polderwijk en Tulpeiland na de getoetste situatie van 31 maart 2010 vergund is in het kader van de Natuurbeschermingswet, valt het niet onder 'bestaand gebruik' maar is het een vergunde activiteit.</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
56	48083530	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	Voor de gemeente Putten is toerisme en recreatie een belangrijke sector. Omdat de recreatiesector niet alleen zorgt voor werkgelegenheid maar ook een belangrijke drager is voor het voorzieningenniveau in Putten is het voor ons van groot belang dat de recreant naar Putten blijft komen. Strand Nulde is ons recreatiecluster aan het Veluwerandmeer. Ontwikkelingen dienen hier mogelijk te blijven om de recreatieve potentie van het gebied te kunnen benutten. Hierbij valt te denken aan uitbreiding van een recreatieterrein of het toevoegen van de functie van restaurant. Naast de nagestreefde natuurdoelen moet het wel mogelijk blijven dat er op en vooral nabij de Veluwerandmeren (Strand Nulde) geleefd, gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden. Het is van groot belang dat er een goed evenwicht is tussen de verschillende belangen.
57	48083530	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Veluwerandmeren	Hoe verhoudt het ontwerp beheerplan IJsselmeergebied (Veluwerandmeren) zich met de Provinciale Omgevingsvisie van Gelderland?
58	48083530	Algemeen, Dekking maatregelen BP	Veluwerandmeren	Is er financiële dekking voor de uitvoering van het ontwerp beheerplan IJsselmeergebied (Veluwerandmeren)? Zijn er financiële bijdragen en/of subsidies beschikbaar om het ontwerp beheerplan uit te voeren?
60	48083530	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Algemeen	Is bij de totstandkoming van het ontwerp beheerplan rekening gehouden met de komst van de nieuwe Wet natuurbescherming en de Omgevingswet? Hoe is de verhouding van deze wetgeving ten opzichte van elkaar?
61	48083530	Gebuuksvormen, Overig	Algemeen	Door het beheer van en maatregelen voor het beheerplan kan plaatselijk schade, bijvoorbeeld door vogels, met zich meebrengen voor de landbouwsector. In hoeverre biedt het beheerplan mogelijkheden voor financiële compensatie?
37	48084043	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	<p>In dit licht willen wij wijzen op de Gebiedsopgave Veluwe (VeluweAgenda 1.0), waarin gesproken wordt over het initiatief 'Zuiderzeekust' van betrokken gebiedspartners als onderdeel van het Recreatieve Netwerk met als doelstelling de verbinding tussen de Zuiderzeekust en de Veluwe te versterken. Dit initiatief wordt het komende jaar met betrokken partijen verder uitgewerkt. Er dient onzes inziens ook ruimte te zijn voor de kwaliteitsimpuls c.q. revitalisering van de verblijfsrecreatiebedrijven aan de Randmeerkust in het kader van het programma Vitale Vakantieparken. Verpaupering van dit soort bedrijven aan de kust zou immers afbreuk kunnen doen aan de beoogde instandhoudingsdoelen in het ontwerp-beheerplan Natura 2000. Het pontje van Nunspeet naar Biddinghuizen v.v. is een aantrekkelijke attractie, waarvan de capaciteit vergroot zou moeten worden om aan de vraag van toeristen en recreanten te kunnen voldoen. Ook pleiten wij voor het vergroten van de bevaarbaarheid van de Veluwerandmeren. Daarvan nemen wij aan dat ook hiervoor ruimte bestaat. Verder gaan wij ervan uit dat bestaande maar ook toekomstige recreatieve activiteiten en evenementen op het water, zoals zwemmen, varen, sportvissen en windsurfen, op de Veluwerandmeren mogelijk blijven. In de winterperiode moeten schaatsen en schaatswedstrijden op de Veluwerandmeren zonder beperkingen – zonodig met ontheffing - mogelijk blijven.</p> <p>Om het Randmerengebied aantrekkelijk te houden en te maken moeten in netwerkverband ook nieuwe fiets- en wandelroutes (ommetjes of klompenpaden) ontwikkeld kunnen worden die jaarrond benut moeten kunnen worden.</p> <p>Samenvattend. Wij gaan ervan uit dat de volgende activiteiten en ontwikkelingen niet op slot worden gezet door het ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voorgenomen Recreatieve Netwerk in de VeluweAgenda 1.0 voor wat betreft de toekomstige uitwerking van de "Zuiderzeekust" en de lokale uitwerking van "Nunspeet aan Zee". • De kwaliteitsimpuls van verblijfsrecreatieve bedrijven aan de Randmeerkust. • Het eventueel vergroten van de capaciteit van het pontje tussen Nunspeet en Biddinghuizen. • Het vergroten van de bevaarbaarheid van de Veluwerandmeren. • De bestaande en toekomstige activiteiten en evenementen op het water en de ontwikkeling van een routenetwerk (wandelen, fietsen). <p>Indien er wel sprake is van verregaande belemmeringen, dan verzoeken wij u om in het beheerplan daarvoor de benodigde ruimte te creëren, waardoor deze activiteiten en ontwikkelingen niet op voorhand geblokkeerd worden. Verder geven wij u in overweging om ook voor dit Natura 2000-gebied – net als voor de Veluwe – in overleg met betrokken partijen op relatief korte termijn een zoneringsplan recreatie op te stellen.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Het Beheerplan geeft aan op welke manier de instandhoudingsdoelen zullen worden bereikt en welke maatregelen nodig zijn. De natuurwetgeving is hier leidend. Toekomstige veranderingen en/of uitbreidingen zullen getoetst worden aan de wetgeving en zullen doorgang kunnen vinden als de plannen niet tegenstrijdig zijn met de wetgeving.</p>	<p>geen</p>
<p>In de Omgevingsvisie beschrijft provincie Gelderland haar visie op de ruimtelijke inrichting van de Provincie. Een belangrijk onderdeel hierin is de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) met een strenge handhavingsparagraaf in de Omgevingsverordening. De gelderse oevers van de randmeren liggen geheel binnen dit GNN. De gelderse Omgevingsvisie en het ontwerp beheerplan sluiten daarmee goed op elkaar aan. In de Omgevingsvisie is tevens aangegeven dat binnen het GNN de internationale natuurdoelen (Natura 2000) als prioritair worden beschouwd.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #84-48075129.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #25 - 47948755.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #27 - 47948755.</p>	<p>geen</p>
<p>Bij de door inspreker opgesomde wensen, plannen en activiteiten is een negatief effect op de Natura 2000 instandhoudingsdoelen niet op voorhand uit te sluiten. In die gevallen is een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming vereist. Wanneer uit toetsing blijkt dat er sprake is van een mogelijk significant effect is een dergelijke activiteit alleen vergunbaar in geval van het ontbreken van alternatieven en een dwingend maatschappelijk belang. De door inspreker genoemde activiteiten zullen naar verwachting niet aan deze voorwaarde kunnen voldoen. In een dergelijk geval zal de Provincie Gelderland deze activiteit niet kunnen ondersteunen en niet kunnen vergunnen. Het is dan ook van groot belang om bij de voorbereiding van dit soort activiteiten, in een vroegtijdig stadium, een goede inschatting te maken van de vergunbaarheid in het kader van de Wet Natuurbescherming.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
38	48084043	TBB	Veluwerandmeren	<p>Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) in het Noordelijke Veluwemeer (kaartje in figuur 5.2)</p> <p>In het ontwerp-beheerplan staat dat - om voldoende rust te garanderen - in de winterperiode het noordelijk deel van het Veluwemeer via een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) ex artikel 20 van de Natuurbeschermingswet is afgesloten voor de recreatie. Wanneer u ons betoog in de voorgaande paragraaf van deze brief in ogenschouw neemt, dan kunnen wij niet anders dan om een herziening van dit Toegangsbeperkingsbesluit te vragen indien en voorzover dit besluit een uitbreiding inhoudt van de huidige toegangsbeperkingen. Het is in onze ogen een onaanvaardbare beperking van recreatief gebruik in de winterperiode van dit op de kaart gearceerde gebied, waarvan ook de noodzaak onvoldoende is aangetoond. Als het bijvoorbeeld gaat om schaatsen of schaatswedstrijden in de afgesloten gebieden, dan dient dat – al dan niet met ontheffing - mogelijk te blijven. Door diverse oorzaken ligt het ontwerpbeheerplan Natura 2000, dat in 2011 nagenoeg gereed was, helaas nu pas na 5 jaar ter inzage. De onderzoeken en inventarisaties die ten grondslag liggen aan dit ontwerp-beheerplan zijn inmiddels gedateerd. Het is maar zeer de vraag of het gebruik van dergelijke gedateerde gegevens juridisch wel houdbaar is. De wet vraagt immers om gebruik te maken van de meest recente wetenschappelijke kennis en gegevens.</p> <p>Samenvattend verzoeken wij u om het Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) in het Noordelijke Veluwemeer (figuur 5.2) te herzien indien en voorzover dit besluit een uitbreiding inhoudt van de huidige formele en/of feitelijke toegangsbeperkingen. Schaatsen en schaatswedstrijden op het Veluwemeer moeten mogelijk blijven, al dan niet via een ontheffingsmogelijkheid. Wij erkennen het belang van rust voor vogels die gevoelig zijn voor verstoring, zoals kleine zwaan en diverse soorten duikeenden (referentie 10 en 11), maar de maatregel (TBB) staat niet in redelijke verhouding tot het te dienen doel. Wij verzoeken u om alternatieve maatregelen na te gaan die minder ingrijpend zijn voor de recreatieve beleving van dit gebied.</p>
39	48084043	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Veluwerandmeren	<p>Met steun van de gemeenten Dronten en Nunspeet en de provincie Flevoland en naar alle waarschijnlijkheid straks ook de provincie Gelderland vindt er een haalbaarheidsonderzoek plaats naar een gondelverbinding over het Veluwemeer, een recreatieve verbinding tussen het oude en het nieuwe landschap. Een gondelverbinding leent zich bij uitstek om mensen over kwetsbare natuur te vervoeren. De gondel is stil en zweeft over het landschap zonder het stiltegebied te verstoren. De energie die nodig is voor de gondel kan opgewekt worden met zonnepanelen of met energie uit de windmolens in de Flevopolder. Het gaat dus om een duurzaam icoon van het Veluwemeer. Het haalbaarheidsonderzoek moet nog worden afgerond, maar het leek ons zinvol om u al vast te attenderen op dit initiatief, temeer omdat in het ontwerpbeheerplan ook rekening wordt gehouden met nieuwe ontwikkelingen die elders in het IJsselmeergebied plaatsvinden.</p>
40	48084043	Gebruiksvormen, Overig	Veluwerandmeren	<p>Het beheer van het Natura 2000 ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied (onderdeel Veluwerandmeren) kan plaatselijk leiden tot schade bijvoorbeeld door vogels. Wij pleiten voor een adequate financiële compensatie voor onder andere de landbouwsector in dit gebied.</p>
41	48084043	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	<p>Uit de digitaal beschikbare documenten blijkt niet precies waar de grens van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt. Wij verzoeken u om zorg te dragen voor duidelijk kaartmateriaal.</p>
1	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	<p>De KRW-maatregelen voor bevorderen vistrek worden niet nader gespecificeerd, zodat niet goed is te beoordelen of deze maatregelen voldoende zijn in het kader van de Natura 2000 doelstellingen. Op bladzijde 41 staat “Maatregelen die voortvloeien uit de KRW zullen slechts een beperkt positief effect hebben op de voedselvoorziening”. Aanvullende maatregelen ontbreken echter.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie de beantwoording van zienswijze #49 - 4808567 over TBB-afsluitingen.	geen
Voor schaatsen en schaatswedstrijden moet overlegd worden met het bevoegd gezag. Belangrijkste criterium bij vergunningverlening zal zijn dat geen significante gevolgen mogen optreden. In dit geval mag geen verstoring optreden van overwinterende vogels.	
Nieuwe projecten en plannen zullen moeten worden getoetst aan de Wnb, op basis waarvan al dan niet ontheffing wordt verleend door het bevoegd gezag.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #27 - 47948755.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #31 - 48040896.	geen
<p>Dat de KRW-maatregelen in de 1e beheerplanperiode een beperkt positief effect hebben op de voedselvoorziening heeft o.a. te maken met een taakstelling in 2011 waardoor veel KRW maatregelen doorgeschoven zijn naar de 2de tranche en dus nu pas in uitvoering gaan. Na het realiseren van de maatregelen duurt het een bepaald tijd voordat de maatregelen effectief worden (naijleffect). En voor sommige Natura 2000 doelsoorten leveren de KRW maatregelen minder bijdragen omdat de KRW andere doelen stelt. Aanvullende maatregelen vanuit 2de tranche KRW zijn o.a. het realiseren van ondiepe zone, vispassages en verbeteren van de chemische waterkwaliteit.</p> <p>De aanvullende maatregelen waar inspreker naar vraagt staan in dezelfde alinea in hoofdstuk 6: "Maatregelen die voortvloeien uit de KRW zullen slechts een beperkt positief effect hebben op de voedselvoorziening. Daarnaast zullen ook regulering van de spieringvisserij, de realisatie van Luwtemaatregelen Hoornsche Hop en de aanleg van de Marker Wadden (TBES) in zekere mate bijdragen aan het behalen van de doelen. Dit zal aan de hand van het monitoringsprogramma worden gevolgd. In het onderzoeksprogramma ANT is onderzocht waarom de voedselbeschikbaarheid afneemt, en wat de mogelijkheden zijn de draagkracht te verhogen. De ANT-studie heeft begin 2014 geresulteerd in een beoordeling van de haalbaarheid en kosten van de Natura 2000 doelen voor de betreffende soorten. Tegen het einde van de 1e beheerplanperiode wordt door middel van monitoring bekeken of er voor ANT-soorten, naast de reeds op stapel staande maatregelen zoals hierboven omschreven, nog intensivering van maatregelen of aanvullende maatregelen nodig zullen zijn in latere beheerplanperiodes."</p>	De zin "Maatregelen die voortvloeien uit de KRW zullen slechts een beperkt positief effect hebben op de voedselvoorziening." op p. 41 aanpassen in "Maatregelen die voortvloeien uit de 1ste tranche KRW zullen een beperkt positief effect hebben op de voedselvoorziening in de 1ste beheerplanperiode".

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
2	48084756	Inrichting en beheer	Markermeer & IJmeer	Voor wat betreft de nieuwe maatregelen wordt genoemd het creëren van nieuwe broed- gelegenheid voor grondbroeders en slaapplaatsen. Om te voorkomen dat een ecologische val wordt gecreëerd wordt gesteld dat eerst de voedselbeschikbaarheid op peil moet worden gebracht. Deze benadering snijdt alleen hout als vast staat dat voor het gehele gebied geldt dat voedsel de beperkende factor is. Dat is nu onvoldoende bekend. Onderzoek naar broedsucces, voedsel生态学 en slaapplaatsfunctie op de bestaande (en nieuwe: Marker Wadden) broedlocaties kan hier inzicht in geven. Dergelijk onderzoek zou dan ook onderdeel moeten uitmaken van maatregelen onder het beheerplan.
3	48084756	Gebruiksvormen, Overig	Zwarte Meer	Bij "aanleg van rietkragen langs noord- en oostoever" (vrijgestelde activiteit) dient de voorwaarde te worden opgenomen dat bestaande rietkragen niet worden aangetast (zoals bij eilanden IJsselmonding gebeurde). Een strikte eis moet zijn dat de windwerking op bestaande rietoevers niet mag worden aangetast.
4	48084756	Gebruiksvormen, Peilbeheer	Zwarte Meer	In tegenstelling tot het op bladzijde 34 vermelde zijn effecten van het huidige peilbeheer onvoldoende te mitigeren met afvlakking van oevers, op plaatsen waar het onnatuurlijke peilbeheer wordt voortgezet. De kwaliteit van de vegetatie-ontwikkeling wordt namelijk door het peilbeheer bepaald. Dat geldt met name voor waterriet, dat alleen gedijt bij een natuurlijk peilverloop. Alhoewel een positief effect te verwachten is van verbetering van inrichting en beheer van buitendijks rietland (vooral voor andere soorten dan grote karekiet), is mitigatie van waterriet in het bijzonder dan ook alleen mogelijk op locaties waar het peil natuurlijk(er) kan verlopen (op omkade, buitendijkse gebieden, of binnendijks).
5	48084756	Algemeen, Activiteiten en mitigatie	Zwarte Meer	In hoofdstuk Activiteiten en mitigatie wordt onder 'Doorsnijden ecologische trekroutes' niet vermeld wat de consequenties zijn van (enig) belang van dijkoevertrajecten voor de afweging van nieuwe obstakels. Met betrekking tot het toetsingskader voor 'doorsnijding van ecologische trekroutes' wordt ten onrechte geconcludeerd dat grote delen van de dijktrajecten niet van belang zijn voor piscivore, benthivore en herbivore watervogels. Obstakels beïnvloeden niet alleen trekroutes negatief, ze hebben ook een uitermate negatief effect op openheid van het gebied, die van groot belang is voor watervogels. Openheid is een belangrijk criterium voor foeragerende en rustende watervogels, die voldoende uitzicht nodig hebben om predatie te vermijden. Gebieden in de nabijheid van obstakels worden gedmeden, en betekenen dan ook een inkrimping van het areaal foerageer- en rustgebied. Voor het Zwarte Meer geldt in het bijzonder het risico op doorsnijding van voedselverplaat- singen van purperreiger, die buitendijks broedt en binnendijks foerageert (Kampereiland, polder Mastenbroek). De connectiviteit in figuur 5.2 zou hier dan ook moeten worden gewijzigd van 'van belang' in 'van groot belang'. (Zie ook onder Activiteiten en Mitigatie IJsselmeer)
6	48084756	Gebruiksvormen, Peilbeheer	Ketelmeer & Vossemeer	In tegenstelling tot het op bladzijde 31 vermelde zijn effecten van het huidige peilbeheer onvoldoende te mitigeren met afvlakking van oevers, op plaatsen waar het onnatuurlijke peilbeheer wordt voortgezet. De kwaliteit van de vegetatie-ontwikkeling wordt namelijk door het peilbeheer bepaald. Dat geldt in extreme mate voor waterriet, dat alleen gedijt bij een natuurlijk(er) peilverloop. Alhoewel een positief effect te verwachten is van verbetering van inrichting en beheer van buitendijks rietland (vooral voor andere soorten dan grote karekiet), is mitigatie ten behoeve van waterriet in het bijzonder dan ook alleen mogelijk op locaties waar het peil natuurlijk(er) kan verlopen (op omkade, buitendijkse gebieden, of binnendijks).
7	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Zwarte Meer	De situatie van moerasvogels van riet (grote karekiet, roerdomp, purperreiger, porselein- hoen) is dermate kritiek dat in de eerste beheerplanperiode alles op alles moet worden gezet voor verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en het handhaven van rust. Dit dient vergezeld te gaan met een intensieve en nauwkeurige monitoring, zodanig dat bij onvoldoende respons van de populatietrends aanvullende maatregelen worden genomen. Het ambitieniveau van het voorgestelde maatregelenpakket is dan ook onvoldoende; er moeten op de kortst mogelijke termijn meer maatregelen worden in gezet.
8	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Ketelmeer & Vossemeer	De situatie van moerasvogels van riet (grote karekiet, roerdomp, purperreiger, porselein- hoen) is dermate kritiek dat in de eerste beheerplanperiode alles op alles moet worden gezet voor verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en het handhaven van rust. Dit dient vergezeld te gaan met een intensieve en nauwkeurige monitoring, zodanig dat bij onvoldoende respons van de populatietrends aanvullende maatregelen worden genomen. Het ambitieniveau van het voorgestelde maatregelenpakket is dan ook onvoldoende; er moeten op de kortst mogelijke termijn meer maatregelen worden ingezet.
9	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Eemmeer & Gooimeer	Voor het behalen van het instandhoudingsdoel voor visdief is zeer weinig geschikt broedgebied aanwezig (eiland Huizerhoef, het belangrijkste broedgebied, ligt buiten de begrenzing). Potentie is er op de - recent door Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland herstellde - eilandjes in de 'Natte Hond' in het Eemmeer. Hier dienen dan ook middelen ter beschikking worden gesteld om deze eilanden in de toekomst geschikt te houden.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>In de ANT-studie, uitgevoerd door Deltares en opgeleverd in 2013, is onderzocht welke stuurvariabelen de ecologie van het Markermeer/IJmeer beïnvloeden. Daaruit is onvoldoende duidelijk naar voren gekomen wat de ecologie beïnvloedt. Dat onderzoek wordt nu nog voortgezet. De maatregelen in de eerste beheerplanperiode zullen er op gericht zijn om, nog los van de voedselsituatie, de broed- en slaappleaatsen in stand te houden c.q. kwalitatief te verbeteren.</p>	geen
<p>De eis t.a.v. de windwerking zal worden opgenomen in het Beheerplan.</p>	<p>Op p. 34, middelste tabel wordt na '... werkzaamheden in de tijd)' toegevoegd: 'Door de maatregelen mag de windwerking op bestaande rietoevers niet worden aangetast.'</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #28 - 48084756.</p>	geen
<p>De informatie van de inspreker geeft geen aanleiding om figuur 5.2 aan te passen. Het betreft geen andere, betere of actuelere gegevens dan waarover Bureau Waardenburg, een onafhankelijk ecologisch onderzoeks- en adviesbureau, beschikte op het moment dat zij in het kader van NEA en de kaarten met de belangrijkste connectiviteitsissues tussen water en land hebben opgesteld.</p>	geen
<p>Zie verder de beantwoording van zienswijze #31 - 48084756.</p>	
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #28 - 48084756.</p>	geen
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #6 - 47439332 over het ambitieniveau van het maatregelenpakket en het tegengaan van de verslechtering versus de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Maatregelen met een natuurdoelstelling die binnen en buiten het beheerplan worden uitgevoerd, zullen op hun effectiviteit worden gemonitord. Monitoring zal duidelijk maken of gedurende de huidige of volgende beheerplanperiode moet worden bijgesteld.</p>	geen
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #7 - 47439332.</p>	geen
<p>Voor de eerste beheerplanperiode is in het maatregelenpakket Natura 2000 IJsselmeergebied k€ 175 opgenomen voor beheer en onderhoud van de door inspreker genoemde eilandjes in de 'Natte Hond' (Eemmeer; maatregel nr. 53). Daarmee is het beheer geborgd.</p>	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
10	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	De KRW-maatregelen voor bevorderen vistrek worden niet nader gespecificeerd, zodat niet goed is te beoordelen of deze maatregelen voldoende zijn in het kader van de Natura 2000 doelstellingen. Op bladzijde 4- staat "Maatregelen die voortvloeien uit de KRW zullen slechts een beperkt positief effect hebben op de voedselvoorziening". Aanvullende maatregelen ontbreken echter.
11	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	Voor wat betreft de nieuwe maatregelen wordt genoemd het creëren van nieuwe broedgelegenheden voor grondbroeders en slaapplaatsen. Om te voorkomen dat een ecologische val wordt gecreëerd wordt gesteld dat eerst de voedselbeschikbaarheid op peil moet worden gebracht. Deze benadering snijdt alleen hout als vast staat dat voor het gehele gebied geldt dat voedsel de beperkende factor is. Dat is nu onvoldoende bekend. Onderzoek naar broedsucces, voedsel ecologie en slaapplaatsfunctie op de bestaande (en nieuwe: Marker Wadden) broedlocaties kan hier inzicht in geven. Dergelijk onderzoek zou dan ook onderdeel moeten uitmaken van maatregelen onder het beheerplan.
12	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	Voor verbeteren voedselsituatie wordt gesteld dat de verwachting is dat "verdere verslechtering" voorkomen wordt door de luwtemaatregelen Hoornse Hop en de Marker Wadden. Recent is besloten dat de luwtemaatregelen niet doorgaan. Daarnaast is de invloed van Marker Wadden op de voedselbeschikbaarheid nog uiterst onzeker. Terwijl het gaat om een hersteldoel (verbeteren) wordt vervolgens gesteld: "Op basis van de in deze periode uit te voeren monitoring zal dan voor de volgende beheerplannen worden gezien of er nog intensivering of aanvullingen op die maatregelen nodig zijn voor het doelbereik." Dat is per definitie onvoldoende, omdat de verwachting is uitgesproken dat deze twee maatregelen gaan leiden tot het voorkomen van verdere verslechtering. (Zie ook inschatting van beperkte effect van KRW-maatregelen.) Aanvullende maatregelen zijn dan ook noodzakelijk. Naast verduurzaming van de beroepsvisserij moet het daarbij gaan om een combinatie van het creëren van meer natuurlijke land-waterovergangen (incl. achteroevers), een natuurlijker waterpeilverloop, visverbindingen met het achterland, grotere keuzemogelijkheden in broedgelegenheden voor grondbroeders en het garanderen van rust bij deze broedplaatsen.
13	48084756	Algemeen, Activiteiten en mitigatie	Markermeer & IJmeer	In hoofdstuk 'Activiteiten en mitigatie' wordt onder 'Doorsnijden ecologische trekroutes' niet vermeld wat de consequenties zijn van 'enig belang' of 'belang' van dijkevertrajecten voor de afweging van 'nieuwe obstakels'. Daarnaast beïnvloeden obstakels niet alleen trekroutes negatief, ze hebben ook een uitermate negatief effect op openheid van het gebied, die van groot belang is voor watervogels. Gezien de precare ecologische situatie in het Markermeer en IJmeer moet elk additioneel negatief effect voorkomen worden. Het systeem heeft onvoldoende veerkracht om een dergelijke cumulatie aan te kunnen (bijvoorbeeld: het geringe aanbod aan geschikte voedselgebieden in combinatie met ongeschikt worden van voedselgebieden als gevolg van windmolens op de aangrenzende dijk).
14	48084756	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	In het ontwerpbeheerplan is de activiteit kitesurfen (buiten de wintermaanden) in de gebieden Schellinkhout (Hoornse Hop) en Edam als vergunningvrij (zonder specifieke voorwaarden) opgenomen. Daarnaast wordt niet gespecificeerd welke maanden er precies als wintermaanden worden aangemerkt en kan je beredeneren dat dit nu juist specifieke voorwaarden zijn waaronder kitesurfen op deze locaties wordt toegestaan (zoals bijvoorbeeld ook voor de locatie Warder onder kopje 5.2 wordt beredeneerd). Gezien de rechtszekerheid is het van belang om deze maanden met name te noemen en de activiteit op te nemen onder het kopje 'vrijgestelde vergunningplicht mét specifieke voorwaarden'.
15	48084756	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Markermeer & IJmeer	Ook de activiteit 'waterskiën' wordt zonder specifieke voorwaarden vrijgesteld van de vergunningplicht. Waterskiën kan een zeer versturende activiteit zijn. In het ontwerpbeheerplan wordt expliciet benoemd dat deze activiteiten alleen vrijgesteld zijn van vergunningplicht indien deze niet wezenlijk in omvang en aard in de tijd veranderen. Echter niet duidelijk is wat de huidige omvang en aard van de activiteit is en wanneer in de toekomst dus eventueel wel de vergunningplicht geldt. Voor alle partijen is het veel duidelijker als de activiteit onder specifieke voorwaarden (in zowel locatie en tijd) wordt opgenomen, zodat eventuele negatieve effecten op rust en ruimte van vogels voorkomen kan worden.
16	48084756	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Kitesurfen was tot nu toe nog niet toegestaan op de locatie Hemmeland. Deze locatie wordt in het ontwerpbeheerplan vrijgesteld van de vergunningplicht onder de specifieke voorwaarde dat er alleen gekite mag worden in het voorjaar (april t/m juni). Opmerkelijk dat nu juist naast het kwetsbare gebied de Gouwzee een kitesurflocatie wordt aangewezen terwijl tevens voor een aantal soorten wordt geconcludeerd dat er (in de toekomst) onvoldoende rust en ruimte geborgd kan worden. Het is niet duidelijk wat het openstellen van de kitesurflocatie voor effect heeft op soorten zoals fuut, die jaarrond in de Gouwzee aanwezig zijn. De effecten van het aanwijzen van deze kitesurflocatie is ten onrechte niet passend beoordeeld.
17	48084756	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Op pagina 26 van het ontwerpbeheerplan staat benoemd dat in de gebieden Warder, Hemmeland en Muiderberg belangrijke rui-, rust-, en foerageergebieden voor de brilduiker, kuifeend, meerkoet en nonnetje (figuur 3.3) liggen. Tevens wordt benoemd dat er in deze gebieden momenteel al onvoldoende rust is, waardoor de gebieden van onvoldoende kwaliteit zijn. Het is dan ook onbegrijpelijk dat op pagina 34 het kitesurfen op de locatie Muiderberg toch jaarrond wordt toegestaan.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
We verwijzen hier naar het antwoord op een eerder zienswijze-onderdeel van deze inspreker (#1-48084756).	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #101-48084756.	geen
Het project Hoornsche Hop gaat inderdaad niet door. Het KRW onderdeel dat gekoppeld was aan het project Hoornsche Hop is ondergebracht bij het project Versterking Houtribdijk. Door het aanleggen van Trintelzand A kunnen de KRW doelen voor Markermeer worden ingevuld, maar draagt ook bij aan doelen voor Natura 2000. Het TBES deel van het project Hoornsche Hop is overgegaan in het project Ecologische Maatregelen Markermeer/IJmeer. Daarnaast willen we achteroevers realiseren bij het project Markermeerdijken. Ook worden Ierst en Hoeckelingsdam geschikt gehouden voor kale grondbroeders. Een eerste studie wordt verricht naar de koppeling van Oostvaardersplassen aan het Markermeer, waarbij de Oostvaardersplassen als achteroever gaan functioneren. Dit zijn min of meer afgesloten gebieden. Voor de eerste beheerplanperiode zijn dit maatregelen waarvan positieve effecten verwacht kunnen worden. Daarnaast loopt het traject Gebiedsagenda IJsselmeer 2050 voor ontwikkeling van het gebied op langer termijn.	geen
In het deel Toetsingskaders van het beheerplan staat in hoofdstuk 3 de volledige tekst van het toetsingskader Toetsingskader doorsnijding ecologische trekroutes. Hierin wordt ook aandacht besteed aan het feit dat het inderdaad niet alleen om trekroutes gaat, maar ook om dagelijkse vliegbewegingen en, meer algemeen, om de aantrekkelijkheid van de openheid van het landschap voor die soorten watervogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden. In de delen per gebied wordt naar dit toetsingskader verwezen. Wij zien dan ook geen reden om de tekst van het beheerplan hierop aan te passen.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #5 - 47844655 (Schellinkhout) en #39 - 48094853 (Edam).	Zie zienswijze #5 - 47844655 (Schellinkhout) en #39 - 48094853 (Edam)
Zie de beantwoording van zienswijze #68 - 48112614.	Zie zienswijze #68 - 48112614
De kitesurflocatie Hemmeland is wel getoetst in de NEA. Uit deze toets en (naderhand) in overleg met de Nederlandse Kitesurf Vereniging is de afspraak voortgekomen om kitesurfen in het voorjaar toe te staan.	geen
Kitesurfen op de locatie Muiderberg wordt jaarrond toegestaan, omdat de Nadere Effecten Analyse huidige activiteiten IJsselmeergebied fase II heeft uitgewezen dat door mitigerende maatregelen (het markeren van de westelijke grens van het kitesurfgebied) de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar komen.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
18	48084756	Gebruiksvormen, Peilbeheer	Zwarte Meer	Zienswijze met betrekking tot peilbeheer: zie IJsselmeergebied Peilbeheer.
19	48084756	Gebruiksvormen, Peilbeheer	Ketelmeer & Vossemeer	Zienswijze met betrekking tot peilbeheer: zie IJsselmeergebied Peilbeheer.
20	48084756	TBB	Eemmeer & Gooimeer	<p>Een tweede kritieke randvoorwaarde voor het behalen van het instandhoudingsdoel voor visdief is het handhaven van rust. De begrenzing van het in voorbereiding zijnde TBB is hiervoor onvoldoende: de grens loopt over de herstelde broedeilanden. Deze lijn dient dan ook naar het oosten te worden opgeschoven. Vervolgens is een adequate handhaving een noodzakelijk om te voorkomen dat verstoring - met name in het broedseizoen van visdief -de investeringen in de broedgelegenheid teniet doet. Dat geldt voor waterrecreatie (met name illegaal kitesurfen) maar ook voor wadend vissen vanaf de oever in het Eemmeer en lichtgewicht vliegtuigjes.</p> <p>Vanwege investeringen voor het verbeteren van de rietzones in het Eemmeer is (her) vestiging van roerdomp en grote karekiet (laatste territorium in 2006) zeker niet uitgesloten. Ook hier geldt dat rust een absolute randvoorwaarde is. De begrenzing van het TBB-invoorbereiding is hiervoor aan de oostzijde onvoldoende; de oeverzone tot aan de jachthaven dient hierin te worden opgenomen. Strikte handhaving op (wadend) sportvissen in de gehele oeverzone is noodzakelijk.</p>
21	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Ketelmeer & Vossemeer	Onder 'Maatregelen uit bestaand beleid' wordt gesteld dat aanleg van natuurvriendelijke oevers en ondieptes zullen bijdragen aan het ontstaan van waterriet, onder andere ten behoeve van grote karekiet. De praktijk toont (helaas) aan dat waterriet zich vrijwel niet laat creëren. Bij een onnatuurlijk peil, zoals ook in het Ketel- en Vossemeer het geval is en zal blijven, is het ontstaan van nieuw waterriet zelfs uitermate onwaarschijnlijk. Een natuurlijker waterpeil is namelijk één van de belangrijkste randvoorwaarden voor behoud en herstel van waterriet. Pogingen verdienen uiteraard ondersteuning, maar moeten vergezeld gaan met onderzoek om ons begrip van waterriet te vergroten. Het verbeteren van bestaande rietlanden door middel van inrichting en beheer is overigens bewezen kansrijk.
22	48084756	Effecten en doelsoorten, ANT/Voedsel voor soorten	Eemmeer & Gooimeer	Daarnaast is het voor een goed broedsucces essentieel om gericht de voedselsituatie in het Eem- en Gooimeer te verbeteren. Het stimuleren van vispasseerbaarheid richting achterland (Eempolders) in het kader van de KRW is een goede optie. De vermelde 'beperkte' bijdrage van KRW-maatregelen voor visintrek kan hiermee aanzienlijk worden vergroot.
23	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Ketelmeer & Vossemeer	Bij maatregelen vóór bestaande waterrietoevers moet de grootste zorgvuldigheid in acht worden genomen, omdat deze het waterriet kunnen aantasten, omdat ze de peildynamiek (ten gevolge van bijvoorbeeld windopstuwing) remmen. Een voorbeeld daarvan is het verdwijnen van grote karekiet uit de oevers in de luwte van de IJsselmonding-eilanden.
24	48084756	Activiteiten en mitigatie	Eemmeer & Gooimeer	Met betrekking tot het toetsingskader voor 'doorsnijding van ecologische trekroutes' wordt ten onrechte geconcludeerd dat grote delen van de dijktrajecten niet van belang zijn voor piscivore, benthivore en herbivore watervogels. Het gaat bij obstakels op de dijken niet alleen om vliegbewegingen, maar ook om openheid. Openheid is een belangrijk criterium voor foeragerende en rustende watervogels, die voldoende uitzicht nodig hebben om predatie te vermijden. Gebieden in de nabijheid van obstakels worden gemeden, en betekenen dan ook een inkrimping van het areaal foerageer- en rustgebied. Mede gezien de smalle wateren van Eem- en Gooimeer moeten nieuwe obstakels (zeker als deze al op de tegenoverliggende oever aanwezig zijn) dan ook geheel worden voorkomen.
25	48084756	Algemeen, Activiteiten en mitigatie	Ketelmeer & Vossemeer	In hoofdstuk Activiteiten en mitigatie wordt onder 'Doorsnijden ecologische trekroutes' niet vermeld wat de consequenties zijn van (enig) belang van dijk/oevertrajecten voor de afweging van nieuwe obstakels. Daarnaast beïnvloeden obstakels niet alleen trekroutes negatief, ze hebben ook een uitermate negatief effect op openheid van het gebied, die van groot belang is voor watervogels. Gezien het relatief smalle Ketel- en Vossemeer moeten verdere obstakels langs de randen dan ook voorkomen worden. Het gebied biedt onvoldoende ruimte om een dergelijke cumulatie aan te kunnen (bijvoorbeeld: geschikte voedsel/ rustgebieden worden ongeschikt als gevolg van windmolens op de aangrenzende dijk).
28	48084756	Gebruiksvormen, Peilbeheer	IJsselmeer	In tegenstelling tot het op bladzijde 41 vermelde zijn effecten van het huidige peilbeheer onvoldoende te mitigeren met afvlakking van oevers, op plaatsen waar het onnatuurlijke peilbeheer wordt voortgezet. De kwaliteit van de nieuwe vegetatie-ontwikkeling wordt namelijk door het peilbeheer bepaald, c.q. door een onnatuurlijk peilbeheer geremd. Dat geldt in extreme mate voor waterriet, dat alleen gedijt bij een natuurlijk peilverloop. Effectieve mitigatie ten behoeve van waterriet is dan ook alleen mogelijk op locaties waar het peil natuurlijk(er) kan verlopen. Dat betekent dat de beschreven mitigatie zou moeten worden aangevuld met maatregelen in omkade buitendijkse gebieden, of binnendijks. Wij verzoeken u om dergelijke maatregelen in het beheerplan op te nemen.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie de beantwoording van zienswijze #28 - 48084756.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #28 - 48084756.	geen
Het voorstel van inspreker de begrenzing van het TBB-gebied aan te passen, zal ons inziens ook leiden tot een betere waarborg van rust voor de kale grondbroeders. De begrenzing zal conform het voorstel worden aangepast in overleg met de beheerder.	De kaart in het beheerplan (figuur 5.1) wordt aangepast cf antwoord op deze zienswijze.
Zie verder de beantwoording van zienswijze # 49 – 48037731 over de TBB-procedure.	
We onderkennen het belang van goede monitoring van de ontwikkeling van riet. Voor diverse eilandjes in het Zwarte Meer, ondiepe zones in het Ketelmeer, en het eiland bij de Reevedam wordt een deskundig bureau ingehuurd voor advisering ten aanzien van rietherstel. Daarbij worden goede resultaten geboekt. Er wordt dus gebruik gemaakt van uitkomsten van praktijksituaties en monitoring.	geen
We danken de inspreker voor de aanbeveling. Wij verwachten echter geen relevante verbetering van de voedselbeschikbaarheid voor visdieren als gevolg van een versterking van de connectiviteit van visverbindingen tussen Eemmeer en het achterland. Versterking van deze connectiviteit leidt mogelijk tot een betere visbeschikbaarheid in het achterland maar aangezien visdieren voornamelijk op het open water van het Eemmeer en marginaal in de slootjes van het achterland foerageren, zal de bijdrage van KRW-maatregelen voor visintrek beperkt blijven, zoals het Beheerplan stelt.	geen
We begrijpen uw bezorgdheid, en gebruiken de kennis over het waterriet in combinatie met golfslag bij het uitvoeren van natuurmaatregelen. De eis t.a.v. de windwerking zal daartoe worden opgenomen in het Beheerplan.	Op p. 31, tweede tabel wordt na '... randlengte van 220 - 550 meter.' toegevoegd: 'Door de maatregelen mag de windwerking op bestaande rietoevers niet worden aangetast.'
Zie de beantwoording van zienswijze #13 - 48084756.	geen
Het voorkomen van nieuwe obstakels kan niet gegarandeerd worden in het Beheerplan. Nieuwe activiteiten worden via het vergunningenspoor door het bevoegd gezag beoordeeld op basis van een toetsing door de initiatiefnemer, en het belang van de connectiviteit van structuren is daarbij een beoordelingscriterium.	
Zie de beantwoording van zienswijze #13 - 48084756.	geen
Het voorkomen van nieuwe obstakels kan niet gegarandeerd worden in het Beheerplan. Nieuwe activiteiten worden via het vergunningenspoor door het bevoegd gezag beoordeeld op basis van een toetsing door de initiatiefnemer, en het belang van de connectiviteit van structuren is daarbij een beoordelingscriterium.	
We herkennen uw zorg, het peilbeheer raakt echter ook veel andere belangen (niet alleen het natuur belang) die zorgvuldig moeten worden afgewogen. Dat gebeurt bij het opstellen van het nieuwe peilbesluit, waarbij het natuurbelang wordt meegewogen en waarin een meer natuurlijker peilverloop wordt voorgestaan. In het beheerplan staat hierover (p. 32 Algemeen deel): "Een natuurlijker peilbeheer met een grotere bandbreedte dan die in het vigerende peilbesluit heeft grote gevolgen voor o.a. de veiligheid, zoetwatervoorziening en scheepvaart. Dit vraagt om een nieuw peilbesluit, waarbij alle betrokken belangen worden meegewogen. Om deze redenen is er voor gekozen de negatieve effecten van het peilbeheer tot nu toe te mitigeren door het afvlakken van oevers en herinrichting van het rietland."	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
29	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	Blz. 35: de meerwaarde van Koopmanspolder voor N2000-doelen IJsselmeer is niet gelegen in moeras (er is sprake van natte graslanden), maar in verbetering van de voedselbeschikbaarheid door middel van vispasseerbaarheid en paai- en opgroeigebied voor vis. Dit voorbeeld verdient opschaling en navolging in het hele IJsselmeergebied, om een verschil te maken op het niveau van vispopulaties van het IJsselmeer. Vanwege het gegeven dat een aantal instandhoudingsdoelen direct samenhangt met vis, zouden dergelijke interventies dan ook deel moeten uitmaken van het maatregelenpakket.
30	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	Ten aanzien van broedlocaties voor kale-grondbroeders wordt geredeneerd dat eerst de beperkende factor van de voedselvoorziening op orde wordt gebracht. Dat is terecht voor wat betreft visdief (echter niet voor wat betreft bontbekplevier). Het is echter geen reden om niet al nieuwe locaties geschikt te maken als broedgebied voor visdief - zeker niet op locaties waar de voedselsituatie lokaal beter is (bijvoorbeeld in de Randmeren). De ecologie van deze pioniersoort is ingericht op natuurlijke dynamiek, in het geval van visdief die van visintrek - zowel vanuit zee als achterland - en goede (spiering)jaren. Dat heeft van nature een onvoorspelbaar karakter, in tijd, maar ook in ruimte. Verruiming van de keuzemogelijkheid van broedlocaties is daarom cruciaal; het faciliteert de vogels om zelf te kiezen waar een goede voedselsituatie te verwachten is (dit zgn. 'scouten' is bekend van visdief en andere kuststerns, zoals dwergstern). Het beperkt houden van de keuzemogelijkheid door alleen de enkele huidige broedplaatsen geschikt te houden, vergroot juist de kans op een 'ecologische val' (sink). Het inzetten op nieuwe eilandlocaties en experimenteren met verplaatsbare (kosteneffectieve) kunstelandjes, zijn goede maatregelen om de periode tot visherstel te overbruggen, en maximaliseert de kans dat een deel van de visdieven ergens wél met succes kan broeden (risicospreiding). Vooral als deze opties in de buurt liggen van riviermondingen of de Waddenzee, waar een betere voedselsituatie voorhanden is. Het spreekt voor zich dat een adequate monitoring van vestiging, broedsucces en voedsel-ecologie nodig is om hierin succesvol te kunnen sturen tijdens de beheerplanperiode.
31	48084756	Algemeen, Activiteiten en mitigatie	IJsselmeer	In hoofdstuk Activiteiten en mitigatie wordt onder 'Doorsnijden ecologische trekroutes' niet vermeld wat de consequenties zijn van (enig) belang van dijk/oevertrechten voor de afweging van nieuwe obstakels. Met betrekking tot het toetsingskader voor 'doorsnijding van ecologische trekroutes' wordt ten onrechte geconcludeerd dat grote delen van de dijktrajecten niet van belang zijn voor piscivore, benthivore en herbivore watervogels. Obstakels beïnvloeden niet alleen trekroutes negatief, ze hebben ook een uitermate negatief effect op openheid van het gebied, die van groot belang is voor watervogels. Openheid is een belangrijk criterium voor foeragerende en rustende watervogels, die voldoende uitzicht nodig hebben om predatie te vermijden. Gebieden in de nabijheid van obstakels worden gemeden, en betekenen dan ook een inkrimping van het areaal foerageer- en rustgebied.
79	48084756	Monitoring en onderzoek	Veluwerandmeren	Voor de 5 soorten van het open water die thans niet voldoen aan het instandhoudingsdoel (brilduiker, tafeleend, slobend, grote zaagbek en nonnetje) is er geen gerichte actie om de neergaande trend te stoppen. Er worden gesloten gebieden genoemd, maar dit zijn veelal bestaande situaties, soms al >10 jaar. De gesloten gebieden op Veluwemeer (ingesteld 2010) en Wolderwijd zijn de afgelopen jaren ingericht als compensatie voor negatieve maatregelen uit het IIVR pakket en als compensatie voor negatieve effecten Waterfront Harderwijk. Daarom is er voor de soorten van open water, die de doelwaarde niet halen, geen verbetering te verwachten. Sinds de instelling van de winterafsluiting Veluwemeer in 2010 zijn de aantallen van de 5 genoemde soorten verder onderuit gegaan. Ondanks dat voor een aantal van deze soorten geldt dat de oorzaken van achteruitgang buiten Nederland liggen, dienen de omstandigheden in de Veluwerandmeren - een gebied waarvan de potentie voor deze soorten bijzonder hoog is - verder geoptimaliseerd te worden om een herstel (eventueel buiten Nederland bewerkstelligd) verder te faciliteren. Borging van rust is daarbij een even belangrijke als kansrijke maatregel. Terwijl rust herhaaldelijk wordt genoemd als knelpunt, ontbreken in hoofdstuk 4 Instandhoudingsmaatregelen concrete acties voor het garanderen van rust. Hiertoe doen wij concrete aanbevelingen voor het voorkómen van verstoring. In de eerste beheerperiode dient verstoring door recreatie gemonitord te worden, in het gehele gebied maar met name brede deel Veluwemeer en Wolderwijd deel noordoost van Strand Horst, om de problematiek beter in beeld te brengen. Wij ondersteunen de gedragscode en de (deels in voorbereiding zijnde) Toegangsbeperkingsbesluiten ex artikel 20 Nb-wet, maar handhaving is noodzakelijk om deze instrumenten effect te laten sorteren. Als de resultaten van deze monitoring daartoe aanleiding geven, dient handhaving en preventie verder te worden aangescherpt gedurende de looptijd van het beheerplan.
80	48084756	Handhaving	Veluwerandmeren	Op Wolderwijd en Veluwemeer is zonerings- en handhaving zeer dringend, gezien de aantallen surfers die hier, ook in de winter, bij windkracht 5 Bft of meer, het water op gaan. Dit zou als knelpunt moeten worden opgenomen in het beheerplan.
81	48084756	TBB	Veluwerandmeren	Het TBB Nuldernauw-Zuid (Delta Schuitenbeek) zou, gezien het grote belang voor smient, naar het westen moeten worden uitgebreid tot aan het talud van de N301 en noordelijk tot aan de vaargeul. In deze kom bevinden zich 's winters namelijk veruit de grootste aantallen smienten en duikeenden (hogere aantallen dan in de 'delta' zelf).

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>In de tekst van het beheerplan zal worden toegevoegd dat de meerwaarde van Koopmanspolder voor Natura 2000 is gelegen in verbetering van de voedselbeschikbaarheid door middel van vispasseerbaarheid en paai- en opgroeigebied voor vis.</p> <p>Binnen de Kader Richtlijn Water wordt in het gebied verder ook gewerkt aan vispassages en vismigratie. Binnen project Markermeerdijken wordt nu gewerkt aan hetzelfde principe van achteroevers. Dit concept heeft de aandacht van het bevoegd gezag.</p>	<p>De volgende zin wordt toegevoegd aan de alinea over de Koopmanspolder op p. 35 van gebiedsdeel IJsselmeer: De meerwaarde van Koopmanspolder voor Natura 2000 is gelegen in verbetering van de voedselbeschikbaarheid door middel van vispasseerbaarheid en paai- en opgroeigebied voor vis.</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #101-48084756 van dezelfde inspreker.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #13 - 48084756.</p>	<p>geen</p>
<p>Bij connectiviteit gaat het niet alleen om effecten op trekroutes, maar ook om effecten op dagelijkse vliegbewegingen en de openheid van het landschap voor die soorten watervogels waarvoor het IJsselmeer is aangewezen. We herkennen ons niet in de argumenten van inspreker. In tegendeel, er zijn geen aantoonbare effecten bekend van hoog opgaande structuren op dijken op piscivore, benthivore en herbivore watervogels, we zien dan ook geen aanleiding het Beheerplan hierop aan te passen.</p>	<p>geen</p>
<p>Gedurende de eerste beheerplanperiode wordt inderdaad gemonitord en gehandhaafd. Als de monitoring en evaluatie gedurende deze periode daar aanleiding toe geven, zullen aanvullende maatregelen in het tweede beheerplan worden opgenomen. Het eerste beheerplan heeft immers de doelstelling van geen verslechtering van de ISD, in de tweede beheerplanperiode zullen de maatregelen gericht zijn op verbetering ervan.</p>	<p>geen</p>
<p>Voor windsurfen zijn geen locaties aangewezen, maar windsurfers dienen zich wel te houden aan de algemene bepalingen, afgesloten gebieden en de gedragscode voor recreatie. Hierop zal worden gehandhaafd.</p>	<p>geen</p>
<p>Het huidige TBB-gebied beslaat het gebied dat al sinds de aanleg wordt gehandhaafd. In de eerste beheerplanperiode zullen wij ons beraden op uw voorstel het huidige TBB-gebied uit te breiden.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
82	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	Paragraaf 5.4 (bl. 34) geeft een opsomming van mitigatie in een aantal gebieden: Veluwemeer noord is in 2010 ingesteld, is dan ook een bestaande situatie, en was noodzakelijk om negatief scorende IIVR plannen te compenseren; Drongermeer noord en midden, zijn al minimaal 10 jaar afgesloten; Recreatie 2 locaties Harderwijk betreffen compensatie voor project Waterfront; Nuldernauw zuid is al minimaal 10 jaar afgesloten. Het betreft hier vaak lang bestaande rustgebieden, deels of geheel ingesteld ter compensatie van negatieve projecten uit het verleden. Per saldo is er dan ook geen sprake van extra maatregelen (de vrijwillige mitigatie vanuit de gedragscode uitgezonderd). Helaas moeten wij in het veld vaststellen dat hiervan in de praktijk weinig terecht komt op de Veluwerandmeren. Voor het bereiken van " ... een betere borging van rust door de instelling en naleving van rustgebieden in de herfst en winter .. " (H6 blz. 41) zijn dan ook specifiekere uitgewerkte maatregelen t.b.v. handhaving noodzakelijk.
83	48084756	Kaarten	Veluwerandmeren	Kaart 5.7 (blz. 40) en de corresponderende informatie in het Algemeen deel zijn onjuist. Deze dienen in overeenstemming te worden gebracht met kaart 5.2 (blz. 36), zodanig dat de voor september t/m maart als verstoringgevoelig aangemerkte gebieden (het ondiepe deel van het Wolderwijd en het brede, ondiepe deel van het Veluwemeer) zichtbaar zijn. Daarnaast ontbreken op kaart 5.7 de gebieden waar een TBB in procedure is (conform paragraaf 5.4).
84	48084756	Kaarten	Veluwerandmeren	Hoofdstuk 5.5 Kaders voor vergunningverlening: met betrekking tot de kaarten over connectiviteit (blz. 38) geldt dat veel soorten pendelen binnen het gebied, van rust/slaapplaatsen naar de foerageergebieden (bijvoorbeeld duikeenden, pijlstaart en kleine zwaan). Deze vluchten vinden vaak in het donker plaats. De overgangen bij Harderwijk en Elburg zijn in dit verband van groot belang en dienen daarom een rode markering te krijgen in de kaartjes.
85	48084756	Algemeen, Redactioneel	Veluwerandmeren	In paragraaf 3.1.4 Moeras worden grote karekiet en roerdomp behandeld. In tabel 3.6 (blz. 22) staat het voorkomen vermeld tot 2013. Hier zou de meest recente informatie moeten worden opgenomen, temeer daar grote karekiet na 2013 sterk is achteruitgegaan (in 2016 slechts 9 territoria). Dit brengt de sense of urgency op het juiste niveau.
86	48084756	Bestaand gebruik, NEA	Veluwerandmeren	In de Voortoets worden hoogspanningslijnen aangemerkt met code geel, te weten 'nadere effectenanalyse nodig' (blz. 144 en 165, aanzienlijke sterfte Tafeleend mogelijk). Echter in NEA I is dit het enige punt dat niet nader beoordeeld is - terwijl alle andere gemarkeerde punten wel uitgewerkt worden. Dit dient te worden hersteld (ook in verband met plannen voor een kabelbaan bij/over het Veluwemeer).
87	48084756	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	De situatie van moerasvogels van riet (grote karekiet, roerdomp, purperreiger, porselein-hoen) is dermate kritiek dat in de eerste beheerplanperiode alles op alles moet worden gezet voor verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en het handhaven van rust. Dit dient te worden gebaseerd op een intensieve en nauwkeurige monitoring, zodanig dat bij onvoldoende response van de populatietrends aanvullende maatregelen worden genomen. Het ambitieniveau van het voorgestelde maatregelenpakket is dan ook onvoldoende.
100	48084756	Inrichting en beheer, Doelbereik	Algemeen	Een Natura 2000 beheerplan bevat maatregelen die in ieder geval verdere achteruitgang van de natuur moeten voorkomen (behoud) en die natuurwaarden die zich onder de instandhoudingsdoelen bevinden, herstellen (verbetering). In het bijzonder zijn deze maatregelen gericht op het behalen van de kwantitatieve doelen conform de aanwijzingsbesluiten. Wij hebben beoordeeld in hoeverre het voorliggende ontwerp hieraan voldoet. Wij constateren dat er weliswaar goede maatregelen worden voorgesteld, maar dat het ontwerp-beheerplan tekortkomingen heeft, zodanig dat het behalen van diverse instandhoudingsdoelen uitermate onzeker wordt. Bijzondere aandacht behoeft daarnaast de samenhang tussen maatregelen, bijvoorbeeld, indien een leefgebied dankzij maatregelen is hersteld maar er treedt vervolgens verstoring op door recreatie, dan wordt de effectiviteit van de maatregelen aanzienlijk verlaagd of zelfs teniet gedaan. Er is dan sprake van desinvestering.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Tezamen met het beheerplan Natura 2000 is ook de handhavingsstrategie Natura 2000 uitgekomen. In deze strategie werken alle handhavende instanties samen om tot een goede handhaving te komen. Dit zal dit jaar vastgelegd worden in een convenant tussen de 30 partijen. Hoe de toezicht en de handhaving is georganiseerd is terug te vinden in hoofdstuk 7 'Toezicht en Handhaving' van het Algemeen deel van het Beheerplan en vervolgens in het Handhavingsplan 2016-2021 en het jaarlijks op te stellen handhavingsuitvoeringsprogramma. Het handhaven op de naleving bij afgesloten gebieden is hiervan een onderdeel.</p>	<p>geen</p>
<p>De weergave in figuren 5.2 beheerplan Veluwerandmeren is juist, de andere figuren zullen worden verwijderd cq vervangen door deze figuur.</p>	<p>Figuur 5.7 uit beheerplan Veluwerandmeren verwijderen en in de tekst verwijzing naar figuur 5.2 toevoegen. Figuur 5.3 in Toetsingkaders vervangen door figuur 5.2 Veluwerandmeren.</p>
<p>De informatie van de inspreker geeft geen aanleiding om figuur 5.2 aan te passen. Het betreft geen andere, betere of actuelere gegevens dan waarover Bureau Waardenburg, een onafhankelijk ecologisch onderzoeks- en adviesbureau, beschikte op het moment dat zij in het kader van NEA en de kaarten met de belangrijkste connectiviteitsissues tussen water en land hebben opgesteld.</p>	<p>geen</p>
<p>In de loop van het beheerplanproces is actuele en vaak ook meer gebiedsspecifieke informatie over het vóórkomen van de habitattypen en de soorten naar voren gekomen. Deze informatie is mede betrokken bij de huidige prioritering van instandhoudingsmaatregelen. Actualisaties blijven altijd relevant, maar zijn in dit stadium (verwerking zienswijzen) niet haalbaar. Actualisatie zal plaatsvinden in het volgende beheerplan. Voor grote karekiet (en roerdomp) worden maatregelen ingezet om voldoende habitat met de juiste kwaliteit te realiseren om de ISD te bereiken.</p>	<p>geen</p>
<p>Hoogspanningsleidingen zijn zowel in de Voortoets als in de NEA's 1 en 2 getoetst. Voor de gebieden IJsselmeer- Friese IJsselmeerkust en Eemmeer-Gooimeer zuidoever is al in de Voortoets aangegeven dat er geen effecten van bestaande hoogspanningsleidingen worden verwacht. Voor de gebieden Markermeer-IJmeer, Zwarte Meer, Ketelmeer-Vossemeer en (inderdaad) Veluwerandmeren worden in de Voortoets effecten niet uitgesloten. In NEA 1 worden (in de verzameltabellen met de kleurtjes) voor deze vier gebieden de effecten als zeker niet significant beschouwd. Laat uiteraard onverlet dat nieuwe hoogspanningsleidingen wel getoetst zullen moeten worden.</p>	<p>geen</p>
<p>Bij de voorbereidingen van het Beheerplan zijn met alle terreinbeherende organisaties overleggen gevoerd over nut en noodzaak van de mogelijk uit te voeren maatregelen. Hierbij zijn voor het beheerplan financiën gereserveerd bovenop de SNL gelden die door de provincies worden verleend. De eerste beheerplanperiode is gericht op niet-verslechtering van de ISD.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #6 – 47439332 .</p>	<p>geen</p>
<p>Aanvullend kunnen we stellen dat genoemde desinvestering wordt voorkomen door monitoring en zo nodig ingrijpen bij verstoring van rust. Daarom is er ons inziens geen reden om herstelmaatregelen uit te stellen zolang verstoring niet is uitgesloten.</p>	

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
101	48084756	Inrichting en beheer, Doelbereik	Algemeen	De beroepsvisserij is uiteraard vergunningplichtig. Niettemin is er nog altijd sprake van overbevissing, zowel legaal als illegaal. Er loopt al lange tijd een traject met Rijksoverheid en beroepsvisserij om hierin verbetering te brengen, waarin Vogelbescherming Nederland actief betrokken is, maar de voortgang is vooralsnog onvoldoende. Om de instandhoudingsdoelen van visetende vogelsoorten te behalen is de voedselsituatie cruciaal, en zelfs voor bijvoorbeeld visdief bewezen de beperkende factor. Investerings in verbetering van het leefgebied en het handhaven van rust zullen alleen maximaal renderen als de voornaamste beperkende factor effectief wordt aangepakt. Dat betekent uiteraard niet dat met dergelijke maatregelen gewacht moet worden tot de visstand op orde is; het betekent wél dat de druk op het vinden van adequate oplossingen voor dit medegebruik ook vanuit de voor de beheerplannen verantwoordelijke instanties moet komen.
102	48084756	Inrichting en beheer, Gedragscode	Algemeen	Recreatie en natuur staan soms op gespannen voet met elkaar. Zoals ook te lezen is in de ontwerpbeheerplannen zijn er op een aantal locaties al knelpunten of worden deze in de nabije toekomst verwacht, zeker ook gezien de autonome ontwikkelingen in de kleine watersport. In het beheerplan wordt hier aandacht aangegeven door de gedragscode IJsselmeer. Vogelbescherming is betrokken geweest bij de totstandkoming van deze gedragscode en steunt dit initiatief. Echter, wil de gedragscode ook daadwerkelijk vruchten af gaan werpen, dan dient deze wel actief gepromoot te worden onder de watersporters. Een communicatiestrategie had al onderdeel moeten zijn van voorliggend beheerplan, het wordt immers als mitigerende maatregel voorgesteld. Wij verwachten dan ook dat er op zeer korte termijn invulling en uitvoering wordt gegeven aan een communicatiestrategie.
103	48084756	Monitoring en onderzoek	Algemeen	Daarnaast dient er in de eerste beheerperiode meer aandacht te zijn voor het monitoren van verstoring door recreatie om de problematiek beter in beeld te brengen. Daarnaast is handhaving noodzakelijk om deze instrumenten effectief te laten zijn en deze schiet op veel plekken tekort. Als de resultaten van de monitoring daartoe aanleiding geven, dient handhaving en preventie verdere worden aangescherpt gedurende de looptijd van dit beheerplan.
104	48084756	Gebruiksvormen, Drones	Algemeen	Het toenemende gebruik van zogenoemde remotely piloted aircrafts (RPAs) en drones is een relatief nieuwe en zorgwekkende verstoringsbron voor vogels. Wij dringen erop aan het gebruik van deze apparatuur in en om Natura 2000-gebieden als een vergunningplichtige activiteit in het beheerplan op te nemen. Een uitzondering kan gemaakt worden in het geval van gebruik door terreinbeheerders of toezichthouders ten behoeve van monitoring, beheer en toezicht, met dien verstande dat aantoonbaar voldaan moet worden aan de wettelijke zorgplicht.
105	48084756	Gebruiksvormen, Peilbeheer	Algemeen	Het peilbeheer behoort tot de vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden. Eén van deze voorwaarden voor onder andere het IJsselmeer staat vermeld op bladzijde 12: "Incidenteel (maximaal twee maal per twaalfjaar, waarvan eenmaal in de periode medio april- juni en eenmaal in de periode juli - medio september) kan in geval van extreme droogte binnen de bandbreedte van het peilbesluit het zomerpeil tijdelijk worden verhoogd in verband met droogtebestrijding." Wij ondersteunen een maximum aan extra peilopzet in het broedseizoen (april t/m juni). De huidige kans op overstroming van broedgebieden van grondbroedende vogels heeft namelijk reeds een maximaal toelaatbare wordt hoogte bereikt. Daarnaast zijn toekomstige overschrijdingen te verwachten in de periode van aanpassing van de pompen in de Afsluitdijk. Dat zal leiden tot cumulatieve effecten op de populatie-ontwikkeling van grondbroedende water- en weidevogels. Met preventieve peilopzet in het broedseizoen moet dan ook uitermate terughoudens worden omgegaan. Daarnaast geldt dat juist hogere peilen in winter/vroege voorjaar (t/m maart) en een lager peil aan het einde van de zomer essentieel zijn voor instandhouding van waterriet. Het Natura 2000-beheerplan zou dan ook moeten schetsen aan welke randvoorwaarden de Operationalisering Flexibel Peilbeheer zou moeten voldoen. Het is cruciaal om de samenhang tussen peilbeheer, peilverloop en effecten op de Natura 2000-waarden beter te begrijpen, en het operationele peilbeheer op die effecten af te stemmen. Wij dringen dan ook aan op een gedegen monitoring van de samenhang tussen het peilverloop en de directe en cumulatieve effecten op natuurwaarden, in het bijzonder broedsucces van grondbroeders en kwaliteit van riethabitats voor moerasvogels.

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

In de zienswijze wordt terecht gesteld dat het voor het rendement van investeringen in (verbetering van) de natuur van belang is dat beperkende factoren worden aangepakt. Onzeker is in hoeverre de huidige beperkte beschikbaarheid van proovis voor visetende watervogels (als o.a. de visdief) is toe te schrijven aan de beroepsmatige visserij. Tezelfdertijd hebben zich in het gebied ook verschillende andere cruciale veranderingen voorgedaan die van invloed zijn op de voedselketen en hun uitwerking hebben op de voedselbeschikbaarheid. Er is sprake van een proces van oligotrofiëring (minder voedingsstoffen), resulterend in minder zoöplankton en minder planktivore vis. Het water is helderder geworden waardoor spiering en andere vissoorten die van belang zijn voor visetende vogels zich dieper in de waterkolom zijn gaan ophouden en daarmee minder beschikbaar zijn voor een deel van de visetende watervogels (als bijvoorbeeld de visdief). Specifiek voor spiering geldt dat waarschijnlijk ook klimaatontwikkelingen (waardoor het water warmer is geworden) er toe hebben geleid dat de omstandigheden minder geschikt zijn geworden voor deze vissoort. Hoewel dus een samenspel van factoren waarschijnlijk ten grondslag ligt aan de beperkte beschikbaarheid van proovis voor visetende watervogels, is het ook duidelijk dat de huidige visserijsituatie hier tevens een factor van betekenis in is. Daarom is vanuit het Ministerie van EZ, en met betrokkenheid van alle stakeholders, een traject ingezet met als doel de verdere verduurzaming van de visserij. Zie verder de beantwoording van zienswijze #17 – 47439332.

geen

Er wordt in samenwerking met de recreatie- en natuurbranche gekeken welke middelen ingezet kunnen en gaan worden om de gedragscode meer bekendheid te geven bij de gebruikers van het IJsselmeergebied. De gedragscode is een initiatief van de sector en de sector zal ook een belangrijke rol hebben om de bekendheid van de code bij hun achterban te vergroten.

geen

In de eerste beheerplanperiode geldt een samenwerkingsverband voor de handhaving met de handhavende organisatie in het IJsselmeergebied. Als de resultaten van de monitoring daartoe aanleiding geven, wordt handhaving en preventie inderdaad verder aangescherpt gedurende de eerste beheerplanperiode. Monitoring van de effecten van recreatie vindt vooral plaats door het volgen van de resultaten die voortkomen uit de handhaving op het water. Ook worden de aantalsontwikkelingen op het gebied van de waterrecreatie voor het hele gebied in beeld gebracht (autonome ontwikkelingen).

geen

Voor het gebruik van drones verwijzen we naar zienswijze #148-48117507. Voor gebruik van drones ten behoeve van beheer en toezicht: zie ook #18-47439332.

geen

Het Nieuwe Peilbesluit is nog niet vastgesteld. Effecten van dit besluit zullen na realisatie worden gemonitord, evenals de met het besluit samenhangende maatregelen. De monitoring in het kader van Natura 2000 zal hier rekening mee houden.

p.12 deel IJsselmeer: verwijderen "(maximaal twee maal per twaalf jaar, waarvan eenmaal in de periode medio april – juni en

De door u geciteerde tekst op p.12 van het deel IJsselmeer gaat over de huidige situatie. Echter in het huidige peilbesluit zijn strikt genomen geen beperkingen opgenomen ten aanzien van de frequentie van de peilopzet over de jaren of binnen het jaar. We zullen de tekst in het beheerplan hierop corrigeren.

eenmaal in de periode juli – medio september)"
p.32 deel Algemeen: verwijderen "(maximaal eens in de 12 jaar)"

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
106	48084756	Algemeen, Redactioneel	Algemeen	Onvoldoende rust en ruimte voor vogels wordt in het Beheerplan Algemeen deel voor de Veluwerandmeren voor geen enkele soort als knelpunt aangemerkt (tabel 2.5, blad 22). Echter in het Beheerplan Veluwerandmeren wordt voor 5 soorten een knelpunt opgevoerd omdat ze het instandhoudingsdoel niet halen (tabel 3.3, blad 1.9). In de tabel 3.3 Beheerplan Veluwerandmeren is de opmerking geplaatst “mogelijk voedselprobleem en/of gebrek aan rust”. In de begeleidende tekst wordt vermeld dat de voedselsituatie zal verbeteren, maar dat rust niet gegarandeerd is. Tabel 2.5 op blad 22 in het Algemeen deel is om die reden niet correct. De soorten Brilduiker, Grote Zaagbek, Nonnetje, Slobeend, Tafeleend en Smient hadden minimaal een oranje markering moeten hebben in de tabel 2.5.
107	48084756	Algemeen, Redactioneel	Algemeen	Tabel 4.1. (blz. 38): In deze tabel een overzicht van soorten die hun doelaantal niet halen door externe factoren. Voor de Veluwerandmeren wordt geen enkele soort vermeld. Smient had in deze opsomming kunnen staan met indicatie blauw. Voor de overige soorten geen vermelding. Onduidelijk blijft waarom in Beheerplan Veluwerandmeren wel 5 soorten onder de doelwaarde scoren, maar in Beheerplan Algemeen deel is daar niets van terug te vinden.
108	48084756	Monitoring en onderzoek	Algemeen	Sinds de afsluiting van de Zuiderzee is het ecologisch systeem van het IJsselmeergebied in flux. Dit zijn complexe en lastig voorspelbare processen. Het met elkaar verbinden van lopend onderzoek, en het intensiveren van nieuwonderzoek is dan ook van groot belang om de systeemtransities beter te begrijpen en maatregelen te kunnen ontwikkelen en evalueren. Dit geldt in het bijzonder de ontwikkeling van de visstand en de invloed hierop van habitatverandering en visserij, in samenhang met voorkomen, verspreiding en broedsucces van visetende vogels. Monitoring en onderzoek in verband met het peilbeheer dient zich te richten op een beter begrip van het verband tussen peilverloop en broedsucces en lange termijnpopulatieontwikkeling van grondbroeders enerzijds en ontwikkeling rieht habitats en bijbehorende broedvogels anderzijds. Het model van de Integratieve Populatie Monitoring zoals deze in de Waddenzee wordt toegepast, is hiervoor zeer bruikbaar. Daarnaast is monitoring in verband met verstoring door recreatie onontbeerlijk voor het ontwikkelen van een effectieve handhavingstrategie. Hetzelfde geldt voor monitoring van reguliere (dagelijkse) vliegbewegingen tussen slaapplaatsen en voedselgebieden onmisbaar voor een correcte inschatting van (cumulatieve) effecten van barrières als windmolens en hoogspanningsleidingen. Tenslotte dient de monitoring ook de ontwikkelingen van broedvogels van rietland in De Makkumer Waarden en alle randmeren te omvatten, met name om licht te werpen op het verband tussen populatie-ontwikkeling en habitatkwaliteit, rust, peilbeheer en maatregelen ten behoeve van inrichting en beheer. Wij pleiten dan ook voor het instellen van een wetenschappelijk platform voor voortdurende synthese van onderzoek en uitwisseling tussen onderzoekers (“IJsselmeeracademie”) en water- en terreinbeheerders.
48	48085967	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	Eiland “De Kreupel” was indertijd het resultaat van overleg tussen de toenmalige Stichting Watersport IJsselmeer (St. WIJ), Vogelbescherming en Staatsbosbeheer (SBB) om de natuur te bevorderen. Uitdrukkelijk werd overeengekomen, dat er aanlegmogelijkheden zouden komen voor jachten. Het haventje verzandt en dieper stekende zeiljachten kunnen alleen nog buiten de haven ankeren. Door de uitbreiding van de beschermingszone rond Kreupel tot 300 meter wordt de beschutting bij het ankeren er ook niet beter op. Investeren en dan geen onderhoud plegen past niet bij een ontwerpplan dat er prat op gaat dat de N2000 status positief zal uitwerken op de recreatieve ontwikkeling en ondermijnt de steun voor natuurbehoud. Wij dringen er met klem op aan de haven weer op diepte te brengen, zodat deze unieke aanlegplaats voor (toer)zeilers behouden blijft.
49	48085967	Algemeen, Sociaal- economische aspecten	Algemeen	Het ontwerpplan richt zich naar zijn aard primair op ecologische doelstellingen, maar wij zien nauwelijks aandacht voor het economisch belang en dat de watersport in dit opzicht van eminente betekenis is voor dit gebied staat buiten kijf. Het ontbreken van aandacht staat haaks op het officiële standpunt van de rijksoverheid. Wij citeren uit de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken aan de Tweede Kamer van 21 maart 2016, waarin hij schrijft “Een belangrijk instrument.....is het beheerplan, dat voor elk Natura 2000 gebied wordt opgesteld. Hierin worden ook de economische belangen meegewogen, iets wat het rapport Land in de Knel met kracht bepleit”.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Deze tegenstrijdigheid is door ons ook geconstateerd, en bleek in alle gebiedsdelen en het Algemeen deel van het Beheerplan voor te komen. Dit staat samengevat in de paragraaf Ambtshalve wijzigingen van de Hoofdpuntennotitie.	Controle en (zodanig) aanpassing van alle gebiedsdelen en het Algemeen deel van het Beheerplan.
Deze tegenstrijdigheid is gecheckt en correct bevonden, zal dus worden hersteld. Wat in het beheerplan Veluwerandmeren zelf staat, is de correcte weergave van de stand van zaken.	Aanpassing tabel 4.1 in Algemeen deel voor Veluwerandmeren met Smient met indicatie blauw. Ook verwijzen wij naar paragraaf 2.3 van deze nota.
Het Beheerplan Natura 2000 regelt alleen onderzoek en monitoring op de instandhoudingsdoelstellingen en factoren die daarop van invloed zijn. Het vigerende monitoringplan zal wellicht iets uitgebreid worden, waarbij gezocht wordt naar mogelijkheden voor meekoppeling met andere vigerende monitoringsprogramma's, zoals MWTL van Rijkswaterstaat, de monitoringsprogramma's van de provincies en het bijhouden van Wnb vergunningen.	geen
Er zijn afspraken gemaakt m.b.t. de toegankelijkheid van de recreatiehaven. Afgesproken is dat direct na 1 oktober 2017 de haven zal worden gebaggerd. Zie m.b.t. het TBB: antwoord op zienswijze-onderdeel #130 - 48107603.	geen
In het Ontwerp beheerplan is volgens afspraak en daarmee in lijn met de TK-brief van 21 maart 2016 aandacht besteed aan de economische belangen van sectoren, waaronder de Recreatiesector. Dit is gebeurd in het Algemene deel, hoofdstuk 8 'Sociaal economisch aspecten', ook ten aanzien van de watersport. De juridische paragrafen, ook in de deelplannen, besteden we aandacht aan sectorale belangen die al dan niet onder vergunningsvoorwaarden doorgang kunnen vinden. Het economisch belang is kwalitatief in beeld gebracht. Het Beheerplan moet namelijk primair aangeven hoe de Natura 2000 doelen te bereiken zijn, en het geeft ook inzicht in de eventuele consequenties voor economische sectoren. De economische belangen zijn daarmee meegewogen. Overigens heeft structureel overleg plaatsgevonden met de recreatiesector over de Gedragscode Waterrecreatie, waaruit blijkt dat het Beheerplan de economische belangen van de watersport erkent.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
50	48085967	Algemeen, Juridische houdbaarheid data	Algemeen	<p>De poging een evenwichtige ontwikkeling van het gebied te schetsen lijdt ook aan het gegeven dat het gebruikte onderliggende materiaal vaak zeer gedateerd is en er tegelijkertijd niets is terug te vinden van de recente discussie en conclusies van het beraad rondom de Gebiedsagenda. De regulatie van het ecologisch belang zou wat ons betreft meer moeten komen uit een integrale visie op het gebied en niet uitsluitend uit een sectoraal ontwerpplan zoals dat nu wordt voorgesteld. Wij missen ook elke verwijzing naar het standpunt in de Rijksnatuurvisie, dat de nadruk moet liggen op het ecosysteem als geheel en op de soortenrijkdom met minder focus op individuele soortenbescherming, dat dan ook recht doet aan de dynamiek van de natuur.</p> <p>Er is kortom een groeiende spanning tussen de oude N2000 wetgeving en de moderne vereisten van een meer integrale benadering. Wij pleiten er sterk voor in de op het beheerplan volgende maatregelen op voorhand en expliciet ruimte te maken voor het evenwichtig meewegen van andere belangen, waaronder uiteraard die van de zeilsport.</p>
51	48085967	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Algemeen	<p>Wij wijzen in dit verband ook op art. 1.10 lid 3 van de nieuwe wet Natuurbescherming, waarin de verplichting is vastgelegd dat elk bestuursorgaan de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied meeweegt. Bovendien bepaalt dit artikel dat daarbij ook regionale en lokale omstandigheden moeten worden betrokken. Dit artikel is zeker relevant ten aanzien dit ontwerpplan dat strikt vanuit de ecologische hoek wordt ingevuld. Het gemak waarmee over toegangsbeperkende bepalingen (TBB's) wordt gesproken, geeft aan dat de geest van dit artikel niet tot de makers van dit ontwerpplan is doorgedrongen.</p>
52	48085967	Inrichting en beheer, Gedrags- code	Algemeen	<p>De gedragscode is voor ons uitgangspunt. Ook wij vinden dat de natuur en de rust in dit gebied gerespecteerd moet worden. Wij committeren ons aan de code en willen deze actief onder onze leden communiceren.</p> <p>Bij mogelijke verstoringen moet niet meteen naar TBB's/afsluitingen worden gegrepen. Nagaan waar de verstoringen vandaan komen (is dat wel de watersport?), handhaving, maatwerk, voorlichting, gebieds- en expertkennis komen als elementen van de hand-aan-de-kraan aanpak eerst. Beperking van de toegang en zeker afsluitingen zijn ultimum remedium. Dit klinkt in het plan te weinig door. Wij zijn overigens niet mede de hoeder van deze gedragscode. Het toezicht op de handhaving van deze gedragscode ligt buiten onze invloedssfeer en verdient meer aandacht in de uitwerking van het ontwerpplan.</p>
53	48085967	TBB	Algemeen	<p>Wij vinden wij dat elke TBB tenminste elk tweede jaar moet worden geëvalueerd en waar mogelijk moet komen te vervallen. De natuur is dynamisch en het systeem moet daarop inspelen.</p>
54	48085967	Inrichting en beheer, Gedrags- code	IJsselmeer	<p>De voor ons relevante verstoringen gevoelige gebieden liggen nu bij de kust van Muiden en de Pampushaven, ook in de gedragscode genoemd. Mochten zich andere gebieden aandienen, dan moet het op voorhand duidelijk zijn dat een uiterst terughoudende opstelling, die de belangen van de watersport op voorhand volledig meeweegt, het uitgangspunt is.</p> <p>Wij zijn van mening, dat met de gedragscode en een gedetailleerde hand-aan-de-kraan aanpak aan de autonome groei van de watersport- op zichzelf al beperkt- verder niets in de weg moet worden gelegd.</p>
55	48085967	Monitoring en onderzoek	Algemeen	<p>Monitoring is op zichzelf prima, maar moet zich richten op de natuurdoelen en niet op de gedefinieerde "verstoringen".</p> <p>Graag geven wij u ook een aantal suggesties mee om de monitoring verder te verbeteren. Wij vinden het belangrijk dat naast de vogelmonitoring ook visstand, mosselstand, vismigratie, kranswieren en fonteinkruid mee worden genomen bij de voorgenomen tellingen. Het extreem voedselarme water vraagt om inzicht "onder water" om ontwikkelingen in de vogelpopulaties op hun waarde te schatten. Het zijn niet altijd verstoringen die lokaal veranderingen teweeg brengen.</p>
56	48085967	Grenzen / externe werking	IJsselmeer	<p>Ook aangrenzende gebieden zijn van belang, zoals het Waterland waar smienten grazen en overnachten en het Naardermeer, waar aalscholvers nesten hebben. Hetzelfde geldt bij vele vogels voor de Waddenzee. De ecologische kwaliteit van het beheergebied bepaalt dus maar ten dele de aantallen van de beschermde soorten. Bij de beoordeling van de tellingen moet men zich daar goed rekenschap van geven. Ook hier dus letten op de dynamiek van de natuurlijke omstandigheden en niet statisch zaken fixeren.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Het Beheerplan is een de operationalisering van de wet- en regelgeving, en deze is sectoraal. Wij zijn gehouden dat beleid uit te voeren. Integraal beleid dient op departementaal niveau te worden vastgesteld.</p>	<p>geen</p>
<p>In het beheerplan is met deze belangen en aspecten rekening gehouden eea zoals voorgeschreven in art 19a lid 4 van de inmiddels vervallen Natuurbeschermingswet. Art 1.10 lid 3 van de nieuwe wet Natuurbescherming moet gezien worden als een voortzetting van de bestendige beleidslijn om deze aspecten bij de afweging te betrekken. Een TBB kan echter worden genomen als uit het beheerplan blijkt dat de instandhoudingsdoelstellingen niet worden gehaald. Die onderbouwing zal noodzakelijkerwijs ecologisch zijn.</p>	<p>geen</p>
<p>We waarderen het dat inspreker zich committeert aan de gedragscode en deze actief onder de leden wil communiceren. Voorts kunnen we inspreker meedelen dat op grond van het beheerplan bij mogelijke verstoringen niet meteen naar TBB-en/ afsluitingen wordt gegrepen. Gedurende de beheerplanperiode vindt monitoring plaats. De effecten van de gedragscode zijn onderdeel van deze monitoring. Daarnaast zijn we als voortouwnemer in overleg met de omgevingsdienst Flevoland over welke wijze van handhaving kan en gaat plaatsvinden ten aanzien van de gedragscode.</p> <p>Zie verder de beantwoording van zienswijze #54 – 4808567.</p>	<p>geen</p>
<p>Het Beheerplan volgt een wettelijke 6 jaar cyclus, en derhalve worden alle in het Beheerplan aangekondigde maatregelen elke 6 jaar gemonitord en geëvalueerd. In een volgend Beheerplan kunnen maatregelen aangescherpt worden als de evaluatie daartoe aanleiding geeft. De evaluatie kan ook leiden tot een aanpassing van de TBB-en.</p>	<p>geen</p>
<p>Autonome ontwikkelingen van de watersport vallen voor het beheerplan ook onder de gedragscode, die is opgesteld door de recreatie- en natuursector. Graag verwijzen we u naar de tekst van § 4.2 van het algemene deel: ‘... Het beheerplan kan, per definitie, geen vergunningplicht worden opgelegd ten aanzien van niet-vergunningplichtig ‘bestaand gebruik’, maar dat is geen garantie voor het uitblijven van significante gevolgen. Als die er toch kunnen zijn, dan is vrijwillige (niet in het beheerplan afdwingbare) mitigatie nodig. Het beheerplan geeft voor dit soort situaties weer wat dan de vrijwillige mitigatie zou moeten zijn (gedragscode, aanvullende maatregelen). Als uit monitoring en toezicht blijkt dat deze vrijwillige mitigatie onvoldoende effectief is, dan kan het bevoegd gezag (provincie/EZ) overgaan tot afsluitingen van gebieden en/of gebruik maken van aanschrijvingsbevoegdheid om de betreffende activiteit alsnog vergunningplichtig te maken ...’.</p> <p>Verder staat in § 4.4.: ‘... De kern hiervan is dat voor verstoringsevoelige locaties in het Markermeer & IJmeer (Gouwzee, kustzone van Muiden, Pampushaven Noord), waar significante effecten van autonome ontwikkelingen in de watersport niet zijn uit te sluiten, wordt ingezet op voorlichting en bewustwording. Vervolgens wordt door het bevoegd gezag samen met de betrokken partijen gemonitord of de recreanten zich houden aan de afspraken en of er verstoring optreedt. Zo nodig worden aanvullende afspraken gemaakt. De recreatie- en natuursector dragen hiervoor ook verantwoordelijkheid. Mocht deze aanpak uiteindelijk niet tot het gewenste resultaat leiden, dan kunnen eventueel toegangsbeperkende maatregelen genomen worden ...’.</p>	<p>geen</p>
<p>RWS is het met inspreker eens dat het niet altijd verstoringen zijn die lokaal veranderingen teweeg brengen, verder heeft inspreker goede ideeën over monitoring. In de diverse monitoringsprogramma’s (o.a. MWTL, KRW en Natura 2000) wordt naast vogels ook monitoringsinspanning geleverd op visstand, mosselen, kranswieren en fonteinkruiden. KRW en Natura 2000 monitoring zullen beter op elkaar worden afgestemd en op elkaar aansluiten.</p>	<p>geen</p>
<p>RWS is zich hiervan bewust, maar de systematiek van Natura 2000 bepaalt dat de beheerplannen gebiedsgericht worden uitgewerkt. Hierdoor is ons mandaat beperkt tot die gebieden waar we opdracht voor hebben en kunnen we ons slechts beperkt bemoeien met grensoverschrijdende natuurissues die inderdaad volop spelen, daar kunnen we niet veel meer doen dan agenderen.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
57	48085967	Inrichting en beheer, Waterplanten	Algemeen	<p>Wij zijn voorstander voor een meeromvattend maaibeheer qua areaal. Het ontwerpplan komt niet verder dan het hanteren van de leidraad. Wij vinden dat het definitieve plan ruimte moet scheppen voor afspraken om meer dan 10% en frequenter dan eenmaal per jaar te maaien. Dit alles in samenspraak met de natuurorganisaties zoals nu het geval is bij de Randmeren.</p> <p>De explosieve groei van het fonteinkruid op de Randmeren, Markermeer en IJmeer vormt een bedreiging van de watersport en de bestrijding ervan is daarmee ook van groot economisch belang. Dit ontwerpplan moet geen enkele hindernis opwerpen en alle ruimte laten om tot een effectieve bestrijding te komen. Buiten het kader van dit ontwerpplan wijzen wij er op dat het hier om rijkswater gaat waar het rijk de volledige verantwoordelijkheid voor dient te dragen. Niet alleen de watersportorganisaties, waaronder De Toerzeilers, maar ook de provincies Noord-Holland en Flevoland alsmede de stad Hoorn- die ernstige problemen ervaart- vragen om een doortastende aanpak.</p>
58	48085967	Algemeen, Beheerplan vs. Projecten	IJsselmeer	<p>Verder valt het ons op dat in het ontwerpplan geen woord wordt gewijd aan de oprukkende windmolens rond het IJsselmeer die veel schade toebrengen aan de beleving en natuurwaarden in het gebied en veel vogelleed teweeg brengen. Het ontwerpplan negeert deze belangrijke negatieve ontwikkeling. Van de in ogenschouw genomen windparken vindt men de effecten te beperkt en is er geen nadere effectenanalyse noodzakelijk. Over het Windpark Frysl n geen woord!</p>
59	48085967	TBB	Algemeen	<p>Met name willen wij dat er uiterst terughoudend wordt omgegaan met de TBB's en afsluitingen. Met handhaving van de gedragscode mag de groei van de watersport niet belemmerd worden. Een zo vrij mogelijke vaart is dan tegelijk een motivatie de natuurwaarden te eerbiedigen. Het gaat om beschermen, benutten en beleven. Dat evenwicht moet in de definitieve versie beter gestalte krijgen.</p>
23	48087444	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	IJsselmeer	<p>In het ontwerpbeheerplan IJsselmeergebied IJsselmeer staat dat op de kitesurflocatie Workum significante negatieve effecten niet uit te sluiten zijn. Er staat echter niet dat significante negatieve effecten gegarandeerd gaan optreden. Zonder gedegen onderzoek kan deze conclusie niet getrokken worden.</p>
24	48087444	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	<p>Zonder echter in te gaan op de oorzaken wordt als oplossing aangegeven dat er een fysieke afscheiding dient te komen aan de huidige kitesurfzone. Deze fysieke afscheiding moet voorkomen dat de kitesurfer zich buiten de kitesurfzone kan begeven en terecht komt in het natuurgebied. Je kunt pas met oplossingen komen wanneer je weet wat de oorzaken zijn. Ook hier is eerst gedegen onderzoek voor nodig.</p>
25	48087444	Monitoring en onderzoek	IJsselmeer	<p>Het lijkt ons verstandig om eerst een monitoringsperiode in te stellen om vast te stellen of de genoemde significante negatieve effecten zich ook daadwerkelijk voordoen. Een soortgelijke periode is in goed overleg met alle betrokken instanties ook op de Slufter (Maasvlakte) ingesteld. Hierbij is een periode van 3 jaar afgesproken om een gedegen conclusie te kunnen opstellen. Deze periode is nodig om de daadwerkelijk effecten te kunnen meten en de oorzaken te achterhalen.</p>
26	48087444	Handhaving	IJsselmeer	<p>Gedurende deze monitoringsperiode is het van belang dat de huidige kitesurfzone blijft gehandhaafd, zodat er een duidelijk beeld van de effecten ontstaat. In deze periode is het belangrijk dat de bestaande regels worden gehandhaafd en gerespecteerd. Handhaving van de huidige kitesurfzone een must. Wanneer je regels niet handhaaft, dan hebben regels weinig tot geen effect. Kite Club Friesland denkt graag mee over hoe deze handhaving in te richten en uit te voeren. Goed overleg en contact met oa Het Fryske Gea draagt hier aan bij.</p>
27	48087444	Monitoring en onderzoek	IJsselmeer	<p>Houd gedurende de monitoringsperiode de huidige kitesurfzone zoals deze op dit moment is, in stand.</p>
33	48094853	Gebruiksvormen, Kitesurfen	IJsselmeer	<p>Andijk is een locatie waar door windrichting (N tot NW), windkracht (+12 knopen) en temperatuur (boven 10 gr) slechts beperkt (20x per jaar) gevaren wordt. Het is echter wel een van de weinig locaties met N tot NW wind op het IJsselmeer met goede golfstructuur voor kitesurfen. De dagen waarop kitesurfen hier mogelijk is zijn daarom wel heel belangrijk voor kitesurfers en ondernemers die direct of indirect met kitesurfen hun brood verdienen. De locatie wordt beperkt gebruikt en kitesurfen kan hier dus nauwelijks significant verstorend zijn (nader onderzoek nodig).</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
De Leidraad Maaien van Waterplanten is vigerend beleid en dient als zodanig uitgevoerd te worden. Wanneer initiatiefnemers meer willen maaien dan 10% van het totale areaal binnen een watersysteem, dient een Wet Natuurbescherming-vergunning te worden aangevraagd. De norm van 10% vloeit voort uit onderzoek. De in het Beheerplan genoemde maatregelen zijn het gevolg van een integrale afweging: de consequenties van de waterplantengroei voor de watersport zijn bekend. Mede daarom kunnen er grotere oppervlakken (tot 10%) worden gemaaid. Ervaringen uit vorige jaren hebben aangetoond dat de norm van 10% geen negatieve effecten (in de Zuidelijke Randmeren) oplevert. Gezien de explosieve toename van waterplanten in deze Zuidelijke randmeren is tijdelijk ingestemd (bij wijze van experiment) met een ruimere hoeveelheid in de nieuwe NB-vergunning. Gedurende deze periode moet blijken welk effect dit heeft op het voorkomen van waterplanten en de effecten op de waterkwaliteit i.c.m. het optreden van blauwalgenbloei. Zie ook #128 - 48107603 onder Algemeen.	geen
Windmolens zijn op basis van de toetsing van de huidige activiteiten (Voortoets) ingedeeld in de categorie 'activiteiten die geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben, mits ze niet in betekenende mate wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie (peildatum 31 maart 2010)'. Ieder toekomstig windpark moet worden getoetst, in cumulatie met alles wat er al is en wat er tezelfdertijd nog meer bij zal komen. In het toetsingskader wordt expliciet aandacht besteed aan de gevoeligheid van de diverse kusten van de Natura 2000-gebieden voor hoog opgaande structuren (zoals windmolens) voor wat betreft vliegroutes van vogels en vleermuizen. Het windpark Fryslân heeft een dergelijke toetsing doorstaan (door het bevoegde gezag, de betreffende provincie) en is daar doorheen gekomen. De toetsing heeft plaatsgevonden aan dezelfde instandhoudingsdoelstellingen en is deugdelijk bevonden.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #54 – 4808567.	geen
Klopt, en daarom staat het er ook zo. Uit de nu voorliggende gegevens kan niet met zekerheid worden afgeleid dat er geen significante gevolgen kunnen optreden en dat is juridisch wel een vereiste om de betreffende activiteit doorgang te kunnen laten hebben.	geen
Zie antwoord op zienswijze-onderdeel #2 - 47859114. Het door indiender gevraagde onderzoek heeft reeds plaatsgevonden.	geen
De situatie in het IJsselmeergebied is niet goed vergelijkbaar met die in de Voordelta bij het Slufterstrand, omdat daar sprake is van een situatie waarin kiten eigenlijk overal wordt toegestaan en er om nautische redenen geen sprake is van een beperking via BPR. Ook is bij de Voordelta sprake van een heel belangrijke kiteshotspot, gelegen bij een uniek rustgebied voor vogels. In het beheerplan wordt op verschillende manieren voorzien in de monitoring van activiteiten in relatie tot de te behalen natuurdoelen, zie Algemeen deel pagina 50 onder het kopje 'Monitoring activiteiten en mitigerende maatregelen'. Deze monitoringactiviteiten vinden plaats gedurende de looptijd van het beheerplan, we zien geen aanleiding om voor kitesurflocaties aanvullend onderzoek te doen. Zie ook de beantwoording van zienswijze #36 - 48094853.	geen
De zienswijze richt zich op het achterwege laten van een fysieke afscheiding aan de noordkant van de kitesurfzone omdat de NEA onvoldoende onderbouwing zou geven voor een mogelijk significant effect. Het afwijken van het advies van de NEA, het monitoren en onder voorwaarden inperken van de kitesurfzone door gericht toezicht, zonder het aanbrengen van de fysieke afscheiding is niet aan de orde. Mocht er alsnog worden besloten om een fysieke afscheiding achterwege te laten is de Kite Club Friesland uiteraard van harte welkom om mee te denken.	geen
Zie antwoord op zienswijze #25 - 48087444 en #26 - 48087444	geen
Algemeen geldt dat (in binnenwater) kiten niet is toegestaan, tenzij er ontheffing is verleend volgens het Binnenvaart Politie Reglement BPR én uit een toetsing aan de Wnb (of zijn rechtsvoorganger de Nbw) is gebleken dat er (ook in cumulatie) geen significante gevolgen van zijn te verwachten. Indien inspreker meent dat significant verstorend effect door kitesurfen bij Andijk uitgesloten is zal dit inderdaad door nader onderzoek aangetoond moeten worden, als onderdeel van de ontheffingsaanvraag.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
34	48094853	Grenzen / externe werking	IJsselmeer	In de net buiten de Natura 2000 begrenzing en binnendijs gelegen Koopmanspolder, nabij Andijk, wordt door de provincie Noord-Holland in een samenwerkingsverband met nog vijf andere partijen gewerkt aan de realisatie van een water- en moerasrijk stukje binnendijkse natuur van 16 ha groot, waarmee eveneens een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van Natura 2000 in het IJsselmeer. Wij zouden graag zien welke (verwachte) bijdrage het creëren van natuur "Koopmanspolder" op de instandhoudingsdoelen heeft.
35	48094853	Communicatie	IJsselmeer	Pagina 43 (voetnoot 3) ontwerp beheerplan: "In het beheerplanproces is gesproken over mogelijke vrijstelling onder voorwaarden voor het kitesurfen bij Andijk. Er is echter geen overeenstemming bereikt over de voorwaarden." - de NKV is niet bekend met dit overleg, kunt u specificeren wanneer en met wie dit is gevoerd?
36	48094853	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	IJsselmeer	<ul style="list-style-type: none"> uit NEA I: "Omdat onduidelijkheden bestaan over het gebruik in ruimte en tijd door kitesurfers en IHD zijn significant negatieve effecten op broedvogels en nietbroedvogels op voorhand niet met zekerheid uit te sluiten. Aanbevolen wordt om met de terreinbeheerders en NKV mogelijkheden voor mitigatie voor beide locaties nader te onderzoeken (tabel 3.2)." De onderbouwing van het nemen van "beperkende maatregelen" (sluiting) is ondeugdelijk. Zie paragraaf 2. uit NEA II: "Afbeelding 3.2. Globale ligging huidige kitezones Medemblik en Andijk (zie Medemblik). Toelichting: Voor de kitezone Andijk wordt een alternatieve locatie gezocht, deze locatie wordt niet in de NEA getoetst." Welke alternatieve locatie is er gevonden?
37	48094853	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	<p>Enkhuizen is een locatie waar door windrichting (O), windkracht (+12 knopen) en temperatuur (boven 10 gr) beperkt (20x per jaar) gevaren wordt. Er zijn niet veel locaties die met oostelijke windrichting vaarbaar zijn. De dagen waarop kiten hier mogelijk is zijn daarom wel heel belangrijk voor kitesurfers en ondernemers die direct of indirect met kitesurfen hun brood verdienen.</p> <ul style="list-style-type: none"> de onderbouwing van het nemen van "beperkende maatregelen" (zonerings in tijd en plaatsen van een fysiek barrière) is ondeugdelijk. Zie paragraaf 2. Daarmee het voorstel om geen periodisering toe te passen / jaarronde vrijstelling. de kitesurfzone ligt op 2 km afstand van de natuurzone en wordt beperkt gebruikt. Ook vanuit dit oogpunt kan kitesurfen hier dus nauwelijks significant verstorend zijn. aanbrengen van een fysieke barrière is onnodig en onveilig voor kitesurfers.
38	48094853	Inrichting en beheer, Maatregelen	IJsselmeer	<p>Medemblik is een locatie waar door windrichting (NO tot ZO), windkracht (+15 knopen) en temperatuur (boven 10 gr) beperkt (5 tot 10x per jaar) gevaren wordt. De dagen waarop kiten hier mogelijk is zijn daarom wel heel belangrijk voor kitesurfers en ondernemers die direct of indirect met kitesurfen hun brood verdienen.</p> <ul style="list-style-type: none"> uit NEA I: "Omdat onduidelijkheden bestaan over het gebruik in ruimte en tijd door kitesurfers en IHD zijn significant negatieve effecten op broedvogels en rietbroedvogels op voorhand niet met zekerheid uit te sluiten. Aanbevolen wordt om met de terreinbeheerders en NKV mogelijkheden voor mitigatie voor beide locaties nader te onderzoeken (tabel 3.2)." uit NEA II: "Tijdens het overleg met betrokkenen op 17 december 2009 zijn enkele mogelijkheden voor mitigatie besprokenAlle aanwezigen stemden destijds in met de maatregel om de kitezone 400 m in noordwestelijke richting te verschuiven, op het water duidelijk te markeren met boeien en de zuidgrens af te zetten met een fysieke barrière in het water. Daarmee is er geen risico op meer dan geringe verstoring van IHD en kan kitesurfen hier jaarrond worden toegestaan. Nadien heeft echter in de kustzone ten noorden van de huidige kitesurflocatie natuurontwikkeling plaatsgevonden. Omdat de nieuwe kitezone niet kan worden gerealiseerd, dient de bestaande kitezone duidelijk op het water te worden gemarkeerd met boeien en dient de zuidgrens te worden afgezet met een fysieke barrière in het water. Bij de opstapplaats wordt een informatiepaneel met spelregels geplaatst. Op de bestaande locatie kan kitesurfen alleen worden toegestaan in het zomerhalfjaar (april tot en met september). Buiten deze periode is de locatie gesloten om significante effecten op IHD uit te sluiten." bij Medemblik ligt aan zuidzijde een natuurgebied. De kitesurfers komen hier niet omdat de plek omgeven is door bomen, diep water, gevaarlijke rotsblokken Aan de kust van Medemblik is een flink recreatiegebied gerealiseerd voor jaarrond recreatie <p>Zienswijze</p> <ul style="list-style-type: none"> de onderbouwing van het nemen van "beperkende maatregelen" (zonerings in tijd en plaatsen van een fysiek barrière) is ondeugdelijk. Zie paragraaf 2. gebruik van de kitesurflocatie jaarrond plaatsen van een fysiek barrière is onnodig en gevaarlijk voor kitesurfers

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
De (verwachte) bijdrage van het creëren van natuur “Koopmanspolder” op de instandhoudingsdoelen heeft is niet in beeld gebracht. Er is wel onderzoek gedaan naar de natuurontwikkeling in de Koopmanspolder, met positieve ontwikkelingen tav waterkwaliteit en vis, zie : https://www.helppdeskwater.nl/onderwerpen/water-ruimte/waterkwantiteit/achteroevers/achteroever-0 .	geen
Zie antwoord bij zienswijze #118 - 48094853, Algemeen deel	geen
Algemeen geldt dat (in binnenwater) kiten niet is toegestaan, tenzij er ontheffing is verleend volgens het Binnenvaart Politie Reglement BPR én uit een toetsing aan de Wnb (of zijn rechtsvoorganger de Nbw) is gebleken dat er (ook in cumulatie) geen significante gevolgen van zijn te verwachten.	geen
Overigens wordt in het beheerplan geen specifieke ‘afsluiting’ van gebieden voor kiten voorgesteld. Er is geen alternatieve locatie voor Andijk gevonden, zie zienswijze #72 - 48052527.	
De effecten zijn beschreven in de Nadere Effecten Analyse, op basis waarvan een zonerings- en periodisering is toegepast. Een aan te brengen barrière zal (moeten) worden getoetst aan de veiligheid voor gebruikers.	geen
Een fysieke begrenzing wordt hier (kitesurflocatie Enkhuizen) overigens niet voorgesteld in het beheerplan, wel een duidelijke markering aan de noordzijde tot op minimaal 1 km van de aalscholverkolonie op De Ven.	
Zie de beantwoording van zienswijze #36 - 48094853 over vergunningplicht voor kiten in binnenwater.	
Zie antwoord bij zienswijzen #37 - 48094853 en #72 - 48052527	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
39	48094853	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	<p>Schellinkhout:</p> <ul style="list-style-type: none"> tabel 3.4. uit NEA I: " Geel, activiteit heeft in deze maanden mogelijk een klein negatief effect op een of meerdere IHD, maar deze zijn zeker niet significant. Er wordt in beheerplan gemeld dat er een beperking (in de periode) is om het kitesurfen op Schellinkhout toe te staan. Dit blijkt niet uit de 'Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied' die is uitgevoerd. Daarin wordt vermeld dat kitesurfen op de locatie Schellinkhout hooguit geringe negatieve effecten heeft, deze effecten geen belemmering vormen voor (het halen van) de doelen, niet significant zijn en hier jaarrond toegestaan worden. <p>Zienswijze: Jaarrond kitesurfen toestaan.</p>
40	48094853	Effecten en doelsoorten, Verstoring	IJsselmeer	<p>Voor de spot Workum kunnen volgens het ontwerpbeheerplan negatieve effecten van kitesurfen op een aantal doelsoorten niet worden uitgesloten. In het Natura 2000 ontwerp beheerplan is er voor alle locaties dus ook Workum een verstoringsafstand van 700 meter gehanteerd. Dit getal is gebaseerd op Krijgsveld et al. 2008. Vreemd genoeg is gekozen voor het niet generieke getal van 700 meter en niet voor de voor de doelsoorten of hun groep gepubliceerde getallen. (In Tabel 1: Doelsoorten Workum zijn de soorten voor Workum en hun specifieke verstoringsafstanden volgens Krijgsveld weergegeven. De brontabel uit bijlage 6 van Krijgsveld et al daaronder. Tabel 1: Doelsoorten Workum)</p> <p>Uit de bovenstaande vlucht afstanden zou moeten worden geconcludeerd dat voor de doelsoorten in Workum een verstoringsafstand van 566 in ieder geval voldoende zou moeten zijn. Het is echter maar zeer de vraag of de in Krijgsveld gerapporteerde getallen voor Ganzen (de soort met de grootste verstoringsafstand) betrekking hebben op ganzen op het water. Waarschijnlijker betreft dit cijfers verzameld op het land (in de tabel bij elkaar opgeteld). Aangezien ganzen op het water minder van predatoren hebben te duchten dan op het land zou de verstoringsafstand op het water wel eens flink kleiner kunnen zijn.</p> <p>Uit de eerste gegevens van het door Altenbrug&Wymenga (Rapport A&W 2254- in opdracht van RWS) uitgevoerde onderzoek 'Slikken van Voorne' blijkt dat de meeste door kitesurfers verstoorte vogels reageren door een beperkt aantal (tientallen) meters verderop te gaan zitten.</p> <p>Daarnaast is er volgens vogel tellingen (tabel 1 laatste kolom) sinds 1997 sprake van een toename van de lepelaars, ganzen populaties in het IJsselmeergebied. Dit is precies de periode waarin kitesurfen als sport is opgekomen en sterk is gegroeid. Dit heeft de vogelpopulaties niet belet positieve trends te laten zien. Voor zover de kleinere soorten (die volgens Krijgsveld et al. 2008 beduidend minder verstoringgevoelig zijn) negatieve trends laten zien is het niet aannemelijk dat Kitesurfen een belangrijke rol factor is in de populatie trends. (Voor spot zie toelichting zienswijze 1.1.1 - 1.1.3). We vinden het noodzakelijk is meer onderzoek te doen naar mate en gevolgen van interactie tussen kitesurfers en vogels (zie als voorbeeld jaarrapport A&W 2254).</p>
41	48094853	Effecten en doelsoorten, Verstoring	IJsselmeer	<p>Het is in onze ogen niet aannemelijk dat er ook maar enig significant negatief effect mag worden verwacht van kitesurfen op de populaties van de doelsoorten in het IJsselmeergebied nabij Workum. Dit op basis van onderstaande argumenten (op basis van openbare kwantitatieve gegevens).</p> <ul style="list-style-type: none"> Het gebied gebruikt door kitesurfen is in ruimte (7% van Workum tot Gaast) en in tijd (25% van de dagen van het jaar) relatief zeer gering. Hiermee is voor de vogels over een geheel jaar slechts $0,7 \times 0,25 = 0,0175$ (1,75%) van het potentieel geschikte rust en foerageergebied niet bruikbaar door kitesurfen. Het voorgestelde halveren van de locatie levert dus c.a 0,8 % extra rust en foerageergebied op. Het is aannemelijk dat de vogels bij aanwezigheid kitesurfers maximaal één maal per dag verstoord worden en in de overige 93% geschikt rust/foerageer gebied hun heil zoeken. De populaties van de grotere doelsoorten in het IJsselmeergebied ontwikkelen zich positief sinds kitesurfen zijn intrede heeft gedaan. Er is niet aannemelijk gemaakt dat beschikbaar areaal een beperkende factor is voor de populatie. Handhaven van huidige grenzen kan goed met voorlichting en sociale controle door kitesurfscholen en kitesurfers onderling. Een stenendam leidt tot letselschade bij kitesurfers.
42	48094853	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	<p>Muiderberg:</p> <ul style="list-style-type: none"> het betreft een jaarrond vergunde kitesurflocatie fysieke afscheiding westgrens Één van de concrete maatregelen zoals beschreven is 'Afzetting', ofwel: Verkleining van de nu al (te) kleine spots zoals Muiderberg. Dit brengt de veiligheid onnodig in het gedrang. Fysieke afscheiding (zoals bij Muiderberg geopperd wordt) kan heel gevaarlijk zijn, ervan uitgaande dat het hier zal gaan om een dam/obstakel. Dit zijn ook spots waarop mensen het kitesurfen pas leren, met een dergelijk obstakel is dit niet meer zo veilig als dat dat nu is.

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Er zijn zes kitelocaties aan het Markermeer onder voorwaarden vrijgesteld van vergunningplicht Wnb, waarvan er drie extra vrijstellingsvoorwaarden hebben gekregen (naast de algemene voorwaarde dat ze niet in betekenende mate mogen zijn veranderd sinds het moment van toetsing). De twee helemaal vrijgestelde zijn: Schellinkhout en Edam (maar bij beide staat in paragraaf 5.1 dat het dan om kiten buiten de wintermaanden gaat, wat volgens de NEA niet zou hoeven - dit zal worden aangepast) en de andere drie betreffen Warder (april t/m september), Hemmeland (april t/m juni, duidelijker begrenzing vooral aan zuidzijde) en Muiderberg (jaarrond, duidelijker begrenzing aan westzijde).

'buiten de wintermaanden' schrappen in paragraaf 5.1 en tabel 1.1 in Bijlage A.

Zie ook de beantwoording van de zienswijzen # 5 - 47844655 (Schellinkhout) en #44 - 48094853 (Edam).

Zie antwoord bij zienswijze #37 - 48094853

geen

Zie antwoord bij zienswijze #37 - 48094853

geen

In het beheerplan is opgenomen dat bij Muiderberg de westgrens van de kitesurflocatie dient te worden afgezet met een fysieke afscheiding in het water. Een aan te brengen fysieke afscheiding zal (moeten) worden getoetst aan de veiligheid voor gebruikers. Afspraken hierover zullen nader worden gespecificeerd in de uitvoeringsorganisatie van voortouwnemer en bevoegde gezagen.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
43	48094853	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	Markermeer & IJmeer	<p>In het ontwerp beheerplan wordt onder “5.1 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke Voorwaarden” vermeld dat kitesurfen op de locatie Edam uitsluitend buiten de wintermaanden is toegestaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit de NEA II (pagina 27): “Edam (locatie niet in eerste fase van NEA getoetst) Bij Edam bestaan nu twee kitesurfzones (in gebruik na 1 oktober 2005): noord respectievelijk zuid van de haven. Voor de zuidelijke locatie is een Binnenvaart Politie Reglement (BPR) vergunning niet waarschijnlijk, deze locatie vervalt daarom. Voor de noordelijke locatie vormt kitesurfen geen belangrijke belemmering voor IHD: het kiten vindt weliswaar plaats aan de zuidrand van een belangrijk gebied voor IHD (kustzone voor Polder Zeevang), maar de verstoringzone overlapt ruimtelijk maar in zeer beperkte mate en dan alleen in het winterhalfjaar (cf. Aarts & Grandiek 2010). Kitesurfen kan op deze locatie jaarrond worden toegestaan (en kan als zodanig in het beheerplan worden vrijgesteld van vergunningplicht (dit laatste punt komt hieronder aan de orde). • Edam Noord: Zie NEA II: kitesurfen jaarrond toestaan en corrigeren in beheerplan • Edam Zuid: Hier wordt aantoonbaar sinds begin 2005 gekitesurft, zijn eventuele nautische veiligheidsbezwaren via zonering te mitigeren.
44	48094853	Bestaand gebruik, NEA/toetsing	Markermeer & IJmeer	<p>(als vervolg op bovenstaande) Wij verzoeken u om kitesurfen hier als “bestaand gebruik” aan te merken. Indien er geen verstoring wordt aangetoond kan deze locatie worden opgenomen onder “ 5.2 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden” (zonering via betonning).</p>
45	48094853	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Markermeer & IJmeer	<p>De onderbouwing van verstoring specifiek op de locaties Hemmeland, Warder en is zoals in paragraaf 2 genoemd ondeugdelijk onderbouwd en rechtvaardigt geen beperkende maatregelen.</p> <p>Eerst dient er voor de daar levende vogels én voor de juiste weersomstandigheden (15 knopen, windrichtingen Oost/NO/Noord) onderzoek te worden gedaan naar verstoring van vogels. Ten tweede moet aangetoond worden dat ‘verstoring’ ook leidt tot het niet halen van de instandhoudingsdoelen.</p>
46	48094853	Algemeen, Redactioneel	Markermeer & IJmeer	<p>De gemeente Amsterdam heeft in haar visie Amsterdam watervisie 2040 (blz 47) opgenomen: “Het kitesurfen is een andere snelgroeiende watersport, met een grote groep beoefenaars in Amsterdam. We willen verkennen of er bij de ontwikkeling van IJburg fase 2 een officiële kitesurfplek aan het IJmeer kan worden gerealiseerd.”</p> <p>Wij verzoeken u IJburg als potentiële kitesurflocatie in het beheerplan op te nemen.</p>
47	48094853	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Eemmeer & Gooimeer	<p>Blaricum (Stichtsebrug):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hier wordt aantoonbaar sinds 2005 gekitesurfd, zijn eventuele nautische veiligheidsbezwaren gemakkelijk via zonering te mitigeren. In het beheerplan Eemmeer & Gooimeer wordt de locatie niet als verstoringgevoelig gebied aangewezen. <p>Wij verzoeken u om kitesurfen hier als “bestaand gebruik” aan te merken. Indien er geen verstoring wordt aangetoond kan deze locatie worden opgenomen onder “ 5.2 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden”.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Zie beantwoording zienswijze #39 - 48094853

Zie beantwoording zienswijze #39 - 48094853

Kitesurflocatie Edam (bedoeld wordt hier Edam-Noord) is in het Beheerplan opgenomen als vrijgestelde vergunningplichtige activiteit zonder specifieke voorwaarden, buiten de wintermaanden (is opgenomen in § 5.1). De NEA-II geeft echter aan dat kitesurfen voor deze locatie geen belangrijke belemmering voor de instandhoudingsdoelen vormt. Kitesurfen kan op deze locatie (Edam-Noord) daarom jaarrond worden toegestaan, en kan als zodanig in het beheerplan worden vrijgesteld van vergunningplicht zonder specifieke voorwaarden (maar wel met de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen). Voor de kitesurflocatie bij Edam-Zuid is echter geen vergunning BPR verleend, en kitesurfen is daar dan ook niet toegestaan.

In paragraaf 5.1 en tabel 1.1 Bijlage A van gebiedsdeel Markermeer & IJmeer: 'Edam' vervangen door 'Edam-Noord' en '(buiten de wintermaanden)' verwijderen.

Wij menen dat de NEA 1 wel een goede onderbouwing geeft voor mogelijk significante effecten buiten de vrijgestelde perioden voor de kitelocaties Warder en Hemmeland. Zie verder het antwoord bij zienswijze #37 - 48094853

geen

Het beheerplan bevat geen 'potentiële activiteiten' zonder dat deze getoetst zijn aan die instandhoudingsdoelstellingen. In geval van locatie IJburg is dat (nog) niet gebeurd. Bij uw verkenning en het eventueel aanpassen van het bestemmingsplan is toetsing van het kitesurfen aan de instandhoudingsdoelen dan ook aan te raden. Zie verder het antwoord bij zienswijze #36 - 48094853.

geen

Kitesurfen op locatie Blaricum is niet toegestaan, omdat het gebruik daar niet vergund is.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
109	48094853	Inrichting en beheer, Maatregelen	Algemeen	Verstoringsafstand 700 meter als uniform uitgangspunt niet onderbouwd Alle beleidsstukken over Natura 2000 geven aan dat kitesurfen vanaf 700 meter verstoring geeft van vogels. Dit is slechts op één enkel onderzoek (Jansen et al 2008) gebaseerd. Het wordt in het rapport van Krijgsveld et al 2009 overgenomen, maar met een voorbehoud bij de hardheid van deze uitkomst. Er staat op pagina 7: "De verstoringsafstanden die in het rapport zijn beschreven zijn gebaseerd op bestaand onderzoek in bestaande unieke situaties. Deze verstoringsafstanden kunnen niet geïnterpreteerd worden als universele, absolute waarden. Afhankelijk van omgeving, groeps grootte, seizoen, etc., treden verschillen in verstoringsafstanden per soort op. Het rapport is uitdrukkelijk niet bedoeld ter vervanging van het onderzoek naar mogelijke effecten van een bepaalde ingreep op bepaalde soorten." In de beschikbare literatuur zijn ook andere onderzoeken te vinden (van Rijn et al 06) waarin vaak beduidend geringere verstoringsafstanden worden gevonden (300 meter). Verder kan op basis van literatuur aannemelijk worden gemaakt dat de verstoringsafstand sterk afhankelijk is van: 1 Vogelsoort, 2 Populatie 3 Gewenning. Onlangs is voor de locatie "Slikke van Voorne" door bureau Altenburg&Wymenga in opdracht van Rijkswaterstaat (Sanne van den Heuvel Adviseur Natura 2000, Regiocoördinator RK&V) een onderzoek uitgevoerd naar verstoring van vogels door kitesurfers. In het jaarrapport 2016 "Slikke van Voorne" (A&W rapport 2254) zijn de eerste aanwijzingen dat verstoringsafstanden aanzienlijk korter (300 tot 400 meter) zijn. Bovendien blijkt dat vogels een dynamisch gedrag laten zien t.o.v. kitesurfers, ze hanteren een afstand tot kitesurfers en bewegen met de kitesurfers mee. Conclusie is dat de relatie tussen kitesurfen, verstoring en instandhoudingsdoelstellingen nog zodanig onduidelijk is, dat dit geen reden kan zijn voor beperkende maatregelen.
110	48094853	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Algemeen	Er wordt aangenomen dat het oppervlak verstoring Natura 2000-gebieden onevenreding groot is. Kitesurfen concentreert zich op een beperkt aantal spots met beperkte oppervlakte. De gezamenlijke oppervlakte van de Natura 2000 gebieden is 1,1 miljoen hectare, waarvan 69% bestaat uit water, omgerekend is dat 759.000 hectare wateroppervlak. De gezamenlijke geregistreerde (gedoogde en aangevraagde) en in gebruik zijnde kitesurfslocaties beslaan ongeveer 1600 hectare (circa 80 locaties maal 20 hectare). Deze kunnen uitsluitend in gebruik zijn bij de combinatie van een geschikte windrichting (aanlandig tot parallel met de kustlijn) en windkracht (boven circa 15 knopen). Als alle kitesurfslocaties volledig overlappen met de Natura2000 gebieden is in het ergste sprake van een biotoop verlies van 0,2%. Dit is een vrij grof rekenvoorbeeld, als het uitgangspunt is dat een goede balans wordt gezocht tussen ecologische waarden en hetgeen particulieren en ondernemers willen, mag verwacht worden dat de meerwaarde van natuurdoelen beter op kwantitatieve wijze wordt betoogd. Het zou duidelijk moeten zijn of het gewonnen % toegevoegd areaal of verwachte groei van een populatie wordt afgezet tegen de impact op de belangen van particulieren (kitesurfers) en ondernemers.
111	48094853	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Algemeen	Er wordt aangenomen dat het oppervlak gebruikt door kitesurfslocaties / kitesurfen onbruikbaar als areaal voor doelsoorten. De meeste locaties aan de zuid- en westkant van het IJsselmeer (Medemblik, Andijk en Enkhuizen) zijn alleen kitesurfbaar bij ZO-O-NO-N en voldoende wind (+12knopen). NB ZW windrichting is dominant in Nederland. Dat komt neer op ongeveer 10% van alle dagen in het jaar. De overige 90% van de tijd zijn deze kitesurfzones dus wel bruikbaar als leef- en rustgebied voor watervogels. Verder moet rekening gehouden worden met het feit dat de omstandigheden die voor kitesurfers gunstig zijn (harde aanlandige wind) voor veel vogelsoorten onaantrekkelijke condities oplevert, ongeacht de aanwezigheid van kitesurfers (golven en wind zorgen naar verwachting voor grotere energie uitgave bij verplaatsen, foerageren of juist positie houden.)
112	48094853	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Algemeen	Er wordt aangenomen dat verstoring van een vogel door kitesurfen significante invloed heeft op zijn individuele overlevingskans en/of reproductie. Dit is meermalen gesuggereerd maar de NKV kent geen studies die dit aantonen of op basis van empirische gegevens aannemelijk maken. Wanneer het gaat om verstoring op foerageerlocaties zijn er naar verwachting doorgaans goede alternatieve foerageerlocaties voorhanden binnen bereik van de vogels. Verstoring op een voor kitesurfen geschikte dag zal eenmalig zijn aangezien op de populaire spots er doorgaans de hele dag kitesurfers bezig zullen zijn. Het ontwerp beheerplan kwantificeert nergens de proportie van het totale areaal en/of tijd dat areaal door kitesurfen ongeschikt zou kunnen zijn voor gebruik door vogels.
113	48094853	Effecten en doelsoorten, ANT/Voedsel voor soorten	Markermeer & IJmeer	Het Natura 2000 beheerplan geeft aan dat behoud van natuur en biodiversiteit het doel is. Daarnaast blijkt uit Advies Autonome Neerwaartse Trend IJsselmeer, waarnaar het beheerplan verwijst, dat door succesvolle aanpak van milieuvervuiling in de grote rivieren het IJsselmeer en Markermeer schoner werden en daar een meer 'natuurlijke' situatie ontstond: met minder (soorten) vogels. Zorgvuldig lezen van dit rapport toont aan dat de overheid ook de conclusie had kunnen trekken dat het Markermeer bij uitstek geschikt is voor kitesurfen en andere vormen recreatie. Die overweging wordt echter niet genoemd in de ANT-studie, deze behandelt verder juist (menselijke) maatregelen om de soortenrijkdom te verbeteren. In breder perspectief zien we dat het beleid dus niet alleen gericht is op 'behoud' maar ook op aanleg van nieuwe natuur en biodiversiteit (zie ook het project Markerwadden).

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>De Wet Natuurbescherming vraagt een andere werkwijze: zijn effecten onduidelijk, dan zal het bevoegd gezag het voorzorgbeginsel toepassen. Dat houdt in dat de tot dan beschikbare kennis wordt gebruikt voor het bepalen van effectrelaties. 'Aanwijzingen' voor nieuwe effectafstanden zijn nog geen reden om van dit voorzorgbeginsel af te wijken. Pas als nieuw onderzoek onderbouwing geeft van nieuwe effectafstanden, is dit reden tot heroverweging van maximale verstoringsafstanden.</p>	<p>geen</p>
<p>Het gaat in het beheerplan om de verstoringsaspecten en populaties, niet primair om de grootte van het verstoringsgevoelige gebied. In het binnenwater heerst in principe de regel dat kiten vanwege de nautische veiligheid (via het Binnenvaart Politie Regelement) nergens is toegestaan, tenzij er een ontheffing is verleend na een toetsing van een bepaalde locatie op die veiligheidsaspecten. Alle plekken waar nu gekitesurft mag worden, hebben zo'n ontheffing en zijn vervolgens ook getoetst op hun mogelijke effecten op instandhoudingsdoelstellingen van mogelijk aan verstoring blootgestelde (water)vogels.</p> <p>Mocht er dan inderdaad behoefte bestaan aan meer en/of andere kitesurflocaties (in de toekomst), dan is de procedure: eerst nagaan of er een ontheffing van het Binnenvaart Politie Regelement afgegeven kan worden (toets aan nautische veiligheid, bevoegd gezag Rijkswaterstaat, een procedure die niets met het beheerplan of met Natura 2000 te maken heeft). Kan zo'n ontheffing worden verleend, dan moet getoetst worden aan de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen, waarvoor het beheerplan een toetsingskader biedt.</p>	<p>geen</p>
<p>Elke watersport stelt eigen eisen aan de uitoefening ervan. De kwetsbaarheid van de Gouwzee heeft geleid tot het beperken van de watersport, omdat op basis van de huidige kennis het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar komt.</p>	<p>geen</p>
<p>Het is niet gezegd dat een slechts één dag durende verstoring niet significant kan zijn. Iedere vogel zal iedere dag moeten eten en rusten. Uitwijken kan, maar ook dat betekent verstoring van het voorkeursgedrag, hetgeen kan leiden tot extra energieverlies van zowel de uitwijkende vogels als van de vogels die gebruik maken van de gebieden waarnaar uitgeweken wordt. Hard onderbouwd aantonen dat verstoring ook op populatieniveau (behalve dan dus op individueel niveau) tot onacceptabele gevolgen kan leiden (lees: afname van lokale populaties) vraagt fundamenteel onderzoek. De bewijslast is echter omgekeerd: van de potentiële verstoorders (hier dus de kites) moet aannemelijk worden gemaakt dat ze geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben onder de voorwaarden (aard, omvang, plaats, tijdstippen, duur etc. van de activiteit) waaronder het in het beheerplan is toegestaan.</p>	<p>geen</p>
<p>Het Aanwijzingsbesluit Natura 2000 Markermeer & IJmeer is vastgesteld door het bevoegd gezag, en leidend voor het Beheerplan. Het beheerplan en de bijbehorende maatregelen zijn gericht op het (kunnen) behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in het Aanwijzingsbesluit.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
114	48094853	Algemeen, Sociaal- economische aspecten	Algemeen	Nadelige gevolgen t.a.v. veiligheid en economie. Bij een verlaging van het aantal locaties of beperking in het seizoen van locaties, wordt de druk op overgebleven locaties groter, te groot. Dat kan zorgen voor (onnodige) botsingen en kites die in elkaar raken, met kans op voorkombaar noodzakelijk letsel. Een ander gevolg is dat ook minder ervaren, recreatieve kites naar Noordzeestrand gaan. Dit is minder veilige i.v.m. de stroming, de directe diepte en golven. Hierdoor zullen onervaren kites vaker in serieuze problemen komen. Verder zullen ondernemers die direct of indirect afhankelijk zijn van de kitesurfmogelijkheden minder kunnen verdienen en gaan er banen verloren. Denk in de IJsselmeergebieden aan de kitesurfscholen (naar schatting circa 30 met 150 instructeurs) de (surf)-sportwinkels en horeca welke afhankelijk zijn van activiteiten in en rond de kitesurf gebieden. Ook doordat het toerisme kan afnemen: Grote aantallen Duitse kitesurftoeristen (welke vaak overnachten) zullen Nederland sneller overslaan.
115	48094853	Bestaand gebruik, Overig	Algemeen	Niet alle locaties met bestaand gebruik zijn meegenomen. Niet alle kitesurflocaties waar al jaren wordt gekitesurfd zijn vermeld. Het betreft Pampushaven Zuid, Blaricum (Stichtsebrug), IJburg, Lelystad en Almere IJmeerdijk.
116	48094853	Bestaand gebruik, Overig	Algemeen	Locaties op nemen als vergunde locatie (Lelystad, Almere-IJmeerdijk, Elburg, Urk) of opnemen als bestaand gebruik (Almere-Pampushaven Zuid). Uitgebreid beschreven in zienswijze.
120	48094853	Grenzen / externe werking	IJsselmeer	Inspreker stelt / vraagt: <ul style="list-style-type: none"> • de onderbouwing van het nemen van “beperkende maatregelen” (Sluiting) is ondeugdelijk. Zie paragraaf 2. • de locatie wordt beperkt gebruikt en kitesurfen kan hier dus nauwelijks significant verstorend zijn (nader onderzoek nodig) • wij zouden graag zien welke (verwachte) bijdrage het creëren van natuur “koopmanspolder” op de instandhoudingsdoelen heeft • welke alternatieve locatie is er gevonden?
43	48104461	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	Deze zienswijze is gericht op kitesurfen, daar deze watersport in het ontwerpbeheerplan onder een aparte paragraaf is opgenomen. Ten aanzien van het kitesurfen willen wij u het volgende verzoeken: Lelystad staat in het ontwerpbeheerplan niet aangemerkt als kitesurflocatie. In het kader van Natura2000 heeft de provincie Flevoland op 15 maart 2016 een Natuurbeschermingswetvergunning afgegeven aan Stichting Hoekipa Dijk t.b.v. kitesurfen binnen een door Rijkswaterstaat en de provincie Flevoland bepaald gebied en in de maanden zoals in de voorwaarden van de vergunning beschreven staat. De vergunning is als bijlage toegevoegd. Het verzoek is de kitesurflocatie in Lelystad op te nemen in het definitieve Beheerplan N2000 IJsselmeergebied.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie verder de beantwoording van zienswijze #49 - 4808567 (IJsselmeer) over de wijze waarop economische belangen van de waterrecreatiesector zijn meegenomen bij het opstellen van het beheerplan.	geen
Locaties Almere IJmeerdijk en Lelystad zijn vergund na de getoetste situatie (31 maart 2010) en zijn daarom niet opgenomen in het Beheerplan. Kitesurfen op locaties IJburg, Pampushaven en Blaricum is niet toegestaan.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #115 - 48094853 Kitesurfen op locaties Elburg en Urk is niet gestaan.	geen
<p>Antwoorden puntsgewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De zorgplicht gebiedt het bevoegd gezag voldoende rust voor het bereiken van en behouden van de instandhoudingsdoelen te garanderen. Vanuit de zorgplicht is er een omgekeerde bewijslast: als niet kan worden uitgesloten dat recreatieve activiteiten mede de oorzaak kunnen zijn van het niet bereiken van instandhoudingsdoelstellingen van vogelsoorten die kwetsbaar zijn voor verstoring vanwege hun voorkomen in ruimte en tijd, moet het Beheerplan maatregelen treffen die een dergelijke verstoring mitigeren. • Hier geldt iets vergelijkbaars. Het betreft hier een kwetsbaar gebied, om die reden kan van kitesurfen, in welke omvang dan ook, geen sprake zijn. Kitesurfen op locatie Andijk is niet vergund, en derhalve verboden. • Voor de effecten van de Koopmanspolder op de instandhoudingsdoelen zie het antwoord op zienswijze #34-48094853. • De alternatieve locatie is de nieuwe kitesurflocatie bij de Hurkende Man (Lelystad). 	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #115-48094853.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
121	48107603	Inrichting en beheer, Maatregelen	Algemeen	<p>Voortouwnemer Rijkswaterstaat introduceerde aanvankelijk de zogenaamde ‘kaderstellende aanpak’, waarin vanwege vermeende autonome groei van de watersport uit voorzorg bufferzones in gesteld zouden worden in het water en rondom belangrijke rust, rui- en/of foerageergebieden van beschermde vogels. In deze bufferzones zou het gebruik door de recreatievaart worden beperkt of verboden. In ruil daarvoor zou ontwikkelingsruimte worden geboden aan het bedrijfsleven. HISWA vreesde (en vreest) dat door dergelijke preventieve zonering grote gebieden afgesloten zullen worden voor recreatie, zonder dat daar een directe aanleiding of noodzaak toe is. Bovendien vond HISWA dat het beheerplan onvoldoende garanties bood voor de voorgestelde ontwikkelingsruimte.</p> <p>Discutabele relatie tussen varende boten en verstoring</p> <p>Bij deze kaderstellende aanpak werd er zonder meer van uitgegaan dat autonome groei van de watersport een verstorende werking zal hebben op de vogelstand. Echter, een (negatieve) relatie tussen de omvang van de populatie vogels en het varen met boten heeft men nooit op wetenschappelijke wijze kunnen aantonen. HISWA vond en vindt daarom dat er onvoldoende grond is voor een verregaande maatregel als preventieve zonering.</p> <p>De recreatiesector heeft in reactie hierop in haar landelijke samenwerkingsverband Regiegroep Recreatie & Natuur (RNN = HISWA Vereniging, RECRON, Koninklijk Horeca Nederland, Sportvisserij Nederland, ANWB en Nederlands Platform voor Waterrecreatie) een alternatief voor de kaderstellende aanpak opgesteld: de recreatieladder. Monitoren is daarin het centrale begrip.</p> <p>Pas als er sprake is van geconstateerde groei en daarbij behorende significante effecten aantoonbaar in relatie tot de recreatiesector staan, kunnen er mitigerende maatregelen getroffen worden, variërend van zeer licht (voorlichting, gedragscodes) tot zwaar (tijdelijke afsluiting in relatie naar plaats, tijd en soort). De recreatieladder is vervolgens verder uitgewerkt naar het ‘stappenplan IJsselmeer’ (de denklijn), waarna het ‘Jan advies’ volgde, het juridische advies van Rijkswaterstaat inzake de borging van onzekerheden bij autonome groei. Algemene kanttekeningen van de RNN op het JAN advies (2010)</p> <ul style="list-style-type: none"> • De RNN geeft aan dat zij in het algemeen zeer terughoudend is met het op voorhand nemen van preventieve maatregelen. Door uitvoering te geven aan de “denklijn” die onderwerp was van het Jan advies, mitigeert de watersport op voorhand ontwikkelingen waarvan niet zeker is of zij ooit zullen plaatsvinden. • De RNN is verheugd dat in het Jan advies wordt gesteld dat de watersport door het met succes volgen van de “denklijn” zou voldoen, aan de vereisten van de Natuurbeschermingswet 1998. Belangrijk daarbij is dat is vastgesteld dat deze conclusie ook geldt voor initiatiefnemers van nieuwe plannen en projecten. Zij mogen ervan uitgaan dat een toename van vaarbewegingen/veranderd vaargedrag als gevolg van nieuwe plannen of projecten, bij succesvolle uitvoering van de denklijn door de watersport, geen significant negatief effect zal hebben.
122	48107603	Inrichting en beheer, Gedragscode	Algemeen	<p>Van belang is dat voor gedragsbeïnvloeding een gedragscode ‘waterrecreatie IJsselmeer’ ontwikkeld wordt met een gezamenlijk en gedragen communicatiestrategie.</p>
123	48107603	Gebruiksvormen, Jachthavens	Algemeen	<p>Mede vanwege de hierboven aangedragen onderzoeken (zie zienswijze), maar ook ‘de praktijk’ valt niet te verwachten dat de vloot toeneemt. Vanwege de neergaande trend zullen jachthavens niet overgaan tot uitbreiding van het aantal ligplaatsen. In sommige gevallen zal sanering eerder aan de orde zijn.</p> <p>De in het concept beheerplan gebruikte cijfers zijn al lang achterhaald. HISWA vindt het noodzakelijk dat de cijfers die in het beheerplan genoemd worden middels nieuw onderzoek geactualiseerd worden en dat de trends zoals hierboven aangegeven zijn, worden weergegeven.</p>
124	48107603	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Algemeen	<p>Andere autonome ontwikkelingen: Er wordt gesproken over significante effecten van autonome ontwikkelingen in de watersport, die niet zijn uit te sluiten. Dit zou voornamelijk te maken hebben met klimaatverandering (langere recreatie seizoenen) en mogelijke technische innovaties, waardoor recreanten ook in de wintermaanden van het gebied gebruik kunnen gaan maken.</p> <p>Hoewel HISWA bekend is met technische innovaties die het mogelijk maken om langer op de boot te verblijven, is het zeker niet zo dat dit een fenomeen is van de laatste jaren. In het IJsselmeergebied varen veel grote boten, welke al sinds 15 jaar of langer zo uitgerust zijn dat ook verblijf in de winter tot de mogelijkheden behoort. Het is zeker niet zo dat dit een verschijnsel is van de laatste jaren.</p> <p>Verder is het van belang om een groot onderscheid te maken tussen kleine en grote boten. Kleine bootjes kunnen eventueel dicht bij de oever in de buurt van de kwetsbare vogels komen, grote boten kunnen dat zeer zeker niet. Het ligt niet voor de hand om aan te nemen dat de kleine recreatievaart in de wintermaanden gaat toenemen, ook niet door technologische innovaties. Een aparte groep vormen wellicht de windsurfers, echter ook daar is zover wij weten geen echte groei te verwachten.</p> <p>HISWA is van mening dat er in het concept beheerplan ten onrechte veel gewicht wordt gegeven aan de significante ontwikkelingen effecten van autonome ontwikkelingen. HISWA verzoekt om dit nader te onderzoeken en de uitkomsten te verwerken in het beheerplan.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

We hebben in de verwoording van het omgaan met de belangrijke rustfunctie van grote (kust)delen van het IJsselmeergebied voor watervogels en de daartoe voorgestelde maatregelen de denklijn gevolgd die in het proces samen met de genoemde partijen is uitgezet. Hiervan is alleen afgeweken in een beperkt aantal zeer specifieke situaties waarin aantoonbaar is onderbouwd dat echte afsluiting de enige zinvolle borging was van de rust die voor het duurzaam bereiken en behouden van een of meer instandhoudingsdoelstellingen voor vogels nodig is. Bovendien geldt dat slechts voor twee nieuwe gebieden (IJsselmonding en Kreupel). En nog twee TBB-gebieden die dienen als compensatie voor het Waterfront Harderwijk. Alle overige via TBB af te sluiten gebieden waren ook in de oude Natuurbeschermingswet al afgesloten (althans voor die delen van het jaar waarin hun rustfunctie voor watervogels het meest prominent is) en is deze oude situatie bestendigd via nieuwe TBB-en.

geen

Er wordt in samenwerking met de recreatiesector en uw organisatie gekeken welke middelen ingezet kunnen en gaan worden om de gedragscode meer bekendheid te geven bij de gebruikers van het IJsselmeergebied. De gedragscode is een initiatief van de sector en de sector heeft ook een belangrijke rol om de bekendheid van de code bij hun achterban te vergroten.

geen

Zie antwoord bij #68 - 48052527

geen

In alle gevallen waarin onvoldoende onderzocht is of een bepaalde activiteit of de te verwachten ontwikkeling daarin tot significante effecten kan leiden, verplicht het voorzorgbeginsel ons ertoe om uiterst terughoudend om te gaan met het al op voorhand toestaan van deze te verwachten autonome ontwikkelingen, indien het denkbaar is dat deze significante gevolgen kunnen hebben.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
125	48107603	Gebruiksvormen, Jachthavens	Algemeen	<p>Hoewel in voorgaand beschreven dat jachthavenuitbreiding niet meteen voor de hand ligt, is het noodzakelijk om wederzijds heldere afspraken vast te leggen in het beheerplan over de inhoud van informatie die door initiatiefnemers van nieuwe plannen of projecten moet worden aangeleverd aan het bevoegd gezag. Door opname van een beoordelingskader in het beheerplan wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het vergemakkelijken van de effectbeoordeling van extra vaarbewegingen of veranderd vaargedrag dat het gevolg is van deze projecten.</p> <p>Het toetsingskader jachthaven-uitbreidingen, zoals gepresenteerd in het concept beheerplan, lijkt in eerste instantie te voldoen aan deze voorwaarden. Hoe het echter in de praktijk zal uitwerken, valt nog te bezien. Zo beschrijft het beheerplan dat als in de vergunningaanvraag aannemelijk wordt gemaakt dat het project niet zal hoeven leiden tot meer drukte op het water in de thans bekende verstoringgevoelige gebieden zoals genoemd in het beheerplan, het voor het aspect 'verstoring' van kwalificerende watervogels niet nodig is om een separate toetsing uit te voeren.'</p> <p>Los van het eerder gestelde dat een (negatieve) relatie tussen het voorkomen van vogels en het varen met boten nooit op wetenschappelijke wijze is aangetoond, komt ook hier weer de vraag: op welke wijze wordt de teruggang in vaarbewegingen van de afgelopen jaren meegenomen in de toetsing? Betekent dat bijvoorbeeld dat er vanwege een teruggang in de vaarbewegingen meer ruimte is gecreëerd voor nieuwe ontwikkelingen? En als er onduidelijkheden zijn over de effecten van een uitbreiding, dan kan en mag het niet zo zijn dat de initiatiefnemer/de ondernemer voor de kosten van al het benodigde onderzoek opdraait. De torenhoge kosten voor benodigd onderzoek die een jachthaven in Enkhuizen maakte ten behoeve een verplaatsing van 16 ligplaatsen, is een bewijs hiervan.</p> <p>Het advies van de RNN naar aanleiding van het JAN advies om in het beheerplan op te nemen dat initiatiefnemers er vanuit mogen gaan dat de toename van vaarbewegingen als gevolg van hun project als recreanten zich houden aan de gedragscode, lijkt niet integraal overgenomen te zijn in het concept beheerplan. In plaats daarvan lezen we dat 'Afhankelijk van het aantal geplande extra ligplaatsen, uitvaarpercentage, nabijheid verstoringgevoelige gebieden, periode van gebruik door vogels en schepen, etc., zullen negatieve effecten niet op voorhand altijd uit te sluiten zijn. De keus is aan de initiatiefnemer om in die gevallen direct in te zetten op het nemen van mitigerende maatregelen, waarbij bijvoorbeeld de gedragscode in combinatie met de hiervoor beschreven Rust- en recreatiebenadering onderdeel zijn van het plan, of een uitgebreide passende beoordeling op te stellen van alle verstoringeffecten (verstoringgevoelige gebieden in de kustzones en het open water)'. Voorts wordt in tabel 5.1 tot en met 5.5 wordt per Natura 2000 gebied een overzicht gegeven van welke jachthavens bij uitbreidingsplannen met welke verstoringgevoelige gebieden in ieder geval rekening moeten houden. Voor iedere jachthaven is aangegeven welke verstoringgevoelige gebieden effect kunnen ondervinden van de uitbreiding. Als voldoende in mitigerende maatregelen is voorzien, voldoet het aan de criteria van dit toetsingskader en zijn significante effecten uitgesloten. Onduidelijk hierbij is in hoeverre de gedragscode in combinatie wellicht met extra voorlichting volstaat, dan wel dat extra mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.</p> <p>In het beheerplan dient helder te worden beschreven, wat bij een nieuw plan de verplichtingen vanuit de overheid zijn, net als die van de initiatiefnemer. Voor de initiatiefnemers wordt daarbij concreet gemaakt welke informatie zij op welk tijdstip eenmalig moeten aanleveren. Naar ons idee voorziet het huidige concept beheerplan daar nog niet in en zou een verduidelijkingssslag gemaakt moeten worden. Op deze wijze wordt duidelijk wat overheid en initiatiefnemer van elkaar mogen verwachten en dat schept draagvlak.</p>
126	48107603	Inrichting en beheer, Gedragscode	Algemeen	<p>Uit de beoordeling van bestaande activiteiten is naar voren gekomen dat autonome ontwikkeling van de waterrecreatie in het hele IJsselmeergebied tot verstoring kan leiden in verstoringgevoelige gebieden, zo stelt het beheerplan.</p> <p>Allereerst is ook hier weer de eerste opmerking: wat is de uitgangssituatie van de verstoring nu al jaren blijkt dat de autonome ontwikkeling van de waterrecreatie een teruggang kent in plaats van een toename? En zoals al eerder door ons gesteld: voorkomen moet worden dat eventuele andere oorzaken van een neergaande trend van bepaalde soorten zonder meer aan het gedrag van recreanten worden toegerekend.</p> <p>Met de recreatie en de natuursector is de zogenaamde 'Rust- en recreatiebenadering' overeengekomen. De kern hiervan is dat voor verstoringgevoelige locaties in het Markermeer & IJmeer (Gouwee, kustzone van Muiden, Pampushaven Noord), waar significante effecten van autonome ontwikkelingen in de watersport niet zijn uit te sluiten, wordt ingezet op voorlichting en bewustwording. Deze 'gedragscode' is opgesteld door de waterrecreatiesector, de Stichting Blauwe Hart en Vogelbescherming en is verspreid in 2016 middels een brochure onder de jachthavens in het IJsselmeergebied.</p> <p>Hoewel dit een prima eerste stap is, is deze stap slechts een klein begin. Wij pleiten dan ook voor een optimale communicatie over de regels en adviezen onder de waterrecreanten. Maatwerk is daarbij een vereiste. Immers, grote boten kunnen vanwege hun diepgang niet bij de verstoringgevoelige plekken komen. Daarentegen zou er zeer goede voorlichting aan windsurfers gegeven moeten worden. HISWA is samen met Stichting Blauwe Hart hierover in gesprek met Rijkswaterstaat en voorzichtig worden goede stappen gezet.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Het ligt inderdaad in de lijn van verwachting dat een daadwerkelijke terugloop in de aantallen vaarbewegingen van recreanten in het IJsselmeergebied zal leiden tot een toename in ontwikkelingsmogelijkheden voor menselijk gebruik. Zie verder #68 - 48052527 voor de beantwoording van dit onderdeel van de zienswijze.

Dat het advies van RNN (naar aanleiding van het advies van JAN) niet één op één overgenomen is, is toe te schrijven aan het feit dat een gedragscode onvoldoende juridische grondslag biedt om in geval van het niet naleven van de daarin gestelde regels handhavend op te kunnen treden tegen de initiatiefnemer van de jachthavenuitbreiding.

De initiatiefnemer van jachthavenuitbreiding kan alleen worden aangesproken op het ter beschikking stellen van de gedragscode aan de gebruikers van zijn jachthaven, maar als die zich niet aan de regels houden, kan hij daar niet op worden beboet en zelfs maar nauwelijks op worden aangesproken. Daarom is er in de verwoording van een en ander in het beheerplan voor een andere aanpak gekozen dan het JAN advies.

geen

Zie antwoord bij #68 - 48052527.

Over de voorlichting aan windsurfers zal met de windsurfers op deze meest kwetsbare plekken gesproken worden.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
127	48107603	Monitoring en onderzoek	Algemeen	<p>Goede afspraken dienen gemaakt te worden over monitoring. Van belang daarbij is -zoals ook gesteld in het concept beheerplan- dat onder regie van RWS, als voortouwnemer, een regulier overlegcircuit worden ingesteld waarin ook ingezet gaat worden op zelfcontrole van de sector en op duidelijkere en scherpere afspraken over wat ongewenst gedrag is en hoe dat, bijvoorbeeld door elkaar aan te spreken, zo veel mogelijk voorkómen kan worden. HISWA is wordt inmiddels betrokken bij het instellen van een dergelijk overlegcircuit. Het beheerplan stelt verder dat zo nodig nadere afspraken worden gemaakt als blijkt dat de recreatievaart toeneemt en uit de monitoring blijkt dat de naleving en effectiviteit van de gedragscode te wensen overlaat.</p> <p>Ook hier wordt wederom het verband gelegd tussen toename van de recreatievaart en de naleving van de gedragscode. Van belang is dat er gedifferentieerd wordt, zoals ook in de oorspronkelijke recreatieladder van de RNN werd voorgesteld. Het is niet de toename van de recreatievaart die verstoort (die neemt af), maar eventueel een specifieke vorm van watersport die op een bepaald moment in het jaar op een specifieke plek waar op dat moment verstoringgevoelige vogels zijn. Deze watersporters kun je op hun gedrag aanspreken.</p> <p>Voorts wordt In het JAN advies aangegeven dat er een ijkpunt moet worden vastgesteld op grond waarvan kan worden bepaald of significante verstoring niet langer kan worden uitgesloten als gevolg van het (veranderde) recreatieve gebruik. Naar ons idee impliceert dit dat bij het bepalen van het ijkpunt het causale verband tussen recreatief gebruik en verstoring centraal moet staan. Dit houdt in dat uit monitoring een aantoonbaar verband moet blijken tussen het onvoldoende naleven van een gedragscode en de mogelijke achteruitgang van de betreffende soort in dat gebied. Op dit moment is ons niet duidelijk wat het ijkpunt is. Voorkomen moet worden dat eventuele andere oorzaken van een neergaande trend van bepaalde soorten zonder meer aan het gedrag van recreanten worden toegerekend.</p>
128	48107603	Inrichting en beheer, Waterplanten	Algemeen	<p>In het IJsselmeergebied ondervindt de waterrecreatiesector grote hinder van waterplanten. Met name de hooggroeiende Fonteinkruiden zorgen voor overlast als vastlopende boten en schade aan motoren en zwemmers die in de planten verstrikt raken. Dit zorgt ook voor onveilige situaties. Bovendien mijdt de pleziervaart de beroepsvaart door gebruik te maken van de ruimte buiten de vaargeul, binnen de recreatiebetonning.</p> <p>In de meeste gevallen zijn niet de Fonteinkruiden beoogd, maar de op de bodem groeiende Kranswieren. Deze geven geen overlast bij de waterrecreatie, maar in veel gevallen wordt de verwachting dat de Fonteinkruiden worden opgevolgd door de Kranswieren niet waargemaakt. Dit betekent dat in de 'getroffen' gebieden watersport niet of nauwelijks mogelijk is. Bedrijven in deze gebieden lijden economische schade doordat klanten hun vaste ligplaats opzeggen en vertrekken naar een gebied zonder waterplantenoverlast. Om de overlast voor de waterrecreatie te beperken is het maaien van de Fonteinkruiden noodzaak. Hier zijn echter grote beperkingen aan verbonden. Allereerst zijn dat de hoge kosten die het maaien met zich meebrengt. Rijkswaterstaat onderhoudt alleen de vaargeul, daarbuiten moeten initiatiefnemers zelf de kosten dragen. Regionale overheden zijn vaak van mening dat de gebruiker (de watersporter) flink bij kan dragen aan de kosten. De waterrecreatiesector is van mening dat deze kosten door de overheid gedragen moeten worden. Het is immers de overheid die maatregelen voor helder water dat de plantengroei stimuleert.</p> <p>Het maaien van waterplanten kan echter ook negatieve effecten hebben op de waterkwaliteit en op de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen, zo wordt gesteld in het concept beheerplan. Om negatieve effecten door onkundig maaibeheer te voorkomen zijn er maairegels opgesteld voor gebruikers die zelf waterplanten willen maaien. Deze maairegels zijn verwerkt in de Handreiking Waterplanten Maaibeheer. De criteria voor vergunningverlening zijn in het toetsingskader maaien van waterplanten opgenomen en zijn gebaseerd op de maairegels in de Handreiking. Met de name de 10% maatregel beperkt het maaien enorm. Om voldoende vaarareaal te behouden, is dient meer dan 10% gemaaid te kunnen worden. Ook het slechts éénmaal maaien in de maand juli is in veel gevallen niet afdoende. De waterrecreatiesector pleit dan ook voor verruiming van de maatregel. Inmiddels lijkt een laatste vergunningaanvraag voor de Randmeren in een verruiming te voorzien. HISWA verzoekt om dit aan te passen in het concept beheerplan.</p>
129	48107603	Algemeen, Redactioneel	Algemeen	<p>De vergunde kitesurflocaties Almere (Marina Muiderzand) en Lelystad zijn niet opgenomen in het concept beheerplan. HISWA verzoekt dit in orde te maken.</p>
130	48107603	TBB	IJsselmeer	<p>Eerder noemden wij al de discutabele relatie tussen de populatie van vogels en het varen met boten. Niet geheel duidelijk is waarom de mitigerende maatregel bij de Kreupel (uitbreiding gesloten zone van 150 meter naar 300 meter) wordt genomen. Vrees bestaat dat vaarareaal aan het gebied wordt onttrokken, terwijl er ook discussie lijkt te zijn over het toekomstig gebruik van de aanlegplaatsen. Wij verzoeken u verdere uitleg hierover te geven.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

In het beheerplan staat dat het recreatiesezoer langer kan worden en dat dan de kans bestaat dat hierdoor de rust voor (met name overwinterende) vogels binnen enkele jaren verder in het geding komt. Dus meer dan een mogelijk verband wordt niet gelegd, of dit werkelijk het geval is moet blijken uit de monitoring. Dan wordt ook duidelijk of het nodig is om hierin te differentiëren naar type recreatie en of/welke andere factoren een rol spelen bij toenemende verstoring.

geen

Het huidige beleid van waterplanten maaien blijft bestendig, mede naar aanleiding van uitspraken van de minister van Infrastructuur en Milieu. Zie verder de beantwoording van zienswijze #57 – 48085967.

geen

Formeel is het niet nodig om kitesurf locaties met een Wnb vergunning (én een BPR ontheffing) op te nemen in het beheerplan. Het kiten is daar dan toegestaan onder de in de afgegeven vergunningen expliciet vermelde vergunningsvoorschriften. Voor de volledigheid hebben we echter besloten om de vergunde kitelocaties (peildatum 31 maart 2010) wel in de kaarten in het beheerplan op te nemen. Locaties Almere IJmeerdiijk en Lelystad zijn vergund ná de getoetste situatie (31 maart 2010) en worden daarmee niet opgenomen in het Beheerplan.

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #49 – 48037731 over de TBB procedure en verantwoording. De uitbreiding van de TBB-zone is het gevolg van een nieuwe effectenstudie. Er worden vooralsnog geen beperkingen opgelegd aan het gebruik van de recreatiehaven. Er wordt een zeer beperkt areaal onttrokken aan de recreatievaart.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
131	48107603	Algemeen, Sociaal- economische aspecten	Algemeen	<p>De notitie 'Sociaal economische gevolgen en ontwikkelingsruimte' van het Regiebureau Natura 2000' schrijft voor dat in geval van sociaal economische gevolgen in het beheerplan een antwoord gegeven dient te worden op: wat de gevolgen voor zijn voor huidige sociaal-economische activiteiten, wat de gevolgen zijn (kosten en baten) voor de toekomstige sociaal-economische activiteiten en wat vervolgens met de uitkomsten van deze toetsing wordt gedaan en welke oplossingen mogelijk zijn. In het concept beheerplan wordt gesteld dat het op basis van voorgenoemde notitie het niet noodzakelijk is een diepgaande sociaal economische analyse uit te voeren. Het beheerplan stelt juist dat er geen negatieve gevolgen zijn voor de recreatie, sterker nog: de status van het IJsselmeergebied als Natura 2000 gebied in algemene zin kan een positieve invloed hebben op de recreatieve ontwikkeling in het gebied. Dit komt onder andere tot uiting in de door de recreatiesector en natuursector samen ontwikkelde gedragscode.</p> <p>HISWA en RECRON zijn van mening dat de laatste passage te vroeg en te snel geroepen wordt. Hoewel de recreatiesector natuurlijk baat heeft bij een goede natuur, heeft dit niet één op één een positieve invloed op het bedrijfsleven. Deze moet immers bij uitbreidingen veel kosten maken voor onderzoek om verstoring uit te sluiten (zie de ervaringen bij het onderzoek in Enkhuizen).</p> <p>Het toenemende areaal aan waterplanten (en daarmee het onbeveerbaar raken van wateren) zorgt voor economische schade bij het watergebonden bedrijfsleven. Het flexibel peilbeheer met meer variatie en een bandbreedte waarbinnen het streefpeil mag fluctueren, waardoor vanaf begin augustus tot begin september het streefpeil verder kan uitzakken tot -0,30 m NAP zorgt eveneens voor bedrijfseconomische schade. Cumulatie van alle bovenstaande factoren in combinatie met ontwikkelingen als grootschalige windturbineparken in het IJsselmeergebied zullen wel degelijk nadelige gevolgen hebben voor de recreatiesector.</p>
47	48108523	Algemeen, Overig	Veluwerandmeren	Allereerst pleiten wij voor een goed evenwicht tussen alle te behartigen belangen: leven, wonen, werken, (recreatie-)ondernemen en recreëren.
48	48108523	Algemeen, Juridische houdbaarheid data	Veluwerandmeren	Opgemerkt wordt dat in het voorliggend plan gebruik lijkt te zijn gemaakt van gedateerde gegevens.
49	48108523	Kaarten	Veluwerandmeren	De periode van een toegangsbeperkingsbesluit aangaande het gebied Veluwerandmeren in het noordelijke deel staat niet correct vermeld. Dit moet in onze optiek zijn 1 oktober tot 15 maart in plaats van 1 september tot en met 1 april. Wij verzoeken u deze periode aanduiding aan te passen.
50	48108523	Algemeen, Beheerplan vs. Projecten	Veluwerandmeren	Wij pleiten voor een goede afstemming met de gemeente Dronten, voorafgaande aan de in de toekomst te verwachten ontwerpbeschikking herbegrenzing van het projectgebied 'Ruimte voor de Rivier' in het Drontermeer.
51	48108523	Gebruiksvormen, Overig	Veluwerandmeren	Vogels veroorzaken plaatselijk schade. Kunt u aangeven welke mogelijkheden er zijn voor financiële compensatie voor onder andere de landbouw?
56	48109306	Inrichting en beheer	Markermeer & IJmeer	<p>De natuur en het gebruik van de Gouwee gaan volgens het plan goed samen. Niet voor niets stelt het ontwerpbeheersplan dat in de gebieden Gouwee, kustzone Muiden en Pampushaven Noord nog voldoende rust aanwezig is. Door de te verwachten zogenaamde autonome ontwikkelingen stelt het plan echter dat deze rust niet de gehele beheersplanperiode kan worden geborgd. In onze ogen kan die borging echter wel worden gerealiseerd. Daartoe willen wij graag de helpende hand bieden. Wij stellen alternatieven voor en andere oplossingen dan voorgesteld in het beheerplan, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een duidelijke situatie scheppen voor alle watersporters op de Gouwee door rustgebieden fysiek af te bakenen met betonning en/of dijkjes dan wel eilandjes. Hierdoor worden windluwe plekken en rustgebieden gecreëerd voor de vogels (zie fig.1). • Het creëren van een aantal additionele windsurf-opstaplocaties met de daarbij benodigde voorzieningen (o.a. parkeergelegenheid en geschikte walkant om het water te betreden) langs de Markerdijk, Katwoude (Hoek van de Noord) en aan de zijde van het Markermeer grenzend aan de Gouwee regio (Markerdijk, park Port of Amsterdam, dijk Uitdam - Durgerdam). Deze opstaplocaties moeten een veilig karakter bezitten. Met deze opstaplocaties kunnen de windsurfers met alle windrichtingen weg blijven van de zuidkant van de Gouwee waar de vogels over het algemeen beschutting zoeken. • Het contact met de belangengroep te laten verlopen via hun ambassadeurs (ondergetekende personen) die in nauw contact staan met uw organisatie voor overleg, en informatie uit wisselen met onze achterban. • Het verduidelijken van de gedragscode voor de plaatselijke situatie, onder andere door het zichtbaar maken middels informatieborden inzake de opstaplocaties voor het windsurfen. Tevens dienen deze informatieborden te worden geplaatst op alle parkeerplaatsen aan de Markerdijk, het Hemmeland, alle jachthavens aan de Gouwee, sluizen en publieke boothellingen in de regio. Wij bieden hierbij aan om inzake het hierboven genoemde punt ondersteuning te verlenen en hieraan bekendheid te geven via social media, whatsapp en de website van de plaatselijke windsurfvereniging Mastvoet. • Op uitnodiging van ons te komen kijken en te overleggen hoe de plaatselijke situatie is tijdens een surfdag.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie de beantwoording van zienswijze #49-48085967, over de sociaal economische gevolgen en ontwikkelingsruimte.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #17-47948755.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #145 - 48112030.	geen
De conclusie van inspreker is correct. We zullen de legenda van Figuur 5.2 aanpassen.	bij figuur 5.2: “*(afsluiting van 1 sept t/m 1 april)” vervangen door “*(afsluiting van 1 oktober tot 15 maart)”.
Wij zullen hierover afstemming hebben met de gemeente Dronten en het Project Ruimte voor de Rivieren.	geen
Zie de beantwoording van zienswijze #27 - 47948755.	geen
Dank voor het meedenken in deze situatie, en voor het oppakken van communicatie richting de eigen recreatiegroep en andere gebruikers. Wat betreft het leggen van fysieke beperkingen in het water dient de situatie ter plaatse te worden bekeken en in onderling overleg, samen met de watersportsector, te worden overlegd wat de beste maatregelen zijn in dit gebied. We gaan verder graag in overleg over nieuwe opstaplocaties en bebording. Binnen de planning van het Beheerplan is in het begin van de beheerplanperiode gepland dat alle bebording wordt nagezien en in overleg met de beheerders wordt geüpdatet met alle informatie die voor dat gebied noodzakelijk is.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
57	48109306	Gebruiksvormen, Recreatie overig	Markermeer & IJmeer	<p>Toegankelijkheid en veiligheid. De Gouwzee is werkelijk uniek voor West-Nederland! Al vanaf het begin wordt er opgestapt bij;</p> <p>I. Het Mirror Paviljoen, waar vroeger een windsurfschool was gevestigd, zeilles en wedstrijden werden georganiseerd. Het "Mirror Paviljoen" dankt zijn naam aan een ontwerp van een zeilbootje.</p> <p>II. Het surfstrand op het recreatiegebied Hemmeland, waar sinds 1981 windsurfvereniging (WSV) Hemmeland is gevestigd, en sinds 2002 windsurfvereniging Mastvoet.</p> <p>III. De Nes langs de Markerdijk vlakbij de windmolens.</p> <p>De opstaplekk bij het Mirror paviljoen wordt tegenwoordig niet meer gebruikt door windsurfers, het is een zwemstrandje geworden met een boeienlijn.</p> <p>De opstaplekk Hemmeland heeft de voorkeur voor opstappen bij de windrichtingen noordoost, oost, zuidoost en zuid. De locatie is aangegeven door middel van borden "Surfstrand" en is voorzien van parkeergelegenheid. Er zijn een aantal parkeerplaatsen beschikbaar direct aan de zonneweide. Deze wordt tevens gebruikt voor het optuigen van de surfplanken. Bij deze locatie is ook de accommodatie van windsurfvereniging Mastvoet gevestigd.</p> <p>De Nes ligt aan de dijk richting Marken ter hoogte van afslag Uitdam en bevindt zich onderaan de dijk. Bij de windrichtingen zuidwest, west, noordwest en noord geniet de Nes als opstaplocatie de voorkeur. De Nes is inmiddels de meest gebruikte locatie.</p> <p>De Gouwzee heeft een aantrekkingskracht voor alle niveaus binnen het windsurfen. Van absolute beginner tot expert, jong en oud, van mooi-weer surfer tot winter diehard. Het afgesloten (omringd door dijken) en veilige karakter van de Gouwzee speelt hierbij een cruciale rol. Veel nationale maar ook internationale surfers maken gebruik van de Gouwzee. 'De Gouwzee is omringd door dijken' met een relatief kleine opening naar het Markermeer tussen Volendam en de Bukdijk. Gemiddeld is het drie kilometer naar de overkant, een gevoel van vertrouwen en veiligheid ontstaat als je om je heen kijkt en de oevers kunt blijven zien. Dit scheidt een veilige omgeving voor watersporters. De Gouwzee is dan ook uniek voor watersporters en zeker voor surfers die, qua veiligheid, relatief kwetsbaar zijn.</p> <p>De Gouwzee is het enige omringde (door dijken) surfbare stuk open water aan de westelijke kust van het Marker- en IJsselmeer! Omdat de wind in Nederland hoofzakelijk uit het zuidwesten/westen waait, liggen locaties in de regio zoals Uitdam, Edam en Warder (maar ook verder richting de Afsluitdijk) ongunstig, omdat de aflandige windrichting daar overheerst en daarmee de kans op afdrijven, slechte zichtbaarheid (klein en niet boven water uit stekend) met alle nare gevolgen van dien!</p> <p>Windsurfers hebben de voorkeur om te starten aan lage wal, daar waar de wind direct aanwezig is. Een locatie met aflandige wind (hoge wal) vereist de nodige skills van een windsurfer om veilig terug te keren naar het startpunt.</p> <p>De Gouwzee biedt uitstekende opstaplocaties bij alle windrichtingen en er zijn minimale afstanden te overbruggen tussen de opstaplocaties. Het KNRM station op Marken heeft sinds zijn oprichting in 1987 menig watersporter te hulp gestaan, waaronder ook windsurfers. Het reddingsstation op Marken grenst direct aan het zuidelijke deel van de Gouwzee waar de meeste windsurfers actief zijn. De aanwezigheid van een reddingsboot in de nabije omgeving wordt door de windsurfgroep als prettig ervaren.</p> <p>Diverse zeil-/surfscholen zijn actief op, en gebruiken de Gouwzee als leswater voor de newborn watersporter. Tevens is de Gouwzee zeer in trek bij een noordoosten, oosten en zuidoosten windrichting bij surfers vanaf de Noordzeekust omdat ze de daar dan onveilige, aflandige wind (en stroming) willen ontwijken.</p>
58	48109306	Gebruiksvormen	Markermeer & IJmeer	<p>Tot onze verbazing staat in het ontwerpplan een kitesurflocatie vermeld op het Hemmeland, terwijl er een kitesurfverbod geldt op de Gouwzee. De huidige opstaplocaties hebben ook geen ruimte om de veiligheid te garanderen tijdens het oplaten van een kite. Het Hemmeland heeft hoge bomen en de Nes is een smalle strook land vlak naast een drukke weg.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

De Gouwzee is een van de belangrijkste rust- en/of foerageergebieden voor aangewezen vogels in het Markermeer. In het beheerplan is aangegeven dat het recreatiegebruik de komende periode gemonitord zal worden. Dit kan gezien worden als een duidelijke oproep aan de recreatiesector serieus om te gaan met de aanwezige natuurwaarden in het gebied en de afspraken in de gedragscode na te komen.

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #16 - 48084756.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
59	48109306	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Markermeer & IJmeer	<p>De windsurfers maken gebruik van de bestaande opstapplaatsen en gebruiken nooit de gehele Gouwee. Waar en welke koers wordt gevaren is afhankelijk van de windkracht en -richting. De meeste surfers varen een halfwindse koers met een vaarbandbreedte van ongeveer 400 meter.</p> <p>Wij vinden dat de tellingen, de plaatsbepaling en de verstoring van vogels niet 1 op 1 vergeleken mogen worden met ons surfgedrag. De telling van vogels gebeurt 24 uur per dag, 365 dagen per jaar bij windkracht 0 t/m ?. Planerend surfen vindt plaats vanaf minimaal windkracht 3,5 beaufort, echter geen 365 dagen per jaar en ook niet 24 uur per dag.</p> <p>De som van tellingen en situering van vogels gedurende het gehele jaar door zijn totaal anders dan bijvoorbeeld bij windkracht 5. Het aantal zal misschien overeenkomen, maar de plek waar de vogels zich bevinden niet. Deze gegevens worden echter wel, in alle onderzoeken, tekeningen, zones, rapportages etc. als één gezien. Er vormt zich als het ware een ultieme vogeltelling! Eventuele verstoring door ons treedt echter pas op als we daadwerkelijk het water op gaan en ons in de directe omgeving van aanwezige vogels begeven.</p> <p>Er zou een statistische nuancering plaats moeten vinden met inachtneming vanaf welke windkracht wij surfers actief zijn i.c.m. hoeveel dagen per jaar en uren per dag. Verder vindt er op surfbare dagen een spreiding plaats van het aantal surfers op de Gouwee. Van het aanwezig aantal surfers op een locatie bevindt zich ongeveer maximaal 60% tegelijkertijd op het water, de rest praat, hangt, tuigt om, eet, en rust uit aan de kant. Het bovenstaande hebben we getracht inzichtelijk te maken in onderstaande tabel en kaarten.</p> <p>Beaufort: Vogel activiteit:</p> <p>0 Vogels verblijven vooral onder de kant (dat is nu eenmaal hun instinctief aangeboren veilige zone) met verspreid over de Gouwee kleinere groepen vogels. Bij windkracht 0 wordt niet gesurft en dus geen verstoring.</p> <p>1-2 Vogels bewegen zich naar de luwte van de dijk, rietoevers etc. Groepen vogels verdwijnen van het open water. Wederom wordt er nog niet gesurft en dus geen verstoring.</p> <p>3-5 Vogels bevinden zich nog meer in de luwtezone onder de kant en er zou gesurft kunnen worden. Er zijn er overigens maar enkelen die geschikt (lees groot board en zeil) materiaal hebben. De meeste wind is op open water en zeker niet onder de kant waar de vogels zitten.</p> <p>4 - 5 Bij windkracht 4 á 5 zitten de vogels wederom in de luwtezone onder de kant en heeft de gemiddelde surfer materiaal om te starten. De luwtezones zijn vaak al niet meer voldoende geschikt voor de vogels. Die zoeken nu de meren en poelen achter de Gouwee op.</p> <p>>5 Bij windkracht 5 en harder zie je dat de luwtezone al niet meer voldoende is voor de vogels. Die zoeken vervolgens de meren en poelen in het binnenland achter de Gouwee op. De bovenstaande nuancering wordt in de rapporten en het beheersplan niet gemaakt waardoor er een vertekend beeld ontstaat. In de rapporten wordt geen rekening gehouden met wind afhankelijke sporten zoals windsurfen. De zones waar vogels zich bevinden kunnen niet los gezien worden van waar én wanneer er gesurft kan worden. Deze koppeling is er niet en/of wordt losgelaten. Het effect van de windrichting op de luwte hebben wij dan nog niet eens meegenomen.</p>
60	48109306	Effecten en doelsoorten, Verstoring	Markermeer & IJmeer	<p>Zoals reeds eerder benoemd zoeken de vogels bij toenemende wind steeds meer de luwte van dijken en rietoevers op. Aangezien surfers het moeten hebben van wind vlak boven het water kunnen wij niet surfen in de luwten die de dijken veroorzaken. Dat zijn precies de zones waar de vogels zich bevinden als wij het water op gaan. De dijken houden door hun hoogte de wind tegen en zorgen niet alleen voor luwte voor de vogels, maar ook voor ons surfers. Wij komen simpelweg niet in de luwte zones waar de vogels met wind juist zitten. Er ontstaat dus als het ware al een 'natuurlijke' buffer tussen ons en de vogels. In teksten staat dat 'vogels bij harde wind luwten opzoeken', we weten niet wat er hier met 'hard' wordt bedoelt. Bij ons is 'hard' windkracht 5 of meer maar vogels zoeken al veel eerder luwten op en hoe zachter de wind hoe verder wij juist bij dijken (luwten) vandaan blijven. Ongeacht of we nu surfen of niet, wij zien dat de vogels vanaf windkracht 5 echt onder de kant kruipen en zelfs de poelen en meertjes (in het binnenland) achter de Gouwee opzoeken. Dit omdat ze hier beschutter zitten en de golfslag van deze meertjes ook lager is dan op de Gouwee. Waarom er in kaartjes van de rapporten alleen maar harde grenzen worden getekend bevreemdt ons dan ook. Ook het gebied buiten de dijk naar Marken is bij harde wind vogelrijk en wij zien dat niet benut. Vogels kennen geen grenzen! In de figuren 2, 3 en 4 hiernaast hebben we visueel zichtbaar gemaakt wat de invloed van de wind op de situering van vogels is.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

De Gouwzee is onderdeel van Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Een aantal natuurwaarden in het gebied is daarmee wettelijk beschermd. De Gouwzee behoeft bijzondere aandacht vanuit de wetgeving omdat dit gebied een hotspot is voor kranswieren en aangewezen vogelsoorten. Er komen zodanige aantallen vogels in het gebied voor dat verstoring op bepaalde momenten kan leiden tot significant negatieve effecten op de doelen die voor het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer zijn vastgesteld. (De kans op) Significante effecten moeten vermeden worden (voorzorgbeginsel) vandaar dat het nodig is om het gebruik van de Gouwzee door recreanten te monitoren.

geen

Zie aanvullend de beantwoording van zienswijze #57 - 48109306.

Windsurfers zijn inderdaad geneigd de gebieden met de meeste wind op te zoeken, terwijl vogels die gebieden in de regel juist proberen te mijden. Dat gaat natuurlijk niet altijd en niet voor alle vogelsoorten op. Zo zal het bij langdurig aaneengesloten perioden van harde wind voor alle vogelsoorten noodzakelijk zijn om ook het water op te gaan om te gaan foerageren; ze blijven niet dagen achtereen op hun rustgebied in de luwte. Bij de beoordeling van de effecten van windsurfen wordt uitgegaan van een worst case scenario en zullen de werkelijke verstoringniveaus mogelijk geringer zijn. Deze benadering is conform de wettelijke noodzaak om vanuit het voorzorgbeginsel uit te gaan van een dergelijke worst case benadering.

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #59-48109306.

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
61	48109306	Gebruiksvormen	Markermeer & IJmeer	<p>Er wordt in de stukken gesproken over een toename van surfen in de zuidelijke Gouwee. Toename door klimaatverandering (langer surfseizoen) en technische innovaties. Wij vinden het jammer dat de toename wel wordt benoemd maar niet onderbouwd met cijfers en/of feitelijkheden. Wij zien de balans namelijk toch echt een andere kant op slaan, lees afname van de surfactiviteiten. Door klimaatverandering is er al jaren een gestage afname van de windsnelheid en bijvoorbeeld ook het aantal stormdagen, oftewel minder surfbare dagen dan vroeger. Iets dat niet wordt genoemd. Windsurfen op de Gouwee is de laatste jaren enigszins stabiel maar zeker gehalveerd sinds de jaren '90. Er was destijds bij het Mirror Paviljoen zelfs een bemand verhuur- en lescentrum, 30 meter lange opslagstellingen voor surfplanken (die vol lagen), kleedhokjes, een speciale windsurfloopsteiger en in het centrum van Monnickendam zelfs een windsurf shop (Windsurfing Monnickendam). Al deze voorzieningen zijn er niet meer. Er worden ook geen wedstrijden en/of grootschalige evenementen meer georganiseerd. Daarbij is het huidige ledenaantal van windsurfvereniging Mastvoet minimaal en voert het geen actief verenigingsbeleid. Windsurfen is een technisch innovatieve sport waardoor er veel mogelijk is, maar het helaas ook een zeer kostbare aangelegenheid maakt. Aanwas van jeugd is er weinig en al jaren zie je dezelfde gezichten op het water. Een eventuele toename door innovaties is er niet. Klimaatverandering is er zeker, maar daarbij gaat het om tienden van graden en vroeger surfden de echte die-hards ook al vanaf >7 graden en die 7 graden van toen is nog zeker geen 8 wat voor de meesten nog steeds te koud is. Er is dus een grens waarbij het surfen ophoudt. Er zijn in de loop der jaren overigens ook veel mensen overgestapt op kite surfen en die zie je niet terug op de Gouwee. Algemeen is er dus een gestage afname van het aantal surfers op de Gouwee, evenals in Nederland.</p>
62	48109306	Gebruiksvormen	Markermeer & IJmeer	<p>De veilige Gouwee zal ook in de toekomst toegankelijk moeten blijven voor het windsurfen, vanaf alle opstaplocaties en gedurende het gehele jaar. Wij windsurfers streven naar een goede balans tussen surfen en natuur. We spreken elkaar aan op gedrag en 'nieuwe' surfers vragen wij om begrip en leggen hen de 'spelregels' uit. Aan de gedragscode hebben wij eerder dit jaar al bekendheid gegeven via WhatsApp, Facebook en de website van de windsurfvereniging Mastvoet.</p> <p>Wij zien verder graag dat er een duidelijke situatie geschapen wordt voor alle watersportdisciplines op de Gouwee. Dit door rustgebieden daadwerkelijk fysiek af te bakenen met betonning en/of dijkes dan wel eilandjes. Hierdoor worden windluwe en rustgebieden gecreëerd. Zie figuur 5 hiernaast.</p> <p>Om de zuidelijke helft van de Gouwee meer te ontzien zou een aantal additionele windsurf-opstaplocaties gecreëerd kunnen worden. Uiteraard met de daarbij benodigde voorzieningen (o.a. parkeergelegenheid en geschikte walkant om het water te betreden), bijvoorbeeld langs de Markerdijk, Katwoude (Hoek van de Noord) en aan de zijde van het Markermeer grenzend aan de Gouwee regio (Markerdijk, park Port of Amsterdam, dijk Uitdam – Durgerdam). Deze opstaplocaties moeten een veilig karakter hebben aangezien dit 'aflandige' locaties zijn en niet als vervanging bedoelt maar als alternatief. Zie figuur 6 hiernaast.</p>
63	48109306	Handhaving, Informatieborden	Markermeer & IJmeer	<p>Onder punt 4 staat een stuk over verstoring. Duidelijke richtlijnen en zichtbaar geplaatste informatieborden zullen bijdragen aan een "natuurlijke buffer" tussen de watervogels en windsurfers. Doordat de wind uit uiteenlopende richtingen waait, gaan de watervogels continu op zoek naar de luwte onder de dijken en/of Hemmeland en vinden de windsurfers hun ideale opstaplocatie dus exact tegenovergesteld.</p> <p>Wij zien uitdagingen en mogelijkheden gezien de geplande dijkverzwaringen waar binnenkort een begin mee wordt gemaakt. Het lijkt ons een unieke kans om onze voorstellen uit te voeren!</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Er wordt in het Beheerplan gesproken over autonome groei van windsurfen ten opzichte van de getoetste situatie die effect zou kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Daarom wordt het 'hand aan de kraan'-principe (gedragscode) gehanteerd in de zuidelijke Gouwzee en wordt de kleine watersport gemonitord.

geen

We waarderen het dat de windsurfers van uw vereniging elkaar aanspreken op hun gedrag en bekendheid geven aan de gedragscode. Zoals reeds hiervoor aangegeven (antwoord bij zienswijze #56 - 48109306) zal in overleg gegaan worden met de surfers en watersportvertegenwoordigers. Voor de uitbreiding van opstaplocaties en voor uitbreiding c.q. plaatsen van bebording zien wij net als u mogelijkheden bij de dijkversterkingswerkzaamheden.

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #62 - 48109306.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
55	48111204	Grenzen/externe werking	Markermeer & IJmeer	<p>Het gebied van de jachthaven van Almere is onderhevig aan door de gemeente Almere gewenste veranderingen. Veranderingen die van invloed kunnen zijn op de natuur van het IJsselmeer, specifiek het Markermeer. De gemeente Almere is van plan een groot deel van het Markermeer te dempen en te voorzien van een lang en breed strand ten behoeve van (de haven)bezoekers. Dit zal van invloed zijn op de visstand (bijvoorbeeld andere stromingen) en vogelstand (meer toerisme en recreatie). De gemeente Almere is reeds voorzien van strand. Voldoende om te recreëren en daar heeft het een bekend en bestaande invloed op de natuur van het Markermeer. Elke uitbreiding is daarom overbodig, onnodig en van invloed op de natuur in het IJsselmeergebied, specifiek het Markermeer. De nieuw op te spuiten stranden zijn ten behoeve van de surfers en kitesurfers, en ten behoeve van uitbreiding van het evenementen-strand voor zogenaamde 'grootschalige evenementen'. Voorzien wordt in de aanwas van 16.000 m2 opgespoten land (!) mede ten behoeve van extra parkeervoorzieningen en de winteropslag van minimaal 500 jachten en wordt daarmee bestemd als openlucht werkplaats met alle overlast (milieu) van dien. Tegenoverliggend aan de jachthaven bevindt zich een gebied dat storingsgevoelig is. Het is aldus van belang in dit beheerplan op te nemen dat er geen veranderingen mogen worden aangebracht in de bestaande kustlijnen. Zeker tegenover storingsgevoelige gebieden. En dat er tevens geen droogleggingen danwel dempingen danwel aanvullingen van land mogen plaatsvinden in het gebied en het aangrenzend gebied. De grenzen van het Natura 2000-gebied dienen dan ook strak langs de bestaande kustlijn te lopen (inclusief de bestaande haven).</p>
132	48111292	Effecten en doelsoorten, ANT/Voedsel voor soorten	Algemeen	<p>Van alle genoemde knelpunten lijkt de voedselsituatie het grootste en het moeilijkste op te lossen knelpunt. Het is een belangrijke reden waarom instandhoudingsdoelen op dit moment niet gehaald worden en aantallen achteruitgaan. Hoofdoorzaak voor de negatieve trend is de afname van de voedingsstoffen zo stelt het Wetenschappelijk Eindadvies ANT-IJsselmeergebied. Dit heeft gevolgen voor de visstand en voor het bodemleven. Voor de vis en benthosetende vogelsoorten is te weinig voedsel beschikbaar of is de kwaliteit van het voedsel afgenomen bijvoorbeeld doordat voedzame mosselen verdrongen zijn door minder voedzame. De uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water ter bestrijding van eutrofiëring heeft met een aantal versterkende en andere factoren tot deze situatie geleid. De KRW-richtlijn heeft weliswaar voor veel verbetering van de waterkwaliteit in het algemeen gezorgd, maar in het IJsselmeer ook problemen veroorzaakt in doorzicht en met het nu ontbreken van voldoende voedingsstoffen voor vis en bodemdieren. Zoals het ANT-advies aangeeft kunnen de benthosetende vogels enigszins omschakelen, maar niet in voldoende mate. De visetende soorten hebben het nog moeilijker en verdwijnen uit het gebied. Dit alles leidt tot lagere aantallen waardoor ish-doelstellingen niet of nog maar net gehaald worden. De adviezen uit het ANT-rapport lijken de KRW als uitgangspunt te nemen, maar niet als mede veroorzaker in de probleemoplossing te betrekken. De thans in het beheerplan voorgestelde maatregelen waaronder Hoornse Hop, (een deel van de) Markerwadden, vismigratierivier in de Afsluitdijk zijn soms bewonderenswaardig en ambitieus, maar zijn in eerste instantie experimenten (soms zeer kostbaar) en niet grootschalig genoeg om de voedselsituatie en de visstand binnen de beheerperiode(s) op het gewenste niveau te brengen. Er mogen ook positieve resultaten verwacht worden van de aanpassingen in de beroepsvisserij en de andere aanbevelingen uit het ANT-advies die opgevolgd worden, maar ook dat kan de voedselsituatie niet voldoende ten goede doen keren. Inmiddels wordt ook door de visserijsector de noodklok geluid. Het is in dit verband moeilijk te plaatsen dat in de eerste periode van het beheerplan slechts ingezet wordt op het voorkomen van een verdere verslechtering van de voedselsituatie en dat pas daarna bezien wordt of er aanpassingen of aanvullingen nodig zijn voor het doelbereik. Met deze afwachtende strategie gaat kostbare tijd verloren. Er zijn nu grotere en concrete stappen nodig. Wellicht buiten de kaders die het ANT-advies hanteerde. Nood breekt wet. Bezien zou kunnen worden in hoeverre de KRW mogelijkheden biedt voor ruimere interpretatie en dus minder strikte naleving om zodoende de waterkwaliteit beter aan te passen aan wat het ecologisch systeem in het IJsselmeergebied nodig heeft om weer tot een gezonde en evenwichtige voedselsituatie te komen.</p>
133	48111292	Effecten en doelsoorten, ANT/Voedsel voor soorten	Markermeer & IJmeer	<p>(vervolg op voorgaande) Hoewel dit geen permanente oplossing is zou het Markermeer kunnen profiteren van de op handen zijnde drooglegging van het moerasgedeelte van de Oostvaardersplassen. Het voedselrijke water zou wellicht beter geloosd kunnen worden op het Markermeer dan daarvoor een bassin op het land aan te leggen. Het overschot aan vis, waaronder brasem, dat bij de drooglegging vrijkomt zou uitgezet kunnen worden op de meest daartoe geëigende plaatsen in het Markermeer en elders. Op meer structurele wijze zou bezien kunnen worden of de ecosystemen van Oostvaardersplassen en Markermeer op enigerlei wijze met elkaar verbonden kunnen worden zodat ze van elkaar kunnen profiteren. Wij beseffen terdege dat, gelet op het verschil in omvang van beide gebieden, dat dit niet meer dan een kleine bijdrage kan zijn aan de verbetering van de voedselsituatie in het Markermeer, maar alle beetjes helpen.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Er staat uitdrukkelijk vermeld in het beheerplan dat ieder nieuw voornemen dat leidt tot een duidelijk andere situatie dan die gold op de peildatum van 31 maart 2010 (en dus is op te vatten als een wijziging in betekende mate van de op dat moment in de Natura 2000 gebieden aanwezige menselijke activiteiten) getoetst zal moeten worden op de mogelijk significant negatieve gevolgen ervan voor de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000 gebieden. Dat geldt dus zeker ook voor de hier beschreven wensbeelden ten aanzien van uitbreidingen tot in het Markermeer-IJmeer van arealen strand voor recreatief gebruik, parkeergelegenheid, etc. Alle mogelijke problemen voor de natuur van Markermeer-IJmeer die hieruit voortvloeien dienen dan in een dergelijke toetsing meegenomen te worden. Uiteraard lopen de grenzen van het Natura 2000 gebied nu al strikt langs de bestaande dijken en zal iedere uitbreiding van andere functies tot binnen die begrenzingen een dergelijke strikte toetsing niet kunnen ontlopen. Voor jachthavenuitbreidingen zal over het algemeen nog steeds een vergunning Wet Natuurbescherming noodzakelijk zijn.

geen

Wij delen niet de mening van inspreker dat de ontwikkelingen in het IJsselmeergebied en in uitvoering zijnde en geplande natuurmaatregelen buiten en in binnen het kader van het Beheerplan niet grootschalig genoeg zouden zijn om de negatieve trends als gevolg van de slechte voedsel-situatie te keren. In de eerste beheerplanperiode wordt gestreefd naar een niet-verslechtering van de instandhoudingsdoelstellingen. Aan de hand van monitoring en evaluatie moet duidelijk worden in hoeverre dit ook daadwerkelijk bereikt gaat worden en waarop zo nodig bijgestuurd kan worden. Zie ook #17-47439332, #41-47990433 en #101-47439332.

geen

We waarderen uw suggestie die inderdaad al eerder is langsgesproken en wordt meegenomen bij de vraag hoe om te gaan met het knelpunt voedselbeschikbaarheid. Wij vinden het echter niet nodig om deze maatregel in beheerplan op te nemen omdat de maatregel hooguit enig respijt geeft, maar geen structurele oplossing biedt.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
134	48111292	Effecten en doelsoorten, Ruimte en rust	Algemeen	<p>Voldoende rust en ruimte vormt een ander en vrijwel even groot knelpunt in het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. Als maatregel om dit knelpunt het hoofd te bieden wordt vrijwel geheel vertrouwd op de moeizaam tot stand gekomen Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied. Op zichzelf is de gedragscode een goede zaak. Het helpt mee, maar om hieraan de garantie te ontnemen dat het knelpunt weggenomen wordt gaat werkelijk veel te ver. Rust en verstoring is zo'n belangrijke factor dat niet ontkomen kan worden om meer en grote gebieden volgens ANT-advies 38 af te sluiten en bepaalde activiteiten te weren of te beperken. De opgave zit dan daarin het publiek en de betrokkenen ervan te overtuigen dat dit nodig is om de natuur de noodzakelijke rust, ruimte en bescherming te bieden. Als dit goed gedaan wordt zal hier begrip voor zijn. De communicatieaanpak kan met een goed plan hierop inspelen.</p> <p>Nu wordt in principe ruimte gegeven aan vele ontwikkelingen in de hoop dat natuur en menselijke activiteiten samen kunnen gaan. Het ontbreekt aan zicht op hoeveel druk het gebied of deelgebied kan hebben, gelet op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Wanneer vrijheid gegeven wordt of wanneer ieder plan voor ontwikkeling, uitbreiding of vestiging van nieuwe activiteiten leidt tot een afzonderlijke beoordeling wordt het geheel uit het oog verloren. Pas achteraf kan dan gezien worden wat de (cumulatieve) effecten werkelijk zijn. Als dit nadelig is, wat dan? De activiteiten, voorzieningen stoppen, terugdraaien? Vaak zijn investeringen gedaan, verwachtingen gewekt. Terugdraaien is moeilijker dan vooraf in te schatten in welke mate en waar activiteiten (nog) wel kunnen en waar niet. Het beheerplan is het juiste instrument om die regulerende kaders naar draagkracht van de gebieden te stellen. Wij missen deze kaders.</p> <p>Het zou meer duidelijkheid verschaffen om meer kwetsbare gebieden aan te wijzen dan nu het geval is in het gehele IJsselmeergebied en in het bijzonder in Markermeer en IJmeer en aan te geven waar de ontwikkeling of uitbreiding van met name genoemde kritische activiteiten uitgesloten zijn. Dit geldt met name, maar niet alleen, voor kitesurfen, jet- en waterskiën, snelle boten, windsurfen en soms ook andere onschuldig lijkende activiteiten. In het ANT-advies staat deze aanbeveling met name voor kitesurfen genoemd onder de niet primair voedselgestuurde effectieve maatregelen om de ish-doelstellingen te halen. Dit advies wordt in het beheerplan niet of slechts ten dele opgevolgd. Wij willen ervoor pleiten dit advies wel op te volgen en meer gebieden af te sluiten voor kritische activiteiten.</p>
135	48111292	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Algemeen	<p>Het ANT-advies nr. 39 wordt geheel terzijde geschoven door kitesurfen in de gebieden Schellinkhout en Edam buiten de wintermaanden geheel vrij te stellen van vergunningplicht zonder specifieke voorwaarden te stellen. Kitesurfen dient tenminste altijd vergunningplichtig te zijn en aan strikte voorwaarden verbonden te zijn. Het is van alle recreatieve activiteiten immers de meest verstorende. Kitesurfers zijn van alle waterrecreanten waarschijnlijk ook het minst goed georganiseerd, het minst gehoorzaam aan regels en het moeilijkst bereikbaar met en ontvankelijk voor communicatie.</p> <p>Ook het waterskiën, bijvoorbeeld, zou niet mogen vallen onder de categorie die van vergunningplicht en van verdere voorwaarden is vrijgesteld. In plaats van het helemaal vrij te laten, pleiten wij ervoor plaatsen/gebieden aan te geven waar eventueel wel ontwikkeld kan worden en waar niet. Denkbaar is een zonerings. De zones kunnen groter worden naarmate de activiteit minder versturend is. De activiteiten kunnen naar storingsgevoeligheid daartoe gecategoriseerd worden.</p> <p>Wij zijn ons ervan bewust dat dit een andere invalshoek is dan thans gehanteerd wordt. Maar het belang van de natuur in dit gebied en het feit dat instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald worden, omdat juist rust en ruimte het knelpunt vormen maken dit in onze optiek onvermijdbaar.</p>
136	48111292	Inrichting en beheer, Gedragscode	Algemeen	<p>Het is van groot belang, dat wanneer voor het wegnemen van het zeer belangrijke knelpunt rust en ruimte waarbij thans vertrouwd wordt op het gedrag en de handhaving van de gedragscode de communicatie bij aanvang al op orde is. Uit de stukken blijkt dat er op dit moment alleen nog een opzet voor een communicatieaanpak van het beheerplan is. Dit is nog weinig concreet. In de aanpak staat dat een communicatieplatform gestalte moet krijgen dat zich nog over de communicatiestrategie moet buigen. Een deel van de beoogde leden van het platform moeten ook aan de uitvoering bijdragen. Een plan is er blijkbaar nog niet. Dat moet er zo snel mogelijk komen. De stichting Dierbaar Flevoland is bereid daar eventueel in te participeren.</p> <p>In de communicatieaanpak is een kernboodschap geformuleerd. Wij begrijpen dat deze boodschap positief gehouden wordt, maar de formulering 'Ga bewust om met de natuur en neem waar mogelijk een aantal spelregels in acht' slaat de plank mis door het vrijblijvende onbepaalde karakter van 'een aantal' en 'waar mogelijk'. Onder de slogan 'ik pas op het IJsselmeergebied' mag wel wat meer gevraagd worden. Wij doen de volgende suggestie: 'Ga bewust om met de natuur en help mee de spelregels in acht te nemen'.</p> <p>In de communicatie en ter ondersteuning van de handhaving zou ter verschaffing van duidelijkheid aan de recreant meer met borden of bordjes op kritische plaatsen duidelijk gemaakt kunnen worden waarom iets op een bepaalde locatie niet is toegestaan. Dus niet alleen bij de recreatieve voorzieningen, maar ook op plaatsen waarvan bekend is dat daar bewust of onbewust ongewenste of illegale activiteiten plaatsvinden.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Het besluit om een aantal gebieden niet af te sluiten, is genomen in overleg met de recreatie- en natuurbranche. Maatschappelijk draagvlak met betrekking tot gebiedsafsluiting is een gevoelig punt. De recreatie- en natuurbranche wordt de mogelijkheid geboden om met behulp van de Gedragscode bij te dragen aan de instandhoudingsdoelstellingen. Dat vraagt om bewustwording bij de gebruikers. Als de Gedragscode bijdraagt aan het (kunnen) behalen van de instandhoudingsdoelen, toont dat dat recreatie en natuur in een aantal gevallen kunnen samengaan. Mocht in de toekomst blijken dat de instandhoudingsdoelen onverhoopt niet binnen bereik liggen en nieuwe gebiedsafsluitingen in het verschiet liggen, dan heeft het bevoegde gezag hierin nieuwe afwegingen te maken, ondanks de serieuze, gewekte verwachtingen. Maar uitgangspunt is dat de Gedragscode een serieuze kans krijgt zich te bewijzen.

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #39 - 48094853

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #122 - 48107603.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
137	48111292	Handhaving	Algemeen	<p>Aan de handhaving is een belangrijke rol toebedeeld. Het handhavingsplan is goed opgezet en wekt vertrouwen. Wel wordt er veel verwacht van de coördinatie van de verschillende handhavende organisaties. Wij hopen dat de coördinatie van de verschillende diensten met verschillende belangen en prioriteiten ook in de praktijk goed zal werken. Opvallend is dat de aanwezige capaciteit als uitgangspunt wordt genomen in plaats van vast te stellen welke capaciteit nodig is. Op deze manier wordt pas achteraf duidelijk of er een tekort (of overschot) aan capaciteit is. Een plan moet dit voorzien en maatregelen benoemen als de beschikbare capaciteit niet afgestemd is op de benodigde capaciteit. Wij pleiten ervoor dit alsnog inzichtelijk te maken.</p> <p>De Provincie Flevoland neemt het voortouw in de coördinatie van de handhaving en delegeert dit aan de OFGV. Een van de maatregelen is het inrichten van een centraal meldpunt. Uit de tekst blijkt dat dit al in 2012 gebeurd zou zijn. Wie echter het nummer van dit meldpunt probeert te vinden resp. hier op googlet vindt niets. Wie naar de OFGV-website gaat vindt slechts een klachtenformulier. Het centraal meldpunt is onbekend bij het publiek en lijkt (nog) niet op orde.</p>
138	48111292	Communicatie	Algemeen	<p>Hoewel dit buiten het Markermeer IJmeer speelt valt het volgende op. In het toetsingskader voor jacht- en schadebestrijding is een werkwijze gehanteerd waarbij de bevoegde gezagen overleg hebben gehad met de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en LTO Nederland, maar niet met vertegenwoordigers van een of meerdere natuurorganisaties. Omdat KNJV en LTO hier een gemeenschappelijk belang hebben kan dit leiden tot een eenzijdige benadering. Het nadelige effect van gebiedsbetredingen, geluidsoverlast, het inzetten van jachtvogels etc. kan daardoor onderbelicht geraakt zijn als versturende factor voor soorten met een ish-doelstelling. Het zou goed zijn als natuurorganisaties voortaan of alsnog betrokken worden.</p>
139	48111292	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	<p>Bij de aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor de visdief (en zwarte stern) wordt ingezet op het kaal houden van broedplaatsen. Omdat de visdiefkolonies de laatste jaren als gevolg van de slechte beschikbaarheid van spiering slechte broedresultaten hebben, gaat het beheerplan uit van het kaal maken van nieuwe broedplaatsen wanneer de voedselsituatie weer verbeterd is. Bij de Houtribsluizen is een kleine broedkolonie visdieven die ca. 10% van de broedpopulatie visdieven in het Markermeer-IJmeer uitmaakt. Het eiland waarop deze visdieven voorheen broedden is in 2016 niet kaal gemaakt, waardoor de visdieven moesten uitwijken naar de nabij gelegen pieren direct aan het sluisencomplex. De pieren hebben hoge steile wanden. Jongen moeten deze zeer drukke en smalle broedplaatsen delen met de vele kokmeeuwen en ook ganzen. De jongen kunnen door agressie of schrik van de pier vallen en zijn dan kansloos. Verzocht wordt het oorspronkelijke eiland als locatie in ere te herstellen en in het vervolg weer geschikt te houden. Mede in verband met de komst van een kitesurflocatie aldaar is deze plek veel beter geschikt voor visdieven dan de pieren.</p> <p>Van belang is dat er voor de visdieven zoveel mogelijk locaties aanwezig zijn. Dit spreidt het aantal visdieven over een groter (voedsel)gebied. Dit wordt in het ANT-advies met nr. 31 en 37 ook genoemd. Locaties mogen daarom niet verloren gaan en moeten onderhouden blijven. Zelfs kunnen op diverse geschikte plaatsen kleine gebieden kaal gehouden worden. Voor wat betreft de Markerwadden is thans geen onderhoud voorzien anders dan het voorkomen van struikvorming en bomengroei. Aangezien de visdieven bij de realisatie van het eerste deel hier in grote aantallen zijn neergestreken verdient het aanbeveling op deze nieuwelocatie tenminste een gedeelte geschikt te houden als broedlocatie voor visdieven. Dit draagt bij aan de spreiding van broedlocaties over een groter foerageergebied (zie ANT-advies 37).</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>De prioriteiten en de daarmee samenhangende handhavingscapaciteit wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt en afgestemd in een Handhavingsuitvoeringsprogramma. De grootste risico's (kans x effect) zijn in beeld gebracht en hieraan is de huidige capaciteit gekoppeld. Er zijn ervaringscijfers nodig om vervolgens het jaar erop doelen en prioriteiten bij te kunnen stellen. Dat kan meer of minder capaciteit betekenen afhankelijk van de politieke afwegingen ten aanzien van eventuele (rest) risico's. Het centraal meldpunt en het klachtennummer van de OFGV zijn gelijk. Het nummer is in werking getreden in 2012. De bekendmaking van, en communicatie rondom, het centraal meldpunt is gekoppeld aan de besluitvorming over het beheerplan en wordt met communicatie van RWS verder afgestemd.</p>	<p>geen</p>
<p>Het is juist dat er voor de invulling van het toetsingskader voor jacht en schadebestrijding wel (beperkt) overleg geweest is met KNJV en LTO Nederland en niet met natuurbeschermingsorganisaties. Omdat echter de basis voor het kader is opgesteld door ter zake kundige ecologen van een gerenommeerd ecologisch adviesbureau met een sterke betrokkenheid bij natuurbescherming, zijn we ervan overtuigd dat er niet van een eenzijdige benadering sprake is geweest. De nadelige effecten van ongewenste terreinbetreding, extra verstoring in ruimte en/of tijd, geluidsoverlast, inzetten van honden, jachtvogels etc. zijn meegenomen en meegewogen in de beoordelingen van de diverse theoretisch mogelijke wijzen van 'doden van dieren' zoals die in het kader zijn vermeld. Niettemin nemen wij voor het vervolg de suggestie mee om bij eventuele herziening van het kader ook natuurbeschermingsorganisaties vanaf het begin mee te laten kijken.</p>	<p>geen</p>
<p>Vorig jaar en dit jaar is de locatie bij de Houtribsluizen kaal gemaakt in opdracht van Rijkswaterstaat. Daarnaast worden Hoeckelingsdam en eiland Ierst geschikt gehouden voor kale grondbroeders. Het nieuw te realiseren plan Trintelzand-A - nabij Trintelhaven- zal eveneens gedeeltelijk voor kale grondbroeders geschikt worden gemaakt. In hoeverre Markerwadden geschikt worden gehouden voor kale grondbroeders is aan Natuurmonumenten, de huidige terreinbeheerder.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
140	48111292	TBB	Markermeer & IJmeer	<p>In het algemene deel pleitten wij voor gebiedsafsluitingen en –beperkingen. Zo’n gebiedsbeperking, maar dan voor alle recreatieve activiteiten, zou in het gebied Pampushaven bij Almere in ieder geval moeten gelden. Hier wordt gewindsurft en regelmatig illegaal gekitesurft. Ten onrechte is het idee ontstaan, hoewel sommigen wel beter weten, dat dit kitesurfen gedoogd wordt. Nu meent men een recht verworven te hebben. Dit is echter een zeer belangrijke rustplaats voor tienduizenden eenden waaronder kuifeend, brilduiker, grote zaagbek, topper en tafeleend. Grote aantallen vogels komen reeds vanaf oktober in de wintermaanden voor, maar ook in de zomer wordt dit gebied door grote groepen veelvuldig gebruikt. Het gebied staat nu te boek als verstoringsgevoelig in de periode november tot en met maart. Wij pleiten zeer expliciet voor een toegangsbeperking gedurende het gehele jaar, indien nodig met een Toegangsbeperkingsbesluit (art. 20 NBW), voor alle recreatieve activiteiten in dit deel van het Markermeer.</p> <p>Dit schept ook de nodige duidelijkheid in dit kwetsbare gebied. Ter illustratie: in 2016 is hier door Rijkswaterstaat nog een watervergunning (RWS 2015-00001936) verleend om hier een surfopstapplaats te vestigen waarbij in de voorwaarden geen onderscheid gemaakt werd tussen kite- en windsurfen. Uiteindelijk maakte de initiatiefnemer geen gebruik van de vergunning, omdat de Provincie had aangegeven dat een Nb-wetvergunning nodig was en dat die waarschijnlijk niet verleend zou worden. Het is dus goed gekomen, maar de aanvraag heeft tijd en geld gekost van aanvrager en RWS. Betere coördinatie had gekund, dat is door betreffende instanties ruitlerlijk toegegeven. De aanvrager had geen aanvraag ingediend als hem te voren duidelijk geweest was dat dergelijke recreatieve activiteiten op deze plaats niet gewenst zijn.</p>
141	48111292	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Veluwerandmeren	<p>Wij juichen de maatregelen ter verbetering van de stand van de roerdomp en de grote karekiet zeer toe.</p> <p>Wij menen dat de parasailactiviteiten vergunningplichtig moeten zijn. De uitgevoerde toets dateert inmiddels al van 2010. De vergunning kan voor meerdere jaren afgegeven worden, maar gelet op de toenemende recreatiedruk moet van tijd tot tijd opnieuw getoetst worden of deze voor vogels aanzienlijk verstorende activiteit nog kan plaats vinden.</p>
142	48111292	Handhaving	Veluwerandmeren	<p>Bij de kitesurflocatie in Horst zijn aanvankelijk goede resultaten geboekt met het eerbiedigen van regels en voorwaarden door kitesurfers in combinatie met stringente en repressieve handhaving. Thans bereiken ons berichten dat er toch weer op grote schaal verstoringen plaats vinden doordat regels en voorwaarden niet opgevolgd worden en de handhaving vindingrijk ontweken wordt. Wij zouden graag zien dat het kitesurfen op de Veluwerandmeren beëindigd wordt, omdat rust en ruimte ook in dit gebied voor diverse soorten waarvoor ish-doelstellingen gelden een knelpunt is.</p>
11	48111544	TBB	Zwarte Meer	<p>De TBB vindt geen steun in de genoemde knelpunten in uw ontwerp. Niet rustverstoring maar het tegennatuurlijk peilbeheer en het commercieel riet snijden zijn de in het ontwerp-Beheerplan genoemde kernproblemen die u wilt aanpakken. Over de elders in het plan genoemde meer specifieke problemen, zoals de teruggang van enkele vogel- en eendensoorten zegt u op biz 21 dat die niet zijn gelegen in de recreatieactiviteiten maar in externe, buiten het Natura 2000-gebied gelegen omstandigheden (voedselvoorziening). U stelt ook vast dat voor de fauna gebrek aan rust geen knelpunt is. En mocht volgens u in de toekomst de rust door klimaatverandering en technische innovaties (langer recreatieseizoen) met name voor de overwinterende vogels dan toch in het geding komen, dan hebt u vertrouwen in de bestaande gedragscode die tussen de recreatiesector- en natuursector is afgesproken. Als die code wordt nageleefd kan worden voorkomen dat aan de recreatie striktere voorwaarden moeten worden opgelegd, aldus de tekst in het gele kader op biz 31. Als de recreatie in het Zwartemeergebied blijkbaar niet de bron van de beheerproblematiek is, ook kennelijk in de toekomst niet, dan vragen wij ons af of zo’n drastische maatregel als een TBB tegen de recreatie wel gerechtvaardigd is. Volgens ons zijn er gelezen uw onderzoek geen argumenten het huidige regime voor het Zwarte Meer met een TBB te verzwaren. De in het gebied geplaatste artikel 16 NBW borden (“kwetsbaar gebied, niets beschadigen of verontrusten”) sorteren kennelijk hun beoogd effect. Er vindt zoals u zelf constateert geen verstoring plaats. Roeien is een volstrekt met de natuurbelangen in dit gebied verenigbare activiteit, die niet geweerd hoeft te worden. Dat spoort trouwens met de opvatting van Natuurmonumenten.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Zie beantwoording zienswijze #54 – 4808567 over de gedragscode.	geen
De effectanalyse van de beoogde activiteiten op de instandhoudingsdoelstellingen (NEA2) kan een concrete aanleiding geven tot het afsluiten van een gebied. Ten aanzien van dit gebied is hieruit niet gebleken dat deze maatregel hier nodig was. Kitesurfen op deze locatie wordt zoals terecht opgemerkt hier niet gedoogd. Voor nieuwe activiteiten geldt eveneens het vergunningenregime zoals dat bij de Wet Natuurbescherming wordt gehandhaafd.	
Het parasailen is in 2010 als niet-vergunningplichtig beoordeeld ondermeer vanwege de harde afspraak dat het parasailen alleen plaatsvindt van 1 mei tot 1 september en dus buiten de wintermaanden wanneer grote aantallen vogels in het gebied aanwezig zijn. Er zijn sindsdien geen signalen bekend dat deze beoordeling verkeerd was en/of dat er sprake is geweest van verstoring van soorten met een instandhoudingsdoel. Het parasailen kan dus onder deze voorwaarde als activiteit worden toegestaan.	geen
Als handhaving op de geldende vrijstellingsvoorwaarden of vergunningvoorschriften naar het oordeel van de inspreker van de zienswijze onvoldoende is en er duidelijke aanwijzingen zijn dat die voorwaarden of voorschriften niet (meer) nageleefd worden, dan is de juiste stap om bij het bevoegde gezag een handhavingsverzoek in te dienen, waarin uiteengezet wordt wat er in de beleving van de inspreker aan de hand is. Het beheerplan geeft slechts aan onder welke voorwaarden het kitesurfen hier zonder significante gevolgen kan plaatsvinden, maar het is dan wel zo dat de naleving van die voorwaarden een handhavingsprobleem is. Belangrijke reden om de vergunning voor de kitezone af te geven was destijds om het kitesurfen te concentreren en illegaal kitesurfen overal elders beter aan te kunnen pakken.	geen
Zie de beantwoording van zienswijzen #17 - 48057968 en #18 - 47586105.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
12	48111544	TBB	Zwarte Meer	<p>In mei 2016 hebben wij bij Natuurmonumenten geïnformeerd naar hun eventuele bezwaren tegen roeien door de monding van het Ganzendiep. Natuurmonumenten verzekerde ons dat tegen het roeien (gekenmerkt als “stille genieters”) wat hen betreft geen bezwaren bestaan. Wij hoefden niet te vrezen voor een formele of fysieke belemmering.</p> <p>In tabel 1.1. van bijlage A staat dat de “roei-evenementen” op het Zwarte Meer zijn aangeduid als vergunningplichtige activiteiten waarvoor geen specifieke maar alleen generieke voorwaarde (stand-stil-beginsel) geldt. Die worden dus kennelijk uitgezonderd van de TBB. En dan zou je dus mogen concluderen “als het meerdere mag op het Zwarte Meer, dan mag ook het mindere”. Anders gezegd als roeievenementen zijn toegestaan (bv toertochten met veel boten), dan mogen de qua belasting voor het gebied aan evenementen ondergeschikte roeitochtjes met enkele boten helemaal geen probleem zijn!</p> <p>Mocht u uw TBB - voornemen ondanks onze afwijzende opvatting tóch handhaven dan pleiten wij er voor het roeien uit te zonderen van de TBB door het aan te merken als een vrijgestelde vergunning plichtige activiteit eventueel met specifieke voorwaarden. Afspraken over te volgen voorkeursrouten over het Zwarte Meer naar en vanaf het Ganzendiep en De Goot zijn wat ons betreft bespreekbaar.</p>
144	48111793	TBB	Ketelmeer & Vossemeer, Zwartemeer	<p>Toen eind jaren negentig van de vorige eeuw het Natura 2000 gebied is ingevoerd heeft dit tot gevolg voor onze leden gehad dat wij bijna nergens meer onze sport en tevens de hengelsport in het algemeen mochten beoefenen. Bijna het gehele ondiepe gebied is toen tot verboden gebied verklaart en alleen een hele kleine strook tussen de toen aangeduide en door tonnen aangegeven gebied en de betonning tot de vaargeul is alleen overgebleven. Dat was toen in die tijd een hele adering voor zowel onze leden van onze vereniging als ook voor alle recreanten. Mensen die met een roeibootje, jacht of andere vorm van vervoer over water konden toen bijna nergens meer recreëren, of het nu genieten van de vrije natuur betrof of recreëren in een andere vorm zoals zanaanbidding of hengelsport. Dit heeft veel mensen toen getroffen en er is toen ook door veel mensen hiervoor bezwaar aangetekend. Gezien de nu ter ontwerp liggende plannen blijft er helemaal niets meer over van de gedeelten buiten de vaargeul tot het gedeelte waarbinnen men nu nog wel de recreatie mag beoefenen van zowel Het Vossemeer, Het Ketelmeer en Het Zwartewater. Wij gaan er vanuit dat er bij uw instantie net zo goed als bij onze leden en de verdere recreanten bekend is dat men nooit en te nimmer mag ankeren in een vaargeul. Daar zowel het Vossemeer, het Ketelmeer en het Zwartemeer allemaal worden doorsneden door een druk bevaren vaargeul betekent dit voor onze leden en zowel alle andere burgers dan ook dat men straks nergens meer mag recreëren en de gebieden voor de burgers van Nederland dus waardeloos worden.</p> <p>Gezien bovengenoemde feiten en opsommingen tekenen wij hierbij bij deze dan ook bezwaar aan en is het ontwerp beheerplan bij deze voor ons dan totaal onacceptabel. Wij hopen dat u gelet bovenstaand feiten en opsommingen het ontwerp beheerplan dan alsnog zult aanpassen en dat u rekening zult houden met de Nederlandse burgers. Het kan toch zomaar niet zijn dat iedereen vanuit een zeer mooi en levendig gebied datzelfde gebied helaas geen toegang meer verschaft voor de burgers en de flora en fauna boven de burgers geplaatst worden. Wij nemen niet aan dat zoiets de bedoeling is van het Ministerie.</p>
52	48111822	Effecten en doersoorten, Overig	Veluwerandmeren	<p>De Natura 2000 gebieden kwalificeren zich voor de verschillende soorten en habitats vanwege de juiste omgevingscondities. Daarbij kunnen we denken aan kwaliteit van water en bodem, beschikbaar voedsel, schaalgrootte, schone lucht. Ook van belang daarvoor zijn de verschillende omgevingsfactoren. Daarbij denken we aan stilte en rust, donkerte en ongereptheid. Onze vraag is hoe deze basisomgevingsfactoren een rol krijgen in het beheerplan, en dan moet name daar waar het gaat om beheer dat zich richt op een stand-still step forward benadering.</p>
53	48111822	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	<p>Niet onbekend is dat door allerlei ontwikkelingen het buitengebied steeds meer wordt belast met onder meer geluid, licht, verstening en verstoring. Dat speelt ook op en rond de randmeren. Afkomstig van onder meer industrie, verkeer, bebouwing en recreatie. De uitdaging voor Natura2000 zit er naar onze mening ook in om het beheer zodanig vorm te geven dat deze basiskwaliteiten niet verslechteren en zelfs verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld betekenen het plaatselijk verwijderen van kunstverlichting, het voorkomen van recreatiewoningen aan de randmeren via een zoneringsplan, dan wel herinrichting van recreatieterreinen met een afwaartse beweging ten opzichte van de natuur, beperken van infrastructuur. Het gaat er dan ook om dat plaatselijk maatwerk mogelijk is waardoor onnodige belasting van het Natura 2000 kan worden gemitigeerd of zelfs worden vermeden.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
De activiteiten genoemd in Bijlage A betreffen het gebruik in Natura 2000-gebied; in een TBB-gebied geldt volledige afsluiting. Voor specifieke situaties in TBB-gebied (zoals evenementen) kan vergunning verleend worden verleend door het bevoegd gezag.	geen
Zie verder de beantwoording van zienswijze # 49 – 48037731 over de TBB-procedure.	
Zie beantwoording van zienswijze #78 – 48052527.	geen
De natuurwetgeving is leidend bij het opstellen van het beheerplan. Er is geen wetgeving of beleid voor b.v. donkerte en ongereptheid. Dit is daarom in het Beheerplan niet meegenomen. Voor het aspect rust zetten we in op de gedragscode en gebiedsafsluitingen. Terreinbeheerders zetten maatregelen als inrichting en beheer van gebieden in op basis van hun ecologische expertise.	geen
Nieuwe ontwikkelingen, waarvan niet bij voorbaat kan worden uitgesloten dat ze (al dan niet in cumulatie met ander handelingen of projecten) kunnen leiden tot significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen, zullen moeten worden getoetst volgens het vergunningenspoor van het bevoegd gezag. Het mitigeren van bestaande activiteiten (dus bestaande verstorende elementen wegnemen) -dit op basis van vrijwilligheid of de aanschrijvingsbevoegdheid van het bevoegde gezag- kan pas plaatsvinden als daar na monitoring en evaluatie aanleiding toe is.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
54	48111822	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	Zo is het van belang na te gaan in hoeverre de verstening langs de randmeren groeit en hoe daar mee om te gaan gelet op de te bereiken natuurdoelstellingen. Met name ook daar waar herstelopgaves geformuleerd worden voor randzones (rietzones bijvoorbeeld) of belangrijke pleister-, foerageer- en broedplaatsen zijn. De verstening speelt onder meer bij jachthavens en recreatieterreinen. We denken dan bijvoorbeeld ook aan randvoorwaarden die als kader kunnen dienen bij natuurinclusief ontwerpen voor nieuwe plannen langs de randmeren. Ook denken we aan het in acht nemen van verstoringafstanden van water- vogels bijvoorbeeld bij overwegingen om wegen en fietspaden aan te leggen of te reconstrueren of andere voorzieningen aan te leggen. Ten behoeve van rustende, foeragerende en broedende water- en rietvogels is het wenselijk dat kustzones ook worden ontzien van (nieuwe of verbeterde) infrastructuur ter voorkoming van verstoring door wandelaars (met honden), fietsers, en vissers, surfers e.d. Immers meer en verbeterde infrastructuur leidt tot meer gebruikers. Daarbij speelt tegelijkertijd dat de verstoring zich niet alleen beperkt op de vogels op en langs het randmeer maar ook op de vogels die verblijven binnendijks in de polders. Ook daarin is een zoneringsbeleid dus wenselijk en stellen we voor dat er zones langs de randmeren worden uitgesloten van nieuwe infrastructuur, vooral langs trajecten die zich kenmerken als belangrijke pleister-, foerageer- of broedlocaties van vogels en dat terughoudend wordt omgegaan met optimalisatie van bestaande infrastructuur. Een en ander speelt nu in de gemeente Putten bijvoorbeeld bij het fietspad op de Zeedijk, gelegen op de grens van Natura 2000-gebied Arkem heen en Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, waar plannen zijn voor reconstructie. Daarmee wordt het recreatief gebruik bevorderd met bijgevolg meer kans op verstoring van watervogels als weidevogels in de betreffende Natura2000 gebieden.
55	48111822	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	Ook bij nieuwe bebouwing kan gedacht worden aan in acht te nemen van bepaalde afstanden tot de randmeren, randvoorwaarden ten aanzien van hoogte en verlichting en de noodzaak van een goede landschappelijke inpassing. Interessant wordt het als er plaatselijk ten opzichte van de huidige situatie ook verbeteringen mogelijk zijn door aanpassingen in de inrichting en vormgeving van locaties die de randmeren beïnvloeden. Denk aan maatregelen op het gebied van geluid maar ook kunstverlichting (minder of dimmen, kleur, armatuur, etc.) en slimme zonering om verstoring te beperken. Verder denken we aan het instellen van no-fly zones. Daarmee kan het aantal verstoringen belangrijk worden teruggebracht. Maar ook gedacht kan worden aan het stellen van maxima aan aantallen bedden bijvoorbeeld rekening houdend met bestaande restcapaciteiten in bestaande bestemmingsplannen en de noodzaak om daar waar nodig ook locaties te saneren ter voorkoming van ongewenste ontwikkelingen, vooral als deze op gevoelige locaties liggen en/of op een wijze worden gebruikt die niet in overeenstemming is met een bestemmingsplan.
88	48112030	Effecten en doelsoorten, ANT/Voedsel voor soorten	Veluwerandmeren	Juist in de laatste vijf Jaar hebben in het IJsselmeergebied belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden die niet in het ontwerpbeheerplan zijn opgenomen. Als voorbeeld: de toegenomen waterplantenontwikkeling in andere delen van het IJsselmeergebied heeft er toe geleid dat diverse vogelsoorten in hun voedselvoorziening nu minder afhankelijk zijn van (alleen) de Veluwerandmeren dan vijf jaar geleden. In het kader van onze rechtsgang bij de Raad van State is dit onderzocht en beschreven in het rapport 'Trends en ontwikkelingen in ecologie en draagkracht voor Tafeleend en Brilduiker in de Veluwerandmeren' (Deltares, Moordhuis, 2015). Op de vermeende knelpunten in de Veluwerandmeren voor brilduiker, grote zaagbek, nonnetje, slobleend en tafeleend (biz. 19 en 24) geeft dit rapport een helder antwoord.
89	48112030	Inrichting en beheer, Waterplanten	Algemeen	Ook m.b.t. het waterplanten maaien hebben zich in de afgelopen 5 jaar ontwikkelingen voorgedaan. In samenwerking met partijen (waaronder het Ministerie van IenM) is een 3-jarige pilot waterplanten maaien uitgevoerd (2014-2016). Gedurende deze pilot is de vergunde oppervlakte te maaien gebied verhoogd. In de Veluwerandmeren naar 300 ha (was 150 ha) en in Gooi- en Eemmeer naar 400 ha (was 200). Op dit punt dient het beheerplan dan ook geactualiseerd te worden.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Bij activiteiten als het in steen leggen van oevers, uitbreiding van jachthavens en aanleg van fietspaden, wandelroutes of wegen langs de randmeren is een negatief effect op de Natura 2000 instandhoudingsdoelen niet op voorhand uit te sluiten. Dergelijke activiteiten zijn dan ook, op grond van de Wet Natuurbescherming, vergunningplichtig. In de passende beoordeling (natuurtoets) kan worden gezien of door andere inrichting of aanvullende maatregelen significant negatieve effecten zijn uit te sluiten. Ook wanneer sprake is van activiteiten die kunnen leiden tot capaciteitsvergroting of intensiever gebruik met mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, is een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming verplicht. Al deze activiteiten zullen getoetst moeten worden aan het beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #54-48111822. Verder zal in de onderzoeken, die worden uitgevoerd om na te gaan of er sprake is van versturende effecten op natuurwaarden, rekening worden gehouden met verstoringafstanden van specifieke soorten.</p>	<p>geen</p>
<p>Het feit dat er de laatste vijf jaar ook in andere delen van het IJsselmeergebied dan de Veluwerandmeren een positieve trend heeft plaatsgevonden in waterplantenontwikkeling en daarmee in voedselbeschikbaarheid voor watervogels is uiteraard zeer positief. Hiermee wordt echter de opgave voor Natura 2000 voor de Veluwerandmeren niet verlicht, omdat juridisch is vastgelegd dat ieder Natura 2000 gebied zelf binnen zijn eigen begrenzingen de ervoor in het aanwijzingsbesluit vastgelegde instandhoudingsdoelstellingen dient te bereiken en behouden. Daarnaast is het zo dat de in het aanwijzingsbesluit voor de Veluwerandmeren vastgelegde kwantificering van de instandhoudingsdoelstellingen voor watervogels gebaseerd zijn op de systematische tellingen in het monitoringsprogramma MWTL en dat die aantallen dus niet vergeleken mogen worden met aantallen die met meer op specifieke soorten gerichte telinspanningen zijn geregistreerd. Dus als er bv. tijdens speciale brilduikertellingen grotere aantallen worden gevonden dan tijdens de gestandaardiseerde meerjarige monitoring, dan kan daaruit niet worden afgeleid dat de doelen toch binnen bereik zijn.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijzen #90 - 48112030, #94 - 48112030 en #95 - 48112030.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
90	48112030	Inrichting en beheer, Waterplanten	Algemeen	<p>Toetsingskader maaien van waterplanten De 'handreiking waterplanten maaibeheer' is bij het ontwerpbeheersplan N2000 opgenomen als toetsingskader voor het maaien van waterplanten. Bij het opstellen van de handreiking (omstreeks 2010) is vooral gebruik gemaakt van de kennis en ervaring die de rechtsvoorganger van de Coöperatie Gastvrije Randmeren had met het maaien van waterplanten in de Veluwerandmeren. Omdat in de voorafgaande vegetatieontwikkeling het jaar 2003 een 'dip' kende, is voorzichtigheidshalve ingestoken op het maaien van niet meer dan 10% van de aanwezige vegetatie. Inmiddels is de begroeiide oppervlakte alleen maar verder toegenomen en zit deze (ver) boven de aanwezige oppervlakte in het N2000-aanwijsjaar 2009. Dat betekent dat er meer dan 10% ruimte geboden kan worden voor het maaien van waterplanten. (hier zit in de zienswijze een tabel)</p> <p>Daarnaast is in de Veluwerandmeren de verhouding kranswieren/fonteinkruiden ongeveer 80/20 zodat bij het maaien van 10% van de vegetatie 50% van de fonteinkruiden worden gemaaid zodat ook 50% van de overlast voorkomen kan worden. Bij het Gooi- en Eemmeer is de verhouding kranswieren/fonteinkruiden echter ongeveer 20/80 zodat bij het maaien van 10% van de vegetatie slechts 12,5% van de fonteinkruiden worden gemaaid zodat ook maar 12,5% van de overlast voorkomen kan worden.</p> <p>Ook om deze reden vraagt de Coöperatie Gastvrije Randmeren meer armslag om de overlast te beperken. Verzocht wordt om in het toetsingskader de aanwezige oppervlakte in het N2000-aanwijsjaar 2009 als basis te gebruiken voor het bepalen van de maximaal te maaien oppervlakte.</p> <p>Om de overlast zoveel mogelijk te beperken beschikt de Coöperatie Gastvrije Randmeren momenteel over vergunningen voor het maaien van 300 ha in de Veluwerandmeren en 400 ha in Gooi- en Eemmeer. Gelet op deze uitbreiding van maaioppervlakte is de stringente startdatum voor het maaien vanaf 1 juli een (onnodig) knelpunt geworden bij de uitvoering van de maaierwerkzaamheden. Gezien de diepte van het te maaien gebied (> 1,50 m) is er in de praktijk in het geheel geen sprake van verstoring van Natura 2000 beschermde broedvogels.</p> <p>De Coöperatie Gastvrije Randmeren verzoekt dan ook de stringente startdatum te vervangen door een bepaling, dat gemaaid wordt in de maanden juni - augustus.</p> <p>Ook de bepaling dat slechtst één keer per jaar gemaaid mag worden, vormt in praktijk een beperking. Om de toegankelijkheid van de watersporteilanden en aanlegplaatsen te garanderen moet in sommige jaren bij hergroei nogmaals gemaaid kunnen worden. Het verzoek van de Coöperatie Gastvrije Randmeren is dan ook om deze bepaling te laten vervallen.</p>
91	48112030	Algemeen, Juridische houdbaarheid data	Veluwerandmeren	<p>Ook bij het toetsingskader jachthavenuitbreidingen is te merken dat de rapporten die hieraan ten grondslag liggen, inmiddels zeer gedateerd zijn. Sinds de economische crisis is het botenbestand in Nederland en ook in het IJsselmeergebied (flink) afgenomen, waarbij vergrijzing en de trend 'van bezit naar gebruik' ook een (blijvende) rol spelen.</p> <p>Gelet op het N2000-aanwijsjaar 2009 is de recreatieve (vaar)-druk daardoor afgenomen. Als er nog sprake is van jachthavenuitbreiding dan is dat van beperkte schaal en alleen op recreatief zeer aantrekkelijke locaties m.n. bij (historische) woonkernen. Maar het 'vollopen' van deze nieuwe ligplaatsen gaat onherroepelijk gepaard met het 'leeglopen' van minder aantrekkelijke havens. In de praktijk zien we jachthavens dan ook al geheel of gedeeltelijk hun functie verliezen. Kortom, het totaal aantal aanwezige boten in het gebied is bij verstoring veel bepalender dan het aantal gecreëerde ligplaatsen.</p> <p>Het verzoek van de Coöperatie Gastvrije Randmeren is dan ook om bij het toetsingskader jachthavenuitbreidingen uit te gaan van het aantal aanwezige boten in het gebied i.p.v. het aantal toegevoegde ligplaatsen.</p>
92	48112030	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	<p>Veluwerandmeren De Coöperatie Gastvrije Randmeren heeft inmiddels in het Veluwemeer de IIVR-maatregel 'ontwikkelen rietzone Harderwijk/Elburg' gerealiseerd (biz. 27). We zien echter dat de gerevitaliseerde rietzone alweer volloopt met els en wilg. Het ontbreekt aan een goed en duidelijk beheer. Voor Rijkswaterstaat als beheerder van het eigendom van de Staat der Nederlanden ligt hier een belangrijke maar nog steeds niet ingevulde taak.</p>
93	48112030	TBB	Veluwerandmeren	<p>In figuur 5.3 (blz. 27) wordt bij * vermeld 'afsluiting van 1 sept t/m 1 april'. Dit is niet correct. In het besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit d.d. 23 december 2009 is de periode 1 oktober - 15 maart aangehouden. Dit met als argument dat 15 oktober als ingangsdatum is gekozen omdat de Kleine Zwaan op of na die datum terugkeert vanuit de Arctische gebieden. Rond diezelfde datum wordt het winterstreefpeil in de Veluwerandmeren ingesteld, waardoor het voedsel voor de Kleine Zwaan maximaal bereikbaar wordt. Het verzoek van de Coöperatie Gastvrije Randmeren is om de correcte ingangsdatum aan te houden in het beheersplan.</p> <p>Voorts verzoekt de Coöperatie Gastvrije Randmeren om bij het toegangsbeperkingsbesluit dat voor het ondiepe deel van het Drontermeer in voorbereiding is, alsmede de voorgenoemen herbegrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren in relatie met de aanleg van de bypass Kampen (blz. 14), rekening te houden met de nog uit te voeren IIVR-verdiepingen t.b.v. de kanobaan en haventoeegang ter plaatse van Roggebot.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Zie de beantwoording van de zienswijzen #128 - 48107603 en #57 – 48085967.</p>	<p>geen</p>
<p>We zijn ons er inderdaad van bewust dat er de laatste jaren (mede als gevolg van de crisis) een teruglopende trend is te bespeuren in het gebruik van zeil- en motorjachten. Hierdoor zal inderdaad langzamerhand sprake zijn van een afnemende druk als gevolg van deze activiteiten op de rust voor watervogels. Maar deze trend is niet zo consistent om nu al aanpassingen te doen in de metingen van de recreatiedruk. Vanuit het voorzorgbeginsel blijven we bij bepaling van het aantal toegevoegde ligplaatsen en zullen uw voorstel daarom niet overnemen.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #68 - 48052527.</p>	<p>geen</p>
<p>We zullen dit signaal doorgeven aan de beheerder Rijkswaterstaat en gedelegeerd beheerder Staatsbosbeheer.</p>	<p>geen</p>
<p>Inspreker doelt waarschijnlijk op Figuur 5.2. Het gebied waar u op doelt, nl. het Veluwemeer, heeft in het Beheerplan een niet correct weergegeven afsluitingsregiem. We zullen de afsluitingsperiode corrigeren, d.w.z. veranderen in 1 oktober - 15 maart. Zie ook de beantwoording van zienswijze #49 – 48108523.</p> <p>Ten aanzien van de toegangsbeperking van Drontermeer-noord zal worden afgestemd met de ontwikkelingen binnen het project Ruimte voor de Rivieren.</p> <p>Zie ook de beantwoording van zienswijze #92 - 48075129 over het aanpassen van de kaarten.</p>	<p>Zie de beantwoording van zienswijze #49 – 48108523</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
94	48112030	Inrichting en beheer, Waterplanten	Veluwerandmeren	De Coöperatie Gastvrije Randmeren vraagt zich af of- nu de 'handreiking waterplanten maaibeheer' is opgenomen in het ontwerpbeheersplan N2000 - dit toetsingskader alleen betrekking heeft op de te maaien ha's binnen het aangewezen N2000-gebied?
95	48112030	Inrichting en beheer, Waterplanten	Veluwerandmeren	Verder ga ik namens de 16 leden graag met u in gesprek over een alternatief toetsingskader waterplanten maaien in plaats van opname van de handreiking waterplanten maaien uit 2012 die nu in het beheerplan is opgenomen.
145	48112030	Algemeen, Juridische houdbaarheid data	Algemeen	Door diverse oorzaken ligt het ontwerpbeheerplan Natura 2000, dat in 2011 nagenoeg gereed was, helaas nu pas na 5 jaar ter inzage. Er zijn weliswaar wat tekstuele actualisaties doorgevoerd maar de onderzoeken en inventarisaties die ten grondslag liggen aan dit ontwerpbeheerplan zijn inmiddels zeer gedateerd. Gelet op onze ervaring betreffende een tweetal beroepen bij de Raad van State tegen vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet, mag men zich afvragen of het gebruik van dergelijke gedateerde gegevens juridisch wel houdbaar is. De wet vraagt immers om gebruik te maken van de meest recente wetenschappelijke kennis en gegevens!
64	48112614	Gebruiksvormen	Markermeer & IJmeer	Een relatief nieuwe vorm van waterrecreatie betreft 'suppen', het voortbewegen op een surfplank zonder zeil, met behulp van een peddel. Deze activiteit is in de stukken niet getoetst. Wij raden aan dit wel te doen, gelet op de groeiende populariteit ervan en de mogelijke verstoring die het kan veroorzaken.
65	48112614	Vergunningverlening	Markermeer & IJmeer	In het ontwerpbeheerplan is geen regime opgenomen voor mogelijke plaatsing van windmolens of "zonnepanelen akkers" in het open water van het Markermeer en IJmeer. In het uiteindelijke beheerplan willen wij hierover graag een standpuntbepaling.
66	48112614	Kaarten	Markermeer & IJmeer	De contour van IJburg 2 dient te worden opgenomen in het toegepaste kaartmateriaal. Voor IJburg 2e fase is een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht, en is verder opgenomen in de daarvoor relevante beleidskaders en AmvB's, zoals het Nationaal Waterplan, Beheerplan voor de Rijkswateren en het Barro.
67	48112614	Bestaand gebruik	Markermeer & IJmeer	Ons is niet duidelijk welke jachthavens in de gemeente Amsterdam behoren tot de 'bestaande' jachthavens. Wij willen graag dat in het beheerplan wordt aangegeven welke jachthavens worden gerekend tot 'bestaande jachthavens.' Het is wenselijk dat in het beheerplan een overzicht staat van: 1. Bestaande jachthavens met aantal ligplaatsen; 2. Geplande uitbreidingen tot 2021; 3. Geplande uitbreidingen na 2021.
68	48112614	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Markermeer & IJmeer	Onder vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden valt waterskiën. In de hoofdtekst (pagina 32) staat 'waterskiën', in de bijlage staat 'waterski-gebied'. Heeft de vrijstelling betrekking op de activiteit waterskiën in het hele gebied, of heeft de vrijstelling betrekking op specifiek aangewezen waterskigebieden? En in het geval van het laatste, welke waterskigebieden betreft dit dan zijn deze op een kaart te vinden? Zo niet, dan graag aangeven op een kaart.
69	48112614	Gebruiksvormen, Jachthavens	Markermeer & IJmeer	In het beheerplan dient de juiste informatie te staan over de voorgenomen Amsterdamse Jachthavens. Dat is nu niet het geval. Wij stellen voor de informatie hierover zoals opgenomen in de door de gemeenteraad van Amsterdam vastgestelde Watervisie 2040, op te nemen in beide tabellen en de bijbehorende kaarten op pagina 26 en 39. Deze informatie is te vinden met de volgende link. Indien gewenst, kunnen wij assisteren bij het selecteren van de juiste informatie. https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/watervisie-amsterdam/D66
70	48112614	Effecten en doelsoorten, NEA	Markermeer & IJmeer	De gemeente Amsterdam is in 2008 gestart met de uitvoering van de eerste mitigerende maatregel, de aanleg van kunstmatige mosselbanken. De succesvolle groei van het biovolume van de mosselen heeft er uiteindelijk toe geleid dat de provincie Noord Holland in 2011 schriftelijk heeft bevestigd dat aan de mitigatieopgave qua biovolume voor heel IJburg 2e fase is voldaan. Wij zouden graag de mitigatieopgave in de NEA (pagina 56) beschreven zien in biovolume mosselen in plaats van hectares mosselbanken. De desbetreffende brief is bijgevoegd bij deze zienswijze, en het betreft 349 m3 biovolume mosselen. Zie hierna de passage over Passage uit het MER IJburg 2e fase.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
Het toetsingskader Maaien van Waterplanten is onderdeel van het Beheerplan en is van toepassing op alle buitensdijkse gebieden, en wordt daarmee breder toegepast dan alleen voor de Natura 2000 gebieden.	geen
De handreiking uit 2012 blijft onderdeel uitmaken van het Beheerplan. Maaiactiviteiten binnen dit kader blijven vergunningvrij. Maaiactiviteiten daarbuiten blijven vergunningplichtig.	geen
De vogelgegevens zijn nadrukkelijk wel geactualiseerd. Inderdaad zijn de gegevens betreffende de gebruiksvormen in en rond het gebied minder goed geactualiseerd, en ligt het accent op onderzoek bij nieuwe initiatieven als de aanleg van de Markerwadden en het Reevediep. De trendanalyse met betrekking tot aard, omvang, ruimtegebruik en seizoenspatroon van deze activiteiten vindt plaats in eerste beheerplanperiode (monitoring en evaluatie).	geen
Suppen is inderdaad een nieuwe activiteit, die in het Beheerplan niet getoetst is op mogelijke significante effecten op de Natura 2000-doelen (peildatum 31 maart 2010). Voor elke voorziening voor suppen die het individueel gebruik overstijgt, geldt het vergunningenspoor. Een vergunning, voorzien van een natuurtoets, moet dan ter beoordeling aan het bevoegd gezag worden voorgelegd. In overleg met het bevoegd gezag kan in de eerste beheerplanperiode worden nagegaan waar en wanneer in Natura 2000-gebied suppen mogelijk is, zonder risico van significante verstoring. Suppen door individuele recreanten is voornamelijk toegestaan, waarbij zij zich dienen te houden aan de wet en de Gedragscode. In TBB-gebieden is het suppen niet toegestaan.	geen
Windmolens of zonnepanelen-akkers zijn nieuwe activiteiten die door de initiatiefnemer getoetst en door het bevoegd gezag beoordeeld zullen moeten worden in het kader van vergunningverlening.	geen
Inspreker heeft gelijk, echter IJburg Fase II wordt om praktische redenen niet in de kaarten opgenomen (vergt onevenredig veel inspanning). Voorts blijft IJburg Fase II buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer, omdat bij het Aanwijzingsbesluit rekening is gehouden met de aanleg van IJburg Fase 2.	geen
Ten aanzien van het bestaand gebruik voor het gebied Markermeer en IJmeer, waaronder bestaande jachthavens, verwijzen wij naar drie rapporten die hierover zijn opgesteld (zie literatuurlijst beheerplan). De informatie over bestaande jachthavens met aantal ligplaatsen nemen wij daarom niet op in het beheerplan. Dat gebeurt ook niet voor overige voorzieningen. In figuur 5.5 en in tabel 5.1 van het ontwerpbeheerplan wordt een overzicht gegeven van de bij de provincies Noord-Holland en Flevoland bekende plannen voor uitbreidingen van jachthavens gedurende de eerste beheerplanperiode. Dat is op dit moment voldoende informatie. Als er nog nieuwe plannen voor uitbreidingen van jachthavens bijkomen, dan kan (en moet) daar een vergunning Wnb voor worden aangevraagd en zal toetsing aan de wet plaatsvinden.	geen
De vrijstelling heeft betrekking op de specifiek aangewezen waterskigebieden zoals vermeld in tabel 1.1 en niet op de activiteit waterskiën. Voor het Markermeer & IJmeer gaat het om het waterskigebied in de Gouwzee.	In de opsomming op p.32 en in tabel 1.1 bijlage A 'waterskiën' vervangen door 'waterskigebied'. + aanvullend 'Gouwzee' toevoegen.
We nemen het waterskigebied in de Gouwzee niet op kaart op in het beheerplan, omdat andere vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden ook niet op kaart in beheerplan worden opgenomen. In de opsomming op p.32 en in tabel 1.1 bijlage A zullen we in de tekst toevoegen dat het om een waterskigebied in de Gouwzee gaat.	Aanpassen kaart in figuren 3.3 en 5.5 en tabel 5.1 conform beantwoording zienswijze. Deze wijzigingen ook doorvoeren in figuur 5.1 en tabel 5.1 in Toetsingskader.
Dit zienswijze-onderdeel gaat niet over het Ontwerpbeheerplan, maar over onderliggend rapport (NEA). Vanuit RUD Noord-Holland Noord wordt dit zienswijze-onderdeel onderschreven. Het gewenste biovolume aan mosselen bedraagt inderdaad 349 m3, zoals recent bevestigd is in een brief aan de gemeente. De mitigatieopgave voor IJburg 2 ten aanzien van ontwikkeling van kunstmatige mosselbanken staat los van het Beheerplan.	geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
71	48112614	Bestaand gebruik	Markermeer & IJmeer	Wij zouden graag (bevestigd) zien dat de in deze passende beoordeling beoordeelde activiteiten, in aanvulling op het bestaande gebruik van IJburg 1, onderdeel uitmaken van het toegestane gebruik in het beheergebied IJmeer/Markermeer, bijvoorbeeld door opname ervan in de NEA, of anderszids.
72	48112614	Vergunning- verlening	Markermeer & IJmeer	Wij veronderstellen dat de evenementen die enkele malen per jaar, in het zomerseizoen, worden georganiseerd langs de randen van het IJmeer/Markermeer, zoals het strand van IJburg of op het Zeeburgereiland, horen tot de evenementen zoals bedoeld onder de vrijgestelde activiteiten zonder specifieke voorwaarden, zodat hiervoor geen separate toestemming noodzakelijk is per evenement, vanuit de Wet natuurbescherming. Als deze veronderstelling juist is, dan zien wij dit graag opgenomen in de NEA, of elders.
65	48114305	Algemeen, Redactioneel	Veluwerandmeren	Het plan en de bijbehorende documenten bevatten een indrukwekkende hoeveelheid informatie. Door het kleine lettertype waren de tabellen en legenda's van kaarten echter ook bij uitvergroting (+ toets) vaak onleesbaar. De samenvatting op blz 4-5 achten wij niet representatief voor het plan. Meer dan 50% gaat over moerassige oevers als broedbiotoop van roerdomp en grote karekiet en van de hier zeer belangrijke pleisterende watervogels wordt niets gezegd
66	48114305	Effecten en doelsoorten, Overig	Veluwerandmeren	Het plan richt zich uiteraard primair op de doelsoorten voor Natura 2000. Het plan zou echter ook andere soorten kunnen noemen, net als het beheerplan-Natura 2000 voor Arkemheen, waar naast de doelsoorten smient en kleine zwaan ook de weidevogels zijn behandeld. Ook al vallen deze hier niet onder N2000, de kennis van hun aanwezigheid en biotoopeisen is essentieel voor een goed beheer van het gebied. In dit verband gaan wij in op enkele niet genoemde soorten van de Delta Schuitenbeek en de futen van de rietkragen, op zich slechts een greep uit het totaal.
67	48114305	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	In het plan missen wij iedere verwijzing naar de Delta Schuitenbeek, naar verluidt een BOVAR-project ter verbetering van de waterkwaliteit in het Nuldernauw. Tussen een nieuwe kade, parallel aan de oude Zeedijk, en de Zeedijk, is een groot gebied met ondiep water ontstaan, waarheen de monding van de Schuitenbeek is verlegd. Het water van deze beek legt daardoor een afstand van kilometers af voor het in het Nuldernauw terecht komt. Bij aanleg was het de bedoeling dat zich hier rietmoerassen zouden ontwikkelen t.b.v. de zuivering van het beekwater, voordat het in het (overige) randmeer terecht zou komen. Het riet is echter niet van de grond gekomen maar niettemin heeft zich hier een zeer waardevol en soortenrijk natuurgebied ontwikkeld. Naast doelsoorten als onder meer lepelaar (fouragerend) en kleine zwaan (rustend), komen hier tal van andere soorten voor. Hiertoe behoren wulp, grutto en kempfaan met belangrijke slaapplaatsen (zie slaapplaatsstellingen SOVON) op ondieptes die stellig voorzien waren als rietvelden Deze vallen in het winterhalfjaar droog of worden (afhankelijk van o.a. windkracht en — richting) tot ondieptes waar o.a. steltlopers slaapplaatsen hebben gevonden. Deze slaapplaatsen hebben een belangrijke relatie met de achterliggende polder Arkemheen (incl. Putterpolder). Ook van ganzen (i.h.b. brandganzen) is hier een grote slaapplaats aanwezig (zie SOVON). De aanwezigheid van deze slaapplaatsen, tezamen met het voorkomen van kleine zwaan (tot ca 100) en lepelaar (tientallen) zijn goede redenen om de huidige situatie (open water met eilanden) te handhaven, temeer daar uit de tekst van het plan niet blijkt dat de Schuitenbeek nog een groot knelpunt is voor de waterkwaliteit.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>De Passende Beoordeling waterrecreatie (130601 Passende beoordeling Extra waterrecreatie IJburg Iefase DEF), waar inspreker op doelt hoort niet bij de toetsing van huidige activiteiten voor het beheerplan, maar bij de betreffende vergunning. Deze zienswijze heeft dus geen betrekking op het beheerplan en zal ook niet leiden tot een aanpassing van documenten behorend bij het beheerplan.</p> <p>Bepalingen over wat wel en niet is toegestaan zijn in zo'n geval geregeld in de vergunning, niet in het beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>Bestaande evenementen op IJburg en het Zeeburgereiland, zoals visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden en strandactiviteiten, vallen in het Beheerplan onder de categorie 'vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden' (zie par. 5.1, pag. 32). Voor nieuwe evenementen geldt dit niet. Daarvoor zal een vergunning Wnb moeten worden aangevraagd bij de RUD Noord-Holland Noord.</p>	<p>geen</p>
<p>Naar aanleiding van deze zienswijze zal aan de samenvatting een alinea worden toegevoegd over pleisterende vogels.</p>	<p>Aan de paragraaf "Bijzondere natuurwaarden gaan grotendeels hand in hand met menselijke activiteiten" in de samenvatting wordt de volgende alinea toegevoegd: "Veruit de belangrijkste natuurwaarden van de Veluwerandmeren hangen samen met de uitgebreide waterplantvelden (kranswieren zowel als fonteinkruiden) die hier na de sterke verbetering van de biologische en chemische waterkwaliteit sinds de jaren 80 tot stand gebracht is. Deze waterplantvelden zijn uniek in hun omvang en kwaliteit op Europese schaal en bieden leefgebied aan een breed scala van ongewervelde bodemfauna en vissen als kleine modderkruiper. Bovendien vormen ze een cruciaal voedselgebied voor grote aantallen doortrekkende en overwinterende watervogels als kleine zwaan, tafeleend, meerkoet en krooneend, die leven van die waterplanten, en aan soorten als pijlstaart, brilduiker en kuifeend die afkomen op de rijke bodemfauna. De overdaad aan waterplanten is een indicatie voor een goede waterkwaliteit en maakt, ondanks een zekere overlast voor de watersport, het gebied ook tot een aantrekkelijk recreatiegebied. Het plan biedt een kader voor het omgaan met de overlast van waterplanten zonder daarmee de natuurwaarde van het gebied in gevaar te brengen."</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #35 – 47736502.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #66 - 48114305.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
68	48114305	Algemeen, Relatie wetten en plannen	Veluwerandmeren	In dit verband verwijzen wij tevens naar de status van Ramsar site van de Veluwerandmeren in het kader van het Wetland-verdrag, welke qua begrenzing samenvalt met Natura 2000 in dit gebied. Ook in het kader van dit verdrag heeft Nederland verplichtingen, hetgeen in Nederland extra onderbouwd is in het KB inzake het Lac op Bonaire (2/10/2007, nr 347). De aard van de verplichtingen in het kader van het verdrag zullen in hoofdlijnen overeenkomen met die in het kader van Natura2000, daar de aanwijzing in dezelfde periode (rond 2000) heeft plaatsgevonden. De verplichtingen worden echter niet beperkt tot een vastgesteld aantal doelsoorten en in een bepaalde periode vastgestelde aantallen. Daarom is er o.i. ruimte voor bescherming van het huidige ecosysteem van de Delta Schuitenbeek, zo er al plannen zouden zijn om hierin verandering te brengen.
69	48114305	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	In de zienswijze van onze stichting samen met IVN Nijkerk bij het ontwerp-beheerplan Natura 2000 voor de polder Arkemheen (incl. Putterpolder) van 14-3-2015 zijn wij ingegaan op de relatie tussen deze gebieden voor wat betreft de smient. Wij voegen de eerste drie bladzijden van genoemde zienswijze als bijlagen bij deze zienswijze. Wij verzoeken u deze voor wat betreft het gestelde over de smient als onderdeel van deze zienswijze bij het beheerplan voor het IJsselmeergebied te beschouwen. In laatstgenoemd plan is (p. 20) is vermeld dat het instandhoudingsdoel (ISD) voor wat betreft de smient niet wordt gehaald. Het huidige aantal (op jaarbasis) is berekend op 2829 en het ISD is 3500. De afname van de smient wordt op p. 21 toegeschreven aan de landelijk dalende trend van deze soort, welke op zijn beurt weer zou worden veroorzaakt door de afname van nat grasland. Hieruit kan men concluderen dat Arkemheen (aannemend dat het grootste deel van de smienten in de Veluwerandmeren in het Nuldernauw voorkomt) essentieel is voor een substantieel deel van het doelaantal van 3500 smienten. Binnen Arkemheen is het ISD echter slechts 850 smienten. De mogelijkheid bestaat daardoor dat in Arkemheen ontwikkelingen zouden kunnen plaatsvinden binnen de normen van het N2000-gebied Arkemheen, leidend tot een daling tot 850 smienten op jaarbasis. Omdat dit in strijd is met het ISD voor de Veluwerandmeren, zou dat echter een extern effect zijn op de Veluwerandmeren en als zodanig verhinderd moeten worden. Evenzo zullen negatieve effecten op de smienten van het Nijkerkernauw, waar eveneens duizenden smienten pleisteren, als extern effect op Arkemheen en op de Veluwerandmeren kunnen worden beschouwd. Deze smienten rusten hoogstwaarschijnlijk afwisselend op Nuldernauw (Veluwerandmeren) en Nijkerkernauw, afhankelijk van windkracht en — richting. Het is van belang dat bij vergunningaanvragen met deze relaties rekening wordt gehouden. De te lage aantallen voor Arkemheen zijn waarschijnlijk veroorzaakt doordat de aantallen smienten overdag veelal relatief laag waren, daar de meeste smienten overdag op de randmeren rusten. Het is zaak om deze onderschatting in een volgend beheerplan te heroverwegen. Traditioneel ziet men smienten overdag in de polder vooral op en rond de hoofdwatergang De Wiel, soms echter verspreid door een groot deel van de polder. Door de instelling van een hoogwatergebied van meer dan 200 ha in de polder lijken zich in de nawinter nu veel meer smienten ook overdag op het (plas-dras-) land te bevinden, wat op zijn beurt weer invloed zal hebben op de aantallen op de randmeren.
71	48114305	Grenzen/externe werking	Veluwerandmeren	Tenslotte: de enorme concentraties smienten op het Nuldernauw (o.m. in de beschutting van het dijklichaam van de N301) kunnen daar mede voorkomen door de afwezigheid van jachten, windsurfers en kitesurfers in het winterhalfjaar. Incidenteel wordt al gesurfd vanaf het strand van Nieuw Hulckestein (Nijkerkernauw). Dit kan invloed hebben op genoemde gemeenschappelijke smientenpopulatie. In het Nuldernauw zou dit mogelijk zijn vanaf stranden aan de Flevolandzijde. Het plan dient o.i. dergelijke ontwikkelingen te verhinderen.
72	48114305	Vergunning- verlening	Veluwerandmeren	Over vergunningplichtige activiteiten bestaat o.i. geen compleet beeld. Denk hierbij aan het eerder genoemde eventuele surfen of kite surfen vanaf het strand van Hulckestein of Erkemeder strand, verbreding van het fietspad op de Zeedijk, het vliegen van 'paramotors' e.d. over of langs het gebied, e.d. Dit zou gecompliceerd moeten worden. Dit geldt ook voor de eerder genoemde externe effecten op de smient.
73	48114305	Algemeen, Redactioneel	Veluwerandmeren	In de tabel op p.18 wordt een oppervlakte van 18 ha 'Meren met krabbescheer en fonteinkruid' vermeld (opm.: hier zonder krabbescheer uiteraard). Op p. 31 wordt gesproken van 'een jaar met een lage bedekking fonteinkruid (minder dan 1400 ha)'. Dit behoeft nadere toelichting. Misschien heeft het te maken met het voorkomen van verschillende soorten?
74	48114305	Effecten en doelsoorten, Habitattypen	Veluwerandmeren	Rivieronderpad: Op p. 18 zou iets kunnen worden toegevoegd over de relatie met de vele beken tussen Harderwijk en Elburg. Zie de Vissenatlas Gelderland (Van Kessel & Kranenburg, 2012). De habitatvoorkeur van 693 waarnemingen was: plassen en meren ca 10% en beken 50%. Dit beeld kan echter vertekend zijn door de wijze van steekproeven nemen. Het geeft echter voldoende aanwijzing voor een mogelijke relatie.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Met het volgen van de Natura 2000 systematiek wordt ook voldaan aan de verplichtingen in het kader van Ramsar.</p>	<p>geen</p>
<p>Het areaal van de populatie Smienten is inderdaad veel groter dan de afzonderlijke Natura 2000 gebieden. Voor Arkemheen is het doel gesteld op een leefgebied met een draagvlak voor 850 smienten. Door peilverhoging in een deel van Arkemheen lijkt het draagvlak echter recent fors toegenomen. Er bivakkeren 's winters nu aanzienlijk meer Smienten. Bij vergunningverlening zal eerst naar het effect op het instandhoudingsdoel (850) worden gekeken. In tweede instantie zal moeten worden gekeken naar het effect op populatieniveau. Een afname in Arkemheen kan leiden tot een afname in de randmeren (extern effect). Het Nijkerkernauw waar 's winters veel smienten rusten, valt buiten de Natura 2000 begrenzing. Bij vergunningverlening zal inderdaad in sommige gevallen verder gekeken moeten worden en zullen ook effecten op nabijgelegen Natura 2000 gebieden in overweging moeten worden genomen.</p>	<p>geen</p>
<p>Nuldernauw is begrensd als onderdeel van Natura 2000 gebied Veluwerandmeren en valt dus ook onder het beheerplan. De natuurwetgeving is hier leidend. Toekomstige veranderingen en/of uitbreidingen zullen getoetst worden op mogelijke significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen, in dit geval van smienten.</p>	<p>geen</p>
<p>Algemeen geldt dat alle activiteiten waarbij significante effecten op de instandhoudingsdoelen niet op voorhand zijn uit te sluiten vergunningplichtig zijn. Het beheerplan beoogt geen compleet beeld te geven van vergunningplichtige activiteiten. Bijlage A van ieder gebiedsdeel geeft een overzicht van de huidige activiteiten die zijn getoetst in de Nadere Effect Analyse (NEA, referentiejaar 2010).</p>	<p>geen</p>
<p>De ogenschijnlijke discrepantie tussen de in de tabel op p 18 vermelde actueel aanwezige 18 ha aan habitatype 'Meren met krabbenscheer en fonteinkruid' en het op p 31 vermelde minimumareaal aan fonteinkruiden van 1400 ha, waar beneden maaien niet meer verantwoord is, heeft inderdaad te maken met het feit dat niet alle soorten fonteinkruid kwalificeren voor toekenning van het bedoelde habitatype. Een fonteinkruidveld dat alleen bestaat uit zogenaamde 'kleinbladige' soorten, zoals schedefonteinkruid (verreweg de algemeenste soort in de Veluwerandmeren), kwalificeert niet als habitatype. Dat geldt in de context van dit gebied namelijk alleen voor de grootbladige soort doorgroeid fonteinkruid.</p>	<p>In de tekst op p. 31 wordt de cursieve tekst toegevoegd: "In een jaar met een lage bedekking fonteinkruid (minder dan 1400 hectare bedekking van alle, ook niet als habitatype kwalificerende, kleinbladige soorten fonteinkruid) wordt in de praktijk niet gemaaid."</p>
<p>We zullen naar aanleiding van deze zienswijze een zin over de relatie van het voorkomen van rivieronderpad in de Veluwerandmeren met die in de Veluwe beken toevoegen aan 'ecologische vereisten' op pagina 18 van beheerplan Veluwerandmeren.</p>	<p>Na de zin "Dit houdt in ... mosselbanken niet worden aangetast.", onder ecologische vereisten op p.18 de volgende zin toevoegen: "Ook de connectiviteit met de Veluwe beken, waar deze soort ook voorkomt, is van belang voor het voortbestaan van deze soort."</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
75	48114305	Effecten en doelsoorten, Overig	Veluwerandmeren	Meervleermuis: In het MER Herinrichting Nieuw Hulckestein (rauw, 2009) wordt, met verwijzing naar Limpens (2002) gesteld dat de randmeren een belangrijke functie hebben voor de Meervleermuis en dat zich een of twee kolonies in Nijkerk bevonden/bevinden. Deze dieren zouden via de Arkervaart naar de Zeedijk vliegen, deze oversteken en naar de Flevolandzijde van het Nijkerkernauw vliegen, vanwaar ze ook naar het Natura2000-gebied zouden vliegen. Daarmee zijn/is de kolonie(s) in Nijkerk dan mede van belang voor de Veluwerandmeren.
76	48114305	Effecten en doelsoorten, Overig	Veluwerandmeren	Moeras (p.22): Het huidige aantal paren grote karekiet is 27, het ISD is 40 paar. Alleen al langs het Veluwemeer tussen Harderwijk en Elburg werden in 1971. minstens 53 paar grote karekiet-territoria geteld; het nam vervolgens van 1974-1978 af van 56 naar 25 ('Acht jaar rietvogeltellingen langs het Veluwemeer'; G. van Dijk, De Levende Natuur 81 (274-278). Ook waren er in die jaren aanwijzingen voor honderden broedparen van de fuut (DLN 76: 60-63), ook als niet-ISD, niettemin van belang.
77	48114305	Inrichting en beheer, Maatregelen	Veluwerandmeren	Eilandjes en kade Delta Schuitenbeek: De eilanden als broedgebied zijn niet behandeld. De drie eilandjes in de Delta Schuitenbeek zijn tot voor kort van belang geweest voor broedende visdieven maar de verruiging en het hoger en dichter worden van de struiken hebben daar een eind aan gemaakt. Een beheer zonder gesloten struiklaag zou hier o.m. tot hervestiging van de visdief kunnen leiden. Bijzondere aandacht is ook gewenst voor het beheer van de kade van de Delta Schuitenbeek, zonder dat daarvoor nu advies wordt gegeven. Wij verwijzen naar de informatie in de broedvogelinventarisaties (zie site Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe).
146	48116094	Gebruiksvormen, Beroepsvisserij	Algemeen	In de ontwerp-beheerplannen is de zegenvisserij aangemerkt als 'vrijgestelde vergunningplichtige activiteit, zonder specifieke voorwaarden'. Voor de onderbouwing hiervan wordt verwezen naar de voortoets. In de voortoets wordt bijvoorbeeld op pag. 132 en 133 gesteld dat 'het onttrekken van voorn en brasem op het Ketelmeer_Vossemeer geen significant negatieve effecten zal hebben op de voedselsituatie van visetende vogels.' Wij wijzen er op dat de afgelopen jaren de situatie in het IJsselmeergebied drastisch is veranderd. De brasemstand in het IJsselmeer is zodanig afgenomen, dat de Staatssecretaris van EZ heeft besloten tot een drastische reductie van de zegenvisserij. Ook de zegenvisserij op de Veluwe Randmeren en het Gooi- en Eemmeer is gereduceerd (verlaging quota, gereguleerd via visplanstelsel), mede als gevolg van de grote veranderingen in het ecosysteem en als gevolg daarvan ook in de visstand. Uit de rapportage 'Toestand vis en visserij in de zoete Rijkswateren 2014 (MWTL-programma) (ref. De Graaf et al, 2015) blijkt dat bijvoorbeeld ook de brasemstand in het Ketelmeer_Vossemeer (VBC-gebied IJssel+) een significant negatieve trend vertoont. Niet denkbeeldig is dat zegenvisserijen- naast andere factoren zoals de hoeveelheid nutriënten - impact hebben op de populatie-omvang van diverse vissoorten, waarbij ook de jaarlijkse recrutering van jonge vis negatief wordt beïnvloed. Onder andere Besseling en Hein van Wageningen Universiteit stellen dat de (zegen)visserij op witvis de voornaamste oorzaak van de dalende witvisbestanden is. Daarbij is het van groot belang om te beseffen dat witvis zoals blankvoorn voor visetende vogels zoals aalscholvers de belangrijkste prooidieren vormen. Aalscholver lijkt daarbij de voorkeur te geven voor vissen tussen 15-25 cm, een lengteklasse die direct wordt weggevangen door de zegenvisserij. Daarnaast leidt het onttrekken van vele tientallen tonnen vis tot een sterke afname in biomassa en een verminderde aanwas van jonge vis. Wij zijn derhalve van mening dat een nieuwe effectenanalyse op de zegenvisserij noodzakelijk is om tot een nieuwe beoordeling te kunnen komen over de noodzaak de zegenvisserij al dan niet als een vergunningplichtige activiteit te beschouwen.
5	48117507	Inrichting en beheer, Maatregelen	Eemmeer & Gooimeer	In het beheerplan worden een aantal maatregelen voorgesteld gericht op het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling van de visdief. Voor deze soort is een doelstelling geformuleerd van 280 broedparen. In de afgelopen jaren is deze doelstelling niet gehaald. Wij onderschrijven dan ook de noodzaak om extra maatregelen te nemen. Het onderhouden van de broedeilanden vergt intensief beheer, waarvoor Natuurmonumenten momenteel geen SNL-subsidie ontvangt. Er is dan ook terecht aanvullende financiering voorzien in de vorm van bovengenoemde maatregelen 53 en 1. Wij gaan er van uit dat beide maatregelen aanvullend moeten worden gezien, en er in de eerste beheerplanperiode in totaal 215.000 euro beschikbaar is. In het beheerplan zijn geen teksten opgenomen op de manier waarop het beheer concreet dient te worden uitgevoerd. Wij willen voorstellen om een concreet uitvoeringsprogramma op te stellen, waarin de beheerafspraken tussen Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten (ook financieel) worden vastgelegd.

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Ons is niet alleen bekend dat er Nijkerk eveneens een kolonieplek is voor meervleermuizen, maar deze plek staat ook daadwerkelijk aangegeven in figuur 3.2 van het beheerplan Veluwerandmeren. Om hem ook expliciet in de tekst te noemen is ons inziens te veel in detail treden.</p>	<p>geen</p>
<p>De informatie van inspreker over de grote karekiet leidt niet tot wijzigingen in Tabel 3.6. Verder richt het Beheerplan zich strikt op de Europese beschermingsverplichtingen. Informatie over de niet-instandhoudingsdoelstellingen, zoals bijvoorbeeld over de fuut, nemen wij daarom niet op in het Beheerplan.</p>	<p>geen</p>
<p>De drie eilandjes staan wel op de kaart, maar enigszins onduidelijk. We danken u verder voor uw uitgebreide melding over het gebied, we zullen dit opnemen met de beheerder van het gebied.</p>	<p>geen</p>
<p>De zegenvisserij is een selectieve vorm van visserij waarbij gericht wordt gevist op de soorten en lengteklassen zoals die mogen worden behouden en met een verwaarloosbare impact op soorten en lengteklassen die niet mogen worden behouden. Deze vorm van visserij vindt op de verschillende Randmeren plaats op basis van een toestemming die door de sportvisserij wordt verstrekt aan de beroepsvissers. Hierin zijn, zoals in de zienswijze ook is aangegeven, veelal beperkingen met betrekking tot de te onttrekken hoeveelheden vis en de te bevissen vissoorten opgenomen. In de op deze wijze uitgevoerde en gereguleerde visserij vindt onttrekking van een aantal witvissoorten plaats. Dit betreft echter de grotere lengteklassen en er zijn geen aanwijzingen dat dit de recruitering en aanwas van de genoemde vissoorten negatief zou beïnvloeden. Ook zijn er geen aanwijzingen dat als gevolg van de betreffende visserij de voedselbeschikbaarheid voor aangewezen vogelsoorten zodanig zou worden beïnvloed dat dit een significant negatieve invloed zou hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze vogelsoorten. Dit geldt ook voor de aalscholver, die zoals in de zienswijze terecht wordt geschetst ook deels foerageert op grotere lengteklassen. De betreffende visserij kan daarom in de beschreven vorm en met de bestaande beperkingen in de toestemmingen als vrijgestelde vergunningplichtige activiteit worden voortgezet. Wel wordt in de zienswijze terecht opgemerkt dat in de verschillende Randmeren sprake is van verschuivingen in het ecosysteem en een verminderde voedselrijkdom die tevens van invloed is op de visbiomassa in de verschillende meren. Dit zal in de uit te voeren evaluatie een punt van aandacht zijn waarbij dan tevens de relatie met de zegenvisserij zal worden betrokken.</p>	<p>geen</p>
<p>Er is inderdaad k€ 215 beschikbaar voor aanvullend beheer. In zgn. samenwerkingsovereenkomsten (SOK's) tussen RWS en de afzonderlijke provincies worden afspraken gemaakt over de uitvoering van maatregelen, financiering van beheer en onderhoud teneinde de Natura 2000 doelstellingen te halen. De eigenaars en beheerders van de Natura 2000 gebieden worden voorafgaande aan de ondertekening van de SOK's uitgenodigd voor afspraken over de raming van het beheer en onderhoud in de eerste beheerplanperiode.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
6	48117507	Inrichting en beheer, Maatregelen	Zwarte Meer	<p>Het Zwarte Meer is van groot belang voor diverse rietbroedende vogels als de grote karekiet en roerdomp. Een groot deel van het maatregelenpakket voor het gehele IJsselmeergebied is gericht op het behalen van de doelen voor deze soorten in dit deelgebied. Wij onderschrijven deze keuze. De staat van instandhouding van de rietbroeders in het Zwarte Meer is momenteel zeer ongunstig en doelaantallen worden ook in de eerste periode niet gehaald voor roerdomp en grote karekiet, voor de purperreiger, snor en de moerasbroedvogel porseleinhoen alleen in gunstige jaren.</p> <p>Er wordt gesteld dat met het in de eerste beheerplanperiode nemen van de maatregelen de inrichting en draagkracht is geborgd. Wij missen echter een aantal zaken en verzoeken daarom om borging van het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toezicht op de voortgang van de uitvoering voor alle te nemen Instandhoudingsmaatregelen voor rietmoeras, zoals tegen de Flevolandse oever (maatregel 40). Wij pleiten voor uitvoering in de eerste periode en niet later. • handhaving van de TBB langs alle rietoeveren (rust aan de waterzijde in broedperiode) • monitoring van deze soorten en areaal en kwaliteit van rietmoerassen, zodat kan worden vastgesteld of de aanname klopt dat de doelen binnen één (of twee) perioden worden gerealiseerd. Er moet duidelijkheid zijn over de aantallen en over de trend hier van. • Omdat er nu al diverse herstelmaatregelen voor uitbreiding van areaal zijn gerealiseerd, dient een herstel van de populaties zich in de eerste helft van de eerste beheerplanperiode te gaan aftekenen (trendbreuk, inzetten positieve trend). Zo niet, dan zijn er heel snel extra maatregelen nodig. De Vereniging Natuurmonumenten is beheerder van een groot deel van de rietlanden. Wij zijn dan ook betrokken bij het uitvoeren van een groot deel van de maatregelen. Om de voortgang te borgen en te volgen, willen wij voorstellen om een concreet uitvoeringsprogramma op te stellen. Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat kunnen vervolgens in bv jaarlijks overleg vaststellen of de voortgang en maatregelen voldoende zijn. <p>In andere Natura 2000 gebiedsplannen, zoals het Lage land van Texel, is een uitgebreid hoofdstuk over de uitvoering opgenomen. Onderdeel hiervan is de instelling van een “beheeroverleggroep”. Wij willen u vragen om een hoofdstuk over de borging van de maatregelen in het beheerplan op te nemen, met inbegrip van de procedure gericht op regelmatige toetsing en onderling overleg. Een “beheeroverleggroep” kan hierbij een waardevolle werkwijze zijn.</p> <p>Een dergelijk concreet programma kan ook meer duidelijkheid geven over de financiering van het beheer.</p> <p>In maatregel 38 is voor maai en verschalingsbeheer van de glanshaverhooilanden een bedrag van 375.00 euro gereserveerd. Voor de overige maatregelen, gericht op het verbeteren van het riet, is wel geld voor de aanleg uitgetrokken. Er is echter niet voor alle (nieuwe) rietlanden en ondiepe zones geld gereserveerd voor het (vervolg)beheer (SNL), en aanvullende beheermaatregelen zoals vrijhouden van opslag. Ook hierover gaan we graag met u in verder gesprek.</p>
7	48117507	Inrichting en beheer, Maatregelen	Zwarte Meer	<p>Veel maatregelen zijn gericht op het anders beheren van de rietlanden. Voor de puperreiger, en porseleinhoen, zijn echter aanvullende maatregelen nodig.</p> <p>Voor de purperreiger verzoeken wij om te borgen dat op korte termijn de vereiste voedselvoorziening in het achterland verzekerd wordt: via de aanleg van ruim voldoende kilometer natuurvriendelijke oevers, zoals genoemd op p 29. De thans verre van optimale situatie in het foerageergebied binnen de eerste 2-5 km vanaf de rietlanden (zuidoever, Kampereiland) moet veranderen om voldoende draagkracht te kunnen garanderen voor deze soort.</p> <p>Voor de rietbroedvogels zijn veel maatregelen voorzien. Het porseleinhoen behoeft echter andere maatregelen. Het gebied heeft deze maatregelen nodig om de draagkracht voor deze soort te kunnen leveren. Die ontbreken momenteel echter in het beheerplan. Wij verzoeken voor deze soort aanvullende maatregelen op te nemen. Hierbij kan worden gedacht aan het door afplaggen ontwikkelen van plas-dras zeggenmoeras verdeeld over 5-10 plekken in de uitgestrekte droge delen van de rietlanden.</p> <p>Wij gaan graag met u in gesprek om de realisatie van deze maatregelen voor porseleinhoen en het purperreiger-foerageergebied nader uit te werken. De maatregelen kunnen vervolgens onderdeel worden van bovengenoemde uitvoeringsprogramma.</p> <p>Voor het porseleinhoen is daarnaast op een verhoudingsgewijs bescheiden areaal (tot 30 ha) jaarlijks maai-beheer nodig. Wij verzoeken deze beheervorm toe te voegen aan 5.2, in aanvulling op het bij terreinbeheer wel beschreven cyclisch rietbeheer.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

De staat van instandhouding van de rietbroedende vogels is inderdaad ongunstig. De maatregelen, genoemd in het Beheerplan, moeten in de eerste beheerplanperiode hun beslag kringen. Hierbij worden samengewerkt met de provincies middels samenwerkingsovereenkomsten (zie hieronder in dit antwoord). De monitoring van de effectiviteit van de maatregelen alsmede de juridische status van de TBB-gebieden is geborgd. Dit geldt ook voor de handhaving conform de Wnb, die gebeurt op basis van het Handhavingsplan voor het gehele gebied, waarbij de handhavers en BOA's van de verschillende organisaties samenwerken op het gebied van toezicht, voorlichting en handhaving. Het voorstel van inspreker voor een uitvoeringsprogramma waarbij Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten en ons inziens ook de provincies en mogelijk de waterschappen (natuurvriendelijk inrichten oevers) partners zijn, steunen we van harte. We zouden daar graag in de tweede helft van 2017 de eerste stappen voor willen zetten. In een deel van de buitendijkse gebieden wordt een provinciale subsidie (Subsidie Natuur en Landschap, SNL) ten behoeve van het basisbeheer ingezet, en zal het aanvullend beheer worden gefinancierd uit het Natura 2000 budget van het ministerie van I&M. Voor een specifiek deel van het Zwarte Meer is een gering deel nog niet geheel gedekt, waarover de provincie Flevoland en EZ nadere afspraken moeten maken. Een extra hoofdstuk over de borging van de maatregelen zal niet worden opgenomen in het Beheerplan. Per provincie wordt een samenwerkingsovereenkomst (SOK) opgesteld, op basis waarvan de provincie met de terreinbeherende organisatie een overeenkomst aangaat voor de uitvoering van maatregelen. In de SOK wordt, volgens dezelfde sturing als die m.b.t. de SNL-gelden, de borging en bijsturing van de te nemen maatregelen vastgelegd.

geen

Ons is bekend dat de purperreiger niet (of gedeeltelijk) in het Natura 2000 gebied foerageert. Het waterschap Drents Overijsselse Delta heeft in het verleden al inrichtingsmaatregelen uitgevoerd die positief uitwerken voor de purperreiger. Rijkswaterstaat gaat graag in overleg met Natuurmonumenten over eventuele aanvullende maatregelen die binnen de context van het beheerplan kunnen worden uitgevoerd. Het maaibeheer ten behoeve van het porseleinhoen kan in de uitvoering van het cyclisch beheer worden meegenomen.

geen

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
8	48117507	TBB	Zwarte Meer	<p>Sinds de opstelling van de NEA zijn op diverse plaatsen binnen de TBB voor de natuurdoelen eilanden, ondiepten en bredere oeverzones met (toekomstig) riet gerealiseerd. Die maatregelen zijn dus op het moment van het vaststellen van het beheerplan al uitgevoerd. Het beheerplan is echter onduidelijk over het beheer, en de status van het TBB voor die nieuwe gebieden.</p> <p>Wij verzoeken om het beheerplan aan te passen voor de betreffende gebieden: de twee eilanden voor Zwarte Hoek, zoals onderdeel van de KRW-maatregelen, en de uitbreidingen van rietland vanuit het LIFE+-project.</p> <p>Allereerst willen wij u vragen om het (actieve) natuurbeheer in deze nieuwe gebieden vrij te stellen van vergunningplicht, waarbij u kan verwijzen naar de al geformuleerde beheerparagrafen. Vervolgens verzoeken wij u om de ligging van het TBB aan te passen, waardoor deze nieuwe gebieden ook worden gevrijwaard van verstoring. Natuurmonumenten is een groot voorstander van het instellen van een TBB, omdat dit de noodzakelijke rust gegarandeerd en een adequate handhaving mogelijk maakt. Bovendien was dit gebied voorheen ook gesloten op basis van de NB-wet.</p> <p>De in het ontwerp beheerplan voorgestelde begrenzing van het afgesloten gebied wijkt echter onlogisch af van de vroegere gesloten gebieden, en volgt niet de vaargeulen. Ook zijn er delen weggevalen: er ontbreken belangrijke oeverzones aan de westkant (broedgebied grote karekiet), en een strook water voor de via KRW gerealiseerde eilanden/ondieptes in de driehoek tussen de vaargeulen. Dit is potentieel broedgebied voor grote karekiet en roerdomp, en kan hierdoor een bijdrage leveren aan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen.</p> <p>We vragen u dan ook het afgesloten gebied conform onderstaand kaartje op deze plaatsen te herstellen. (kaartje in volledige zienswijze)</p>
9	48117507	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Zwarte Meer	<p>Net als in het beheerplan voor het Eemmeer-Gooimeer, willen wij u vragen om faunabeheer/schadebestrijding van de vos vrij te stellen van de vergunningplicht. Het is noodzakelijk om dit uit te voeren, om de instandhoudingsdoelstellingen voor de broedende rietvogels te kunnen behalen. Ook de uitvoer van mitigerende maatregelen, zoals het LIFE-project, brengt nieuwe vormen van natuurbeheer met zich mee. Voorbeeld hiervan is het verwijderen van opslag. Het opnemen van 'vervolgbeheer' bij deze maatregelen op blz 34, bij huidig peilbeheer onder het kopje 'algemeen' vinden wij zeer gewenst.</p>
10	48117507	Effecten en doelsoorten, Habitattypen	Zwarte Meer	<p>Het Zwarte Meer is aangewezen voor drie habitattypen. Sinds de voortoets zijn er echter sterke veranderingen in de verspreiding van deze habitats opgetreden, en zijn er twee nieuwe habitattypen ontstaan. Zo is het habitat zomen en ruigten (wilgenroosje) op diverse plekken aangetroffen. Ook is er het habitat kranswierwateren tot ontwikkeling gekomen. Op de locaties waar ten tijde van de voortoets nog de alg "waternetje" groeide (figuur 3.1), komt dit habitatype nu op grote schaal voor. De aanname in par 3.1.3 dat het wel goed komt met de benodigde uitbreiding van het habitat meren met krabbenscheer en fontein-kruident klopt dus niet.</p> <p>Voor de desbetreffende habitats dient het beheerplan duidelijkheid te geven waar en hoeveel van het desbetreffende habitat aanwezig moet zijn voor het bereiken van een goede staat van instandhouding, gezien de verbeteropgaven in het aanwijzingsbesluit. Dat gaat dus verder dan het aangeven van een situatie uit het recente verleden. Het beheerplan heeft dan ook actualisatie op dit punt. Wij bieden aan om onze kennis van deze habitats en hun potenties in dit gebied in te brengen voor deze benodigde concretisering.</p>
11	48117507	TBB	Eemmeer & Gooimeer	<p>In het ontwerpbeheerplan wordt voorgesteld om een toegangsbeperkend besluit in te stellen. Hierdoor wordt verstoring van de broedeilanden, en de rietkragen, verminderd. Wij zijn hier een groot voorstander van, omdat er momenteel verstoring optreedt door o.a. wadend vissen, sportvissen en kitesurfen. Wadend vissen neemt de laatste jaren met name door karpervissers toe. Zij lopen al wadend hun lijn en lokvoer uit in het ondiepe Eemmeer, hierbij worden soms looppaden gecreëerd door de rietzoom en de aanwezige watervogels worden op deze wijze herhaaldelijk verstoord. Daarnaast zien we een toenemende verstoring door "kitesurfers" e.d. op het ondiepe Eemmeer wat uitermate verstorend is voor alle voorkomende watervogels.</p> <p>De huidige begrenzing van het afgesloten gebied in het kader van de TBB is echter onvoldoende om de rust en natuurwaarden te garanderen. De broedeilandjes "Zwarte stern" en "Dwergstern" vallen er namelijk net buiten. Waterrecreanten en sportvissers zouden de broedende vogels (visdief, lepelaar) en wintergasten (eenden, zwanen etc.) kunnen verstoren. Verstoring rond deze eilanden door recreanten brengt vooral de instandhoudingsdoelstelling van visdieven in gevaar.</p> <p>Ook aan de zuidoostzijde is de begrenzing onvolledig. Recreatieve activiteiten, zowel vanaf het water als de oever kunnen een sterke verstoring veroorzaken op (water)vogels. We stellen voor de gehele oeverzone met rietzoom tot de Eemmonding op te nemen binnen de begrenzing. We vragen u dan ook concreet om het afgesloten gebied conform onderstaand kaartje op twee plaatsen uit te breiden. Hiermee is de noodzakelijke rust gegarandeerd en is een adequate handhaving mogelijk.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

De eilanden, maar ook de vooroevers in het Zwarte Meer zijn geprojecteerd binnen de TBB-en. Het actieve natuurbeheer en de, in het kader van voorlichting te maken, excursies zijn vrijgesteld van de vergunningplicht. Grootschalige ingrepen, die niet vallen onder normaal beheer en onderhoud, dienen echter wel beoordeeld te worden door het bevoegde gezag. De begrenzing van het TBB-gebied wordt overgenomen in de TBB-procedure, onder de randvoorwaarde dat de hoofdvaargeulen veilig gebruikt moeten kunnen blijven worden. Dat betekent dat de door inspreker voorgestelde aanpassing van de TBB-begrenzing in het westelijk deel van TBB Zwarte Meer Zuid ter hoogte van het Ramsdiep / Ramsgeul (direct oostelijk van de Rampsolbrug) niet wordt aangepast om redenen van veiligheid voor de scheepvaart. In het noordelijk deel van Zwarte Meer Zuid zal de begrenzing tegen de vaargeul geprojecteerd worden, en oostelijk van Zwarte Meer Zuid -ter hoogte van Vogeleiland- zal de begrenzing na overleg met inspreker in de TBB-procedure worden aangepast conform het voorstel. Dit heeft geen gevolgen voor de kaarten en de tekst in het Beheerplan.

Zie verder de beantwoording van zienswijze #49 – 48037731 over de TBB-procedure.

Wij zijn er geen voorstander van om schadebestrijding van vossen generiek vrij te stellen van de Wnb vergunningplicht, ondanks de beschermingsnoodzaak voor broedende moerasvogels. Het lijkt ons verstandiger dat eerst andere, minder potentieel versturende maatregelen, worden beproefd om ongewenste niveaus van nestpredatie tegen te gaan. Als uiterste middel kan bestrijding tegen de vos plaatsvinden waar dan een vergunning voor dient te worden aangevraagd.

De nu voorliggende habitatkarteringskaart van de '0-situatie' is de best beschikbare (en goed-gekeurde) informatie die we gebiedsdekkend hebben. Bij de volgende monitoringsronde wordt de op dat moment beschikbare informatie gebruikt voor de actualisatie. We maken daarbij ook graag gebruik van de kennis en expertise van Natuurmonumenten op dit gebied. Overigens is er ook een zgn. 'veegbesluit' in ontwikkeling bij EZ waarin alle habitattypen, die alsnog in Natura 2000 gebieden zijn aangetroffen maar geen instandhoudingsdoelstellingen hebben gekregen, alsnog in betreffende aanwijzingen zullen worden opgenomen. Dit zal echter pas voor een volgende beheerplanperiode een rol gaan spelen.

Zie ook de beantwoording van zienswijze #85 - 48073227.

Zie de beantwoording van zienswijze #20-48084756.

Zie zienswijze #2-48084756

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
12	48117507	Bestaand gebruik, Vrijstellingen en mitigatie	Eemmeer & Gooimeer	Voor het beheer van zowel de eilandjes als de rietkraag is het noodzakelijk dat natuurbeheerwerkzaamheden mogelijk blijven als bestaand gebruik. Vanzelfsprekend voeren wij deze uit buiten het broedseizoen. In het kader van fauna- en weidevogelbeheer vindt er jaarlijks vossenbestrijding in de rietzoom plaats, in de periode januari en februari. Ook worden het aantal eieren van broedende ganzen gereduceerd. Wij pleiten ervoor dat deze werkzaamheden ook mogelijk blijven in de TBB en onder bestaand gebruik vallen. Het wordt ons uit het beheerplan niet duidelijk of deze beheervormen wel zijn geborgd, en vragen u dan ook om dit expliciet in de teksten als “bestaand gebruik zonder vergunningplicht” op te nemen.
73	48117507	Algemeen	Markermeer & IJmeer	In het beheerplan voor het Markermeer wordt er voor gekozen om voorkómen van verdere verslechtering als doelstelling voor de eerste periode op te nemen. Wat ons betreft vraagt de slechte ecologische toestand juist om een extra inspanning, om de negatieve trend om te zetten in vooruitgang. Verdere verduurzaming / vermindering van de visserij is hierbij een belangrijk aandachtspunt.
74	48117507	Inrichting en beheer, Maatregelen	Markermeer & IJmeer	In het beheerplan zijn de luwtemaatregelen in het Hoornse Hop als belangrijke maatregel opgenomen. Recent is echter besloten om in dit gebied niet actief luwte aan te brengen door de aanleg van kunstmatige structuren. Natuurmonumenten steunt deze keuze. Het lijkt er op dat er sprake is van autonoom herstel langs de Noord-Hollandse westkust van het Markermeer. Tegelijkertijd zijn er nog geen tekenen van herstel in het gebied ten zuiden van Enkhuizen. Wij willen u dan ook vragen om een aanvullende analyse in het beheerplan op te nemen. In deze analyse kunt u bepalen welke aanvullende maatregelen er nodig zijn, nu de luwtemaatregelen niet worden uitgevoerd. Naar onze mening zijn er in dit gebied namelijk wel actieve maatregelen nodig, gericht op omvangrijk ecologisch herstel bij de Houtribdijk (Trintelzand), én het creëren van grootschalige land-waterovergangen zoals de Marker Wadden.
75	48117507	Inrichting en beheer	Markermeer & IJmeer	Natuurmonumenten is eigenaar van de aangrenzende polder IJdoorn. De Hoeckelingsdam speelt een grote rol als ‘vooroever’ voor deze polder. Wij willen dan ook graag betrokken worden bij de uitvoering van deze maatregel, waardoor het herstellen van de dam hopelijk ook een positieve bijdrage kan leveren aan de natuurwaarden in IJdoorn.
96	48117507	Inrichting en beheer, Overig	Veluwerandmeren	<p>De staat van instandhouding van de rietbroedvogels roerdomp en grote karekiet in de Veluwerandmeren is zeer ongunstig en doelaantallen worden ook in de eerste periode niet gehaald. De recente trend van de grote karekiet is zeer negatief. Het knelpunt is onvoldoende omvang en kwaliteit van rietmoeras.</p> <p>Het maatregelpakket geeft aan dat er voor 30 paar grote karekiet ruimte (leefgebied) wordt gerealiseerd in de Veluwerandmeren, terwijl volgens het aanwijsbesluit er geschikt gebied voor minimaal 40 paar moet zijn. Hierdoor kan niet worden gesteld dat met het in de eerste beheerplanperiode nemen van de maatregelen de inrichting en draagkracht is geborgd. Om de doelstelling van 40 paar te kunnen behalen verzoeken wij u daarom om de volgende maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van extra inrichtingsmaatregelen in de Veluwerandmeren in de eerste periode, bovenop maatregelen 31 en 33a, gericht op realiseren van areaal en kwaliteit rietmoerassen voor 10 paar grote karekiet. • Borging van toezicht op de voortgang van de uitvoering voor alle in de eerste periode te nemen Instandhoudingsmaatregelen voor rietmoeras, zoals nog niet gerealiseerde IIVR afspraken. • Borging van handhaving van de TBB langs alle rietoevers (rust aan de waterzijde in broedperiode) • Borging van de monitoring van deze soorten, en areaal en kwaliteit van rietmoerassen, zodat kan worden vastgesteld of de aanname klopt dat de doelen binnen één (of twee) perioden worden gerealiseerd. Er moet duidelijkheid zijn over de aantallen en goede arealen per gebied en over de trend er van. <p>Ook voor dit gebied lijkt ons een concreet uitvoeringsprogramma noodzakelijk, waarbij Rijkswaterstaat en de beheerders de voortgang bespreken in een beheeroverleggroep. In dit uitvoeringsprogramma kunnen de extra maatregelen voor de grote karekiet, gericht op een aanvullende 10 paar, worden uitgewerkt. Natuurmonumenten heeft daar ideeën voor, en gaat daarover graag met RWS en andere partners in gesprek.</p>

Antwoord	Gevolgen Beheerplan
<p>Natuurmaatregelen gericht op het beschermen en bereiken van instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 (die geen ongewenste neveneffecten kunnen/zullen hebben op andere doelen) kunnen gewoon zonder enige Wnb toetsing of -vergunningprocedure voortgang vinden. Dit geldt niet zonder meer als er wel ongewenste neveneffecten kunnen zijn. En uiteraard ook niet zonder meer voor een niet-natuurbeschermingsmaatregel als het reduceren van het aantal eieren van grauwe ganzen, die zelfs een instandhoudingsdoelstelling hebben in het gebied. Genoemde activiteiten worden daarom niet geplaatst onder de categorie 'niet-vergunningplichtige activiteiten, zonder significant effect' en zullen getoetst moeten worden.</p>	<p>geen</p>
<p>We volgen hierin het beleid van EZ: tegengaan van verslechtering (waardoor de neerwaartse trends worden gestopt) in de eerste beheerplanperiode, en uitvoeren van een verbeteringdoelstelling in de tweede beheerplanperiode. Zie ook de beantwoording van zienswijze #6 - 47439332.</p>	<p>geen</p>
<p>Zie de beantwoording van zienswijze #12 - 48084756.</p>	<p>geen</p>
<p>We zullen u ook betrekken bij de gesprekken over de inrichting van de Hoeckelingsdam.</p>	<p>geen</p>
<p>De staat van instandhouding van de rietbroeders is inderdaad zeer ongunstig. De in het Beheerplan genoemde maatregelen zijn gericht op geen verslechtering. Pas in de tweede beheerplan periode worden maatregelen getroffen voor verbetering van de ISD. Voor het gehele beheerplangebied is een handhavingsplan opgesteld, hierbij zullen de handhavers en BOA's van de verschillende organisaties samenwerken op het gebied van toezicht, voorlichting en handhaving. Monitoring van habitats en soorten, zoals deze al op reguliere basis plaatsvindt, zal op de huidige voet worden voortgezet. De monitoring en evaluatie tijdens de eerste beheerplanperiode moet leiden tot input voor het tweede Beheerplan. Het voorstel voor een uitvoeringsprogramma steunen we van harte. We willen direct na vaststelling van het Beheerplan hiervoor initiatief nemen.</p>	<p>geen</p>

#	Nummer zienswijze	Categorie	Onderverdeling	Tekst inspreker
97	48117507	TBB	Veluwerandmeren	<p>Sinds de opstelling van de NEA zijn op diverse plaatsen voor het behalen van natuurdoelen eilanden, schiereilanden en oeverzones met riet of ondiepte gerealiseerd. Deze maatregelen zijn dus op het moment van het vaststellen van het beheerplan al uitgevoerd. Het beheerplan is echter onduidelijk over het beheer, en de status van het TBB voor deze nieuwe gebieden. Het betreft nieuwe (schier)eilanden in Veluwemeer en Wolderwijd rond de Natte As, en een uitbreiding van de rietoevers in het Veluwemeer tussen Harderwijk en de monding van de Hierdense Beek. Deze zijn in erfpacht bij Natuurmonumenten in beheer gegeven. Het beheerplan is onduidelijk over het TBB voor deze nieuwe gebieden. Wij verzoeken u om die duidelijkheid te bieden voor alle betreffende gebieden.</p> <p>Allereerst willen we als (uitvoerende) terreinbeheerder graag toegang behouden tot de wateren zoals deze worden opgenomen in de TBB. Ook willen we Rijkswaterstaat vragen om het natuurbeheer op de (schier) eilanden vrij te stellen van vergunningplicht. De nieuwe (schier)eilanden in Veluwemeer en Wolderwijd rond de Natte As zijn niet aangelegd voor rietbroedvogels of pionierbroedvogels, en zijn daar ook niet geschikt voor. Ze zijn aangelegd als ecologische droge stapstenen. Het beheer is dan ook op andere doelen gericht dan van N2000 (namelijk bos, kruidenrijk en schraal grasland, struweel, deels via begrazing). Op onderstaande kaart zijn de gebieden globaal aangegeven waar volgens ons een aanpassing van de TBB noodzakelijk is (zie zienswijze voor volledige tekst plus uitwerking Wolderwijd, Natte As-wateren en Veluwemeerkust)</p>
147	48117507	Bestaand gebruik, Overig	Algemeen	<p>Als eerste stap in de totstandkoming van dit beheerplan is het bestaand gebruik getoetst. Dit is uitgevoerd in 2008 (voortoets), op basis van gegevens van 2005. Het is voor een buitenstaander momenteel moeilijk om te achterhalen welke activiteiten als "bestaand gebruik" zijn aangemerkt, en op basis van welke gegevens de beoordeling is uitgevoerd. Hierdoor is het voor handhavers, vergunningverleners en beheerders (zoals medewerkers van Natuurmonumenten) moeilijk om te bepalen of dit gebruik inmiddels niet in belangrijke mate is veranderd, waardoor het nu mogelijk wel verstoring of verslechtering oplevert. Wij pleiten er dan ook voor om de basisgegevens uit 2005 (kerngetallen van gebruik, kaartmateriaal) goed te ontsluiten, en makkelijker toegankelijk te maken voor derden.</p>
148	48117507	Gebruiksvormen, Drones	Algemeen	<p>In het voortgaande hebben wij aandacht gevraagd voor uitbreiding van de TBB's. Deze besluiten hebben het doel om verstoring van vogels te voorkomen. Zoals bekend is het gebruik van drones door recreanten recent toegenomen. In de TBB's wordt hier vaak geen rekening mee gehouden. Hierdoor is het momenteel niet mogelijk om deze zeer verstoringende activiteit te voorkomen.</p> <p>Naar aanleiding van een door Natuurmonumenten ingediende zienswijze heeft de Provincie Noord-Holland een vergunningplicht voor drones opgenomen in diverse Natura 2000 beheerplannen. Wij willen u vragen om ook een juridisch bindende regeling aan dit beheerplan toe te voegen, waardoor verstoring van broed- en wintervogels door drones kan worden voorkomen. Als eerste stap kan de tekst van de diverse TBB's worden aangepast, waardoor ook deze vorm van "toegang" wordt gereguleerd.</p>
6	47851213 / 47989635	Gebruiksvormen, Kitesurfen	Markermeer & IJmeer	<p>Inmiddels wordt er veel gekitesurft op IJburg. Dit met veel plezier en groot succes. Opvallend is dat een kitesurfzone in het beheerplan niet is opgenomen. IJburg biedt een unieke kans om een kitesurflocatie te realiseren. Amsterdam kan zich een unieke status verwerven door als een van de eerste steden ter wereld een kitesurflocatie "in de stad" te bieden.</p>

Antwoord**Gevolgen Beheerplan**

Voor het beheer en onderhoud en de financiering van de TBB worden thans afspraken gemaakt met het bevoegde gezag. Het (regulier) natuurbeheer ten behoeve van Natura 2000 alsmede de in het kader van voorlichting te maken excursies, zijn vrijgesteld van vergunningplicht. Voordat de afsluitingsprocedure conform Wnb art. 2.5 wordt ingezet, wordt met u inspreker overlegd over de gevolgen daarvan voor beheer en onderhoud. Activiteiten niet vallend onder regulier beheer en onderhoud, zijn echter vergunningplichtig. Wat betreft de voorstellen van inspreker om de voorgestelde TBB aan te passen, zijn wij van mening dat voor een groot deel door inspreker wordt geanticipeerd op mogelijke, gunstige ontwikkelingen in de genoemde gebieden, terwijl een TBB-procedure alleen kan worden ingezet om bestaande waarden te beschermen (en daarmee geen potentiële). In het door inspreker genoemde Wolderwijd wordt zelfs in de nabije toekomst nog een eiland aangelegd vanwege de KRW. We zullen met inspreker overleggen in hoeverre de door bevoegd gezag in te zetten TBB kan of moet worden uitgebreid in de tweede beheerplanperiode of dat de beheerder zelfstandig gebruik dient te maken van een toegangsbeperking via art. 4.61 Wetboek van Strafrecht.

geen

Zie de beantwoording van zienswijze #14 – 47439332.

geen

Het gebruik van drones is een nieuwe activiteit, die in het kader van het Beheerplan tot aan het moment van terinzagelegging niet is getoetst op mogelijke significante effecten op de Natura 2000-doelen (peildatum 31 maart 2010). Uit aanvullende toetsing is gebleken dat professioneel dronegebruik in een Natura 2000-gebied onder voorwaarden kan worden vrijgesteld van de vergunningplicht Wnb. Professioneel dronegebruik wordt daarom geplaatst in categorie 2. In de Nadere Effecten Analyse is bij (toen) geldende TBB-en als uitgangspunt gehanteerd dat rust gewaarborgd is door uitsluiting van gebruik. In afgesloten gebieden is rust dus noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen bereiken. Recreatief gebruik van drones wordt daarom niet toegestaan in 1) reeds afgesloten gebieden (art. 20 Wnb) en 2) hernieuwd af te sluiten gebieden (art. 2.5 Wnb). Het professioneel gebruik van drones kan overeenkomstig de vrijstelling voor vergunningverlening worden toestaan in de bestaande en de nieuwe TBB-gebieden. Het bevoegd zal toezien op regulering van het dronegebruik in de bestaande en nieuwe TBB-gebieden.

1. Aan alle zes gebiedsdelen van het Beheerplan wordt 'Professioneel dronegebruik' toegevoegd aan de lijst van vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden (zowel in § 5.2 als in tabel 1.2 van Bijlage A van elk gebiedsdeel).
2. Aan elk gebiedsdeel wordt de (inhoudelijke) aanvullende toets op het gebruik van drones als nieuwe Bijlage C toegevoegd.

Voor de procedure van de gebiedsafsluiting zelf verwijzen we naar het antwoord op zienswijze #49 – 48037731.

Zie de beantwoording van zienswijze #115 - 48094853.

geen

5. Ambtshalve wijzigingen

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
Alle teksten			
	Jaartallen beheerplan-periode aanpassen		2016-2021
	Status beheerplan		Ontwerp-beheerplan
	Gebrek aan rust	in H. 6 van alle gebiedsdelen (aan het einde van de 2e inleidende alinea), in 2.6 van Algemene Deel	<Alinea ontbreekt>
	Figuren en kaarten	In de Inleiding van alle rapporten	<Alinea ontbreekt>

Tekst wordt

2017-2023

Beheerplan

Bij de inschatting van het toekomstig doelbereik voor elk van de aangewezen habitattypen en soorten is ervan uitgegaan dat de oorspronkelijke rustgebieden die aangewezen waren in het kader van Art. 17 Nbwet via nieuw in te stellen TBB-besluiten volgens de nieuwe Wet natuurbescherming geconsolideerd worden. Voor het Zwarte Meer en Eemmeer & Gooimeer zijn de knelpunten met betrekking tot rust daarmee opgelost.

In vier gebieden blijken na consolidatie van de afsluitingen alsnog knelpunten met betrekking tot rust te bestaan (Zie H. 6 Doelbereik van de gebiedsdelen en tabel 2.5 van het Algemeen deel), waarvoor andere of aanvullende maatregelen worden ingezet. In de Veluwerandmeren zijn geheel nieuwe afsluitingen voorzien (Harderwijk-noord en -zuid); in IJsselmeer en Ketelmeer & Vossemeer zijn uitbreidingen van een eerdere afsluiting onder art. 17 Nbwet aan de orde (De Kreupel resp. IJsselmonding). En in het Markermeer & IJmeer wordt ingezet op de toepassing van de Gedragscode, met name in de drie kwetsbare gebieden. Daarmee zouden alle actuele knelpunten met betrekking tot rust opgelost moeten zijn.

Voor alle gebieden geldt omgekeerd dat bij niet uitvoeren van de voorgenomen te consolideren, nieuwe en/of uit te breiden afsluitingen knelpunten met betrekking tot rust weer zullen ontstaan resp. niet worden opgelost. Toekomstige doelen voor de aangewezen soorten en habitattypen worden dan niet gehaald.

Formele status figuren en kaarten

De figuren en kaarten opgenomen in het beheerplan gelden alleen als illustratie en hebben geen formele status. De formele kaarten staan in besluiten zoals de Aanwijzingsbesluiten en de Toegangsbeperkende Besluiten (TBB-en).

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
	Wetswijziging 01-01-2017		Nbwet, Natuurbeschermingswet, Nbwet-vergunning Nbwet artikelen: <ul style="list-style-type: none"> • artikel 1 sub m Nbwet • artikel 10a Nbwet • artikel 19c Nbwet • artikel 19d lid 1 Nbwet • artikel 19j Nbwet • artikel 19l Nbwet • artikel 20 Nbwet <p>Voor de vaststelling van het beheerplan onder de Nbwet waren namens het rijk bevoegd gezag: de Minister van IenM, de Staatssecretaris van EZ en de Minister van Defensie.</p>
	de termen visstandbe- heercommissie en visplannen verwijderen uit alle teksten verwijderen		Algemeen, par. 8.1, p. 56: Ontwikkelingen in de overige activiteiten zijn veelal (onderdeel van) plannen, waaronder visplannen, of projecten en dienen daarom de vergunningsprocedure te doorlopen (zie paragraaf 8.3). Eemmeer & Gooimeer-Zuidoever, par. 5.5, p. 31 én Ketelmeer & Vossemeer par. 5.5, p. 35 én Toetsingskaders, par. 4.2.1, p. 29 én Veluwerandmeren, par. 5.5, p. 39: Visplannen die gedurende de beheerplanperiode worden opgesteld, kunnen naast de voorwaarden in dit toetsingskader worden gelegd. Wanneer de visinspanningen die zijn beschreven in het jaarlijkse visplan passen binnen de voorwaarden van het toetsingskader, dan kan dat jaar worden volstaan met een verzoek om beoordeling door het bevoegde gezag. IJsselmeer, Par. 5.5, p. 49 én Markermeer & IJmeer, par. 5.5, p.38: In het toetsingskader staan voor de overige visserijvormen de voorwaarden opgenomen waaraan de visplannen kunnen worden getoetst met het oog op een nieuwe Nbwet-vergunning (zie deel Toetsingskaders voor volledige tekst). Toetsingskaders, par. 4.2.2, p.29: Hiertoe wordt jaarlijks bij het vaststellen van de visplannen in overleg met het bevoegd gezag en de beheerders van de verstoringgevoelige gebieden vastgelegd waar en wanneer verstoringgevoelige gebieden door vissers kunnen worden betreden. De reguliere overlegstructuur in de visstandbeheercommissies kan hier waarschijnlijk goed voor worden benut. Toetsingskaders, par. 4.2.2, p.29: Een verandering van de visserij-inspanning of de vangstmethode ten opzichte van de huidige visplannen dient te worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en ter beoordeling te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.
	In bijschriften bij alle TBB kaarten in het beheerplan aangeven dat de begrenzingen indicatief zijn.		Afgesloten gebieden in voorbereiding
Publiekssamenvatting			
	Markermeer & IJmeer	p.15	Aanwezigheid van geschikte broedgebieden garanderen Voor de visdief (die er broedt) en de zwarte stern (die er rust) is de aanwezigheid van kale gronden in het gebied belangrijk. Op de locaties Hoeckelingsdam wordt de grond daarom kaal gemaakt én gehouden. Dit is een eerste voorwaarde om de doelen voor de visdief te bereiken. Of die doelen voor visdief en zwarte stern dan ook werkelijk worden gehaald, is toch nog twijfelachtig. Het broedsucces van deze sternsoorten is namelijk ook afhankelijk van het visaanbod. De matige spieringstand blijft een knelpunt, gerelateerd aan de voedselbeschikbaarheid voor viseters. Het is afwachten in welke mate een betere regulering van de spieringvisserij zal leiden tot herstel van de spieringstand. Wanneer de spieringstand weer voldoende is toegenomen, kan worden gedacht aan uitbreiding van broedgelegenheid.
	Luwte maatregel Hoornse Hoop. Project is komen te vervallen		p. 16, hoofdstuk Markeer & IJmeer, aanhef De reeds voorgenomen luwtemaatregelen in de Hoornse Hop zullen zeker positief bijdragen aan de soorten van het open water in het Markermeer & IJmeer. p. 16, hoofdstuk Markeermeer & IJmeer, Voedselbeschikbaarheid in het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer Het gaat dan o.a. om maatregelen met betrekking tot de beroepsvisserij en de realisatie van TBES (ToekomstBestendig EcoSysteem), waaronder o.a. de realisatie van luwtemaatregelen Hoornse Hop en de aanleg van Marker Wadden.

Tekst wordt

Wnb, Wet Natuurbescherming, Wnb-vergunning

Wnb artikelen:

- “in de zin van artikel 1 sub m Nbwet” schrappen uit zin in tekstkader p.31 deel Algemeen.
- vermelding ongewijzigd in paragraaf 1.1 Algemeen en inleidende alinea H3 gebiedsdelen, verwijderen uit Bijlage A Algemeen
- artikel 19b, lid 1 Wnb
- artikel 2.1 Wnb
- artikel 2.8 Wnb
- artikel 1.11 Wnb
- artikel 2.5 Wnb

Vanaf 01-01-2017 zijn de medebevoegd gezag rollen van EZ en Defensie komen te vervallen, en is de minister van IenM enig bevoegd gezag voor het beheerplan. Dit is op diverse plaatsen in de rapporten aangepast.

Algemeen, par. 8.1, p. 56:

Ontwikkelingen in de overige activiteiten zijn veelal (onderdeel van) plannen of projecten en dienen daarom de vergunningsprocedure te doorlopen (zie paragraaf 8.3).

Eemmeer & Gooimeer-Zuidoever, par. 5.5, p. 31 én Ketelmeer & Vossemeer par. 5.5, p. 35 én Toetsingskaders, par. 4.2.1, p. 29 én Veluwerandmeren, par. 5.5, p. 39:

Wanneer de visinspanningen passen binnen de voorwaarden van het toetsingskader, dan kan dat jaar worden volstaan met een verzoek om beoordeling door het bevoegde gezag.

IJsselmeer, Par. 5.5, p. 49 én Markermeer & IJmeer, par. 5.5, p.38:

< zin verwijderen >

Toetsingskaders, par. 4.2.2, p.29:

< zinnen verwijderen >

Toetsingskaders, par. 4.2.2, p.29:

Een verandering van de visserij-inspanning of de vangstmethode dient te worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en ter beoordeling te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.

Indicatieve begrenzing afgesloten gebieden in voorbereiding

Aanwezigheid van geschikte broedgebieden garanderen

Voor de visdief (die er broedt) en de zwarte stern (die er rust) is de aanwezigheid van kale gronden in het gebied belangrijk. Op de locaties Hoeckelingsdam wordt de grond daarom kaal gemaakt én gehouden. Dit is een eerste voorwaarde om de doelen voor de visdief te bereiken. Of die doelen voor visdief en zwarte stern dan ook werkelijk worden gehaald, is toch nog twijfelachtig. Het broedsucces van deze sternsoorten is namelijk ook afhankelijk van het visaanbod. De matige spieringstand blijft een knelpunt, gerelateerd aan de voedselbeschikbaarheid voor viseters. En hoewel al sinds 2010 niet meer op spiering is gevestigd is nog maar matig sprake van herstel van de spieringstand. Wanneer de spieringstand weer voldoende is toegenomen, kan worden gedacht aan uitbreiding van broedgelegenheid.

p. 16, hoofdstuk Markeer & IJmeer, aanhef

De reeds voorgenomen aanleg van de ondiepe zones Trintelzand zal zeker positief bijdragen aan de soorten van het open water in het Markermeer & IJmeer.

p. 16, hoofdstuk Markeermeer & IJmeer, Voedselbeschikbaarheid in het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer

Het gaat dan o.a. om maatregelen met betrekking tot de beroepvisserij en de realisatie van TBES (ToekomstBestendig EcoSysteem), waaronder o.a. de realisatie van ondiepe zones Trintelhaven en de aanleg van Marker Wadden.

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
Algemeen			
		§ 1.2, tweede tekstblok	De Nbwet zal in 2017 samen met de Flora- en faunawet en de Boswet opgaan in de nieuwe Wet Natuurbescherming (Stb. 2016, 34). Hierbij verandert nagenoeg niets aan de bescherming van Natura 2000-gebieden en de verplichting om een beheerplan op te stellen. Met overgangsrecht is geregeld dat het beheerplan dat op grond van de Nbwet is vastgesteld, gezien moet worden als beheerplan onder de wet Natuurbescherming, zodra deze wet in werking is getreden.
		§ 1.6, p. 13 (kader)	In dat geval wordt het beheerplan voor dat deel vastgesteld door het betreffende ministerie in overeenstemming met de minister van EZ. Het IJsselmeergebied valt voor het grootste deel onder beheer van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM). RWS voert die beheertaken uit. De minister van IenM is derhalve bevoegd tot het opstellen en (mede-)vaststellen van het beheerplan. De minister van Defensie is mede-bevoegd gezag met betrekking tot de militaire terreinen en activiteiten en moet in die hoedanigheid het beheerplan mede vaststellen.
		§ 1.8	<p>1.8 Ontwerp, inspraak, vaststelling en beroep</p> <p>Op de voorbereiding van een beheerplan is de uniforme openbare procedure van afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het ontwerp-beheerplan is opvastgesteld en bekend gemaakt in Staatscourant nr.d.d.....</p> <p>Het ontwerp-beheerplan heeft gedurende de periode van tot</p> <p><tenminste 6 weken> ter inzage gelegen op onderstaande website. Dit geldt ook voor de op het ontwerp betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp. Dit zijn de achtergronddocumenten die zijn opgenomen in paragraaf 1.6, alsmede de plannen, ter uitvoering van het beheerplan, genoemd in paragraaf 1.4 <indien nog niet definitief gereed: in conceptfase ter inzage leggen>.</p> <p>Eenieder die dit wil, kan een zienswijze indienen. Op basis van de zienswijzen zal een reactie-nota worden opgesteld waarin wordt beschreven op welke wijze met de zienswijzen is omgegaan.</p> <p>Belanghebbenden die eerder hun zienswijze op het ontwerp-beheerplan naar voren hebben gebracht, kunnen van tot 2016 beroep instellen tegen het Natura 2000-beheerplan IJsselmeergebied bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ook belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij geen zienswijze op het ontwerp-beheerplan naar voren hebben gebracht, kunnen beroep instellen. Dat geldt ook voor belanghebbenden die bezwaren hebben tegen de wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-beheerplan.</p> <p>Op grond van art 39 Nbwet 1998 is uitsluitend beroep mogelijk tegen de vrijstellingen van de vergunningplicht zoals vermeld in hoofdstuk 5 van de gebiedsdelen van het beheerplan onder de categorieën I en II.</p> <p>Meer informatie over de procedure is te vinden op de website van de rijksoverheid: platform-participatie.nl.</p>
		§ 3.5	<p>Schietfuisvisserij op paaiende spiering</p> <p>Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten is het de inschatting dat het niet mogelijk zal zijn om de activiteit van schietfuisvisserij op paaiende spiering van een zodanige Passende Beoordeling te voorzien, dat een NBwet vergunning ervoor wordt mogelijk gemaakt. Er mag dan ook vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietfuis in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw via een Passende Beoordeling kunnen worden bezien of deze visserij een Nbwet-vergunning kan krijgen.</p>
	Luwte maatregel Hoornse Hoop. Project is komen te vervallen	§ 3.5 en § 5.4	<p>p. 26, §3.5 Verbetering beschikbaarheid van voedsel voor vogels</p> <p>Verder heeft de staatssecretaris van IenM het besluit genomen tot realisatie van luwte-maatregelen nabij de Hoornse Hop in het Markermeer (dd 25 september 2012), die volgens de huidige inzichten ook positief zullen doorwerken op enkele van de ANT-soorten.</p> <p>§5.4 Beschikbaarheid van voedsel voor vogels</p> <p>De ANT-studie (zie paragraaf 3.5) heeft begin 2014 geresulteerd in een beoordeling van de haalbaarheid en kosten van de Natura 2000 doelen voor de betreffende bodem- en visetende soorten. Op dit moment is het nog niet duidelijk in welke mate de KRW-maatregelen, regulering van de spieringvisserij, de realisatie van luwtmaatregelen Hoornse Hop en de aanleg van de Marker Wadden zullen leiden tot het behalen van de doelen.</p>

De Nbwet is per 1 januari 2017 samen met de Flora- en faunawet en de Boswet opgegaan in de nieuwe Wet Natuurbescherming (Stb. 2016, 34). Hierbij is nagenoeg niets veranderd aan de bescherming van Natura 2000-gebieden en de verplichting om een beheerplan op te stellen. Met overgangsrecht is geregeld dat het Ontwerp-beheerplan dat op grond van de Nbwet is vastgesteld, per 1-1-2017 gezien moet worden als Ontwerp-beheerplan onder de wet Natuurbescherming.

In dat geval wordt het beheerplan voor dat deel vastgesteld door het betreffende ministerie. Het IJsselmeergebied valt voor het grootste deel onder beheer van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM). RWS voert die beheertaken uit. De minister van IenM is derhalve bevoegd tot het opstellen en vaststellen van het Definitief beheerplan.

1.8 Vaststelling en beroep

Het Ontwerp-beheerplan is op 22 december 2016 bekendgemaakt in de Staatscourant. Het Ontwerp-beheerplan lag gedurende de periode van 22 december 2016 tot en met 1 februari 2017 ter inzage op www.rwsnatura2000.nl/Gebieden/IJsselmeergebied/default.aspx. Hier waren ook achtergrond-documenten te vinden die redelijkerwijs nodig waren voor een beoordeling van het ontwerp. Dit zijn onder andere de Inventarisatie bestaand gebruik, de Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden en de Nadere effectenanalyse huidige activiteiten. Eenieder die dit wilde, kon een zienswijze indienen. Op basis van de zienswijzen is een reactienota opgesteld waarin wordt beschreven op welke wijze met de zienswijzen is omgegaan.

Tegen het Beheerplan hebben belanghebbenden de mogelijkheid om in beroep te gaan. Ingevolge artikel 6:13 van de Algemene wet bestuursrecht kunnen alleen belanghebbenden die op het Ontwerp-beheerplan zienswijzen hebben ingediend, of belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij daarop geen zienswijze naar voren hebben gebracht, beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De termijn voor het indienen van een beroep-schrift bedraagt zes weken, vanaf de dag na die waarop het Beheerplan ter inzage is gelegd.

Een beroep kan alleen worden ingesteld tegen specifieke onderdelen van het Beheerplan. Beroep staat volgens de Wet Natuurbescherming (Wnb, art. 8.1 lid 2) alleen open tegen de beschrijvingen van activiteiten die het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen en de daarbij aangegeven voorwaarden en beperkingen. Hierbij gaat het om activiteiten die via het Beheerplan vrijgesteld zijn van de Wnb-vergunningplicht. Geen beroep is mogelijk tegen de elementen gericht op uitvoering, zoals de maatregelen of de fasering van de uitvoering.

Meer informatie over de procedure is te vinden op www.raadvanstate.nl > Onze werkwijze > Werkwijze bestuursrechtspraak > Algemene kamer (beroep).

Fuikenvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikenvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

p. 26, §3.5 Verbetering beschikbaarheid van voedsel voor vogels

Verder heeft de staatssecretaris van IenM het besluit genomen tot realisatie van luwtemaatregelen nabij de Hoornse Hop in het Markermeer (dd 25 september 2012), die volgens de inzichten op dat moment ook positief zouden doorwerken op enkele van de ANT-soorten. De minister van IenM heeft op 13 oktober 2016 besloten te stoppen met deze planuitwerking en dus realisatie van de Luwtemaatregelen Hoornse Hop. Onderzoek wees uit dat de luwtemaatregelen in de Hoornse Hop niet voldoende zouden bijdragen aan de verwachte regionale effecten voor een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem in het Markermeer-IJmeer. Momenteel wordt de bijdrage van Trintelzand aan de doelen van Kader Richtlijn Water en Natura 2000 onderzocht.

§5.4 Beschikbaarheid van voedsel voor vogels

De ANT-studie (zie paragraaf 3.5) heeft begin 2014 geresulteerd in een beoordeling van de haalbaarheid en kosten van de Natura 2000 doelen voor de betreffende bodem- en visetende soorten. Op dit moment is het nog niet duidelijk in welke mate de KRW-maatregelen, regulering van de spieringvisserij, de realisatie van de ondiepe zones bij Trintelzand en de aanleg van de Marker Wadden zullen leiden tot het behalen van de doelen.

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
	Regel toevoegen over bestaand gebruik en de relatie met het toetsingskader. Dat is het beste uitgewerkt aan het einde van de eerste paragraaf van § 4.3.	§ 4.3	(Laatste zin eerste alinea § 4.3) '... Voor een volledig overzicht van de resultaten van de toetsing van de activiteiten wordt verwezen naar bijlage A en hoofdstuk 5 van de afzonderlijke gebiedsdelens (referentiejaar 2010). ...'
		§ 8.2	<p>Schietfuisvisserij op paaiende spiering</p> <p>Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten is het de inschatting dat het niet mogelijk zal zijn om de activiteit van schietfuisvisserij op paaiende spiering van een zodanige Passende Beoordeling te voorzien, dat een Nbwet-vergunning ervoor wordt mogelijk gemaakt.</p> <p>Er mag dan ook vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een afname van de spieringstand, bijvoorbeeld als gevolg van een hervatting van de spieringvisserij met schietfuis in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer, significante gevolgen zal hebben. Voor deze activiteiten dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw via een Passende Beoordeling kunnen worden bezien of deze visserij een Nbwet-vergunning kan krijgen.</p>

Markermeer-IJmeer

		§4.1	<p>Schietfuisvisserij op paaiende spiering</p> <p>Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten is het de inschatting dat het niet mogelijk zal zijn om de activiteit van schietfuisvisserij op paaiende spiering van een zodanige Passende Beoordeling te voorzien, dat een Nbwet vergunning ervoor wordt mogelijk gemaakt. Er mag dan ook vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietfuis in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw kunnen worden via een Passende Beoordeling bezien of deze visserij een Nbwet vergunning kan krijgen.</p>
		§5.1, lijst van 'vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden' en Bijlage A, tabel 1.1	Wolhandkrabvisserij
		§5.1, kader wolhandkrab	Wolhandkrabvisserij, uitgevoerd met staande want, is vergunningplichtig. Wolhandkrab kan ook gevangen worden met korven/kubben, platliggende netten en andere tuigaanpassingen. Deze visserijvormen zijn in een pilotstudie onderzocht. Op het moment van het ter visie gaan van het ontwerp-beheerplan is niet bekend hoe de resultaten van de pilotstudie gaan leiden tot aanpassing van de (vrijstelling) vergunningplicht voor de verschillende vormen van wolhandkrabvisserij. Dit zal mogelijk in het Definitief Beheerplan worden aangepast. Indien op basis van het pilotonderzoek de wens wordt geuit dat de aanpassingen aan het staand want voor de wolhandkrab visserij een compleet nieuw tuig gaat betreffen, zal daarvoor een aparte Passende Beoordeling opgesteld moeten worden.

Tekst wordt

‘... Voor een volledig overzicht van de resultaten van de toetsing van de activiteiten wordt verwezen naar bijlage A en hoofdstuk 5 van de afzonderlijke gebiedsdelen. Hierbij is per activiteit als referentie de situatie genomen zoals die voor die activiteit in tijd, plaats en intensiteit aan de orde was op 31 maart 2010 (dit wordt ook wel de ‘getoetste situatie’ genoemd). ...’

Aanvullend:

(Toevoegen aan 2e alinea van § 4.3): ‘... Voor nieuwe activiteiten geldt het vergunningenspoor, dat buiten de werking van het Beheerplan valt. Bij de beoordeling van nieuwe activiteiten zal het bevoegd gezag een aantal criteria gebruiken, in de vorm van toetsingskaders (zie paragraaf 4.5). ...’

Fuikvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Fuikvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Wolhandkrabvisserij (met fuiken)

Wolhandkrabvisserij, uitgevoerd met alle vormen van staand want, is vergunningplichtig. Wolhandkrab kan mogelijk ook gevangen worden met korven/kubben, of andere tuigaanpassingen. Deze visserijvormen zijn in een pilotstudie onderzocht. Nog onduidelijk is of dit zal leiden tot toepassing van deze mogelijk nieuwe visserijvormen. Indien hierbij sprake is van nieuwe vistuigen, dan zal hiervoor een Passende Beoordeling opgesteld moeten worden.

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
		§5.5	<p>Toetsingskader voor beroepsvisserij IJsselmeer en Markermeer</p> <p>De beroepsvisserij op het IJsselmeer en Markermeer is in de huidige situatie vergund in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en zal gedurende de komende beheerplanperiode ook via het vergunningenspoor worden gereguleerd, met uitzondering van aalvisserij, aaskuilvisserij, zegenvisserij en wolhandkrab-visserij, die in het kader van dit beheerplan vrijgesteld zijn van vergunningplicht onder de algemene voorwaarde dat deze visserijvormen niet wezenlijk veranderen (zie paragraaf 5.1). In het toetsingskader staan voor de overige visserijvormen de voorwaarden opgenomen waaraan de visplannen kunnen worden getoetst met het oog op een nieuwe Nbwet-vergunning (zie deel Toetsingskaders voor volledige tekst). Het toetsingskader zal door de provincies worden toegepast bij de jaarlijkse afweging tot het verlenen van een vergunning voor de beroepsvisserij op het Markermeer.</p> <p>Er bestaan twee visserijvormen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer waarvan bij voorbaat niet is uit te sluiten dat ze significant negatieve invloed kunnen hebben op één of meer Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor (water)vogels. Het gaat hierbij om de staand want visserij op baars en snoekbaars in herfst en winter en de schietfuikevisserij op paaiende spiering in het vroege voorjaar. De staand want visserij kan via de soms grote bijvangsten aan duikende soorten watervogels met instandhoudingsdoelstellingen significante schade berokkenen aan die doelstellingen, terwijl via de schietfuikevisserij op spiering significante schade aan vooral van spiering afhankelijke vliegende watervogels als gevolg van voedselgebrek niet kan worden uitgesloten. Daarom is voor deze visserijen een Nbwet-vergunningsprocedure van toepassing.</p> <p>Voor de spieringvisserij bleek het niet mogelijk voorwaarden te schetsen, waarbij significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Mede op grond hiervan heeft het ministerie van EZ IMARES gevraagd de mogelijkheden aan te geven voor een nieuw spieringprotocol, dat recht doet aan de visserijwet en aan de Nbwet. Er mag vooralsnog vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietfuike in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw kunnen worden via een Passende Beoordeling bezien of deze visserij een Nbwet vergunning kan krijgen.</p>
		§5.5	<Paragraaf ontbreekt>
	Synopsistabel		Meerkoet is rood bij huidige kwaliteit, oranje bij doelrealisatie < 6 jaar én oranje bij doelrealisatie > 6 jaar

Tekst woord

Toetsingskader voor beroepsvisserij IJsselmeer en Markermeer

De beroepsvisserij op het IJsselmeer en Markermeer is in de huidige situatie vergund in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en zal gedurende de komende beheerplanperiode ook via het vergunningenspoor worden gereguleerd, met uitzondering van aalvisserij, aaskuilvisserij, en zegenvisserij en wolhandkrabvisserij met (aangepaste) aalvistuigen, die in het kader van dit beheerplan vrijgesteld zijn van vergunningplicht onder de algemene voorwaarde dat deze visserijvormen niet wezenlijk veranderen (zie paragraaf 5.1). In het toetsingskader staan voor de overige visserijvormen de voorwaarden opgenomen waaraan de voorgenomen visserij kan worden getoetst met het oog op een nieuwe Wet natuurbescherming-vergunning (zie deel Toetsingskaders voor volledige tekst). Het toetsingskader zal door de provincies worden toegepast bij de jaarlijkse afweging tot het verlenen van een vergunning voor de beroepsvisserij op het IJsselmeer en Markermeer.

Er bestaan drie visserijvormen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer waarvan bij voorbaat niet is uit te sluiten dat ze significant negatieve invloed kunnen hebben op één of meer Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor (water)vogels. Het gaat hierbij om 1) de staand want visserij in het nettenseizoen van 1 juli- 15 maart op schubvis, 2) de verschillende vormen van staand want visserij in het nettenseizoen van 1 juli- 15 maart op wolhandkrab, en 3) de fuikvisserij op paaiende spiering in het vroege voorjaar. De staand want visserij kan via de soms significante bijvangsten aan duikende soorten watervogels met instandhoudingsdoelstellingen belangrijke schade berokkenen aan die doelstellingen, terwijl via de fuikvisserij op spiering significante schade aan vooral van spiering afhankelijke visetende watervogels als gevolg van voedselgebrek niet kan worden uitgesloten. Daarom is voor deze visserijen een Wet natuurbescherming-vergunningsprocedure van toepassing.

Voor de spieringvisserij bleek het niet mogelijk voorwaarden te schetsen, waarbij significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Fuikvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Het toetsingskader voor beroepsvisserij in het IJsselmeer en Markermeer gaat in op de volgende onderwerpen:

- De totale visserij-inspanning.
- Voorkómen van verstoring en bijvangst van vogels.

Meerkoet moet groen zijn bij huidige kwaliteit, groen bij doelrealisatie < 6 jaar én groen bij doelrealisatie > 6 jaar

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
	Luwte maatregel Hoornse Hoop. Project is komen te vervallen		<p>§4.1 Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid</p> <p>Op 25 september 2012 heeft de staatssecretaris van IenM het besluit genomen voor een MIRT-verkenning naar luwtemaatregelen Hoornse Hop in het Markermeer. Volgens de huidige inzichten zullen deze positief doorwerken op enkele van de ANT-soorten (soorten met een autonome neergaande trend; zie paragraaf 4.2). Tot slot heeft de minister van IenM samen met haar collega van EZ in januari 2013 30 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de eerste fase van de Marker Wadden. De Marker Wadden is een initiatief van Natuurmonumenten om in het Markermeer natuureilanden aan te leggen met een bijbehorend onderwaterlandschap. Één van de voorwaarden voor de rijksbijdrage is dat de Marker Wadden bijdraagt aan Natura 2000. Meer specifiek gaat het daarbij om uitgangssituaties met een slechte staat van instandhouding, met name die van de ANT-soorten.</p> <p>§ 4.2 Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000</p> <p>Uit deze beoordeling is af te leiden dat de doelstelling voor de 1e beheerplanperiode, het voorkómen van verdere verslechtering, met de in dit beheerplan ingezette en/of genoemde andere bestaande maatregelen (o.a. aanpassingen beroepsvisserij en de realisatie van TBES (ToekomstBestendig EcoSysteem), waaronder o.a. de realisatie van luwtemaatregelen Hoornse Hop en de aanleg van Marker Wadden), gehaald zal worden.</p> <p>p. 30, Kader Samenhang tussen het beheerplan Natura 2000 en het TBES</p> <p>Al eerder was het besluit genomen voor de aanleg van luwtemaatregelen in de Hoornse Hop als onderdeel van het TBES.</p> <p><...></p> <p>In de huidige situatie worden echter van sommige ANT-soorten (soorten met een autonome neergaande trend) de doelen nog niet gehaald, hoewel de prognose is dat een verdere achteruitgang gedurende de 1e beheerplanperiode met de in dit beheerplan ingeslagen koers, en in samenhang met de realisatie van TBES (o.a. luwtemaatregelen Hoornse Hop en aanleg Marker Wadden) voorkómen zal worden en wellicht zelfs al gekeerd kan worden.</p> <p>§5.1 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden + Tabel 1.1 (2x dus)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kitesurfen (buiten de wintermaanden) in de gebieden Schellinkhout (Hoornse Hop) en Edam. <p>tabel 6.5 (2x zelfde tekst)</p> <p>Overig: luwtemaatregelen Hoornse Hop, 1e fase Marker Wadden</p> <p>Bijlage B (Synopsistabel)</p> <p>‘Hoornse Hop’ resp. ‘Luwtemaatregelen Hoornse Hop’</p>

Tekst wordt

§4.1 Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid

Op 25 september 2012 heeft de staatssecretaris van IenM het besluit genomen voor een MIRT-verkenning naar luwtmaatregelen Hoornse Hop in het Markermeer. Volgens de huidige inzichten op dat moment zouden zullen deze positief doorwerken op enkele van de ANT-soorten (soorten met een autonome neergaande trend; zie paragraaf 4.2). De minister van IenM heeft op 13 oktober 2016 besloten te stoppen met deze planuitwerking en dus met de realisatie van de Luwtmaatregelen Hoornse Hop. Onderzoek wees uit dat de luwtmaatregelen in de Hoornse Hop niet voldoende zouden bijdragen aan de verwachte regionale effecten voor een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem in het Markermeer-IJmeer. Momenteel wordt de bijdrage van Trintelzand aan de doelen van Kader Richtlijn Water en Natura 2000 onderzocht. Tot slot heeft de minister van IenM samen met haar collega van EZ in januari 2013 30 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de eerste fase van de Marker Wadden. De aanleg van Marker Wadden Fase 1 is inmiddels in volle gang. De Marker Wadden is een initiatief van Natuurmonumenten om in het Markermeer natuureilanden aan te leggen met een bijbehorend onderwaterlandschap. Één van de voorwaarden voor de rijksbijdrage is dat de Marker Wadden bijdraagt aan Natura 2000. Meer specifiek gaat het daarbij om uitgangssituaties met een slechte staat van instandhouding, met name die van de ANT-soorten.

§ 4.2 Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000

Uit deze beoordeling is af te leiden dat de doelstelling voor de 1e beheerplanperiode, het voorkómen van verdere verslechtering, met de in dit beheerplan ingezette en/of genoemde andere bestaande maatregelen (o.a. aanpassingen beroepsvisserij en de realisatie van TBES (ToekomstBestendig EcoSysteem), waaronder o.a. de realisatie van Trintelzand en de aanleg van Marker Wadden), gehaald zal worden.

p. 30, Kader Samenhang tussen het beheerplan Natura 2000 en het TBES

Onlangs is het besluit genomen de studie naar luwtmaatregelen in de Hoornse Hop als onderdeel van het TBES te stoppen en de aandacht richten op de aanleg van ondiepe zones bij Trintelzand.

<...>

In de huidige situatie worden echter van sommige ANT-soorten (soorten met een autonome neergaande trend) de doelen nog niet gehaald, hoewel de prognose is dat een verdere achteruitgang gedurende de 1e beheerplanperiode met de in dit beheerplan ingeslagen koers, en in samenhang met de realisatie van TBES (o.a. aanleg Trintelzand en aanleg Marker Wadden) voorkómen zal worden en wellicht zelfs al gekeerd kan worden.

§5.1 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden + Tabel 1.1 (2x dus)

- Kitesurfen (buiten de wintermaanden) in de gebieden Schellinkhout en Edam.

tabel 6.5 (2x zelfde tekst)

Overig: Trintelzand, 1e fase Marker Wadden

Bijlage B (Synopsistabel)

'Trintelhaven'

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
	Maatregelen aan Naviduct is vervallen		<p>Hoofdstuk Samenvatting</p> <p>Op de locatie Hoeckelingsdam zal de grond kaal gemaakt en gehouden worden, zodat broed- en/of rustlocaties voor deze soorten beschikbaar zijn. Wanneer het voedselaanbod aantoonbaar is verbeterd, zal ook nieuwe broedgelegenheid worden gecreëerd nabij het Naviduct bij Enkhuizen. Voor de visdief leidt dit tot doelbereik, voor de zwarte stern is doelbereik onzeker, omdat de matige spieringstand voor deze soort ook een knelpunt blijft. ...'</p> <p>§ 3.1.5 Kale of schaars begroeide gronden, alinea 'Huidige situatie en beoogde situatie'</p> <p>Het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer bevat op enkele locaties kale of schaars begroeide gronden, onder andere de Hoeckelingsdam bij de Waterlandse kust en op/bij het Naviduct bij Enkhuizen (figuur 3.1). Er zijn één broedvogel (de visdief) en één niet-broedvogelsoort (de zwarte stern) aangewezen die in sterke mate afhankelijk zijn van kale schaars begroeide grond (tabel 3.8). De potentiële broedgebieden voor de visdief bevinden zich op het Naviduct bij Enkhuizen, op Marken en langs de Waterlandse kust.</p> <p>§ 3.1.5, alinea 'Knelpunten'</p> <p>Dit betekent het tegengaan van natuurlijke vegetatiesuccessie of verwijderen van jonge vegetatie (bijvoorbeeld op de Hoeckelingsdam) en herstel van de broedgelegenheid bij het Naviduct. Er is nauwelijks natuurlijke dynamiek, waardoor kale gronden snel dichtgroeien met vegetatie. Aangezien duurzaam beheer van deze gronden (of het ontstaan van nieuwe gebieden) niet is gegarandeerd, kunnen de kale gronden langzaam verdwijnen.</p> <p>§ 3.2 Opgaven voor het Marker & IJmeer, alinea 'Kaal houden rust- en broedgebieden'</p> <p>De visdief is afhankelijk van de instandhouding van de broedgelegenheid op de Hoeckelingsdam en herstel van de broedgelegenheid bij het Naviduct Enkhuizen.</p> <p>§ 4.2 Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000, alinea 'Broedlocaties voor kale grondbroeders behouden'</p> <p>Op dit moment is alleen de zandplaat bij de Hoeckelingsdam geschikt, Naviduct Enkhuizen is potentieel broedgebied. <.....> Dit betekent concreet dat voor Markermeer & IJmeer voorlopig alleen ingezet zal worden op het kaal houden van bestaande broedgebieden (Hoeckelingsdam) en pas zal worden overgegaan tot het kaal maken en in stand houden van nieuw, potentieel broedgebied nabij het Naviduct wanneer er sprake is van aantoonbaar herstel van de spieringstand.</p> <p>H6 Doelbereik, alinea 'Kale schaars begroeide grond'</p> <p>Zowel voor visdief (broedgebied) als voor zwarte stern (rust- en slaapgebied) zijn kale of schaars begroeide (en predatorvrije) gronden blijvend van belang. Door het geschikt houden van de gebieden bij Hoeckelingsdam en – afhankelijk van het herstel van het proovisbestand – Naviduct Enkhuizen worden broedgebieden voor de visdief komende beheerplanperiode veiliggesteld.</p> <p>Tabel 6.5</p> <p>Broedgelegenheid wordt behouden op Hoeckelingsdam en –afhankelijk van herstel van het proovisbestand- Naviduct Enkhuizen</p>

Veluwerandmeren

§2.3, kader p. 14	<p>Herbegrenzing Natura2000-gebied Veluwerandmeren</p> <p>In het kader van de Nbwet-vergunning van het Ruimte voor de Rivierproject IJsseldelta Zuid zal ca. 40 ha binnendijks gebied worden omgevormd tot rietmoeras, als leefgebied voor grote karekiet en roerdomp. Door de aanleg van de bypass Kampen wordt namelijk elders leefgebied van deze twee vogelsoorten aangetast. Voorwaarde voor de gekozen strategie van 'natuurinclusief ontwerpen' is dat de nieuwe natuur bescherming geniet van de Natuurbeschermingswet 1998, wat betekent dat het binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren komt te vallen. Hiervoor is een herbegrenzing van dit gebied nodig. Omdat de herbegrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren niet kan vooruitlopen op de vestiging van de beoogde natuurwaarden zal de herbegrenzing worden aangekondigd door middel van een ontwerpbesluit. Formeel zal tot herbegrenzing worden overgegaan zodra de beoogde natuurwaarden zich manifesteren. Op basis van de ontwerpbesluit kan de Natuurbeschermingswetvergunning worden verleend. Om die reden is in dit beheerplan uitgegaan van de bestaande begrenzing. Voor het nieuw te begrenzen gebied is overigens ook al een beheerplan opgesteld door Staatsbosbeheer. Bij de herziening van het beheerplan voor de Veluwerandmeren zal van de dan geldende begrenzing worden uitgegaan.</p>
§5.4, onder 'Waterrecreatie Drontermeer noord en midden'	<p>Mitigatie</p> <p>Om voldoende rust te garanderen in het ondiepe deel van het Drontermeer is een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) ex artikel 20 van de Natuurbeschermingswet in voorbereiding, waarmee dit gebied wordt afgesloten voor de recreatie (kaartje in figuur 5.3). Met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd.</p>

Tekst wordt

Hoofdstuk Samenvatting

Op de locatie Hoeckelingsdam zal de grond kaal gemaakt en gehouden worden, zodat broed- en/of rustlocaties voor deze soorten beschikbaar zijn. Op het eiland Ierst zal het broedgebied van de visdief in de komende beheerplanperiode worden veiliggesteld.

§ 3.1.5 Kale of schaars begroeide gronden, alinea 'Huidige situatie en beoogde situatie'

Het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer bevat op enkele locaties kale of schaars begroeide gronden, onder andere de Hoeckelingsdam bij de Waterlandse kust. Er zijn één broedvogel (de visdief) en één niet-broedvogelsoort (de zwarte stern) aangewezen die in sterke mate afhankelijk zijn van kale schaars begroeide grond (tabel 3.8). De potentiële broedgebieden voor de visdief bevinden zich op Marken en langs de Waterlandse kust.

§ 3.1.5, alinea 'Knelpunten'

Dit betekent het tegengaan van natuurlijke vegetatiesuccessie of verwijderen van jonge vegetatie (bijvoorbeeld op de Hoeckelingsdam). Er is nauwelijks natuurlijke dynamiek, waardoor kale gronden snel dichtgroeien met vegetatie. Aangezien duurzaam beheer van deze gronden (of het ontstaan van nieuwe gebieden) niet is gegarandeerd, kunnen de kale gronden langzaam verdwijnen.

§ 3.2 Opgaven voor het Markermeer & IJmeer, alinea 'Kaal houden rust- en broedgebieden'

De visdief is afhankelijk van de instandhouding van de broedgelegenheid op de Hoeckelingsdam en het eiland Ierst.

§ 4.2 Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000, alinea 'Broedlocaties voor kale grondbroeders behouden'

Op dit moment zijn alleen de zandplaat bij de Hoeckelingsdam en het eiland Ierst geschikt. <...> Dit betekent concreet dat voor Markermeer & IJmeer voorlopig alleen ingezet zal worden op het kaal houden van bestaande broedgebieden (Hoeckelingsdam en Ierst).

H6 Doelbereik, alinea 'Kale schaars begroeide grond'

Zowel voor visdief (broedgebied) als voor zwarte stern (rust- en slaapgebied) zijn kale of schaars begroeide (en predatorvrije) gronden blijvend van belang. Door het geschikt houden van de gebieden bij Hoeckelingsdam en het eiland Ierst worden broedgebieden voor de visdief komende beheerplanperiode veiliggesteld.

Tabel 6.5

Broedgelegenheid wordt behouden op Hoeckelingsdam en het eiland Ierst

Herbegrenzing Natura2000-gebied Veluwerandmeren

In het kader van de Wnb-vergunning van het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta wordt ca. 40 hectare binnendijks gebied omgevormd tot rietmoeras, als leefgebied voor o.a. grote karekiet en roerdomp. Door de aanleg van het Reevediep (bypass Kampen) wordt namelijk elders leefgebied van deze twee vogelsoorten aangetast. Van belang is dat deze nieuwe natuur de bescherming krijgt van de Wet Natuurbescherming. Om dit te bewerkstelligen is medio 2017 het definitieve wijzigingsbesluit Natura 2000 Veluwerandmeren genomen om het gebied toe te voegen aan het bestaande Natura 2000 gebied.

Mitigatie

Om voldoende rust te garanderen in het ondiepe deel van het Drontermeer is een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) ex artikel 2.5 van de Wet Natuurbescherming in voorbereiding, waarmee dit gebied wordt afgesloten voor de recreatie en visserij (kaartje in figuur 5.3). Met deze toegangsbeperking wordt feitelijk een continuering van de historische situatie bestendig geformaliseerd. In verband met de lopende werkzaamheden voor het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta wordt het TBB voor het Drontermeer noord op een later moment in procedure gebracht. Het streven is om het TBB voor Drontermeer noord in de eerste beheerplanperiode in procedure te brengen. Hiermee doorloopt dit rustgebied een apart traject ten opzichte van de andere af te sluiten rustgebieden, dat parallel verloopt aan de vaststelling van het Definitief Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied.

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
		Figuur 5.3, bijschrift	Figuur 5.3 Afgesloten gebieden in voorbereiding via een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB).ex artikel 20 Nbwet op twee locaties in het Drontermeer

Zwarte Meer

§ 5.5	<p>Toetsingskader voor beroepsvisserij noordelijke, oostelijke en zuidelijke Randmeren</p> <p>Visplannen die gedurende de beheerplanperiode worden opgesteld, kunnen naast de voorwaarden in dit toetsingskader worden gelegd. Wanneer de visinspanningen die zijn beschreven in het jaarlijkse visplan passen binnen de voorwaarden van het toetsingskader, dan kan dat jaar worden volstaan met een verzoek om beoordeling door het bevoegde gezag. Voor het verlenen van een vergunning is dan in ieder geval geen passende beoordeling noodzakelijk.</p> <p>Voorwaarden voor toekomstige visserij in de Randmeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De visserij op de randmeren kan worden toegestaan wanneer uitbreiding van verstoring van de voor instandhoudingsdoelstellingen belangrijke gebieden (belangrijke rust- en foerageergebieden voor watervogels) wordt voorkomen. • Een verandering van de visserij inspanning of vangstmethode kan alleen worden toegestaan wanneer deze: <ul style="list-style-type: none"> - niet leidt tot een vergroting van de bijvangst van watervogels (zie deel Toetsingskaders voor concrete maatregelen); - niet leidt tot een effect op de beschikbaarheid van het voedsel voor visetende watervogels door vergroting van de bijvangst aan ondermaatse vis. • Elektrovisserij kan in het Zwarte Meer geen ontheffing krijgen van de Nbwet, zolang onvoldoende duidelijk is of en, zo ja, hoeveel beschermde vissoorten hieronder te lijden kunnen hebben en hoeveel geluidsverstoring van het aggregaat te verwachten is voor beschermde vogelsoorten. Aan de condities voor een Nbwet vergunning zou voldaan kunnen worden door zich te houden aan de volgende set van voorwaarden:
-------	---

Ketelmeer / Vossemeer

§2.3	<p>Activiteiten in het Ketelmeer & Vossemeer</p> <p>Het Ketelmeer & Vossemeer wordt gebruikt voor recreatie, beroepsvisserij, onttrekkingen & lozingen van water, ontgrondingen en als infrastructuur (vaarweg). Recreatie vindt plaats langs oevers en bij de eilanden in de IJsselmonding (sportvisserij, zwemmen, roeien) en op het open water (recreatievaart, sportvisserij, landen met watervliegtuigen). In het Ketelmeer & Vossemeer vindt in beperkte mate beroepsvisserij plaats op aal, blankvoorn en brasem.</p>
------	--

IJsselmeer

§4.1	<p>Schietfuisvisserij op paaiende spiering</p> <p>Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten is het de inschatting dat het niet mogelijk zal zijn om de activiteit van schietfuisvisserij op paaiende spiering van een zodanige Passende Beoordeling te voorzien, dat een Nbwet vergunning ervoor wordt mogelijk gemaakt. Er mag dan ook vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietfuis in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw kunnen worden via een Passende Beoordeling.</p>
§5.1, lijst van 'vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden' en Bijlage A, tabel 1.1	Wolhandkrabvisserij
§5.1, kader wolhandkrab	<p>Wolhandkrabvisserij, uitgevoerd met staande want, is vergunningplichtig. Wolhandkrab kan ook gevangen worden met korven/kubben, platliggende netten en andere tuigaanpassingen. Deze visserijvormen zijn in een pilotstudie onderzocht. Op het moment van het ter visie gaan van het ontwerp-beheerplan is niet bekend hoe de resultaten van de pilotstudie gaan leiden tot aanpassing van de (vrijstelling) vergunningplicht voor de verschillende vormen van wolhandkrabvisserij. Dit zal mogelijk in het Definitief Beheerplan worden aangepast. Indien op basis van het pilotonderzoek de wens wordt geuit dat de aanpassingen aan het staand want voor de wolhandkrab visserij een compleet nieuw tuig gaat betreffen, zal daarvoor een aparte Passende Beoordeling opgesteld moeten worden.</p>

Tekst wordt

Figuur 5.3

Afgesloten gebieden in voorbereiding via een Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) ex artikel 2.5 van de Wet Natuurbescherming op twee locaties in het Drontermeer (begrenzing van de locatie Drontermeer noord is nog indicatief)

Toetsingskader voor beroepvisserij noordelijke, oostelijke en zuidelijke Randmeren

Veranderingen in de voorgenomen visserij kunnen naast de voorwaarden in dit toetsingskader worden gelegd. Wanneer dit past binnen de voorwaarden van het toetsingskader, dan kan dat jaar worden volstaan met een verzoek om beoordeling door het bevoegde gezag. Voor het verlenen van een vergunning is dan in ieder geval geen passende beoordeling noodzakelijk.

Voorwaarden voor toekomstige visserij in de Randmeren:

- De visserij op de randmeren kan worden toegestaan wanneer uitbreiding van verstoring van de voor instandhoudingsdoelstellingen belangrijke gebieden (belangrijke rust- en foerageergebieden voor watervogels) wordt voorkomen.
- Een verandering van de visserij inspanning of vangstmethode kan alleen worden toegestaan wanneer deze:
 - niet leidt tot een vergroting van de bijvangst van watervogels (zie deel Toetsingskaders voor concrete maatregelen);
 - niet leidt tot een effect op de beschikbaarheid van het voedsel voor visetende watervogels door vergroting van de bijvangst aan ondermaatse vis.

Activiteiten in het Ketelmeer & Vossemeer

Het Ketelmeer & Vossemeer wordt gebruikt voor recreatie, beroepvisserij, onttrekkingen & lozingen van water, ontgroningen en als infrastructuur (vaarweg). Recreatie vindt plaats langs oevers en bij de eilanden in de IJsselmonding (sportvisserij, zwemmen, roeien) en op het open water (recreatievaart, sportvisserij, landen met watervliegtuigen). In het Ketelmeer & Vossemeer vindt in beperkte mate beroepvisserij plaats op blankvoorn en brasem. De beroepvisserij op aal is op dit moment op grond van de Visserijwet niet toegestaan, vanwege te hoge concentraties dioxines in de aal. In de toekomst kan deze vorm van visserij, conform de hiervoor geldende procedures onder de Visserijwet, mogelijk weer worden toegestaan, als blijkt dat de aal in het gebied weer aan de dioxinenormen voldoet.

Fuikvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Wolhandkrabvisserij (met fuiken)

Wolhandkrabvisserij, uitgevoerd met alle vormen van staand want, is vergunningplichtig. Wolhandkrab kan mogelijk ook gevangen worden met korven/kubben, of andere tuigaanpassingen. Deze visserijvormen zijn in een pilotstudie onderzocht. Nog onduidelijk is of dit zal leiden tot toepassing van deze mogelijk nieuwe visserijvormen. Indien hierbij sprake is van nieuwe vistuigen, dan zal hiervoor een Passende Beoordeling opgesteld moeten worden.

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
		§5.5	<p>Toetsingskader voor beroepsvisserij IJsselmeer en Markermeer</p> <p>De beroepsvisserij op het IJsselmeer is in de huidige situatie vergund in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en zal gedurende de komende beheerplanperiode ook via het vergunningenspoor worden gereguleerd, met uitzondering van aalvisserij, aaskuilvisserij, zegenvisserij en wolhandkrabvisserij, die in het kader van dit beheerplan vrijgesteld zijn van vergunningplicht onder de algemene voorwaarde dat deze visserijvormen niet wezenlijk veranderen (zie paragraaf 5.1). In het toetsingskader staan voor de overige visserijvormen de voorwaarden opgenomen waaraan de visplannen kunnen worden getoetst met het oog op een nieuwe Nbwet-vergunning (zie deel Toetsingskaders voor volledige tekst). Het toetsingskader zal door de provincies worden toegepast bij de jaarlijkse afweging tot het verlenen van een vergunning voor de beroepsvisserij op het IJsselmeer.</p> <p>Er bestaan twee visserijvormen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer waarvan bij voorbaat niet is uit te sluiten dat ze significant negatieve invloed kunnen hebben op één of meer Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor (water)vogels. Het gaat hierbij om de staand want visserij op baars en snoekbaars in herfst en winter en de schietfuikevisserij op paaiende spiering in het vroege voorjaar. De staand want visserij kan via de soms grote bijvangsten aan duikende soorten watervogels met instandhoudingsdoelstellingen significante schade berokkenen aan die doelstellingen, terwijl via de fuikvisserij schietfuikevisserij op spiering significante schade aan vooral van spiering afhankelijke visetende watervogels als gevolg van voedselgebrek niet kan worden uitgesloten. Daarom is voor deze visserijen een Nbwet-vergunningsprocedure van toepassing.</p> <p>Voor de spieringvisserij bleek het niet mogelijk voorwaarden te schetsen, waarbij significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Mede op grond hiervan heeft het ministerie van EZ IMARES gevraagd de mogelijkheden aan te geven voor een nieuw spieringprotocol, dat recht doet aan de visserijwet en aan de Nbwet.</p>
		§5.5	<p>Schietfuikevisserij op paaiende spiering</p> <p>Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten is het de inschatting dat het niet mogelijk zal zijn om de activiteit van schietfuikevisserij op paaiende spiering van een zodanige Passende Beoordeling te voorzien, dat een Nbwet vergunning ervoor wordt mogelijk gemaakt. Er mag dan ook vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietfuike in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw kunnen worden via een Passende Beoordeling bezien of deze visserij een Nbwet-vergunning kan krijgen.</p> <p>Het toetsingskader voor beroepsvisserij in het IJsselmeer en Markermeer gaat in op de volgende onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De totale visserij-inspanning. • Voorkómen van verstoring en bijvangst van vogels. • Monitoring van bijvangst (watervogels, kleine vis en zeldzame beschermde soorten watervogels), spieringstand en ontwikkeling van nieuwe vormen van visserij. <p>Voor de spieringvisserij bleek het niet mogelijk voorwaarden te schetsen, waarbij significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Mede op grond hiervan heeft het ministerie van EZ IMARES gevraagd de mogelijkheden aan te geven voor een nieuw spieringprotocol, dat recht doet aan de visserijwet en aan de Nbwet. Er mag vooralsnog vanuit gegaan worden dat, zolang de aantallen van de betreffende vogelsoorten niet tot boven de instandhoudingsdoelstelling zullen zijn toegenomen en de huidige doelstellingen vigerend blijven, een hervatting van de spieringvisserij met schietfuike in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer niet Nbwet vergunbaar is. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw kunnen worden via een Passende Beoordeling bezien of deze visserij een Nbwet-vergunning kan krijgen.</p>

Tekst wordt

Toetsingskader voor beroepsvisserij IJsselmeer en Markermeer

De beroepsvisserij op het IJsselmeer en Markermeer is in de huidige situatie vergund in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en zal gedurende de komende beheerplanperiode ook via het vergunningenspoor worden gereguleerd, met uitzondering van aalvisserij, aaskuilvisserij, en zegenvisserij en wolhandkrabvisserij met (aangepaste) aalvistuigen, die in het kader van dit beheerplan vrijgesteld zijn van vergunningplicht onder de algemene voorwaarde dat deze visserijvormen niet wezenlijk veranderen (zie paragraaf 5.1). In het toetsingskader staan voor de overige visserijvormen de voorwaarden opgenomen waaraan de voorgenomen visserij kan worden getoetst met het oog op een nieuwe Wet natuurbescherming-vergunning (zie deel Toetsingskaders voor volledige tekst). Het toetsingskader zal door de provincies worden toegepast bij de jaarlijkse afweging tot het verlenen van een vergunning voor de beroepsvisserij op het IJsselmeer en Markermeer.

Er bestaan drie visserijvormen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer waarvan bij voorbaat niet is uit te sluiten dat ze significant negatieve invloed kunnen hebben op één of meer Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor (water)vogels. Het gaat hierbij om 1) de staand want visserij in het nettenseizoen van 1 juli- 15 maart op schubvis, 2) de verschillende vormen van staand want visserij in het nettenseizoen van 1 juli- 15 maart op wolhandkrab, en 3) de fuikvisserij op paaiende spiering in het vroege voorjaar. De staand want visserij kan via de soms significante bijvangsten aan duikende soorten watervogels met instandhoudingsdoelstellingen belangrijke schade berokkenen aan die doelstellingen, terwijl via de fuikvisserij op spiering significante schade aan vooral van spiering afhankelijke visetende watervogels als gevolg van voedselgebrek niet kan worden uitgesloten. Daarom is voor deze visserijen een Wet natuurbescherming-vergunningsprocedure van toepassing.

Voor de spieringvisserij bleek het niet mogelijk voorwaarden te schetsen, waarbij significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Fuikvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Het toetsingskader voor beroepsvisserij in het IJsselmeer en Markermeer gaat in op de volgende onderwerpen:

- De totale visserij-inspanning.
- Voorkómen van verstoring en bijvangst van vogels.

Deel	Onderwerp	In rapport	Tekst was
Toetsingskaders			
		§4.1	Schietfuisvisserij op paaiende spiering Het huidige aantal vogels ligt zo ver onder de instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek en, nonnetje) dat elke activiteit (waaronder deze vorm van visserij) die negatieve invloed heeft op deze visstand, tot een significant effect zal leiden. Mochten echter nog binnen de eerste beheerplanperiode de aantallen van de betreffende vogelsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen wel met elkaar in evenwicht komen, dan zal opnieuw kunnen worden via een Passende Beoordeling bezien of deze visserij een Nbwet-vergunning kan krijgen.
		§4.2.2	Ook in de toekomst zal de visserij in deze gebieden op een zodanige wijze moeten worden uitgevoerd, dat de huidige geschiktheid van deze gebieden als rust- en foerageergebied voor (water)vogels blijvend kan worden gegarandeerd. Hiertoe wordt jaarlijks bij het vaststellen van de visplannen in overleg met het bevoegd gezag en de beheerders van de verstoringgevoelige gebieden vastgelegd waar en wanneer verstoringgevoelige gebieden door vissers kunnen worden betreden. De reguliere overlegstructuur in de visstandbeheercommissies kan hier waarschijnlijk goed voor worden benut. Een verandering van de visserij-inspanning of de vangstmethode ten opzichte van de huidige visplannen dient te worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en ter beoordeling te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.
§4.3 gaat niet over natura-2000 doelstellingen, maar roept ten onrechte wel het beeld op dat er veel mis is met bijvangst door de beroepsvisserij op de Randmeren. Bovendien zijn de voorgestelde maatregelen rechtstreeks afkomstig uit het deel IJsselmeer en grotendeels niet van toepassing op de hiervan afwijkende visserij op de Randmeren.		§4.3	4.3 Overige maatregelen Ter voorkoming van bijvangst van kleine vis en watervogels en ter verbetering van de overleving van bijvangst van kleine vis (overlevingsbun) kunnen verschillende maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen zijn niet direct gekoppeld aan effecten op Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen, omdat de huidige beroepsvisserij op de randmeren geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen in de randmeren, maar zijn vanuit het oogpunt van een duurzame visserij en de Kaderrichtlijn Water wel gewenst of noodzakelijk. Vanuit Natura 2000 kunnen deze maatregelen dus niet worden opgelegd, toch zijn ze ter informatie aan dit kader toegevoegd. Concreet kunnen de volgende maatregelen worden genomen ter voorkoming van ongewenste bijvangst: <ul style="list-style-type: none"> • toepassen van grotere maaswijdtes in de kub van schietfuisen (22 mm i.p.v. 18 mm gestrekte maas) en/of ontsnappingsringen in de kub, waardoor ondermaatse aal en kleine vis kan ontsnappen. Deze ring heeft een middellijn aan de binnenzijde van ten minste 13 mm; • vissen met een driedelige grote fuik; • frequent (1 of 2 keer tussen de wekelijkse grote schoningsbeurt) lichten van de fuiken, met name bij warm weer; • aandacht voor het verwerken van de bijvangst, zodat deze weer levend en zonder veel beschadiging kan worden teruggezet, bijvoorbeeld door het toepassen van een zogenaamde overlevingsbun of andere technieken die leiden tot een goede overleving van de bijvangst.
		§5.1.3	tabel 5.1
Legenda ontbreekt bij tabel Bijlage A		Bijlage A	<Legenda ontbreekt>

Fuikenvisserij op paaiende spiering

Met de huidige instandhoudingsdoelstellingen voor visetende watervogels (met name visdief, zwarte stern, fuut, grote zaagbek, nonnetje) en de huidige aantallen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer voorkomende exemplaren van betreffende soorten zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om fuikenvisserij op paaiende spiering uit te oefenen zonder significante effecten. Voor deze activiteit dient daarom een passende beoordeling te worden opgesteld, waarbij voor het verkrijgen van een vergunning dient te worden onderbouwd dat deze vorm van visserij geen significant negatieve invloed heeft op de voedselbeschikbaarheid voor de aangewezen vogelsoorten. Mede met het oog hierop heeft het Ministerie van EZ aan Wageningen Marine Research (voorheen Imares) verzocht om het huidige spieringprotocol onder de Visserijwet te actualiseren.

Ook in de toekomst zal de visserij in deze gebieden op een zodanige wijze moeten worden uitgevoerd, dat de huidige geschiktheid van deze gebieden als rust- en foerageergebied voor (water)vogels blijvend kan worden gegarandeerd. Hiertoe wordt jaarlijks in overleg met het bevoegd gezag en de beheerders van de verstoringsgevoelige gebieden vastgelegd waar en wanneer verstoringsgevoelige gebieden door vissers kunnen worden betreden.

Een verandering van de visserij-inspanning of de vangstmethode ten opzichte van de huidige visserij dient te worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en ter beoordeling te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.

<hele passage verwijderen>

Tabel 5.1 Toetsingskader wordt gelijkgeschakeld met tabel 5.1 Markermeer & IJmeer (zie ook #69 Markermeer & IJmeer). Locatie Uitdam wordt geschrapt
Tabel 5.1 Gebiedsdeel Markermeer & IJmeer, aangezien deze al gerealiseerd.

groen = geen significante effecten

oranje = significante effecten niet uit te sluiten

rood = zeker significante effecten te verwachten

3 = effect door betreding

4 = effect via verstoring

Bijlagen

Bijlage A

Indeling zienswijzen op het Ontwerp-beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied 2017-2023

1. Gebruiksvormen

- Kitesurfen
- Jachthavens
- Drones
- Recreatie overig (kanoën, windsurfen, peuren etc.)
- Beroepsvisserij
- Peilbeheer
- Overig

2. Bestaand gebruik

- NEA / toetsing
- Vrijstellingen
- Overig

3. Inrichting en beheer

- Gedragscode
- Doelbereik
- Maatregelen
- Waterplanten
- Overig

4. Handhaving

5. Vergunningverlening

6. Monitoring en onderzoek

7. Communicatie

8. Effecten en doelsoorten

- ANT / Voedsel voor soorten
- Habitattypen
- Ruimte en rust
- Verstoring
- Overig

9. TBB (ToegangsBeperkend Besluit)

10. Grenzen / externe werking

11. Algemeen

- Activiteiten en mitigatie
- Autonome ontwikkelingen
- Beheerplan vs. Projecten
- Dekking maatregelen BP
- Juridische houdbaarheid data
- Redactioneel
- Relatie wetten en plannen
- Sociaaleconomische aspecten
- Overig

12. Kaarten

Bijlage B

Gebruikte afkortingen in het Beheerplan

Afkorting / schrijfwijze	Betekenis
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
EZ	Ministerie van Economische Zaken
IenM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
ISD	Instandhoudingsdoelstellingen
KRW	Kaderrichtlijn Water
MWTL	Monitoring Waterstaatkundige Toestand des Lands (milieumeetnet Rijkswateren)
N2000 gebied	Natura 2000-gebied
Nbwet	Natuurbeschermingswet 1998
NEA	Nadere Effecten Analyse
NKV	Nationale Kitesurf Vereniging
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SNL	Subsidie Natuur en Landschap
TBB (meervoud: TBB-en)	ToegangsBeperkend Besluit
TBES	Toekomstbestendig Ecologisch Systeem
Wnb	Wet Natuurbescherming 2017

Colofon

Uitgegeven door
Rijkswaterstaat

In samenwerking met
Ministerie van Economische zaken,
provincie Fryslân, provincie Overijssel,
provincie Flevoland, provincie Gelderland,
provincie Noord-Holland en
provincie Utrecht

Informatie
www.rijkswaterstaat.nl
0800-8002
(ma t/m vr 07.00 - 20.00 uur, zaterdag,
zondag en feestdagen 10.00 – 18.30 uur,
gratis)

Samengesteld door
Rijkswaterstaat en Tauw bv

Kwaliteitsborging
Rijkswaterstaat

Fotografie
KINA Natuur + Outdoor Stockfotografie,
IVVR, Falco Hassink (i.o.v. Provincie
Flevoland),
Stockbureau Nationale Beeldbank

Datum
Oktober 2017

Status
Beheerplan Natura 2000

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

www.rijkswaterstaat.nl
0800 - 8002

oktober 2017 | WD1017LL060